

BURMESE
CLASSIC

၇၅၅

ကျွန်ုပ်တို့၏

ကဏ္ဍ

ဒို့တာဝန် အရေးသုံးပါး

ပြည်ထောင်စု မြို့ကြီးနေရာ ဒို့ဘဝနေ
တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့အားဖြည့်စွက်နေ ဒို့ဘဝနေ
အချစ်အခြာတာဝန်တို့ဆိုင်ရာ ဒို့ဘဝနေ

ပြည်သူ့ သဘောထား

- ပြည်ပအားကိုးမရှိဘဲ အဆိုးမြင်ဝါဒများအား ဆန့်ကျင်ကြ
- နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်စေရေးနှင့် နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကို ချောက်ဖျက်ချက်ဆီသို့အားအား ဆန့်ကျင်ကြ
- နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးတို့ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ချောင့်ဖျက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ
- ပြည်တွင်းပြည်ပအချက်အလက်များအား ဘုံရန်သူအဖြစ်သတ်မှတ်ချောင့်ဖျက်ကြ

နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက်(၅)ရပ်

- နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်စေရာ ရန်သူအဖြစ်သတ်မှတ်ချောင့်ဖျက်သော နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများကို တရားဥပဒေမရှိမီစေရ
- အဖွဲ့အားဖြန့်နွှံ့စေရန်အတွက် ဝင်ရောက်ရန် ဖြစ်ပေါ်လာစေရ
- နိုင်ငံသားတို့ ဝင်ရောက်အခြေခံပေးသော ဖြစ်ပေါ်လာစေရ
- ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဝင်ရောက်အခြေခံပေးသော နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းတို့ကို တက်တော့ နိုင်ငံတော်သစ်တစ်ရပ် တည်ဆောက်စေရ

စီးပွားရေးဦးတည်ချက်(၄)ရပ်

- စိုက်ပျိုးရေးကို အခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း တက်ပျံ့ပြန့်တိုးတက်စေရန် တည်ဆောက်စေရ
- ငွေကြေးစီးပွားရေးစနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲပေးရန်
- ပြည်တွင်းပြည်ပမှတတ်ပညာနှင့် အရင်းအနှီးများဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် တည်ဆောက်စေရ
- နိုင်ငံတော်စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကို ဝန်တိုးနိုင်မှုစွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိစေရ

လူမှုရေးဦးတည်ချက်(၄)ရပ်

- တစ်ဖွဲ့သားလုံး၏ တစ်တတ်နှင့်အကျင့်တူညီမှုဖြစ်ပေးစေရ
- အဖွဲ့ဝင်၏ တာဝန်ရှိမှုနှင့်အားပေးမှုနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့အစည်းများ အဖွဲ့အစည်း လာကုတားများပျောက်ပျက်စေရန် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်စေရ
- မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်နှင့် သန့်ထက်မြက်စေရ
- တစ်ဖွဲ့ သားလုံး ကျန်းမာကြံ့ခိုင်စေရန် ပညာရည်မြှင့်ပေးစေရ

နိုင်ငံတော်တည်ထောင်ရေးအဖွဲ့ဝင်များအဖို့ နိုင်ငံတော်တည်ထောင်ရေး၏ ယာယီအဖွဲ့အစည်းဖြစ်ရမည်

ကျွန်မချစ်သော ကမ္ဘာမြေ

ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာဆောင်းပါးများ

ယယအကြိမ် - ၂၀၀၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ
စာအုပ်ပြန်အုပ်စု - ၁၂၅၄/၂၀၀၁ (၁၂)
ပျက်နှာခွဲပုံပြန်အုပ်စု - ၀၀၀၀၅၅၀၀၇

တန်ဖိုး

1800

၅၀၀ အုပ်

အစုံဒီဇိုင်း
ပိဗူး၊ နီဆက်ခိုင်
အတွင်းဒီဇိုင်း
SUNNY (RGB)

ကာတွန်းဆရာဝန်
အော်ပီကျယ်
အတွင်းဆောင်
ဦးထွန်းဆိုင်

ထုတ်ဝေသူ
ဒေါ်တင်တင်ဝင်း (ဂျွန်စာပေ)
အမှတ်(၈)၊ အထက်ကြည့်မြင်တိုင်လမ်း၊ ရန်ကင်း

ပျက်နှာခွဲ
ဦးတိုဝင်း၊ မောင်ရောင်အောင်ဆက်
အမှတ်(၉)၊ ၁၀လမ်း၊ လမ်းပထောင့်ပြိုနယ်၊ ရန်ကင်း

အတွင်းပုံနှိပ်
ဦးတော်မြတ်လမ်း၊ ကာလာအောင်အောင်ဆက်
အမှတ် ၁၀၄၊ ၃၀လမ်း၊ ဖန်ဆဲတန်းပြိုနယ်၊ ရန်ကင်း

စာအုပ်ချုပ်
ကိုပြိုင်

ကျေးဇူးတင်စကား

၁၉၉၅ နှစ်ဦးပိုင်းက ရန်ကင်းတက္ကသိုလ်ဝန်းကျင်ရှိ လက်ဖက်ရည် ဆိုင်တစ်ခုတွင် မဂ္ဂဇင်းအယ်ဒီတာချုပ်၊ ပြင်သစ်ဘာသာသင်ဆရာ အယ်ဗေး ရှာဘွန်နဲလ် (Monsieur Herve Charbonnel) နှင့် ကျွန်မတို့ ဦးစွာ စကား ပြောဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ သဘာဝသစ်တောတွေအကြောင်း ရောက်သွားသည့်အခါ M.ရှာဘွန်နဲလ်က အန်ကယ်လ်ဦးထွန်းအောင်၏ သဘာဝ တောတောင်ရေမြေ ခရီးများအကြောင်းကို တစ်ဆင့်ပြန်ပြောပြသည်။ ထိုစကားပိုင်းမှ အာရုံ ဝင်စားမှုကြောင့် ကလျာမဂ္ဂဇင်းတွင် 'ကမ္ဘာမြေရဲ့ချစ်သူ' ဝတ္ထု ရေးဖြစ်သွား သည်။ ထို့ကြောင့် M.Herve Charbonnel၊ အန်ကယ်လ် ဦးထွန်းအောင်နှင့် အယ်ဒီတာအစ်ကိုတို့အား ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

၁၉၉၈ခုနှစ်တွင် အယ်လ်ဂိုး၏ Earth in the Balance စာအုပ်ကို အကြောင်းပြုလျက် ကလျာမဂ္ဂဇင်း၌ 'ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာခြင်း' ဆောင်းပါးကို ရေးသားဖြစ်ခဲ့ရာမှ ကျွန်မ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ အခန်းဆက်ဆောင်းပါးများကို စတင်ခဲ့ပါသည်။ ကျွန်မ၏ လူကြိုက်များဖွယ် မရှိသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆောင်းပါးများကို ကလျာမဂ္ဂဇင်းတွင် ၂၀၀၁ ခုနှစ်ထိ စဉ်ဆက်မပြတ် စိတ်ရှည်စွာဖော်ပြပေးခဲ့သည့် ချစ်သောအန်တီဝင်း (ကလျာ ဝိဇ္ဇာ-သိပ္ပံ)အား ကျေးဇူးတင်ပါသည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆောင်းပါးများရေးရန် လေ့လာ ဖတ်ရှုစရာ စာအုပ်စာတမ်းများလိုအပ်သည်ဖြစ်ရာ -

အမေရိကန်ယဉ်ကျေးမှုဌာနစာကြည့်တိုက်၊ ဗြိတိသျှကောင်စီ စာကြည့်တိုက်၊ ကုလသမဂ္ဂစာကြည့်တိုက်များနှင့် ဝန်ထမ်းများ၊

ကျွန်မအတွက်သင့်တော်မည့်စာအုပ်စာတမ်းများကို အခါအား လျော်စွာပေးအပ်ကူညီခဲ့သည့် အမေရိကန်ယဉ်ကျေးမှုဌာနစာကြည့်တိုက်မှ ဒေါ်မြစန်းငြိမ်းနှင့်

ကျွန်မအား Environment ဂျာနယ်များနှင့် အခြားစာအုပ်များ အားတက်သရော ပေးပို့ကူညီခဲ့သည့် ကိုအေးဝင်း (Los Angeles, U.S.A) တို့အား ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

ကျွန်မ၏သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆောင်းပါးများကို ဖတ်ရှုပြီးနောက်

နားလည်မှုလွှဲများစေနိုင်မည့် စာလုံးများ၊ မှားယွင်းရေးသားမိသောစကားလုံးများ၊ အကြောင်းအရာများကို ကျွန်မထံ ပေးစာရေး၍ ထောက်ပြဝေဖန်ပေးသော ဆရာနိုင်ရွှေမိုး (ဦးဟန်ရွှေ)အား လည်းကောင်း၊

အခွင့်အခါကြုံတိုင်း တိုက်တွန်းအားပေးခဲ့သော ဦးထွန်းလွင် (ညွှန်ချုပ်/မိုးလေဝသ)အားလည်းကောင်း လေးစားစွာကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

၂၀၀၃ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၂ရက်နေ့တွင်ကျရောက်သော ကမ္ဘာ့နေ့ အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် 'ကျွန်မချစ်သောမြို့တစ်မြို့' ကိုထုတ်ဝေခဲ့ပြီးနောက် 'ကျွန်မချစ်သောနိုင်ငံ' အပါအဝင် ယခု 'ကျွန်မချစ်သောကမ္ဘာမြေ' စာအုပ်အထိ မျက်နှာဖုံးများကို မေတ္တာဖြင့်ကူညီရေးဆွဲပေးခဲ့သည့် ဒါရိုက်တာမီးပွားအား ကျေးဇူးတင်ပါသည်။

'ကျွန်မချစ်သောမြို့တစ်မြို့'အတွက် အတွင်းသရုပ်ဖော် ကာတွန်းပုံများရေးဆွဲပေးခဲ့သည့် ကိုဇော်မောင်၊

'ကျွန်မချစ်သောနိုင်ငံ'အတွက် အတွင်းသရုပ်ဖော် ကာတွန်းပုံများရေးဆွဲပေးခဲ့သည့် ကိုပိုးဇာနှင့်

'ကျွန်မချစ်သောကမ္ဘာမြေ'အတွက် အတွင်းသရုပ်ဖော် ကာတွန်းပုံများရေးဆွဲပေးခဲ့သည့် ကာတွန်းအော်ပီကျယ်တို့အား ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

'ကျွန်မချစ်သောမြို့တစ်မြို့'နှင့် 'ကျွန်မချစ်သောနိုင်ငံ' စာအုပ်နှစ်အုပ်အတွက် အတွင်းစာမျက်နှာဒီဇိုင်းများကို စိတ်ရှည်စွာဆောင်ရွက်ပေးသော ဇော်ဝင်း(Star)

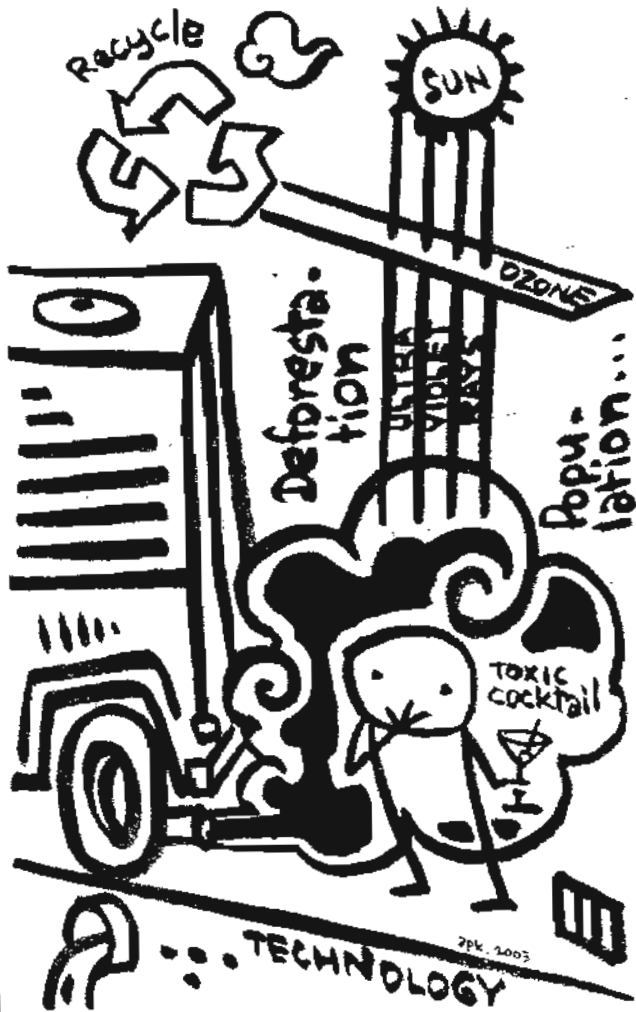
'ကျွန်မချစ်သောကမ္ဘာမြေ' စာအုပ်အတွက် အတွင်းစာမျက်နှာ ဒီဇိုင်းများကို စိတ်ရှည်စွာဆောင်ရွက်ပေးသော SUNNY(RGB) တို့အား ကျေးဇူးတင်ပါသည်။

အထူးအားဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆောင်းပါးများကို ဖတ်ရှုအားပေးသည့်အပြင် မြန်မာနိုင်ငံပို့စိုစိမ်းလန်းသာယာလှပရေးအတွက် မိမိတတ်စွမ်းသမျှထိန်းသိမ်းကာကွယ်လျက် ပါဝင်ကူညီဆောင်ရွက်နေကြသော အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ ချစ်လှစွာသောစာဖတ်သူများအား လှိုက်လှဲစွာကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

ဦး
(၂၈ မတ်လ ၂၀၀၇)

မ ဝ တိ က ဝ

၁။ ကမ္ဘာကြီးပုနွေးလာခြင်း	၃
၂။ အင်္ဂါဂြိုဟ်နှင့်အိုဂုန်းလွှာ	၁၇
၃။ သန်းခြောက်ထောင်နဲ့စားနပ်ရိက္ခာ	၃၃
၄။ အစိမ်းရောင်တော်လှန်ရေး	၅၅
၅။ သဘာဝဟာ သဘာဝပါ	၆၁
၆။ ငါးနဲ့လူ	၇၉
၇။ အသားစားခြင်းရဲ့ ပြဿနာ	၉၅
၈။ တိရစ္ဆာန်နဲ့လူ	၁၀၉
၉။ တိရစ္ဆာန်နဲ့လူ (၂)	၁၂၃
၁၀။ အက်စစ်ပိုး	၁၃၉
၁၁။ အက်စ်တက်စ်တိုးဆစ်စ်အဆုတ်ရောဂါ	၁၅၁
၁၂။ ဇီဝနည်းပညာ	၁၆၀
၁၃။ ပိုးသစ်တော	၁၇၃
၁၄။ မြန်မြန်စား မြန်မြန်ကြည့် မြန်မြန်သွား	၁၈၇
၁၅။ ပယက်သာလှတဲ့အပုပ်တရား	၂၀၅
၁၆။ နောက်ဆုံးလက်ကျန်အမေဇုံ	၂၂၇

ငွေဆင်းရဲပေမယ့် အသိပညာပြည့်ဝတဲ့လူတွေထဲမှာ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ကိုယ်တတ်စွမ်းသလောက် ထိန်းသိမ်းပေးတဲ့ လူအမျိုးအစားတွေ အများကြီးပဲရှိပါတယ်။

BURMESE CLASSIC

ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာခြင်း

သမီးရေ
ရေနံချောင်းမှာ ဆောင်းဝင်နေပြီလား။
ဒီရန်ကုန်မှာတော့ ဆောင်းနဲ့တူတာဆိုလို့ ညနေ နေဝင်စောတာ တစ်ခုပဲပြောစရာရသေးတယ်။ ပူအိုက်မြဲ ပူအိုက်လျက်ပါပဲ။
ဒီနှစ် မိုးနှောင်းကောင်းလို့ ဆောင်းရာသီမှာ အအေးပိုမယ်လို့ ခန့်မှန်း တဲ့စကားတွေ ကြားရတယ်။ အအေးကို အန်တီကဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာကြိုဆိုဖို့ ပြင်နေတုန်း အပူကိပ် တစ်နေ့ပြီးတစ်နေ့လက်ခံနေရတယ်။ ဒီနှစ် ဆောင်း အဝင်တ အခုထိတော့ အရင်နှစ်တွေထက်ပိုပူနေတုန်းပဲ။ ရုပ်မြင်သံကြားက ပြောပြတဲ့ မိုးလေဝသအခြေအနေမှာ အမြဲမြင်တွေ့နေရတဲ့ မြို့တွေရဲ့အပူဒီဂရီ တွေတော့ ဆောင်းနဲ့တော်တော်ကို ဝေးသေးတယ်ဆိုတာ ပြနေလေရဲ့တယ်။ သူတို့ ပြောပြနေတဲ့ Global Warming (ကမ္ဘာကြီး ပူနွေးလာခြင်း) ဆိုတာ

ဒါပဲထင်ပါရဲ့။

အန်တီတို့ငယ်ငယ်တုန်းကတော့ ဆောင်းရာသီဆိုရင် တကယ် နှင်းမြူတွေဆိုင်းလို့။ ချမ်းလိုက်တာကလည်း မပြောပါနဲ့တော့။ ရေနံချောင်းအိမ်ရဲ့နည်းခန်းမှာ မီးလင်းဖိုထားခဲ့ရတယ်လေ။ မီးလင်းဖိုရဲ့ဘေးမှာ မိသားစုဝိုင်း

ထိုင်ပြီး ညတွေမနက်တွေမှာ မီးလို့ကြရတယ်။ အန်တီတို့ ကလေးတစ်သိုက်ကစာကျက်၊ မေမေကထပင်မြစ်လို့အန်တီတို့ခေါ်တဲ့ ထန်းမြစ်တွေကို မီးဖုတ်ပေးလို့စာကျက်လိုက်၊ မီးလို့လိုက်၊ ထန်းပင်မြစ်တွေစားလိုက်နဲ့ အေးရချမ်းရတဲ့အရသာကို အခုပြန်စဉ်းစားရင် အခုထိုလွမ်းနေတုန်းပဲ။ အခုသမီးတို့ဆိုမှာ ဆောင်းတာဆောင်းနဲ့တူအောင်အေးသေးရဲ့လား။

Global Warming ဆိုတဲ့ ကမ္ဘာကြီးပူဇွန်းလာမှုဟာ တော်တော် ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ခြိမ်းခြောက်မှုအန္တရာယ်ကြီးတစ်ခုပဲလို့ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးသမားတွေက ထောက်ပြကြတယ်။

Global Warming ဆိုတာကို သမီးနားလည်အောင် အကြမ်းဖျဉ်းပြောရရင်တော့ နေ့စဉ်စက္ကန့်နဲ့အမျှထွက်နေတဲ့ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် CO₂ ဓာတ်ငွေ့တွေကြောင့် လေထုအပူချိန်တက်လာပြီး ကမ္ဘာကြီးပူဇွန်းလာတာကိုခေါ်တာပါ။

ရန်ကုန်မြို့ရဲ့လေထုထဲမှာ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ဓာတ်ငွေ့ဘယ်အချိုးအဆအထိတက်နေပြီလဲလို့ တို့အတိအကျမသိနိုင်ပေမဲ့ ကိုယ်ရှုသွင်းရတဲ့လေဟာ အရင်လိုအရသာမရှိတော့တာ၊ အဆုတ်အပြည့် အားပေးတရမရှူလို့ အသက်ကိုမျှိုးပြီးရှူနေကြရတာ၊ ခံစားသိနဲ့သိနိုင်တဲ့အဆင့်အထိ အပူရှိန်တွေ တစ်နှစ်ပြီးတစ်နှစ် မြင့်တက်လာတာ၊ ဒါတွေဟာ ကောင်းတဲ့လက္ခဏာတော့ 'မဟုတ်ဘူး သမီးရေ။

ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် အချိုးအဆက ဘယ်လိုကြောင့် မြင့်တက်လာရသလဲလို့ သမီးမေးရင်တော့ အချက် (၃)ချက်ကို အကြမ်းအားဖြင့် ပြောပြရမယ်။

(၁) သစ်ပင်တွေ သစ်တောတွေ ပြုန်းတီးကုန်မှု၊ အဲဒါကို သူတို့က Deforestation လို့ စကားလုံးသုံးတယ်။

(၂) မြို့ကြီးတွေမှာ လူဦးရေ ထူထပ်ကျပ်သိပ်လာမှု Population Growth ပေါ့ကွယ်။ မြို့ကြီးတွေမှာ လူဦးရေအဆမတန် များပြားလာတဲ့အခါ မြို့ရဲ့ဒေရိုယာစတုရန်းမိုင်နဲ့ မမျှတအောင် ကျပ်သိပ်လာလေ့ရှိတယ်။

(၃) စက်မှုနည်းပညာတွေ အသုံးများလာမှု Technological Growth ဟာလည်း လေထုမှာကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် မြင့်လာစေတဲ့ အကြောင်းရင်းတစ်ခုပဲပေါ့။

လေထုညစ်ညမ်းမှု

ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် အချိုးအဆများလာတဲ့ လေထုကြောင့် တိုက်ရိုက်ဖြစ်တာက အပူချိန်တက်လာတာ။ အပူချိန်တက်တော့ ရာသီဥတုတွေ ပြောင်းလဲဆိုးဝါးကုန်တာပေါ့။ ဒါ့အပြင် လေထုထဲမှာ ဓာတ်ငွေ့တွေ အချိုးအဆမညီမညာ ပြောင်းလဲကုန်တဲ့အခါ အိုဇုန်းအလွှာ ပေါက်ကွဲမှုတွေဆိုတဲ့ ကြောက်စရာအန္တရာယ်တွေ ကြုံလာရတာပေါ့။ အန်တီတို့ ရန်ကုန်အထက်က ကောင်းကင်မှာ အိုဇုန်းအလွှာမပေါက်ပါစေနဲ့လို့ ဆုတောင်းနေကြရမှာပဲ။ အိုဇုန်းအလွှာ ဆိုတာကို သမီးသိတယ်မဟုတ်လား။ နေဆီကနေလာတဲ့ Ultra Violet ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်တွေကို ကမ္ဘာကြီးဆီ မရောက်အောင် တားပေးတဲ့ ကြားအလွှာတစ်ခုလေ။

တလောတုန်းက ရုပ်မြင်သံကြားငြိုဟ်တုသတင်းမှာ သမီးလည်း တွေ့လိုက်မှာပါ။ အန်တာတိက

၂၃၀၀၀ ကောင်ရေရှိတဲ့ ဝင်ရိုးစွန်းဝက်ဝံတွေဟာ ၂၁၀၀ ခုနှစ်မှာတော့ ကမ္ဘာကြီးပူဇွန်းလာမှုကြောင့် ကမ္ဘာမြေပြင်ပေါ်ကနေ လုံးဝ ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်တယ်။ ဖင်လယ်ရေပြင်ဟာ ၂၁၀၀ ခုနှစ်မှာ အခုထက် ၁၀၂ စင်တီမီတာ ၀.၉ မီတာ (သုံးပေနှိပ်) တက်လိမ့်မယ်လို့ ခန့်မှန်းကြပါတယ်။

Antarctica ပေါ်က အိုဇုန်းလွှာ အပေါက် အကြီးကြီးကိုလေ။ သူတို့ အဲဒီအပေါက်ကိုဖာဖို့ ကြိုးစားနေကြလေရဲ့။ အိုဇုန်းလွှာကသာ ဒီခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်တွေကို ကာကွယ်ပေးနိုင်ခဲ့ရင် ဖြစ်လာမယ် အန္တရာယ်ပေါင်းမြောက်မြားစွာထဲမှာ အသိသာဆုံးကတော့ အရေပြားကင်ဆာပါပဲတဲ့။

လေထုထဲမှာ ဓာတ်ငွေ့တွေအချိုးအဆပြောင်းလဲကုန်တဲ့ အခါ လေထုဟာညစ်ညမ်းလာတယ်။ လေထုကိုယ်တိုင်က သန့်စင်မှု မရှိတော့တဲ့အခါ ဒီလေထုဟာ မကောင်းတဲ့ဓာတ်ငွေ့တွေကို ဘယ်လို လုပ်ပြီး စစ်ထုတ်ပေးနိုင်တော့မလဲ။ အန်တီတို့ မြို့ကြီးတွေမှာ စက်ရုံ ဆောက်လို့ရလာတဲ့ ဘေးထွက်ပစ္စည်းဓာတ်ငွေ့တွေ၊ ဓာတုဓာတ် ပစ္စည်းတွေ၊ အဓိကအားဖြင့် မီသိန်းဓာတ်ငွေ့တွေ၊ ဒါတွေကို လေထု က သန့်စင်မပေးနိုင်တော့ဘူးပေါ့။ အဲဒီတော့ ဘာဖြစ် လာမလဲ။ အန်တီတို့လူသားတွေ ရှုနေရတဲ့ လေထုဟာ အဆိပ်အတောက်ဖြစ်တဲ့ဓာတ်ငွေ့တွေကို ရောနှောထား တဲ့ Toxic cocktail ကြီး ဖြစ်လာတော့တာပေါ့တဲ့။

ရေထုညစ်ညမ်းမှု

ကမ္ဘာကြီးပူဇွန်လကလေး ကမ္ဘာ့ရေပြင်ထုမြင့်တက်လာမယ် ဆိုရင် သမီးအဲဒါကို နားလည်နိုင်ပါ့မလား။

တို့ကမ္ဘာကြီးမှာ ရေခဲပြင်ဒေသတွေရှိတာ သမီးသိသားပဲ။ အဲဒီရေခဲတောင်ကြီးတွေ ရေခဲပြင်ကြီးတွေဟာ အရည်ပျော်လာမယ်။ ဒီတော့ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် မြင့်တက်လာတာပေါ့။ မြို့တွေကို ရေလွှမ်းမိုးမှုဖြစ်လာမယ်။ မြေပြင်ရောရေပြင်ရော ညစ်ညမ်းကုန် မယ်။

ရေနံချောင်းမှာ ဧရာဝတီမြစ်ရေတက်ချိန်ဆိုရင် အန်တီတို့ ငယ်ငယ်က မြစ်ရေလျှံတဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ကို သွားသွား ကြည့်ကြရတာ အလေ့အထတစ်ခုပဲ။ ရေကြည့်သွားမလို့လို့ အန်တီတို့ပြောကြတယ်။ အိမ်ထဲမှာရေတွေဝင်ပြီး ရေတွင်းတွေရော အိမ်သာတွေရော မြစ်ရေ

BURMESE CLASSIC

ဖုံးလို့ တစ်အိမ်လုံးရေပြင်ဖြစ်နေ ရတဲ့အိမ်တွေကို အန်တီတို့က ခပ်လှမ်းလှမ်းဘုရားအမြင့်ဆီက လှမ်းကြည့်ပြီး အထူးအဆန်း မြင်ကွင်းပို့ ပျော်ခဲ့ကြတယ်။ စဉ်းစား ကြည့်စမ်းပါ။ အဲဒီအိမ် တွေမှာနေတဲ့ အိမ်သားတွေ ဘယ်လောက် စိတ်ပျက် စိတ် ညစ် နေမဲ့အချိန်လဲ။ အဲဒီ အချိန် မျိုးမှာ လူကြီးတွေ ကလေးတွေ တရုန်းရုန်းနဲ့ သူတို့ အိမ်တွေကို ပွဲကြည့်သလို လာ လာကြည့်ခံရတာ ဘယ်လောက် ဒေါသဖြစ်လိုက်မလဲနော်။ အဲဒီ တုန်းကတော့ မြစ်ရေလျှံလို့ အဲဒီ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ လေထုတွေ၊ ရေထုတွေ ဘယ်လောက် ညစ်ပတ် လာမလဲလို့ အန်တီတို့ ဘယ်တွေးမိမလဲ။ ကာယကံရှင်တွေကတော့ ဒုက္ခတွေကို စိတ်ပျက် ရလောက်အောင်ကို ခံစားခဲ့ကြရမှာပဲနော်။

အဲဒါ ရေနံချောင်းမှာ ဧရာဝတီမြစ်ရေတက်တဲ့ဒုက္ခပဲ ရှိသေး တယ်။ ဧရာဝတီမြစ်ရေဟာ တစ်နိုင်ငံလုံး နေရာအနှံ့အပြားမှာ တစ်ပြိုင်တည်း လျှံတာ။ ဒါ့အပြင် သံလွင်၊ စစ်တောင်း၊ ချင်းတွင်းမြစ် အားလုံး ရေတက်ရေလျှံဖြစ်တာ။ ဒါ့အပြင် ပင်လယ်တွေအကုန် ဒီရေတက်လိုက် ကျလိုက်ဖြစ်နေတာ။ ကမ္ဘာမြေကြီးမသန့်ရင် ရေထု လည်းညစ်မယ်။ ရေထုညစ်ရင် လေထုရော ကမ္ဘာမြေရောညစ်မယ်။ အပြန်အလှန်ပေါ့ကွယ်။ လူတွေသန်းနဲ့ချီပြီး သေကုန်ကြမယ့်အဖြစ် ဟာ ပေါ့ပေါ့အန္တရာယ်လေးတော့မဟုတ်ဘူးပေါ့။

အန်တီတို့ အဓိကသုံးနေတဲ့ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးဟာရော

ကမ္ဘာကြီးပူဇွန်လကလေး
အမြင်သာသုံးနဲ့ အမြန်ဆုံး
သက်သေပြနေတာက
အာတိတ်ဒေသပဲ။
၁၃၇၉ ခုနှစ်ကစပြီး အာတိတ်ဒေသက
ရေခဲပြင်တွေဟာ တစ်နှစ်ကို ၈ ရာခိုင်နှုန်း
အရည်ပျော်နေခဲ့တယ်။
နွေရာသီမှာဆိုရင်
ရေခဲပြင် ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းလောက်
လျော့နည်းလာတယ်။
အာတိတ်ရေခဲပြင်တွေဟာ
တဖြည်းဖြည်း ပိုပို ပါးလာနေပါတယ်။

www.burmeseclassic.com

ဘယ်လောက် သန့်နေသေးလို့လဲ။

သမီးက မရောက်ဖူးလို့ ဧရာဝတီမြစ်ရဲ့ အစပိုင်းဟာ ဘယ်လောက်သန့်တယ်ဆိုတာ သိမှာမဟုတ်ဘူး။ သမီးသိမှာက ရေနံချောင်းမှာ မြစ်ရေတက်တဲ့အချိန်ရဲ့ ဧရာဝတီရောင်ပဲသိမယ်။ ရေနံချောင်းကနေ ကုန်းဖောင်းကို မော်တော်နဲ့ဖြတ်ရစဉ်က သမီး မြင်ရတဲ့ ဧရာဝတီမြစ်ရေအရောင် ရွံ့ရောင်ဖြစ်နေတာပဲသိမယ်။

တကယ့် ဧရာဝတီမြစ်ရဲ့အစဟာလေ တိုးအောက်ခြေ ကျောက်စရစ်ခဲတွေကို အပေါ်ကနေ ထွင်းဖောက်မြင်နေရလောက် အောင် သောက်ရေလို့ပဲကြည့်လင်နေတဲ့ ဧရာဝတီသမီးရဲ့။ ဟိုး အောက်ကသဲပြင်ကို မော်တော်ပေါ်ကင်ကြည့်ရင် အတိုင်းသား မြင်နေရတဲ့ ဧရာဝတီ။ အဲဒီဧရာဝတီဟာ မြစ်ဆုံကနေ ဗန်းမော် လောက်အထိ သန့်စင်ကြည့်လင်နေတာ။ မြစ်ရေကို ဒီအတိုင်း သောက်လို့ ရလောက်တယ်။

အန်တီတို့ဆီရောက်လာတဲ့ ဧရာဝတီကတော့ အဲဒီလိုမကြည့် လင်တော့ဘူးပေါ့။ မြို့အထပ်ထပ်၊ နယ်အရပ်ရပ်ကို ဖြတ်လာပြီး နန်းမြေတွေ မြေဆီလွှာတွေ ကမ်းပါးမြေပြင်တွေကို တိုက်စားသယ် ဆောင်လာခဲ့တဲ့ဧရာဝတီဟာ မြို့တိုင်းမြို့တိုင်းရဲ့အညစ်အကြေး တွေကိုပါ သယ်ခဲ့ရတာလို့ အန်တီပြောရင်သမီး အံ့ဩမလား။

လှေတွေ မော်တော်တွေပေါ်က အညစ်အကြေးပေါင်းစုံ၊ ဆိပ်ကမ်းမြို့ပေါင်းက အညစ်အကြေးပေါင်းစုံတွေထဲမှာ လူ့မစင်တွေ၊ စားကြွင်းစားကျန်တွေ၊ အမှိုက်တွေ၊ ခွေးသေကောင်ပုပ်တွေ၊ စက်ရုံ အညစ်အကြေးအဆိပ်အတောက်ပစ္စည်းတွေ၊ အများကြီး အများကြီး။ သမီးစဉ်းစားလို့ရသမျှ ရွံ့စရာအညစ်အကြေးမှန်သမျှ ဧရာဝတီမြစ် ထဲကို ရောက်တယ်လို့ တွက်လိုက်စမ်း။ ဘယ်လောက်ဆိုးဝါးလို့က် သလဲနော်။

သန့်စင်ကြည့်လင်နေတဲ့ ရေကန်တစ်ခုထဲကို အညစ်အကြေး တစ်စက်ကျသွားတာမသိသာပေမယ့် ညစ်နေတဲ့ရေပြင်ထဲကိုကျသွား တဲ့ နောက်ထပ်အညစ်အကြေးတစ်စက်ဟာ အဆိပ်အတောက် ဖြစ်လာစေတယ်လေ။

ရေထုညစ်ညမ်းမှုကို အမြဲတိုင်းထွာတွက်ချက် နေတဲ့ ဥရောပနဲ့ အမေရိကနိုင်ငံတွေမှာ ကမ်းစပ်မြစ်ရေ ပင်လယ်ရေ၊ သမုဒ္ဒရာရေတွေရဲ့ အညစ်အကြေးအချိုး အဆကိုသိနေကြတယ်။ တချို့ကမ်းစပ်တွေဆို ညစ် ညမ်းကုန်ကြပြီတဲ့။ ရေကို သောက်ရေအဖြစ်သုံးဖို့မဆို ထားနဲ့ ရေဆင်းချိုးဖို့တောင် အာဏာပိုင်တွေနဲ့ တားမြစ်ယူကြတယ်။ ကျန်းမာရေးထိခိုက်မှာစိုးလို့ပေါ့ သမီးရယ်။

အန်တီတို့ရဲ့ ဧရာဝတီကမ်းစပ်မှာ ရေရဲ့အညစ်အကြေးအချိုး အဆကို စနစ်တကျတိုင်းထွာပြီးသိမထားပေမယ့် အညစ်အကြေး အမှိုက်ပေါင်းများစွာကို သွန်ချခံနေရတာ မျက်မြင်ပဲမို့ ရေဟာ ညစ် နေပြီဆိုတာလောက်တော့ အားလုံးသိပါတယ်။ ဧရာဝတီမြစ်ရေကို သုံးတဲ့အခါ တချို့က ရေကိုကြည့်အောင် အနည်ထိုင်အောင် စစ်ယူ ကြတယ်။ အပေါ်ယံစစ်ထားတဲ့ ရေခပ်ကြည့်ကြည့်ထဲမှာ အဆိပ် အတောက်အညစ်အကြေးဓာတ်တွေ နည်းကုန်ပါစေလို့ ဆုတောင်းရ မှာပဲပေါ့ သမီးရယ်။

မြေထုညစ်ညမ်းမှု

သစ်တောပြုန်းတာကြောင့် သောက်သုံးရေနည်းလာသလို တစ်ဖက်မှာ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်စုပ်ယူသန့်စင်ပေးမယ့်သစ် တောတွေမရှိတဲ့အခါ လေထုနဲ့အတူ မြေထုပါညစ်ပတ်လာတော့ တယ်။ သူတို့တွက်ချက်ထားတာကဖြင့် ကြောက်စရာကြီးပါကွယ်။ ကမ္ဘာကြီးမှာ တစ်စက္ကန့်ကို သစ်တောတစ်စကခွဲနန်းနဲ့ ပြုန်းတီးနေ သတဲ့။ ဒီနန်းအတိုင်းသာဆိုရင်ဖြင့် နောက်ရာစုနှစ်တစ်ဝက်မှာ ရှိသမျှသစ်တောအကုန် ကုန်သွားမှာပဲတဲ့။

လူတွေစွန့်ပစ်တဲ့အညစ်အကြေး ဘယ်လောက်ထိများနေ သလဲဆိုတာ စနစ်တကျတိုင်းထွာ တွက်ချက်ကြည့်ကြတယ်။ အဲဒီအ ခါမှာ သူတို့တွေ့လာရတာက သူတို့နိုင်ငံတွေမှာ လူတစ်ယောက် နေ့စဉ်စွန့်ပစ်တဲ့ အမှိုက်သရိုက်နဲ့ အညစ်အကြေးစုစုပေါင်းပမာဏ ဟာ အဲဒီလူရဲ့ကိုယ်ခန္ဓာအလေးချိန်ရဲ့ နှစ်ဆတိတိထက် များနေသေး

သတဲ့ကွယ်။ အညစ်အကြေးဆိုတာမှာ ချေး၊ ဝမ်း၊ အညစ်အကြေးကအစ၊ သူစွန့်တဲ့အမှိုက်၊ ရေနုတ်မြောင်းထဲ စွန့်တဲ့ရေ ကား မော်တော်ယာဉ်က ထွက်တဲ့ဓာတ်ငွေ့အညစ်အကြေး အားလုံးပါတာပေါ့။

တို့နိုင်ငံမှာလည်း တိုင်းကြည့်ရင်တော့ အဲလိုပဲ များနေတာတွေ့ရမှာပဲ။ သူလည်း လူ၊ ကိုယ်လည်း လူကိုးကွဲ။

ကားတွေကထွက်တဲ့ဓာတ်ငွေ့နဲ့ပတ်သက်ပြီး အန်တီ မကျေလည်တာတစ်ခုရှိတယ်။ ကားတွေရဲ့အိပ်လောပိုက်ကို တစ်မျိုးတစ်ဖုံပြုပြင်ပြီး သုံးနေကြတဲ့စွဲပဲ။

သမီးတို့ဆီမှာတော့ ကားတွေအသုံးနည်းလို့ ဒီကိစ္စဟာ အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စရာ ဟုတ်ချင်မှဟုတ်မယ်။ အန်တီကတော့ ရန်ကုန်မြို့မှာ ကားကြီးတွေအသွားများတဲ့လမ်းမပေါ်မှာ နေရတဲ့သူဆိုတော့ နေ့စဉ်နဲ့အမျှ ဒီကိစ္စကိုရင်ဆိုင်နေရတာ အနှောင့်အယှက်ကြီး တစ်ခုပဲ။

ကားကြီးတွေရဲ့စက်သံမှာ သာမန်မဟုတ်တဲ့အသံကျယ်လောင်မှုကြီးတွေကို ကြားနေရတာ ဒေါသထွက်စရာကြီးပေါ့ကွယ်။ လီဇာကိုဖိနင်းတဲ့အခါ ဘရင်းဘရင်း ဆိုတဲ့ အသံကြီးက နားကွဲလှမတတ်၊ တိုက်ပြိုလှမတတ် တုန်ခါလာတာ။ အဲဒီကားကြီးကြောင့် ဖြစ်တဲ့တုန်ခါမှု Vibration ဟာ အန်တီရပ်နေတဲ့ ငါးထပ်အမြင့်ကွန်တရစ်ကြမ်းပြင်ထိအောင်ကူးစက်ပြီး တုန်ခါနေတာ။ အဲဒါတစ်စီးလည်းမဟုတ်၊ နှစ်စီးလည်းမဟုတ်၊ ရာနဲ့ချီနေတဲ့ ကားအစီးရေ။ စိတ်လိုလက်ရ တစ်နေ့လောက်တော့ အဲဒီအိပ်လောပိုက်ပြင်ထားတဲ့ ကားကြီးတွေရဲ့ စက်သံကို နားထောင်ပြီး စာရင်းပြုစုထားဦးမယ်။ တစ်နေ့တစ်နေ့ အထက်ကြည့်မြင်တိုင်လမ်းမပေါ်မှာ အိပ်လောမီးခိုးနဲ့ရော အသံနဲ့ရော သူများကားထက် နှစ်ဆသုံးဆ ပိုဒုက္ခပေးနေတဲ့ ကားအစီးရေ ဘယ်လောက်ရှိမလဲဆိုတာ ရေတွက်ကြည့်ချင်လို့။

တချို့ကားတွေရဲ့အိပ်လောငွေ့ဟာ သူမောင်းသွားသမျှတစ်လမ်းလုံး မည်းမှောင်နံ့စော်နေတဲ့ မီးခိုးမိုင်းတွေနဲ့ ပြည့်သွားတာပဲ။ ကားပိုင်ရှင်တွေဟာ ဘာဖြစ်လို့

သစ်တောတွေခုတ်
သစ်ပင်တွေမီးရှို့ပြုန်းတီးတဲ့အခါ
သစ်ပင်တွေရဲ့ ကာစွန့်စုပ်ယူတဲ့ဖြစ်စဉ်
လျော့ကျသွားတယ်။
၁၀၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းကစလို့ မြင့်တက်လာခဲ့တဲ့
ကာစွန့်နိုင်အောက်ဆိုက်ပမာဏရဲ့ ထက်ဝက်ဟာ
သစ်တောပြုန်းတီးမှုကြောင့်ပဲ။

ဒီလို ညစ်ပတ်တဲ့စိတ်ရှိကြတာလဲ။ ဘယ်သူသေသေ ငတေမာပြီးရော ဆိုတဲ့အဖြစ်ထက်ဆိုးတဲ့ ယုတ်မာမှုပဲ။ ငတေတစ်ယောက်တည်း မာပြီး သူများတွေသေတာ ဂရုမစိုက်ဘူးကွာလို့ တစ်ကိုယ်ကောင်း ဆန်တာကို ဆိုးဝါးလှတယ်လို့မပြောနိုင်ပေမဲ့ အဲဒီသေနေတဲ့ သူများတွေဟာ ငတေကြောင့်သေရတာလည်း ဖြစ်မယ်ဆိုရင် အဲဒီငတေကတော့ တော်တော်ရိုင်းစိုင်းယုတ်မာတာပေါ့။

စက်သံ 'ဘရင်းဘရင်း'နဲ့ မြည်အောင် အိပ်လောပိုက်ပြုပြင်ထားတာ ဘာကြောင့်လဲလို့ အန်တီ မေးစမ်းကြည့်ဖူးတယ်။ ကိုယ်နဲ့ ခင်မင်နေတဲ့ကားနဲ့ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်သူတွေကို မေးကြည့်တာပေါ့။ အန်တီက ခွင့်လွှတ်ကြည့်ချင်လို့လေ။ ဒီလိုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် ဓာတ်ဆီကုန်သက်သာစေလို့လားလို့၊ မဟုတ်ဘူး တဲ့။ လုံးဝမသက်ဆိုင်ဘူးတဲ့။ တစ်ယောက်ကတော့ 'စက်မှုတာ သက်သာအောင်လို့လုပ်ကြတာ'လို့ ခန့်မှန်းတယ်။ တစ်ယောက်ကတော့ လီဇာနင်းရင် ဘရင်းဘရင်း မြည်တဲ့အသံကို လိုချင်လို့ဖြစ်မှာပေါ့လို့ ခန့်မှန်းတယ်။ ဘုရား ဘုရား အန်တီဖြင့် ဘယ်လိုမှ ခွင့်မလွှတ်နိုင်ပါဘူးကွယ်။

ကမ္ဘာ့မြေထုနဲ့လေထုကို အသံနဲ့ရော ညစ်ညမ်းစေမှုနဲ့ရော ဒုက္ခပေးနေတဲ့ ဒီကားကြီးကားငယ်တွေကို နေ့စဉ်စက္ကန့်တိုင်း စဉ်ဆက်မပြတ်သည်းခံနေရတာ ဘယ်လောက်စိတ်ပျက်ဖို့ ဒေါသထွက်ဖို့ ကောင်းလဲ။ ကမ္ဘာကြီးဆူညံတုန်ခါနေလဲ အရေးမစိုက်ဘူး။ ကမ္ဘာကြီး

ပုဂ္ဂိုလ်များကလို့ မီးလောင်ပြာကျသွားလည်း ဂရုမစိုက်ဘူး။ အဲဒီအသိလည်း သူတို့မှာရှိဟန်မတူပါဘူး။

တို့ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ကဟောတဲ့ ကမ္ဘာကြီးတစ်ချိန်မှာ မီးလောင်ပျက်စီးမယ်ဆိုတာလေ။ အဲဒီအချိန်ဟာ သိပ်မဝေးတော့ဘူးလို့ ထင်တယ်။ အဲဒီအချိန် ဝေးသထက်ဝေးအောင် ဆွဲဆန်းထားလို့ ရသလား။

ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ကသိပ္ပံပညာရှင်တွေကတော့ နည်းအမျိုးမျိုးနဲ့ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ပူနွေးမှုကို လျော့ချဖို့ပြင်ဆင်သင့်ကြောင်း အဆိုတင်သွင်းကုန်ကြပြီ။

ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာမှုကို ဘယ်လို တားဆီးလျော့ချ ပေးရမလဲလို့ သူတို့တွက်ကြည့်ကြတယ်။ လူအမျိုးမျိုး နည်းအမျိုးမျိုးပေါ့ကွယ်။ ဘယ်လောက်ပဲ နည်းတွေစုံနေပါစေ၊ အဓိက လိုရင်းနည်းကတော့ နည်းနည်းလေးပါ။

(၁) လူဦးရေကို ကန့်သတ်ရမယ်။ ကမ္ဘာ့လူဦးရေတိုးနှုန်း ဒါထက်လျော့အောင် ထိန်းသိမ်းရမယ်ပေါ့။ သမီးကြားမိမလားမသိဘူး။ တရုတ်နိုင်ငံမှာ မိသားစု တစ်စုကို သားသမီးတစ်ယောက်ပဲယူရမယ်လို့ ကန့်သတ်လိုက်ပြီတဲ့။

အန်တီက အဆိုးမြင်ဝါဒီတော့မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ မှန်နေတာတစ်ခုကတော့ ကမ္ဘာစစ်ကြီးတွေဟာ လူဦးရေကို တစ်နည်းတစ်ဖုံ ကန့်သတ်ပေးတယ်ဆိုတဲ့အချက်ပဲ။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် အခု ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီးမှာ တတိယကမ္ဘာစစ်မပေါ်သေးတာ ဝမ်းသာစရာပါပဲ။

လူဦးရေကန့်သတ်ဖို့ နည်းလမ်းတွေထဲမှာ စာတတ်မြောက်သူများပြားလာဖို့ဆိုတဲ့ နည်းလမ်းလည်းလိုတယ်။ ဒါမှလည်းကျန်းမာရေး ဗဟုသုတကိုပြောရင် နားလည်လက်ခံနိုင်မှာလေ။ Birth Control လို့ခေါ်တဲ့ မွေးဖွားနှုန်းကန့်သတ်ထိန်းချုပ်တဲ့နည်းကိုတော့ တိုက်ရိုက်ပတ်သက်မှန်း အားလုံးသိနေမှာပါ။

(၂) ကမ္ဘာကြီးကျန်းမာစေဖို့ သင့်လျော်တဲ့ စက်မှုနည်းပညာကိုသုံးရမယ်။

ဆိုလိုတာက ပတ်ဝန်းကျင်လေထုရေထုညစ်ညမ်းမှု လျော့စေပြီး ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးအကျိုးကျေးဇူးလည်းမထိခိုက်တဲ့ နည်းပညာတွေကိုသုံးရမယ်ပေါ့။ ဥပမာ တချို့နာမည်ကြီးကားကုမ္ပဏီကြီးတွေက အဲဒီလို အဆိပ်အတောက်နည်းစေတဲ့ ပစ္စည်းတွေနဲ့ သူတို့ ကားကို ထုတ်လုပ်နေကြပြီ။ ပြဿနာက ဈေးနည်းနည်းမြင့်နေတယ်။ ဒီတော့ ဈေးသက်သာမှုကိုအဓိကရွေးတဲ့ ဝယ်သူတော်တော်များများ သူတို့ကားတွေကို လှည့်တောင် မကြည့်ကြဘူး။ ဂရုမစိုက်ကြဘူး။ ကမ္ဘာပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုကို ဂရုမထားမိတဲ့ လူတွေဟာ ငွေသက်သာတာကိုပဲ ရွေးကြတာ သဘာဝပါပဲ။

(၃) စွန့်ပစ်ပစ္စည်းတွေကို ပြန်သန့်စင်ပြီး လူသုံးကုန်အဖြစ် ပြန်ထုတ်တဲ့နည်းကို အသုံးပြုရမယ်။

Recycled and recyclable materials လို့ သူတို့သုံးနှုန်းလေ့ရှိတယ်။

Recycled ဆိုတာ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းကနေ ပြန်ထုတ်ထားတဲ့ လူသုံးကုန်ပစ္စည်းကိုခေါ်တယ်။ သမီးသိသာတဲ့ အနီးစပ်ဆုံး ဥပမာကတော့ စက္ကူပါပဲ။ အန်တီတို့နိုင်ငံမှာ စက္ကူဟာ အဓိကအသုံးပြုနေတဲ့ Recycled material ပေါ့။ အဲဒီ Recycled and Recyclable materials တွေအကြောင်း နောက်တစ်ခါကျမှ သပ်သပ်ပြောပြမယ်နော်။

Recyclable ဆိုတာက ပြန်လည်သန့်စင်ပြီး ကုန်ပစ္စည်းတစ်ခုခုအဖြစ် ပြန်ထုတ်ပေးဖို့ လွယ်ကူတဲ့အရာကို ခေါ်တာပါ။

အာတီတံဒေသက
ဘာကြောင့်ပြန်ပြန် ပူနွေးလာသလဲ၊
အကြောင်းအချက်အများကြီးထဲက
အဓိကတစ်ခုကတော့
ရေခဲအရည်ပျော်တဲ့အခါ
ပိုမောင်လာတဲ့ပင်လယ်ပြင်နဲ့
ပိုစိမ်းမောင်တဲ့ မြေပြင်က
နေဆီကို အလင်းပြန်တာ
လျော့နည်းသွားတယ်။ ဒါကြောင့်
ကျန်နေတဲ့ရေခဲပြင်ကို ပိုပြီးတော့တောင်
မြန်မြန်အရည်ပျော်စေတယ်။

ပတ္တမြား အကောင်းဆုံး Recyclable ပစ္စည်းပေါ်သမီးရယ်။

ရေသန့်ဘူးအရောင်အကြည်ဘူးတွေကို Recycled ပြန်လုပ်တဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်ကို တစ်ခါတုန်းက မြန်မာ့ရုပ်မြင်သံကြားမှာ ကြည့်လိုက်ရဖူးတယ်။ Science World လို့ခေါ်တဲ့ Programme တစ်ခုကနေ လာတာ။ အဲဒီ Science World Programme မလာတာ ကြာပြီထင်တာပဲ။ အန်တီပဲ မကြည့်ဖြစ်လို့လား မပြောတတ်ဘူး။ အဲဒီအစီအစဉ်ဟာ သမီးတို့လို ကျောင်းသူကျောင်းသားတွေအတွက် အလွန်သင့်တော်တာ။

ရေသန့်ဘူးခွံတွေကို ရေဆေး၊ ဘူးခွံတွေအားလုံးကို ဟိုဘက်သည်ဘက် ဖိညှပ်တဲ့စက်ကြီးတွေနဲ့ ဖိညှပ်ချလိုက်တဲ့အခါ ရာပေါင်းများစွာသောဘူးခွံတွေဟာ ကျစ်လစ်နေတဲ့အတုံးတစ်တုံး ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒါကို မီးနဲ့အပူပေးပြီး အရည်ကျိုတာသမီးရဲ့။ အရည်ကျိုပြီးတဲ့နောက် အဲဒီပလတ်စတစ်ရည်ကို ချည်မျှင်တွေလိုဖြစ်အောင် အမျှင်အဖြစ် ညှစ်ချလိုက်တယ်။ အေးတဲ့အခါ အဲဒီချည်ဟာ အပ်ချည်လို ပိုးချည်မျှင်လို ဖြစ်သွားတာပေါ့ကွယ်။ အမျှင်အကြီးစားပေါ့။ အဲဒီတော့မှ ခြေသုတ်ဖိုတို့ ကော်ဇောတို့ရက်ယူတာ။

ဝမ်းနည်းစရာတစ်ခုပြောရဦးမယ်။ အန်တီတို့သမီးတို့ အလွယ်တကူအားရပါးရသုံးနေတဲ့ ကြွပ်ကြွပ်အိတ်တွေဟာ Recycled လုပ်လို့ရတဲ့ ပစ္စည်းတွေပဲ။ အဲဒီအကြောင်း နောက်ကျမှပြောပြမယ်။

(၄)ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှာရှိသမျှ နိုင်ငံတွေကို ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအမြင်ရှိအောင် သင်ကြားပေးတဲ့နည်း။

တချို့လူတွေ... လူတွေတော်တော်များများပါပဲကွယ်။ ကမ္ဘာမြေကြီးဟာ ကိုယ့်ရဲ့အိမ်နောက်ဖေးနဲ့ ဆက်စပ်နေတယ်ဆိုတာ သတိမရှိကြဘူးသမီးရဲ့။ အဲဒီအချက်ကို မြင်သာတာကတော့ မြို့တိုင်းမြို့တိုင်းရဲ့ နောက်ဖေးလမ်းကြားမြင်ကွင်းတွေပါပဲ။ နောက်ဖေးလမ်းကြားမြင်ကွင်းတွေအကြောင်းလည်း သမီးကို သပ်သပ်ပြောပြဦးမှာပါ။

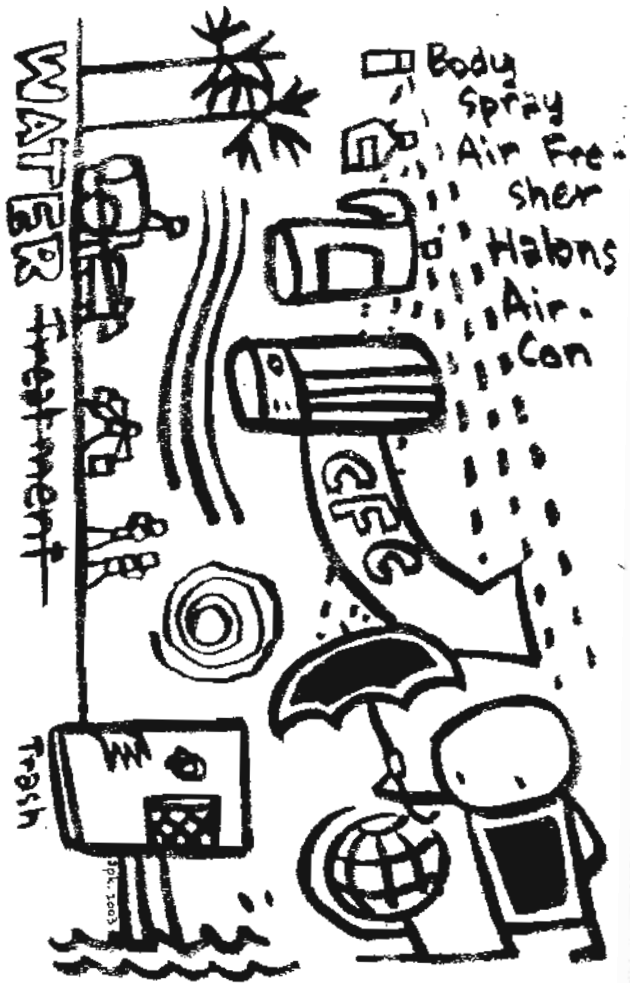
ကမ္ဘာကြီးကိုကျန်းမာအောင်ကုသဖို့ဆိုတာ ခြုံပြောရရင် တော့ လူတွေမှာ တစ်ဦးချင်းစီ အသိတရားရှိဖို့ ကိုယ်ကျင့်တရားရှိဖို့လည်း အရေးကြီးတယ်။ ဘာမှ ခက်ခဲတာမဟုတ်တဲ့ ကိစ္စလေးတစ်ခုကို အသိစိတ်ရှိရှိ လူတိုင်းလိုက်နာကျင့်သုံးဖို့ အရေးကြီးတယ်။ အချိန်တိုတိုလေး မျက်စိရှေ့မှောက်က ကာလတိုတိုလေးကိုသာ ကြည့်မိ စဉ်းစားမိကြတဲ့ short-term thinking အလေ့အကျင့်တွေကို ပယ်ဖျောက်နိုင်မှ ဖြစ်လိမ့်မယ်။

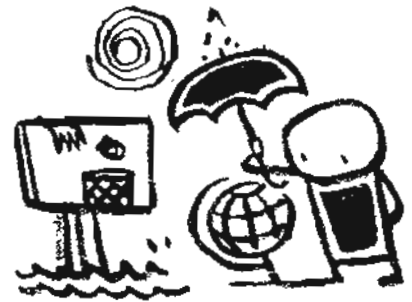
အဲဒီအသိစိတ်က ပိုက်ဆံချမ်းသာတာ ဆင်းရဲတာနဲ့ သိပ်မဆိုင်လှတဲ့အသိစိတ်ပါ။ ပိုက်ဆံချမ်းသာပြီး ငွေကိုရေလို သုံးဖြုန်းနေတဲ့ လူတွေမှာ ဒီအသိမရှိတဲ့သူတွေပါသလို ငွေဆင်းရဲပေမဲ့ အသိပညာ ပြည့်ဝတဲ့လူတွေထဲမှာ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ကိုယ်တတ်စွမ်းသလောက် ထိန်းသိမ်းပေးတဲ့ လူအမျိုးအစားတွေ အများကြီးပဲ ရှိပါတယ်။

အဓိကကတော့ အသိစိတ်ဓာတ်ပါပဲကွယ်။

(ကလျာမဂ္ဂဇင်း၊ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၉၈)
ကျမ်းကိုး Earth in the Balance by Al Gore

လူသုံးပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကထွက်လာတဲ့
 စာတ်ငွေရောတွေဟာ ကောင်းကင်ဆီကိုလွင့်တက်သွားပြီး
 အိုဇုန်းလွှာကို ဖျက်ဆီးတော့တာပါပဲ။

အင်္ဂါဂြိုဟ်နှင့် အိုဇုန်းလွှာ

တစ်ခါတုန်းက သမီးကိုအန်တီပြောဖူးပါတယ်။ 'အန်တာတိက' ပေါ်က အိုဇုန်းလွှာအပေါက်ကြီးအကြောင်းလေ။

အိုဇုန်းလွှာဆိုတဲ့စကားလုံးကို အန်တီ မှတ်မှတ်ထင်ထင် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်ရတာ ဘာကြာသေးလို့လဲ။ ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုကျော်ကျော်လောက်ပဲ ရှိဦးမယ် ထင်တယ်။ အရင်အရင် ကျောင်းသူဘဝတုန်းကဖြင့် ကမ္ဘာကြီးမှာ အိုဇုန်းလွှာ နှိုနေလေရဲ့လို့တောင် သတိမထားမိခဲ့ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အိုဇုန်းလွှာကိုသတိမထားဘဲနေလို့မဖြစ်အောင် လူတွေကိုတစ်လှန့်သတိပေးလိုက်တာတစ်ခုရှိတယ်လေ။ အဲဒါက စောစောကပြောတဲ့ အိုဇုန်းလွှာအပေါက်ကြီးပဲပေါ့။

၁၉၈၅ ခုနှစ်မှာ ဗြိတိသျှအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုက အင်္ဂလိပ်သိပ္ပံပညာရှင်တွေက နိုင်ငံတကာသိပ္ပံပညာဆိုင်ရာ ဂျာနယ်တစ်ခုဖြစ်တဲ့ 'Nature' စာစောင်

မှာ ဖော်ပြချက်တစ်ခု ရေးထည့်လိုက်တယ်။ အန်တာတိကတိုက်ရဲ့ အထက်ကောင်းကင်က အိုဇုန်လွှာမှာ အလွန်ကြီးမားတဲ့အပေါက်ကြီးတစ်ခုဖြစ်နေပြီဆိုတဲ့ သတင်းပေါ့။ ဒီဂျာနယ်ကိုဖတ်မိပြီး တဲ့နောက် သိပ္ပံပညာရှင်တိုင်း တအံ့တဩမကျေမနပ် ဖြစ်ကုန်ကြသတဲ့။ အင်္ဂလိပ်သိပ္ပံပညာရှင်တွေကလည်း အတိအကျကိုဖော်ပြထားတာကိုး။ ၁၉၇၇ ခုနှစ်ကစပြီး သူတို့အသေအချာစောင့်ကြည့်မှတ်တမ်းတင်ထားတာဆိုပဲ။ နှစ်စဉ်နှစ်စဉ် ဒီအိုဇုန်လွှာမှာအပေါက်ကြီး ကြီးလာတဲ့အချိန်ဟာ အောက်တိုဘာလ အန်တာတိကစပရင်းရာသီပဲတဲ့။ မဲမှောင်အေးမြဲလှတဲ့ဆောင်းရာသီအကုန်မှာရောက်လာတဲ့နှစ်ရဲ့ ပထမဆုံးနေရောင်ခြည်ဝင်လာပြီးသိပ်မကြာခင်မှာပဲ အဲဒီနေရာကအပေါက်ကြီး ကြီးလာတာပဲတဲ့။ အဲဒီအန်တာတိကတိုက်ရဲ့ အထက်ကောင်းကင်က အိုဇုန်လွှာရဲ့ ၄၀%ဟာ ပျက်စီးနေပါပြီတဲ့။

သိပ္ပံပညာရှင်တွေဟာ ဒီသတင်းကိုဖတ်ပြီး တော်တော်အံ့ဩသွားကြတယ်။ သူတို့ထဲကလူတော်တော်

များများပဲ ဒီဗြိတိသျှသုတေသနအဖွဲ့ကို နာမည်တောင်မကြားဖူးခဲ့ဘူးလေ။ ဒီလူတွေက ဘယ်သူတွေတုန်း။ သူတို့ပြောတဲ့အချက်ဟာ ထည့်တွက်လို့ရအောင် ခိုင်လုံပါမလား။ ဒီကောင်တွေသူတို့ စကားသူတို့ ဘယ်လောက်ထိကြောက်စရာကောင်းတယ်ဆိုတာ တွက်မိကြရဲ့လား။ စသည်စသည်ပေါ့ကွယ်။ အားလုံးပျာယာခတ်ကုန်ကြတယ်ပဲဆိုပါတော့။ သူတို့ဟာ အိုဇုန်လွှာပေါက်နေတာကို အံ့ဩကုန်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုကြာကြာ အရင်ကတည်းကပဲလူတွေ သုံးစွဲနေတဲ့ တချို့ပစ္စည်းတွေကြောင့် အိုဇုန်လွှာကိုဖျက်ဆီးနိုင်တယ်ဆိုတဲ့အချက်ကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ပြီးပါပြီ။ သူတို့အံ့ဩတာက အန်တာတိကတိုက်ရဲ့အပေါ်ကောင်းကင်မှာ ဒီလောက်ကြီးမားတဲ့အပေါက်ကြီး ရှိပါတယ်ဆိုတာကို အံ့ဩတာပါ။

ကမ္ဘာကြီးမှာလူတွေသုံးစွဲရာက စွန့်ထုတ်လိုက်တဲ့ တချို့ပစ္စည်းတွေဟာ အိုဇုန်လွှာကိုပျက်စီးစေသတဲ့သမီးရယ်။ အဲဒါတွေကဘာလဲဆိုတော့ လေအေးစက်တွေ၊ ရေခဲသေတ္တာတွေကနေ

ထုတ်လိုက်တဲ့ ဓာတ်ငွေ့ CFC ဆိုတာရယ်။ မီးသတ်တဲ့နေရာမှာ အသုံးပြုတဲ့ Halons ဓာတ်ငွေ့တွေရယ်။ သမီးတို့ အန်တီတို့ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ လူတွေ အားရပီးရဲ သုံးနေတဲ့ ဆေးဖျန်းဘူးတွေ (Aerosol cans)က ထွက်တဲ့ ဓာတ်ငွေ့ပစ္စည်းတွေရယ် တဲ့။ ဆံပင်ညှပ်ပြီးလို့ ပုံစံလှလှလေးသွင်းပြီးပြီဆိုရင် အဲဒီဆံပင်ကို ပုံမပျက်အောင်ထိန်းဖို့ ဘူးရှည်ရှည်လေးနဲ့ ရွှင်းရွှင်းဆိုပြီး ဆေးဖျန်းတယ် မဟုတ်လား။ အဲဒီဘူးမျိုးပေါ့ကွယ်။ အိမ်မှာ ပုရွက်ဆိတ်တို့ ပိုးဟပ်တို့ သောင်းကျန်းနေပြီဆိုရင် Shell tox လား၊ ဓာတ်ငွေ့ဘူးနဲ့ ရွှင်းရွှင်းဆိုဖျန်းလိုက်ကြတာ မဟုတ်လား။ Air Freshner ဆိုတဲ့ ဘူးလေးတွေ ရှိသေးတယ်။ မိုးခါတ်ကြောင့် လှောင်ပိတ်ထားတာကြောင့် လူငွေ့ကြောင့် အောက်သိုးသိုးအနံ့ နံနေတဲ့ အလုံပိတ် တိုက်ခန်းတွေကို အနံ့လေး သင်းယုံ့လာအောင် မွှေးရနံ့ဖျန်းပေးတဲ့ ဘူးရှည်ရှည်လေးတွေလေ။ အမယ် အနံ့မျိုးစုံလာတယ်ဗျာ။ လိမ္မော်နံ့ယူမလား။ နှင်းဆီနံ့ယူမလား။ စန္ဒကူးနံ့ယူမလား။ ကြိုက်တဲ့အနံ့နဲ့ ကိုယ့်အိမ်ကို မွှေးအောင် ဖျန်းလို့ရတယ်။ နောက် ကိုယ်ခန္ဓာမွှေးအောင်သုံးတဲ့ ရေမွှေးဖျန်းဘူး(Body Spray)တွေ။ အဲဒီ ဘူးလေးတွေဟာ သုံးလို့အဆင်ပြေတယ်မဟုတ်လား။ လူတိုင်း တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် သုံးကြတာပေါ့။

အဲဒီလို လူသုံးပစ္စည်းတွေ အမျိုးမျိုးကနေထွက်လာတဲ့ ဓာတ်ငွေ့ရောတွေဟာ ကောင်းကင်ဆီကိုလွင့်တက်သွားပြီး အိုဇုန်လွှာကို ဖျက်ဆီးတော့တာပါပဲ။

စောစောကပြောသလို သိပ္ပံပညာရှင်တွေအံ့ဩတုန်လှုပ်တာက အိုဇုန်လွှာပျက်စီးတယ်ဆိုတဲ့ သတင်းကြောင့်မဟုတ်ဘူး။ ၁၉၇၄ခုနှစ်ကတည်းက ကယ်လီဖိုးနီးယားပြည်နယ်က သိပ္ပံပညာရှင်နှစ်ယောက်ဟာ လေထုထဲကို ပြန့်တက်သွားတဲ့ ကလိုရင်းဟာ အိုဇုန်လွှာကို ၂၀%ထိအောင် ဖျက်ဆီးပစ်နိုင်

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဟာ
ကမ္ဘာပေါ်မှာ
ပန်လောင်အိမ်ဓာတ်ငွေ့
ထုတ်လွှတ်မှု
အများဆုံးနိုင်ငံပါ။
လူဦးရေနဲ့ စားကြည့်ရင်လည်း
လူတစ်ယောက်ချင်းက
ထုတ်လွှတ်တဲ့ ဓာတ်ငွေ့က
တခြားနိုင်ငံကလူတွေထက်
များနေပါတယ်။

တယ်လို့တွေ့ရှိခဲ့၊ ကြေညာခဲ့ပြီးသားလေ။ ဒါပေမဲ့ သူတို့အားလုံးဟာ ငြိတိသျှ သိပ္ပံသုတေသနအဖွဲ့ရဲ့ အန်တာတိက အိုဇုန်းပေါက်ဆိုတာကို မယုံချင်ကြဘူး။ ငြိတိသျှသိပ္ပံသုတေသီတွေ ဘာလက်နက်ကိရိယာတွေသုံးပြီး တိုင်းထွာတွက်ချက်နိုင်ကြမှာလဲ။ သူတို့သုံးမယ့် ကိရိယာဟာ ၁၉၂၀ ပတ်ဝန်းကျင်က ပစ္စည်းအဟောင်းအမြင်းတွေဖြစ်မှာပေါ့။ ရာစုနှစ်တစ်ဝက်လောက် ခေတ်နောက်ကျကျန်ရစ်ခဲ့တဲ့ ပစ္စည်းကိရိယာတွေကို သုံးမှာပေါ့။ အဖြေဟာ မှန်ချင်မှမှန်မယ်ပေါ့။

ငြိတိသျှတွေကိုယ်တိုင်ကလည်း သူတို့တွေ့လာတဲ့အချက်ကို သူတို့ကိုယ်တိုင်သံသယဖြစ်ခဲ့တာ အမှန်ပါပဲ။ သူတို့ဟာ ၁၉၅၇ခုနှစ်လောက်ကတည်းက အန်တာတိကတိုက်ရဲ့ ဟေလီပင်လယ်အော် (Halley Bay) ပေါ်က လေထုထဲက အိုဇုန်းပမာဏကို စိတ်ရှည်ရှည် တွက်ချက်တိုင်းထွာရင်း စောင့်ကြည့်ခဲ့ကြသတဲ့။ တစ်ချိန်လုံး သူတို့တွက်လို့ရတဲ့အဖြေအပေါ်မှာ သံသယနဲ့ စောင့်ကြည့်နေခဲ့ကြတာပါ။ ဒါပေမဲ့ ဒုတိယသုတေသနအဖွဲ့က မြောက်ဖက် မိုင်တစ်ထောင်လောက်ဝေးတဲ့နေရာက အာဂျင်တီး(နီ)ကျွန်းစုပေါ်မှာပဲ နေထိုင်သုတေသနပြုလုပ်တိုင်းထွာရင်း ပထမအဖွဲ့က တွေ့တဲ့အချက်အလက်အတိုင်းပဲ သွားတွေ့ပြန်တယ်။ ဒီတော့မှ သူတို့တွေ့ရတဲ့အချက်ကိုဖြင့် ပြည်သူလူထုကိုတင်ပြဖို့ အချိန်ကျပြီလို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်တာပါ။ ခေတ်မီစက် ကိရိယာသုံး သုတေသနအဖွဲ့တွေအများကြီး ပြိုဟ်ပဲ့ဆက်တယ်လိုက်တွေနဲ့ စောင့်ကြည့်မှတ်တမ်းတင်နေတဲ့ကြားက ဒီလောက်ကြီးတဲ့ အိုဇုန်းလွှာအပေါက်ကို ဘာကြောင့်မတွေ့ရတာလဲလို့ အဖြေရှာကြသတဲ့။ ဆက်တယ်လိုက်ပြိုဟ်တုကလေးတွေက ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ပါသတဲ့။ ဒါပေမဲ့ တွေ့ရှိထားတဲ့ မှတ်တမ်းစာရွက်အပုံလိုက်ကြီးတွေဟာ အခုထိစစ်ဆေး

ခဲ့ခြားမှုမခံရသေးဘဲ စတုခန်းထဲမှာပဲ မထိမတို့ ရှိနေသေးတယ်ဆိုပဲ။ အဲဒီမှာ ဒီသိမ်းဆည်းထားတဲ့ စာရွက်အပုံလိုက်တွေကို ကပျာကယာ ရှင်းလင်းရွေးထုတ်ပြီး စိစစ်အဖြေညှိကြည့်လိုက်ကြတော့တာပေါ့။ သူတို့ပဲမျှက်စီရိုင်းသွားသလား၊ သူတို့အသုံးပြုနေတဲ့ များပြားလှတဲ့

ကွန်ပျူတာတွေကပဲ အမှန်ထက်ပိုလျော့ပြီး ပြခဲ့တာလားပေါ့။ နောက်ဆုံးတော့သူတို့ဟာ ငြိတိသျှအဖွဲ့တွေတွေ့ခဲ့တာဟာ မှန်ပါပေတယ်လို့ လက်ခံလိုက်ရရောပေါ့လေ။

၁၉၈၄ ခုနှစ်မှာ အဲဒီ အိုဇုန်းအပေါက်ဟာ အကျယ်အဝန်းအရ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုထက် ကျယ်ဝန်းပြီး ဝေရက်တောင် အမြင့်ထက်တောင်မြင့်သေးတယ်တဲ့။ အန်တာတိကတိုက်ထက်တောင် အပေါက်ကပိုကြီးနေသေးသတဲ့။ ၁၉၈၇ ခုနှစ်တုန်းကဆိုရင် တောင်ဝန်ရိုးစွန်းဘက်ကလေထု အထက်ကောင်းကင်မှာ အိုဇုန်းပမာဏတစ်ဝက်လောက် ကျသွားသတဲ့။ တချို့နေရာညတွေမှာ လုံးလုံးတောင် ကျဆင်းသွားတာတဲ့။ ဒါနဲ့ပဲ ၁၉၈၈ ခုနှစ်စပရင်းရာသီမှာတော့ နိုင်ငံခုနှစ်ခုကသိပ္ပံပညာရှင်တွေ စုစည်းပြီး သိပ္ပံပညာရှင် ၁၀၀ ဟာ အုပ်စုဖွဲ့လိုက်ပြီး ရရှိထားတဲ့ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်တွေကို စိစစ်အဖြေထုတ်လိုက်ကြတယ်။ အဲဒီကျတော့မှ တကယ့်အမှန်တရားဟာ သူတို့ထင်ထားတာထက်တောင် ဆိုးနေပါလားလို့ ရှာဖွေတွေ့ရှိသွားကြသတဲ့။

ကမ္ဘာကြီးကနေ လူတွေသုံးပြီးထွက်လာတဲ့ စောစောက (ကလိုရို ဖလူရိုကာဗွန်)CFC တွေ၊ လေအေးစက်တွေဆီကထွက်တဲ့ ဖရီယွန်ဓာတ်ငွေ့တွေ၊ အဲဒါတွေနဲ့ မီးသတ်ဥွေ့တွေကထွက်တဲ့ ဓာတ်ငွေ့တွေ၊ Aerosol cans တွေကထွက်တဲ့ ဓာတ်ငွေ့တွေဟာ အထက်ကောင်းကင်ကိုရောက်၊ နေဆီကလာတဲ့ရောင်ခြည်တန်းတွေက အဲဒီဓာတ်ငွေ့တွေကိုဖျက်ဆီးချလိုက်တဲ့အခါ ကလိုရင်းအက်တစ်တွေထွက်လာရော။ အဲဒီကလိုရင်းတွေဟာ အိုဇုန်းအလွှာကို တဆက်တည်း ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်တာပါပဲ။* သဘာဝတရားဟာ ဘယ်လောက်ကြောက်စရာကောင်းသလဲဆိုရင် (လူတွေကဆိုးပုံများပြောပါတယ်) ကလိုရင်းမော်လီကျူးတစ်ခုဟာ အိုဇုန်းမော်လီကျူးပေါင်းထောင်နဲ့ချီပြီး ဖျက်ဆီးပစ်နိုင်တယ်တဲ့။ အဲဒီနောက်မှာ ဒီကလိုရင်းမော်လီကျူးကိုယ်တိုင်ကတော့ မဖျက်မမီးဘဲ ကျန်နေခဲ့သတဲ့ကွယ်။

အဲဒါတွေသိရတဲ့အခါမှာတော့အခန်းကို လေအေးစက်တပ်ရင် ကောင်းမလားဆိုတဲ့ စိတ်ကူးကလေးတောင်ပျောက်ချင်ချင်ဖြစ် သွားတယ်။

အန်တီအခန်းက သမီးလဲသိသားပဲ။ နွေရာသီဆိုရင်သိပ် နေလို့ ကောင်းတာ။ တောင်ဘက်မှာကလမ်းပဲရှိတော့ ပြတင်းတွေဖွင့် ထားရင် လေကအရမ်းတိုက်တာမဟုတ်လား။ နွေကျတော့ နေက လည်း အထက်ကောင်းကင်ကနေပဲ သွားပုံရပါတယ်။ အခန်းထဲကို မှန်ပြတင်းတွေကနေ နေရောင်မဝင်လာဘူးလေ။ နေလို့ကောင်း တာပေါ့။ စိတ်ညစ်ရတာကတော့ ဆောင်းရာသီပါပဲ။ ဆောင်းရာသီ ဆိုရင် အခန်းမှာလေဝင်လေထွက်မကောင်းတော့ဘူးလေ။ လေငြိမ် နေရော။ လေငြိမ်တော့အိုက်တာပေါ့။ ဒီကြားထဲနေကစောင်းပြီး သွားသလားမသိ။ ဆောင်းရာသီတစ်ခုလုံး နေရောင်ဟာအခန်းထဲမှာ ပြတ်တယ်လို့မှမရှိဘဲ။ ပူသလားမမေးနဲ့။ ဒီတော့ဆောင်းရာသီ ဝင် တိုင်းဝင်တိုင်း အန်တီဖြင့် အခန်းမှာ လေအေးစက် တပ် ဖို့ စိတ်ကူးတွေ ပေါ်ပေါ်လာတော့တာပဲ။

အခုတော့ ဒီ CFC ဆိုတဲ့ စာလုံးကြီးက အာရုံ ထဲရောက်ရောက်လာပြန်ရော။ ဒါကြောင့်လဲ အန်တီသူ ငယ်ချင်းတွေက အန်တီကို 'ဆိုက်ကို' လို့ လှောင်ပြောင်

ကြတာ။ အန်တီက ကိုယ်နဲ့သိပ်မဆိုင်တဲ့ကိစ္စတွေမှာ စိတ်ရှောက်ပူပူပါ နှစ်ဝင်နေတတ်ပြီး ကိုယ်နဲ့တိုက်ရိုက် သက်ဆိုင်တဲ့ကိစ္စတွေကျ နမောနမဲ့လုပ်တတ်တာကိုး။ အခုလဲကြည့်လေ မြန်မာနိုင်ငံနဲ့ အာရှတိုက်အထက်က ကောင်းကင်မှာအိုလံပစ်ကစား ပေါက်နေတာမှ မဟုတ်ဘဲ အနေသာကြီးပါနော်။ နေဆီကလာတဲ့ Ultraviolet Ray လို့ခေါ် တဲ့ ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်တွေကို တားဆီးကာကွယ်ပေးမဲ့ အိုလံပစ်ကစား ကြီးဟာ အန်တီတို့မြန်မာနိုင်ငံအထက်ကောင်းကင်(Stratosphere) ထဲမှာ နဂိုအတိုင်းတည်ရှိနေဆဲလို့ ယူဆရတယ်လေ။ ဘယ်သူတေသိ ပညာရှင်ကမှ တို့အထက်က အိုလံပစ်ကစား အန္တရာယ်ရှိနေပြီလို့ သတိ မပေးသေးဘူးမဟုတ်လား။ အေးအေးဆေးဆေးပေါ့။ အိမ်မှာ လေအေးစက် တပ်ရုံမက ကားတွေထဲမှာလဲ လေအေးစက် တပ်လိုက် ဦး။ ရသေးတယ်။ အန်တာတိက အိုလံပစ်ပေါက်ကြီးဟာ ဧဝရတ် တောင်ထက်မြင့်တော့ရော ဘာအရေးလဲ။ ဒီထက်ပိုမြင့်လို့ မရတဲ့ အခါ အဲဒီအပေါက်ဟာ နေရာချဲ့သွားမှာမှန်ပေမဲ့ ဘာအရေးလဲ။ သူတို့တွက်ချက်ထားတာက ဒီအိုလံပစ်ပေါက် နေရာကြီးပြန့်နှံ့သွားရင် ကမ္ဘာပေါ်က လူနေအစိတ်အပိုင်းတွေပေါ် ရောက်လာမယ်တဲ့။ ဘာ ဖြစ်သေးလဲ။ ရောက်လာနိုင်ဖွယ်ရှိတဲ့ နိုင်ငံတွေက အာဂျင်တီးနား၊ ချီလီ၊ ဘရာဇီးလ်၊ ဥရုဂွေး၊ ဩစတြေးလီးယား၊ နယူးဇီလန်တဲ့။ အဲဒီအထဲမှာ တို့မြန်မာနိုင်ငံ မပါဘူးလေကွယ်။

တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် အပူချိန်တွေများလာလို့ အခုလို ရာသီကတည်းကပူလိုက်တာ၊ ပူလိုက်တာနဲ့ အော်နေရတာ။ အဲဒါက ပြဿနာ မဟုတ်ဘူးလား။ သောက်ရေမလုံလောက်တဲ့ ပြဿနာကို ဖြိုတွေ့ရွာတွေမှာ ရင်ဆိုင်နေရတာ။ အဲဒါ အရေးမကြီးဘူးလား။ မိုးခေါင်ရေရှားရပ်ဝန်းဒေသမှာ နှစ်စဉ်မိုးရေချိန် ၁၀၀၀ မီလီမီတာ တောင်မပြည့်ဘူး။ အဲဒါ စိတ်ပူရမဲ့ပြဿနာမဟုတ်ဘူးလား။ အဲဒီလို လှည့်တွေးလိုက်တော့မှပဲ သူတို့ပြောတဲ့ အိုလံပစ်အပေါက်ကြီးကို ခေါင်း ထဲက ခဏဖယ်ထားလို့ ရတော့တယ်သမီးရေ။

ရာသီဥတု တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် ပိုပူလာတာတော့

အိုလံပစ်၏အားသာချက်များ	အိုလံပစ်၏အားနည်းချက်များ
၁။ ဗိုင်းရပ်စ်၊ ဘက်တီးရီးယားနှင့် ဂျီယားဒီးယားဥများကို တွန်းလှန်နိုင်စွမ်းရှိသည်။	၁။ အိုလံပစ်မှဖြစ်လာသောဘေးထွက် ပစ္စည်းများသည် ဆိုးကျိုးပေးသည်။ ၂။ ရေတွင် ပျော်ဝင်နိုင်မှု နည်းသည်။ ၃။ ကားအိပ်ဇောငွေ့မှ အိုလံပစ်ကို ထုတ်ပယ်ရန်ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။
၂။ ဇီဝ ဆွေးမြေ့လွယ်သော အော်ဂဲနစ်တို့ကို ဖယ်ရှားရာ တွင် ကူညီပေးနိုင်စွမ်းရှိသည်။	၄။ အိုလံပစ်မှန်များကို တိုင်းတာရန် ခက်ခဲသည်။

၇၆

အန်တီတို့နဲ့ လုံးဝသက်ဆိုင်တယ်။ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်တွေ တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ်များလာတာကတော့ အထင်အမြင်ပေါ်နေတာ။

ဒါနဲ့ ရယ်စရာတစ်ခုပြောရဦးမယ်။ အန်တီ ဘယ်လောက်များ အာကာသသိပ္ပံပညာနဲ့ ဝေးသလဲဆိုတာ။ သမီးသိတဲ့အတိုင်းပဲ အာကာသသိပ္ပံကားတွေဆိုလဲ အန်တီစိတ်မဝင်စားဘူးလေ။

Deep Impact ဇာတ်ကားကိုတောင်မှ သိပ္ပံကားပါဆိုပြီး ရှောင်ထားခဲ့တာ။ ကိုယ်ယုံကြည်အားကိုးတဲ့ တစ်ယောက်က သိပ်ကောင်းပါတယ်။ ကြည့်ကြည့်စမ်းပါဆိုလို့ အင်တင်တင်နဲ့ကြည့်ဖြစ်ခဲ့တာ။ ကြည့်ပြန်တော့လဲ မျက်ရည်လွယ်တတ်သူမို့ (ရုပ်ရှင်တွေကြည့်တိုင်း စိတ်ထိ

ခိုက်စရာတွေရင် မျက်ရည်ကျတတ်သူလေ။) ရုပ်ရှင်ကြည့်ရင်း မျက်ရည်ကျရပြန်ရောသမီးရေ။ အာကာသနဲ့ အဲလောက်ထိဝေးတဲ့ မိန်းမဆိုတော့ ကမ္ဘာနဲ့အိမ်နီးချင်းဂြိုဟ်တွေအကြောင်း ရေရေရာရာ သိပ်သိတာမဟုတ်ဘူး။ အဲဒါ ပီးနပ်စ်ခေါ်တဲ့ သောကြာကြယ်နဲ့ မားစ်ခေါ်တဲ့အင်္ဂါဂြိုဟ်ကို အိမ်နီးချင်းဂြိုဟ်မှန်းတော့သိသား။ အင်္ဂါဂြိုဟ်သားတွေအကြောင်း ရုပ်ရှင်တွေ မကြာခဏမျက်စိအောက်ရောက်ရောက်လာပါရဲ့။ ဒါပေမဲ့ အင်္ဂါဂြိုဟ်ဟာပူလိမ့်မယ်။ ပီးနပ်စ် သောကြာဂြိုဟ်က အေးလိမ့်မယ်လို့ထင်ထားခဲ့တာ။ နောက်မှပဲ ပြောင်းပြန်ဖြစ်နေတာကိုသိရပေတော့တယ်။ အန်တီကိုက ညွှဲခဲ့တာပါ။ နေနဲ့ဒီလောက်ကပ်နေတဲ့ပီးနပ်စ်ဂြိုဟ်ပဲ မပူဘဲနေပါ့မလားနော်။

ကမ္ဘာဟာ ဟိုဘက်မှာ ပီးနပ်စ်ဂြိုဟ်၊ ဒီဘက်မှာ မားစ်ဂြိုဟ်၊ နှစ်ခုကြားထဲကနေ ခရီးလှည့်လည်သွားနေတာကိုး။ ပီးနပ်စ်ဂြိုဟ်ကအပူတဲ့၊ မားစ်ဂြိုဟ်ကအအေးတဲ့။ ပီးနပ်စ်ဟာ ဘယ်လောက်ထိပူသလဲဆိုရင် သူ့ပတ်ဝန်းကျင်ကိုရောက်သွားမဲ့ လူသားရဲ့ သွေးကြောထဲ သွေးတွေ ပွက်ပွက်ဆူသွားရလောက်အောင်ပူတာတဲ့။ မားစ်ကျပြန်တော့အေးလွန်းလို့ လူသားတွေ အဲဒီနား ကပ်ရင် အေးခဲ့သွားမှာပဲတဲ့။ ပီးနပ်စ်ဘာကြောင့် ဒီလောက်ပူသလဲဆိုတော့ သူ့လေထုထဲမှာ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ဓာတ်ငွေ့တွေချည်း ဖြစ်နေလို့။ အဲဒီကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ဟာ အပူကိုဖြစ်ပေါ်တယ်လေ။

မားစ်ဟာ ဘာကြောင့်အေးနေသလဲဆိုတော့ သူ့မှာ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်မရှိသလောက်ဖြစ်နေလို့တဲ့။ ဒါကြောင့် အဲဒီဂြိုဟ်နှစ်ခုလုံးမှာ အဲဒီသက်ရှင်တဲ့သတ္တဝါရယ်လို့ မရှိဘူးတဲ့။

အန်တီသူငယ်ချင်းတစ်ယောက်ကဖြင့် အင်္ဂါဂြိုဟ်သားတွေ တကယ်ရှိတယ်ဆိုတဲ့အယူအဆနဲ့ အန်တီတို့အမြဲခံငြင်းနေတာ။ အင်္ဂါဂြိုဟ်သားရဲ့ပုံတွေ အရုပ်တွေ သမီးမြင်ဖူးမှာပေါ့။ အန်တီအိမ်မှာတောင် လက်အညောင်းဖြေတဲ့ ရာဘာတုံးကလေးဟာ အင်္ဂါဂြိုဟ်သားဦးခေါင်းပုံစံလေးလေ။ Silver stream ဆိုတဲ့ ကွန်ပျူတာ တွေကတစ်ခုကကြော်ငြာသဘော အလကားဝေတာတဲ့။ လက်ထဲမှာ ဆုပ်ကိုင်ရတဲ့ ရာဘာလုံးကလေးပေါ့။ သူတို့ဆီကကုမ္ပဏီ အကြီးကြီးတွေက ကြော်ငြာအမျိုးစုံ ပုံစံအမျိုးမျိုးသုံးပြီး ကိုယ့်ကုမ္ပဏီကိုယ်ကြော်ငြာကြတာ။ ဝေါ့လ်(တ်)ဒစ်စ်နီကုမ္ပဏီကနေ ကွန်ပျူတာသုံးသူတွေအတွက်ထုတ်လုပ်ပြီး ကြော်ငြာတဲ့ ရာဘာတုံးကလေးကတော့ ဘောလုံးပုံအနီရောင်ကလေး။ သိပ်လှတာပဲ။ တတ်လည်းတတ်နိုင်ကြတယ်နော်။ သူတို့ဆီမှာ ကွန်ပျူတာချည်းနှိပ်နေရလို့ လက်တွေ့နည်းရတဲ့ လူတွေ တော်တော်များပုံရပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကြော်ငြာတော်တော်များများဟာ လက်ထဲဆုပ်ကိုင်ရတဲ့ ရာဘာတုံးကလေးတွေ ဖြစ်နေကြတာပေါ့။ တကယ်တမ်းတွေးကြည့်တော့ အဲဒီရာဘာလုံးဟာ ကျန်းမာရေးရှုထောင့်နဲ့ကြည့်ရင် အသုံးပြုသင့်သလား။ အဲဒါတော့ အန်တီမသိဘူး။ သူတို့အသေအချာ သုတေသနလုပ်ပြီးမှ ကျန်းမာရေးကိုအားပေးလို့သာ ဒီပစ္စည်း ထုတ်လုပ်လိုက်တာ ဖြစ်မှာပေါ့နော်။ တို့ဆီမှာတော့ အကြောရောဂါသည်တွေ လေဖြတ်ပြီးပြန်ကောင်းလာတဲ့ နာလံထလူမမာတွေ လက်က အကြောအားကောင်းအောင် ဆုပ်ညှစ်ကြတာ သံပရာသီးပဲနော်။

ထားပါတော့။ အင်္ဂါဂြိုဟ်သားတကယ်ရှိမရှိဆိုတဲ့ ပြဿနာဟာ တို့နိုင်ငံမှာခေတ်မစားပါဘူး။ အင်္ဂါဂြိုဟ်သား ရှိမရှိကို တို့နိုင်ငံသားတွေက စိတ်မဝင်စားပါဘူး။ အင်္ဂါဂြိုဟ်သားတွေ ကမ္ဘာကို ထိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်လာလေမလားလို့လဲ စိတ်မပူအားပါဘူးနော်။

www.burmeseclassic.com

သူတို့ဆီမှာသာ စားဝတ်နေရေးအတွက် ပူပန်သောက မရောက်ကြဘဲ ဟိုးအဝေးကြီးကအင်္ဂါဂြိုဟ်သားတွေရှိမရှိ ဆိုတာကို ပူပန်နေကြရှာတယ်။ ဘာစိတ်ပူစရာလိုလဲနော် ဒီလောက်အေးတဲ့ ဂြိုဟ်သားတွေ တကယ်ရှိခဲ့တယ်ဆိုဦးတော့၊ တို့ကမ္ဘာကို တကယ် တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်ချင်တယ်ဆိုဦးတော့ တို့ကမ္ဘာရဲ့ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်များတဲ့ လေပူတွေနဲ့တွေ့ရင် ဒီကောင်တွေ အရည်တောင်ပျော်သွားနိုင်တယ် မဟုတ်လား။ သွားစမ်းပါ။ စိတ်ပူစရာမရှိပါဘူး။ အေးအေး ဆေးဆေး ပေါ့နော်။

ဒါပေမဲ့ အဲဒီသုဇယံချင်းကတော့ အင်္ဂါဂြိုဟ်သားဆိုတာ တကယ်ရှိပြီး တွေ့တဲ့လူက တကယ်တွေ့လာတာဆိုတာ အန်တီကို သက်သေပြဖို့ ကြိုးစားနေရလေရဲ့။ သူ့မှာ အင်္ဂါဂြိုဟ်သားပုံတီရှပ်တွေ အင်္ဂါဂြိုဟ်သားပုံသော့တွဲတွေ၊ ရာဘာရှပ်တွေ၊ ပို့စ်ကပ်တွေ အများကြီးပဲ။ အေးလေ သူ့မှာ တခြားစိတ်ဝင်စားစရာမှ မရှိတာနော်။ အန်တီကတော့ သူနဲ့ငြင်းခုံတိုင်း အင်္ဂါဂြိုဟ်ဟာအေးလွန်းလို့ သက်ရှိသတ္တဝါတစ်ကောင်တလေမှ မရှိနိုင်ဘူးဆိုတာ ပြတ်ပြတ်သားသား ငြင်းနေဆဲပဲပေါ့။

အဲဒီအင်္ဂါဂြိုဟ်နဲ့ သောကြာဂြိုဟ်အကြား၊ တစ်နည်းပြောရရင် အစွမ်းကုန်ပူတဲ့အပူနဲ့ အစွမ်းကုန်အေးတဲ့အအေး၊ ဒီနှစ်ခုကြားမှာ တို့ကမ္ဘာဟာ မျှမျှတတဟန်ချက်ညီညီနေနေခဲ့တာ။ အဲဒါဟာ အလွန် အံ့ဩစရာကောင်းတဲ့ သဘာဝတရားပါပဲ။ အခုတော့ အဲဒီ ဟန်ချက်ညီညီ နေနိုင်မှုဟာ လူသားတွေကြောင့်ပဲ ယိမ်းယိုင်တော့မယ်ပေါ့။ ဒီလောက် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်တွေထုတ်နေတာ ကမ္ဘာဟာ တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် ပိုပိုပြီး ပူလာနေပြီပေါ့။ တို့မြန်မာနိုင်ငံဟာလဲ ဘာခံနိုင်မလဲ။ ပူတာပဲပေါ့။ အရင်ကကြားဖူးတဲ့ ရာသီ

ဥတုမျှတပါတယ်ဆိုတဲ့ ရန်ကုန်ပတ်ဝန်းကျင်ဟာ အခု ဖြင့်ပူလိုက်အိုက်တာ လွန်ပါရော။ မိုးခေါင်ရေရှား ဒေသလို့သတ်မှတ်ထားရတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း ဆိုရင်တော့ ပြောမနေပါနဲ့တော့နော်။ အဲဒီဒေသတွေမှာ တချို့ကန်တွေ ကောကုန်ပြီ။ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ တချို့

ကျွန်ုပ်တို့သုံးစွဲသော ထုတ်ကုန်များနှင့် ဖြစ်နိုင်ချေအန္တရာယ်ဆိုးကျိုးများ

ထုတ်ကုန်များ	ဖြစ်နိုင်ချေ အန္တရာယ်ဆိုးကျိုးများ
ပလပ်စတစ်	အော်ဂဲနစ်ကလိုရင်းဓာတ်ပေါင်းများ၊ အော်ဂဲနစ်ပျော်ဝင်ပစ္စည်းများ။
ပိုးသတ်ဆေး	အော်ဂဲနစ်ကလိုရင်းဓာတ်ပေါင်းများ၊ အော်ဂဲနစ်ဖော့စဖရပ်ဓာတ်ပေါင်းများ။
ဆေးဝါး	အော်ဂဲနစ်ပျော်ဝင်ပစ္စည်းများ၊ ပြဒါး၊ ဇင့် စသော သတ္တုလေးများ။
သုတ်ဆေးများ	သတ္တုလေးများ။

ဒေသတွေဟာ သောက်သုံးရေအတွက် ကန်ကိုပဲ အားထားနေရတာသမီးရဲ့။ သမီးသိပါတယ်။ ရေနံချောင်းကနေ ကျောက်ပန်းတောင်းကိုပဲသွားသွား၊ တောင်တွင်းကိုပဲသွားသွား၊ လမ်းမှာ ရေစည်ဆွဲတဲ့နွားလှည်းတွေ တန်းစီပြီး ရေသယ်ဖို့ စောင့်နေကြတဲ့ မြင်ကွင်းလေ။ အဲဒါဟာ တစ်ရက်လည်းမဟုတ်၊ တစ်လလည်းမဟုတ်၊ နှစ်လလည်းမဟုတ်။ နောက်ပြီး နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ကြုံနေရတဲ့ ပြဿနာလေ။

တချို့လူတွေအတွက် ရေဆိုတာ ရေပိုက်ထဲကထွက်လာတာဖြစ်ပေမဲ့ တချို့လူတွေအတွက်တော့ ရေဆိုတာ နှစ်မိုင် သုံးမိုင် အဝေးကို လှည်းနဲ့သွားပြီးတိုက်ယူရတာ။

ရွာတွေမှာရတဲ့ အဲဒီရေရဲ့သန့်ရှင်းမှုအရည်အသွေးကလည်း တော်တော်နည်းပါတယ်။ တို့ရွာသားတွေရဲ့ ကိုယ်ခံအားဟာလည်း တကယ်ကောင်းပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဝမ်းရောဂါတို့ တိုက်ဖို့ကခေါ်တဲ့ အူရောင်ငန်းဖျားရောဂါတို့ဟာတော့ အဖြစ်များနေတာအမှန်ပါပဲ။ သောက်ရေကန်လို့သတ်မှတ်ထားတဲ့ လူတွေတူးထားတဲ့ မိုးရေလှောင်ကန်တွေဟာ ညစ်ပတ်မှုတွေ ရှိနေတာပါပဲ။ ရောဂါပိုးတွေ ရှိနေတာပါပဲ။ အန်တီတို့ မြို့တွေရဲ့ ရေပေးစနစ်မှာ ရေကို ပြည်သူ့ဆီ

ဖြန့်ဝေမပေးခင်မှာ သန့်ရှင်းအောင် Treat လုပ် ကုသပေးသေးတာလေ။ အနည်းဆုံး ကလိုရင်းနဲ့ဖြတ်မယ်။ သဲအနယ်ထိုင်မှာဖြတ်စေတဲ့နည်းကိုဖြစ်ဖြစ်သုံးတယ်။ ရွာတွေမှာတော့ သောက်ရေသုံးရေဟာ ဘာနည်းနဲ့မှပြင်ကုသမပေးနိုင်ဘဲ တိုက်ရိုက်ခပ်ယူ သုံးနေကြတာပါ။ အဲဒီရေကိုပဲ ရှားပါးစွာတန်ဖိုးထားပြီး သုံးနေရတဲ့ ဒီရွာသားတွေကို အခုပြောတဲ့အိမ်ထောင်အကြောင်း သွားပြော ကြည့်ပါလား။ ရယ်စောင် ရယ်လွတ်လိုက်ဦးမယ်။

ဒါပေမဲ့သမီးရယ် ဟိုတစ်ခါအန်တီပြောသလိုပဲ အာဖရိကမှာရေရှားတာ ငါက ဘာ သွားလုပ်ပေးရမလဲ ဆိုတဲ့ အမြင်မျိုးနဲ့ လစ်လျူရှုမနေစေချင်ဘူးပေါ့နော်။ အာဖရိကမှာရှားတဲ့ရေဟာလည်း ကိုယ့်ကမ္ဘာကရေပဲမို့ ရေမြေချင်း ဆက်စပ်နေတယ်ဆိုတဲ့ အတွေးကို တွေးစေချင်ပါတယ်။ အန်တာတိကရဲ့ အိုဇုန်းလွှာဟာလည်း ကိုယ့်

ကမ္ဘာရဲ့လေထုပါပဲ။ အဲဒီအဖြစ်အပျက်တွေဟာ ကိုယ်နေထိုင်နေတဲ့ ကမ္ဘာဂြိုဟ်မှာ ဖြစ်နေတာလေ။ မဟုတ်ဘူးလား။ ကမ္ဘာကြီးကို အင်္ဂါဂြိုဟ်သားတွေ လာတိုက်ခိုက်ပါပြီတဲ့။ အဲဒီတိုက်ခိုက်မှုဟာ အနောက်ဥရောပနဲ့ အမေရိက မှာပဲရပ်သွားမှာမှ မဟုတ်ဘဲ။ အန်တီတို့ အာရှတိုက်ကိုလဲ လာမှာပဲလေ။ (သဘော ပြောပြတာပါ။)

ကမ္ဘာကြီးရဲ့ဆိုးကျိုးကောင်းကျိုးကို ဒီကမ္ဘာပေါ်မှာ နေထိုင်တဲ့ လူသားတွေအားလုံး ခံရမှာပဲပေါ့။ အင်္ဂါဂြိုဟ်ဆိုတာလည်း တို့ကမ္ဘာကြီးမှာ နေထိုင်တဲ့ လူသားအားလုံးအတွက် ပြဿနာပဲ။ အိုဇုန်းလွှာဆိုတာလည်း တို့ကမ္ဘာကြီးက လူသားအားလုံးအတွက် ပြဿနာပဲ။ ကိုယ်နဲ့ မဆိုင်သလို အေးအေးဆေးဆေးနေချင်လို့လည်း မရဘူးပေါ့နော်။

မနေ့ကပဲ အန်တီသူငယ်ချင်းတစ်ယောက်နဲ့ စကားစပ်မိလို့ မြန်မာလူမျိုးတွေ အေးအေးဆေးဆေး ပေါ့ပေါ့ပါးပါးနေချင်တဲ့ အကြောင်း ပြောဖြစ်ကြသေးတယ်။

သူကပြောတယ်။

'ကျွန်တော်တို့ မြန်မာလူမျိုးဟာ အလွန် ပေါ့ပေါ့ပါးပါးနေချင်တဲ့ လူမျိုး။ အေးအေးဆေးဆေး နေချင်တဲ့လူမျိုး။ ဆိုပါတော့

မုန့်ထုပ်တစ်ထုပ် ဒါမှမဟုတ် ချိုချဉ်တစ်ခုကို ဖောက်စားလိုက်ပြီးပြီဆိုရင် အဲဒီအခွဲစက္ကူဟာ သူ့အတွက် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကြီးတစ်ခု ဖြစ်သွားပြီ။ အဲဒါကို လက်ထဲမှာ ဆက်ကိုင်ထားဖို့၊ ဒါမှမဟုတ် ကိုယ့်

ကားထဲမှာ ဆက်ထားဖို့၊ ဒါမှမဟုတ် ကိုယ့်အိတ်ထဲမှာထည့်ထားဖို့ကိုနည်းနည်းမှ သည်းမခံချင်ဘူး။ ဒီဝန်အပိုပစ္စည်းကို အခုချက်ချင်း လွှတ်ချပစ်ချင်စိတ်ပဲ ချိတ်တယ်။ အဲဒီအခါမှာ ကိုယ့်အတွက် ဘေးအန္တရာယ်လည်း ကင်းမယ်ဆိုရင် ကားပြတင်းပေါက်ကကိုပဲ လမ်းမဆီကို လွှတ်ချ ပစ်တော့တာပါပဲ'တဲ့။

သူပြောတာ ဟုတ်နိုင်စရာ အကြောင်းရှိတယ်သမီးရဲ့။ ကြည့်ပါလား။ သွားရင်းလာရင်း အမှိုက်ပစ်တဲ့လူဟာ ဒီသဘောပဲပေါ့။ တကယ်တော့ ပလပ်စတစ်အိတ်တစ်ခု၊ ကြွပ်ကြွပ်အိတ်တစ်ခုကို အမှိုက်ပုံးမတွေ့မီ

လက်ထဲမှာကိုင်ထားရတာ၊ အိတ်ထဲမှာခဏထည့်ထားရတာ ဘာပင်ပန်းလို့လဲနော်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီဝန်ကို ဘယ်သူမှထမ်းမထားချင်ဘူး။ ချက်ချင်း ကို လွှတ်ပစ်လိုက်ရမှတဲ့။ ဒါနဲ့အန်တီလည်း ရာဂုနစ် များစွာ ဝန်ပေါ့ ပေါ့နေထိုင်ချင်တဲ့ ကိုယ့်မြန်မာလူမျိုးရဲ့စရိုက်ကို မျက်စိထဲ ပြေးမြင်ကြည့်ပြီး ဟုတ်လောက်တယ်ဗျ လို့ ဝန်ခံလိုက်မိတယ်။ သူက ဆက်ပြောတယ်။ သူတွေ့လာတဲ့ ဥပမာတစ်ခုကိုပေါ့။

အန်တီပြောဖူးတဲ့ ကျောက်တန်းရေလယ် ဘုရားနဲ့ ကြွပ်ကြွပ်အိတ်ပြဿနာပါပဲ။

လူတစ်ယောက်ချင်း နှစ်စဉ်သုံးဖို့ ရှယ်ရာရတဲ့ ရေချိုပမာဏ ကုမ္ပဏီဟာ တစ်နိုင်နဲ့ တစ်နိုင် မထူပါဘူး။ ရေပမာဏ အများဆုံးရတဲ့နိုင်ငံတွေက သမုဒ္ဒရာကမ်းပါးနိုင်ငံတွေဖြစ်ပြီး လူတစ်ယောက်စာ တစ်နှစ်မှာ ရေကုမ္ပဏီ ၅၃၇၀၀ သုံးနိုင်လောက်အောင် ရပါတယ်။ အနည်းဆုံးသုံးတဲ့ နိုင်ငံတွေကတော့ မြောက်အာဖရိကနိုင်ငံတွေပါ။ တစ်နှစ်စာအတွက် ရေကုမ္ပဏီ ၄၉၅ ပဲ ရပါတယ်။

အခု ဘုရားကိုအသွား လှေဆိပ်မှာ အမှိုက်တောင်း အကြီးကြီးတွေထားနေပြီတဲ့။ ငါးစာကြွေးသူများ ပလတ်စတစ်အိတ်ခွံကို အမှိုက်တောင်းထဲမှာပစ်ကြပါလို့ စာတန်းနဲ့ကို သတိပေးလှုံ့ဆော်နေတာတဲ့။ အဲဒီစကားကြားလို့ အန်တီဝမ်းသာကျေနပ်မလို့ရှိသေးတယ်။ သူက ဆက်ပြောပြန်တယ်။ အဲဒီအမှိုက်တောင်းထဲကို အမှိုက်တွေထည့်ကြတာတွေ့ရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အမှိုက်တောင်းပြည့်အွားတဲ့အခါအဲဒီအမှိုက်တွေကို ဘယ်မှာသွန်လဲမတင်တင်ဝင်း တွေးကြည့်မိလားတဲ့။ အန်တီလည်း အူလည်လည်အပြုံးနဲ့ ဟင့်အင်းမသိဘူး။ ဘယ်မှာသွန်လဲလို့မေးလိုက်တယ်။ အဲဒီလှေဆိပ်က ကန်ရေပြင်ထဲကိုပဲသွန်ချပစ်တာဗျ။ ကန်ရေပြင်မှာ ကြွပ်ကြွပ်အိတ်တွေ ပေါလောမြောလို့ မြင်မကောင်းပါဘူးတဲ့။ ဟောတော်ဆိုပြီး အန်တီလည်း ငိုအားထက်ရယ်အားသန်ဆိုသလို ရယ်လိုက်မိတော့တာပေါ့။

ကျွန်တော်တို့ မြန်မာလူမျိုးတွေဟာ အင်မတန် ဝန်ပိုကို လွတ်ချချင်တဲ့လူတွေဗျ။ တွေ့လားတဲ့။ ဟုတ်ပိုမလားလို့မေးတော့ သူက သူကိုယ်တိုင်ထိုင်ကြည့်နေခဲ့တာပါတဲ့။ အဲဒီစာတမ်းဟာ ကမ်းဘက်က လူအတွက်တင် ကပ်ထားတာမဟုတ်ဘူး။ လှေဆိပ် အဆင်းတင်မဟုတ်ဘူး။ ရေထဲကနေ လှေဆိပ်အတက်ဘက်မှာလဲ ကပ်ထားပါတယ်တဲ့။

အဲဒီတော့လဲ အန်တီတို့ သဘောကျကျနဲ့ပဲ ရယ်လိုက်မိတာပါပဲ။

နောက်တော့မှ စည်းကမ်းနဲ့ ပြည်သူ့နီတိဆိုတဲ့ အကြောင်းအရာဆီ ကူးပြောင်းတော့တာပဲ။ 'ကျွန်တော်တို့ငယ်ငယ်တုန်းက ပြည်သူ့နီတိကို ကျောင်းမှာသင်ပေးတယ်ဗျ။ အခုခေတ်လူငယ်တွေဟာ နီတိဆိုတာဘာလဲလို့ သိကြပါ့မလားမသိဘူး'တဲ့။

'အစား စားရင်း စကားမပြောရ၊ ပလုပ်ပလောင်းအသံနဲ့ စကားမပြောရ၊ သူတစ်ပါးကို စော်ကားထိခိုက်သော စကား မပြောရ' စတဲ့နီတိတွေ လောကနီတိတွေပေါ့။ အဲဒါကို ပြန်ပြောင်း အောက်မေ့နေမိကြသေးတယ်။ သူဟာ အခုဆိုရင် ရုပ်မြင်သံကြားက ကြော်ငြာ

တွေကို စိတ်ကုန်လာပြီတဲ့။ သာမန်လူက နီတိကို မသိရင်တောင် နိုင်ငံရဲ့ ကြယ်တစ်ပွင့်ဖြစ်တဲ့ သရုပ်ဆောင်မင်းသားမင်းသမီးက သိဖို့ ကောင်းပါတယ်တဲ့။ ကြော်ငြာနှစ်ခုသုံးခုအကြောင်း ပြောရင်း နှစ်ယောက်သား ဆွေးနွေးပြီး ရယ်ဖြစ်ကြတယ်သမီးရယ်။

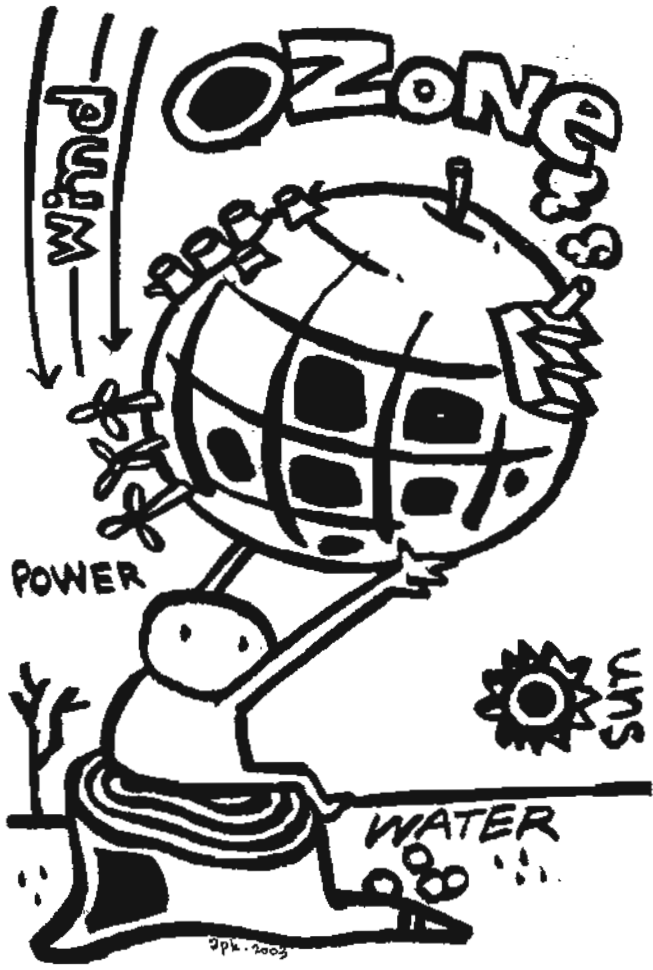
အန်တီ ညည်းမိတယ်။ 'ပြည်သူတွေအားလုံး ဒီ ကျင့်ဝတ်နီတိ အသေးအဖွဲ့လေးတွေကို ခေါင်းထဲမှာ စွဲနေအောင် ဘာနည်းနဲ့ သူတို့ကို ဆွဲဆောင်သင့်သလဲဟင်' လို့ ညည်းရင်းမေးမိတော့ သူက ရယ်ပြီးတော့ဖြေတယ်။ ကြိမ်လုံးနည်းပေါ့တဲ့။ အဲဒါ အထိရောက်ဆုံး ပါပဲတဲ့။ အင်း အဲဒါတော့ အန်တီချက်ချင်းစကားမပြန်နိုင်ဘဲ တွေဝေသွားမိတယ်လေ။ ကြိမ်လုံးဆိုတော့ အန်တီနည်းနည်း လန့်သွားတာကိုး။ တခြားနည်းရှိဦးမှာပါလို့ မျှော်လင့်ချက်နဲ့ ဆက်တွေးကြည့်နေမိတယ်။

သူကတော့ပြောပြန်တယ်။ ကိုယ့်လက်ထဲမှာ ကိုင်ထားရတဲ့ စက္ကူမိုက်၊ ပလပ်စတစ်မိုက်ကို ဝန်ပေါ့ချင်လို့ လမ်းဘေး ပစ်ချတာဟာ ကိုယ့်အတွက်ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်စေမှန်း သေချာရင် သူတို့ ဘယ်လုပ်မလဲ တဲ့။

အဲဒါ ဟုတ်များဟုတ်လေသလားမသိဘူးနော်။

(ကလျာမဂ္ဂဇင်း နိုဝင်ဘာ ၁၉၉၉)

သန်းခြောက်ထောင်နဲ့စားနပ်ရိက္ခာ

ဟိုတုန်းက ပန်းသီးဈေးနှုန်းဟာ အခုလိုပဲကြီးတာပဲလားလို့ သမီးမေးတော့ အန်တီကရယ်ချင်သွားမိတယ်။ ပန်းသီးဈေးနှုန်းကို အန်တီနည်းနည်းမှ မမှတ်မိတော့လို့ သမီးကိုမဖြေနိုင်လို့ပဲပေါ့။ အန်တီတို့ဝယ်ဝယ် ကလေးဘဝ တုန်းက ဖေဖေခရီးထွက်ရာကပြန်လာရင် ပန်းသီးတွေ၊ ငှက်သီးတွေ၊ သစ်ကြားသီးတွေ၊ ဝယ်ဝယ်လာတာမှတ်မိတယ်။ စားရတာမှတ်မိတယ်။ စားလို့ ကောင်းတာမှတ်မိတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဈေးကြီးတာမကြီးတာကို အန်တီမသိခဲ့ဘူးလေ။ အန်တီ မန္တလေးဆေးတက္ကသိုလ်ကိုကျောင်းသွားတက်တော့ စပျစ်သီးတို့၊ စထရော်ဘယ်ရီသီးတို့ အိမ်အပြန်ခရီးမှာဝယ်ဝယ်ပြန်ခဲ့ဖူးတယ်။ အန်တီ

လူဦးရေတွေသိပ်များနေတဲ့အချိန်မှာ သီးနှံထွက်နှုန်းကလည်း လျော့နေပြန်ဆိုတော့ ဒီကမ္ဘာကြီးမှာမှ အစားအသောက်ဈေးမကြီးရင် ဘယ်ကမ္ဘာမှာများ ဈေးကြီးမှာလဲ။

မှတ်မိသလောက်တော့ ပန်းသီးကိုတစ်ခါမှ ဝယ်မပြန်ခဲ့ဖူးဘူး။ ပန်းသီးဟာ နေရင်းထိုင်ရင်းဝယ်စားရကောင်းတဲ့အသီးလို့ မယူဆခဲ့ဘူးနဲ့တူပါရဲ့။ အန်တီအသိစိတ်ထဲမှာ ပန်းသီးဆိုတာဈေးကြီးတယ်။ လူမမာမေးဖို့ လက်ဆောင်(ကျေးဇူးရှင်ကိုကျေးဇူးဆပ်တဲ့ လက်ဆောင်မျိုး)ပေးဖို့။ ဒီလိုပဲခံယူထားခဲ့ပုံရပါတယ်။ အန်တီနဲ့ ပန်းသီးဟာ သိတက်တဲ့အရွယ်ကစပြီး ဝေးခဲ့ရတယ်ဆိုပါတော့။

အခု အသက်ကြီးလို့လူမှုရေးတွေနဲ့ ရှုပ်ယှက်ခတ်လာတဲ့ အရွယ်ရောက်လာမှ အန်တီ ပန်းသီးဝယ်ရတော့တာပဲ။ သမီးဘဲဘသောင်းအတွက်၊ သမီးအန်တီနွယ်အတွက်၊ သမီးတို့ကို လက်ဆောင်ပေးဖို့အတွက်၊ ဒါ့အပြင်မိတ်ဆွေလူမမာမေးဖို့၊ မိတ်ဆွေဆီသွားရင်း လက်ဆောင်ပေးဖို့၊ အဲဒီလို အကြောင်းပြချက်အမျိုးမျိုးနဲ့ ဝယ်လိုက်ရတဲ့ ပန်းသီးတွေလေ။ အန်တီစားဖို့တော့ မဝယ်ခဲ့ဖူးဘူး။ ဒါပေမဲ့ အန်တီကိုကျတော့လက်ဆောင်ပေးတဲ့ ပန်းသီးတွေရပြန်ရောလေ။ အန်တီကတော့ လက်ဆောင်ရမှစားဖြစ်တော့တာပါပဲ။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် အခုမှပဲပန်းသီးဈေးနှုန်းကိုသိလာတာပေါ့။ ဘာကြာသေးလို့တုန်း(အလွန်ဆုံးရှိရင်ဆယ်နှစ်ပေါ့)၊ ဒီအရင်က ပန်းသီးဈေးကိုမသိဘူးလေ။ မသိဘူးဆိုတာကိုက ဈေးကြီးလို့ လက်လှမ်းမမီလို့ ဖြစ်မှာပေါ့သမီးရယ်။ သွယ်ဝိုက်သောနည်းနဲ့ ပန်းသီးဈေးမြင့်မှန်းတော့သိနိုင်တာပေါ့နော်။

(အခုဆယ်နှစ်မှာတော့) ပန်းသီးဈေးဟာ တစ်နှစ်ထက် တစ်နှစ် ခုန်ခုန်တက်လာတာ သတိထားမိတယ်။ ၁၀၀ ဖိုးဝယ်ရင် ခုနစ်လုံးရတဲ့နှစ်၊ ၁၀၀ ဖိုးကို ၄ လုံးရတဲ့နှစ်၊ တစ်လုံးကို ၄၀/၅၀ ပေးရတဲ့နှစ် အခုတော့တစ်လုံးကို ၈၀/၉၀ ဖြစ်နေပြီ။ အမယ်... တော်တော်ကောင်းတဲ့ အမျိုးအစားကျတော့ တစ်လုံးကို ၃၅၀/တဲ့ သမီးရဲ့။ တလောတုန်းက မိတ်ဆွေတစ်ယောက်ရဲ့ ဇနီးလူနာကို လူမမာမေးဖို့ ပန်းသီးဝယ်မယ်အကြံနဲ့ ဈေးမေးကြည့်တာ ၃၅၀/ဆိုတာနဲ့ အသာပြန်ချပြီး လိမ္မော်သီးပဲ ဝယ်နိုင်ခဲ့တယ်။ ၃၅၀/ဆိုတာကို အန်တီတော်တော် နားလည်ရခက်သွားတယ်လေ။ ချမ်းသာလှပါတယ်ဆိုတဲ့

အမေရိကန်နိုင်ငံမှာ ပန်းသီးတစ်ပေါင်ကို ၂ ဒေါ်လာ ၃ ဒေါ်လာလောက် ပေးရတယ်။ တစ်ပေါင်ကို ၄ လုံး ၅ လုံးရတယ်မဟုတ်လား။

အစားအသောက်တွေကို မတန်တဆ ဈေးကြီးပေးပြီးဝယ်စားနေရတဲ့အခါ ဝင်တဲ့ဝင်ငွေနဲ့ အချိုးချကြည့်တယ်။ အဲဒီမှာ နားလည်ရပုံခတ်ပြီး စိတ်ရှုပ်လာတာပေါ့။

တခြားနိုင်ငံတွေမှာရော ဈေးနှုန်းတွေတက်နေရဲ့လား။ တို့နိုင်ငံမှာချည်းပဲဈေးနှုန်းတက်နေတာလား။ အဲဒီလို တန်းညိုကြည့်ချင်စိတ်နဲ့ နိုင်ငံအပြင်ဘက်မှာ၊ ကမ္ဘာမှာ ဘာတွေဖြစ်နေသလဲလို့ လှမ်းကြည့်မိရောဆိုပါတော့။ အဲဒီကျမှပဲ စိတ်သက်သာရာရတော့တယ်။ ငါတို့နိုင်ငံတစ်ခုတည်းမှာသာ ကုန်ဈေးနှုန်း မြင့်တက်နေတာ မဟုတ်ပါလား။ သူများနိုင်ငံတွေလည်း တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် ကုန်ဈေးနှုန်းတွေ မြင့်နေတာပါလားလို့ သိသွားတာပေါ့သမီးရယ်။

အသီးအနှံနဲ့စားသောက်ကုန်တွေ ဘာဖြစ်လို့ဈေးမြင့်တက်လာရသလဲ။

အဲဒီအဖြေကတော့ရှင်းပါတယ်။ ထွက်နှုန်းတွေလျော့ကုန်လို့ပေါ့။ ထွက်နှုန်းလျော့တဲ့အခါ ရှိတဲ့အသီးအနှံ ဆန်ရေစပါးဟာ ရှိတဲ့လူနဲ့ မမျှတော့ဘူး။ ပစ္စည်းနည်းပြီးလိုချင်သူများတဲ့အခါ ဈေးနှုန်းမြင့်လာတာ သဘာဝပါပဲ။

ထွက်နှုန်းတွေဘာကြောင့်လျော့ကုန်ရတာလဲလို့ စိတ်ရှည်ရှည်ထား အဖြေရှာစစ်ဆေးကြည့်တဲ့အခါမှာ ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးရဲ့ စိုက်ပျိုးမြေတွေ အနေအထားပြောင်းကုန်လို့ဆိုတဲ့အဖြေကို ရလာတယ်။ စိုက်ပျိုးမြေတွေနည်းကုန်လို့ ဒါမှမဟုတ် မြေကြီးရဲ့ မြေဆီလွှာတွေခန်းကုန်လို့ဆိုပါတော့။ အဲဒီတော့ ကုန်ဈေးနှုန်းမြင့်တက်ရခြင်းရဲ့ အဓိကအကြောင်းရင်းဟာ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ (မြေကြီး၊ ရေ၊ သီးနှံထွက်ခြင်းစတဲ့) အရည်အသွေးတွေ လျော့ပါးကုန်လို့ပေါ့။

တစ်ခါတုန်းကတော့ ကမ္ဘာကြီးမှာ အသီးအနှံထွက်နှုန်း တော်တော်များခဲ့သတဲ့။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီးကနေ ၁၉၈၀ ခုနှစ်လောက်အထိကြားကာလမှာ ကမ္ဘာ့ကောက်ပဲသီးနှံ ထွက်ကုန်ဟာ

တစ်နှစ်ကို နှစ်ဆသုံးဆတိုးခဲ့တယ်ဆိုပဲ။ အဲဒါ အလွန်ဝမ်းသာစရာ ပဲပေါ့နော်။ ဘာကြောင့်ပါလိမ့်။ ဖြစ်နိုင်ခြေတစ်ခုက ဒုတိယကမ္ဘာစစ် အပြီးမှာ လူဦးရေတော်တော်လျော့ကုန်တာ မဟုတ်လား။ နဂိုက ပုံမှန်ထွက်နေတဲ့ကောက်ပဲသီးနှံထက် နည်းနည်းလေးတိုးပြီးထွက်လာ လာ။ ကမ္ဘာ့လူဦးရေကလည်း အလျော့နဲ့ သွားဆုံခဲ့လို့များလားမှမသိ ဘဲနော်။ အန်တီ ဒီလိုဟာသပြောတာကိုများ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးသုတေ သီတွေကြားသွားရင် တော်တော်စိတ်ဆိုးမယ်။

၁၉၈၄ ခုနှစ်ကနေ ၁၉၉၀ ခုနှစ်အတွင်းကာလမှာတော့ ကောက်ပဲသီးနှံထွက်နှုန်းဟာ ပြန်ပြီးနွေးကွေးသွားပြန်သတဲ့။ တစ်နှစ် မှာတစ်ရာခိုင်နှုန်းတောင်မတိုးချင်တော့ဘူးပေါ့။ အဲဒီမှာ ဘာကြောင့် လဲလို့ စီးပွားရေးပညာရှင်တွေ အဖြေရှာကြည့်ကြတယ်။ အကြောင်း ရင်းတွေတွေ့လာရတဲ့အထဲက တစ်ခုသောအကြောင်းရင်းကတော့ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အရည်အသွေးတွေ လျော့ပါးကုန်လို့ဆိုတာ တွေ့ရတယ်။

ပတ်ဝန်းကျင်အရည်အသွေးလျော့ပါးမှုတွေမှာ အမျိုးမျိုး ရှိတာပေါ့။ မြေဆီလွှာတိုက်စားကုန်ဆုံးသွားလို့၊ သစ်တောတွေ ပြုန်းတီးကုန်လို့၊ လေထုညစ်ညမ်းမှုတွေများလာလို့ အိုဇုန်းလွှာ ပါးလာလို့၊ ဆည်မြောင်းနဲ့သွယ်ဖောက်တဲ့ရေတွေ နည်းကုန်လို့၊ ဓာတ်မြေဩဇာအသုံးများတာကြောင့် ဓာတ်မြေဩဇာကို တုန့်ပြန်မှု စွမ်းရည်တွေကျဆင်းကုန်လို့ စသည်စသည်ပေါ့ သမီး ရယ်။ အမျိုးမျိုးရှိပါတယ်။

အဲဒီမှာအသိသာဆုံးအချက်ကတော့ မြေဆီလွှာ တိုက်စားခံရလို့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ မြေဆီလွှာဆုံးရှုံးမှုပဲ။

ကမ္ဘာမြေကြီးရဲ့အပေါ်ယံမြေဆီလွှာဟာနည်း အမျိုးမျိုးနဲ့ဆုံးရှုံးကုန်ပြီ။ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံးက လယ် သမားတွေဟာမြေဆီလွှာဆီကနေ ဖျစ်ညစ်ထုတ်ယူပြီး စိုက်ပျိုးထွန် ယက်ခဲ့ကြတော့ မြေဆီလွှာဟာခန်းခြောက်သွားပြီ။ မြေဆီလွှာရဲ့ ရှိရင်းစွဲသဘာဝ ပျက်စီးသွားခဲ့ပြီ။ ကမ္ဘာ့စိုက်ပျိုးမြေအားလုံးရဲ့ သုံးပုံတစ်ပုံမှာ အပေါ်ဆုံးမြေဆီလွှာပျက်စီးမှုဟာ နောင်အနာဂတ်ရဲ့

သီးနှံထွက်ကုန်အပေါ် တိုက်ရိုက်အကျိုး သက်ရောက်စေနိုင်လိမ့်မယ်လို့ ခန့်မှန်း ကြတယ်။ ကမ္ဘာကြီးမှာတစ်နှစ် တစ်နှစ် တို့ အပေါ်ယံမြေဆီလွှာတန်ချိန်သန်း ပေါင်း နှစ်ဆယ့်လေးထောင်(24 billion tons) ပျက်စီးဆုံးရှုံးနေသတဲ့။ (အကြမ်း အားဖြင့် ဩစတေးလျနိုင်ငံရဲ့ ဝှံ့စိုက် ခင်းမြေတွေလောက်ရှိတယ်တဲ့) အဲဒီလို ပြောလိုက်တော့ လန့်စရာကြီးပေါ့လေ။ မြေဆီလွှာပြုန်းတီးသွားတဲ့အခါ ကောက် ပဲသီးနှံစိုက်ပျိုးမယ့်မြေတွေ လျော့သွားတာပေါ့။

မြေတွေလျော့ကုန်စေတဲ့ တခြားအကြောင်းရင်းတစ်ခုက သစ်တောပြုန်းတီးမှုကြောင့်ပဲ။ သစ်တောပြုန်းတီးမှုရဲ့ အကြောင်း ရင်းတွေကို သမီး သိနိုင်ပါတယ်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေမှာ ဖြစ်လေ့ ပြစ်ထရှိတဲ့အတိုင်းပေါ့။ သစ်တောတွေခုတ်ပြီး သစ်လုံးတွေ နိုင်ငံခြား တိုထုတ်ကုန်အဖြစ်ပို့ပြီး နိုင်ငံခြားငွေရှာရတာက တစ်ကြောင်း (အဲဒါ က တရားဝင်သစ်တောခုတ်မှုပေါ့) အနီးအပါး ရွာသူ ရွာသားတွေ ဇီးပွားရေးသမားတွေက သစ်သားအသုံးအတွက် ခိုးခုတ်ကြတာ တစ် ကြောင်း သစ်ပင်တွေကိုခုတ်ပြီး လောင်စာထင်း၊ မီးသွေးအဖြစ် ပြောင်းပစ်ကြတာတစ်ကြောင်း အမျိုးမျိုးပေါ့။ တတိယကမ္ဘာ နိုင်ငံ တိုင်းမှာ တစ်ပုံတည်းဖြစ်နေကြတဲ့ သစ်တောပြုန်းတီးမှုတွေပဲ။ သစ်တောပြုန်းတီးတဲ့အခါ မိုးရေကို ထိန်းသိမ်းမပေးနိုင်တော့ဘူး မြေဆီလွှာကို ထိန်းမပေးနိုင်တော့ဘူး။ ဒါ့အပြင် မိုးရေတွေ ရေထွက် တွေကနေ အကျိုးမဲ့လျှံကျသွားတဲ့ရေတွေဟာ ရေလွှမ်းမိုးခြင်းဆိုတဲ့ ဘေးဒုက္ခတစ်မျိုးတိုရစေတယ်။ ဟိမဝန္တာတောင်တန်းရဲ့ သစ်ပင်တွေ ပြုန်းတီးမှုနဲ့ဆက်နွယ်ပြီး အိန္ဒိယနယ်တစ်ဝိုက်မှာ ရေလွှမ်းမိုးတဲ့ဒေသ တွေ တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် ပိုပိုများလာတယ်။ ၁၉၆၀ခုနှစ်မှာ ဧက သန်းပေါင်း ၄၇ သန်း ရေလွှမ်းမိုးခံရရာကနေ ၁၉၈၄ ခုနှစ် ရောက် တော့ ဧကသန်းပေါင်း ၁၂၄ သန်း ရေလွှမ်းမိုးခံရသတဲ့။ အဲဒီလို

တကယ်လို့ အိန္ဒိယဟာ သူ့လူဦးရေကို ထိန်းနိုင်ဘူးဆိုလင် ၂၀၂၀ ခုနှစ်မှာ တရုတ်နိုင်ငံကို ကျော်လွန်ပြီး လူဦးရေ သန်းထောင်ငါးရာထိ ရောက်သွားနိုင်တယ်။

ရေလွှမ်းခဲရပြီဆိုကတည်းက စိုက်ပျိုးမြေတွေ ဘယ်လောက် လျော့ကုန်မလဲ သမီးတွေကြည့်နိုင်မှာပါ။

သိပ်သစ်တောပြုန်းပြီး လောင်စာသိပ်ရှားပါးသွားတဲ့ဒေသမှာ ဆိုရင် လူတွေဟာမြေဆီလွှာဖြစ်စေတဲ့ တိရစ္ဆာန်အညစ်အကြေးတွေ၊ ကောက်ပဲသီးနှံအခွံတွေ၊ ရိုးပြတ်တွေ ရရာပစ္စည်းကိုလောင်စာအဖြစ် မီးရှို့ကြရတော့တယ်။ အဲဒီအခါကျတော့ မြေအပေါ်ယံလွှာဟာအော်ဂဲနစ်ပစ္စည်းတွေနဲ့ မြေဆီလွှာဖြစ်လာရမယ့်အစား ရေစုပ်အား နည်းပြီး ခြောက်သွေ့ကွဲအက်ကုန်တော့တယ်။ ဒါဟာလည်း မြေကောင်းတွေလျော့နည်းကုန်စေတဲ့ အကြောင်းရင်းတစ်ခုပဲပေါ့။

နောက်တစ်ကြောင်းက လေထုညစ်ညမ်းမှုပါပဲ။ လေထုညစ်ညမ်းမှုနဲ့ သီးနှံထွက်မြေလျော့နည်းတာဟာ ဘာမှမဆိုင်ဘူးလို့ထင်စရာရှိတယ်နော်။ တကယ်တော့ ဆက်စပ်နေတယ်သမီးရဲ့။

ကျောက်မီးသွေးတွင်းကထွက်တဲ့ မီးခိုးပဲဖြစ်ဖြစ်၊ မော်တော်ကားတွေကထွက်တဲ့ အိပ်ဇောငွေ့မီးခိုးပဲဖြစ်ဖြစ် ကောင်းကင်ကိုတက်သွားပြီး အိုဇုန်းအလွှာကို ထိခိုက်စေတယ်မဟုတ်လား။ အဲဒီအကျိုးဆက်အဖြစ်

ပြောင်းဖူး ထွက်နှုန်း၊ ဂျုံထွက်နှုန်း၊ ပဲပိစပ်ထွက်နှုန်း၊ မြေပဲထွက်နှုန်း၊ အဲဒါတွေကို ၅ ရာခိုင်နှုန်းထိ လျော့ကျနေသတဲ့။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အပင်တွေ၊ တိရစ္ဆာန်တွေအားလုံးဟာ အနည်းနဲ့အများ နေရောင်ကလာတဲ့ ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည် (Ultraviolet rays) တွေ နဲ့တွေ့ရင် ပျက်စီးကြတာပဲ။ အိုဇုန်းအလွှာလျော့နည်းလေ ခရမ်းလွန်ရောင်ခြည်တွေ ကမ္ဘာကို များများရောက်လေ၊ အသီးအနှံတွေ များများ ပျက်စီးလေ ဆိုပါတော့။

နောက်တစ်ကြောင်းက လူဦးရေပါပဲ။ ကမ္ဘာ့လူဦးရေအကြောင်း သမီးကိုပြောပြီးပြီဆိုတော့ အနည်းအကျဉ်းထွက်တတ်နေရောပေါ့နော်။ အခု ကမ္ဘာ့လူဦးရေဟာ သန်းပေါင်းခြောက်ထောင်ကျော်ပြီရော။ လူဦးရေတွေ သိပ်များနေတဲ့အချိန်မှာ သီးနှံထွက်နှုန်း

ကလည်း လျော့နေပြန်ဆိုတော့ ဒီကမ္ဘာကြီးမှာမှ အစားအသောက် ဈေးမကြီးရင် ဘယ်ကမ္ဘာမှာများ ဈေးကြီးမှာလဲ။

အခုပြီးခဲ့တဲ့နှစ်တွေနှစ်တွေရဲ့ လူဦးရေတိုးနှုန်းနဲ့ သီးနှံလျော့နှုန်း စိုက်ပျိုးမြေလျော့နှုန်းကို ပြန်ဆက်စပ်ကြည့်ရအောင်။

၁၉၈၀ မှာ ကမ္ဘာ့လူဦးရေ သန်းပေါင်း ၄၀၀၀ ကျော်ရှိတယ်။ ၁၉၉၀ မှာ ကမ္ဘာ့လူဦးရေသန်းပေါင်း ၅၀၀၀ ကျော်သွားတယ်။ ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုမှာ လူဦးရေတိုးနှုန်း သန်းပေါင်း ၈၀၀ နဲ့ ၉၀၀ ကြားမှာရှိတယ်။ တစ်နှစ်ကို လူဦးရေတိုးနှုန်း ၈၅ သန်းပဲဆိုပါတော့။ စောစောကပြောတဲ့အတိုင်း သီးနှံစိုက်ပျိုးဖို့ မြေဆီလွှာဟာ တစ်နှစ်မှာတန်ချိန်သန်းပေါင်း ၂၄၀၀၀ ပျက်စီးလျော့နည်းနေတယ်။ ကဲ အဲဒီတော့ တစ်နှစ်တစ်နှစ်တိုင်းလာတဲ့လူဦးရေ ၈၅ သန်းကို တစ်နှစ်တစ်နှစ် မြေဆီလွှာတန်ချိန် ၂၄၀၀၀သန်း လျော့လျော့နေတဲ့ တမ္ဘာစိုက်ပျိုးမြေက ထွက်နေရတဲ့ ကောက်ပဲသီးနှံနဲ့ ဘယ်လိုလုပ်ပြီး လောက်ငှပျဲမလဲ။ ဒီလို ဆက်စပ်ကြည့်ပြန်တော့ ကမ္ဘာတစ်ခုလုံး ကုန်ဈေးနှုန်းတွေ မြင့်နေတာဟာ မထူးဆန်းတော့ဘူးပေါ့ နော်။

စိုက်ပျိုးမြေလျော့ခြင်း အကြောင်းရင်းထဲမှာ မြေဆီလွှာမရှိလို့ စိုက်ပျိုးမဖြစ်တော့လို့ လျော့သွားတာအပြင် လူဦးရေများလို့ မြို့တွေမှာ နေရာကျယ်လာလို့၊ နဂိုက စိုက်ပျိုးမြေတွေလယ်ယာမြေတွေကို မြို့ကွက်အသစ်အဖြစ် ပြောင်းလဲလိုက်ရတဲ့ အကြောင်းတွေ လည်းပါတာပေါ့။

အဓိက သိသာဆုံးက မြို့ကြီးတွေပါပဲ။ ရန်ကုန်၊ မန္တလေးဆို အထင်အရှားပေါ့။

ရန်ကုန်မှာ တောင်ဥက္ကလာ၊ မြောက်ဥက္ကလာ၊ သာကေတာ၊ သုဝဏ္ဏစသည်ဖြင့် မြို့သစ်တွေတည်ခဲ့တာ၊ အဲဒါကို အန်တီက မမိခဲ့ပါဘူး။ အဲဒီအချိန်တွေက ကိုယ်က ရေနံချောင်းမှာ၊ မန္တလေးမှာကား။ အခု အနှစ်၂၀အတွင်းမှာ ဒဂုံမြို့သစ်တို့၊ ရွှေပြည်သာတို့ တိုးချဲ့လာတာ။ တဖြည်းဖြည်း မြို့သစ်အကွက်တွေ ပိုပိုကျယ်ပြန့်လာတာ။ အဲဒါတော့ ကိုယ့်မျက်စိအမြင်ပါပဲ။

မှန်းကြည့်လို့ရပါတယ်။

တစ်ခါတုန်းက စိမ်းစိုနေတဲ့ စပါးစိုက်ကွင်းတွေ။ ဝင်းမှည့်နေတဲ့စပါးခင်းတွေနေရာမှာ မြို့သစ်တွေ၊ အိမ်တွေ၊ တိုက်တွေ၊ ကျောင်းတွေ၊ စက်ရုံတွေဖြစ်ကုန်တာ။ နှမြောမယ်ဆိုရင်နှမြောစရာကြီးပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ဘယ်နှယ်လုပ်မလဲသမီးရယ်။ တစ်ဘက်မှာက တောတွေ မြို့ငယ်ငယ်လေးတွေ ဆီကနေ ရေကြည်ရာမြက်နုရာ အလုံးအရင်းနဲ့ ရွှေ့ပြောင်းလာတဲ့ လူဦးရေတွေ၊ နေစရာ ကျဉ်းကျဉ်း

ဆင်းရဲပွဲတေတဲ့နိုင်ငံတွေမှာ
ငတ်မွတ်မှုဟာ တွေ့လျက်ပါနေတယ်။
အထူးသဖြင့် အာဖရိကနိုင်ငံမှာ
စိမ်းအုပ်ချုပ်မှု ညံ့ဖျင်းတဲ့
စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကြောင့်
မြေသီလွှာခန်းတာ ဆားပေါက်တာတွေ
ဖြစ်လာတယ်။ ဒါ့ကြောင့်
ပွဲပြီးဆဲနိုင်ငံတွေအားလုံး ခြုံကြည့်လိုက်ရင်
၁၈ ရာခိုင်နှုန်းလောက်က ငတ်နေတယ်။
အာရှနဲ့ ပစိဖိတ်ဒေသနိုင်ငံတွေမှာဆိုရင်
၂၀ ရာခိုင်နှုန်းက အာဟာရမပြည့်ဘူး။
လက်တင်အမေရိကနဲ့ ကာရောဘီယန်မှာ
၁၁ ရာခိုင်နှုန်းလောက်က
အာဟာရမပြည့်ဘူး။ အရှေ့အာဖရိကနဲ့
မြောက်အာဖရိကကတော့
၉ ရာခိုင်နှုန်း အာဟာရမပြည့်ဘူး။

သန်းမြောက်ထောင်နဲ့စားနပ်ရိက္ခာ

မြေဧကတွေကို တန်ဖိုးရှိရှိပဲ အသုံးချမယ် ဆိုတဲ့ အမြင် မျိုးလား မသိဘူးပေါ့နော်။ ဘယ်လောက်ပဲ မြေတွေကို ထိန်းသိမ်းထိန်းသိမ်း နှစ်စဉ် နည်းအမျိုးမျိုးနဲ့ စိုက်ပျိုး မြေတွေ လျော့ပြီး အသုံးမပြုတဲ့မြေတွေ ဖြစ်ဖြစ်လာတာ မနည်းလှပါဘူး။

တချို့တော့လည်း မြေဆီလွှာခန်းကုန်တဲ့ အသုံးမဝင်တော့တဲ့ မြေတွေကို ပြန်ပြီးအဖတ်ဆယ်ဖို့ ကြိုးစားကြ တယ်လို့ ကြားဖူးပါတယ်။ ဆိုဗီယက်နဲ့အမေရိကန်ပေါ့လေ။ မြေဆီ လွှာ တိုက်စားခံနေရတဲ့ကြားက နည်းနည်း ကောင်းနေသေးတဲ့မြေကို မြက်တွေ သစ်ပင်တွေပြန်စိုက်ပြီး အဖတ်ဆယ်တာမျိုးပေါ့။

သီးနှံစိုက်ပျိုးမြေတွေ လျော့ကုန်တဲ့အကြောင်းရင်းတွေထဲ မှာ ရေအလုံအလောက်မရတဲ့ ပြဿနာလည်း ပါသေးတယ်သိမီးရေ။ ကမ္ဘာမှာ တချို့နိုင်ငံတွေဟာ ရေကို အလျှံပယ် ဘုံးပေါ လအော သုံးနေတဲ့အချိန် တချို့နိုင်ငံမှာ ရေသောက်စရာမရှိလို့ ရေရ နိုင်တဲ့နေရာကို အဝေးကြီးသွား တန်းစီ စောင့်နေရတယ်။ ရေဟာ ဝက်ရုံအတွက်လည်းလို၊ စိုက်ပျိုးရေးအတွက်လည်းလို၊ မြို့ပြလူ သုံး ဖို့လည်းလို။ ရှိတဲ့ရေကို ဟိုသည်နှစ်မျိုးသုံးမျိုး ခွဲပေးနေရတာကိုး။ ရေမလုံလောက်တဲ့ပြဿနာဟာ တွေးကြည့်ရင် ကြောက်စရာပါ။

ပြီးခဲ့တဲ့ နိုဝင်ဘာလတုန်းက အန်တီ အောင်ပန်းသွားရင်း အောင်ပန်းကနေ လျှင်ကော်ကို ရောက်သွားတယ်။ လျှင်ကော်ဟာ အစိုးရရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်ပြီး မြို့ရဲ့လူဦးရေ တော်တော်များများဟာ ဝန်ထမ်းတွေ။ ဘေးနားပတ်ဝန်းကျင်ကလည်း ပြောင်းဖူးလောက်ပဲ ထွက်တာ။ မြို့လယ်မှာတော့ ဘီလူးချောင်းဟာ အလွန်လှပစွာ ဖြတ် စီးလို့၊ မြို့ကလေးကလည်း မရှုပ်ထွေးဘူး။ အေးအေးငြိမ်ငြိမ်လေး။ ဘီလူးချောင်းရဲ့ အဓိကအသုံးဝင်မှုက လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ် ဖို့ပဲ။ ဆည်မြောင်းစိုက်ပျိုးရေးဘက်ကို ရေထွက်များသွားရင် နဂိုက ရေနည်းနေတဲ့ဘီလူးချောင်းဟာ ဘယ်လိုလုပ် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်နိုင်တော့မလဲနော်။ ဒီတော့ မိုးပြုနားကနေပြီး ဘီလူးချောင်း ရေကို ထိန်းသိမ်းထားလိုက်တယ်။ ချောင်းရေကို အဲဒီကစပြီး

www.burmeseclassic.com

စိုက်ပျိုးရေးအတွက် မယူရ ဥပဒေထုတ်ထားရသတဲ့။ တစ်နိုင်ငံလုံးရဲ့ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားအတွက် ဆိုတော့ လည်း မတတ်သာဘူးပေါ့။ ဒီလိုနဲ့ လွိုင်ကော် ဝန်းကျင်မှာ သီးနှံဆန်ရေစပါး အထွက်ဟာ သူများ နယ်တွေထက် နည်းရတော့တာ ထင်ပါရဲ့။ ဒီ အဖြစ် ဟာ တို့ နားလည်လွယ်တဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ

အရည်အသွေးလျော့နည်းမှုအကြောင်း တစ်မျိုးပဲပေါ့။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ ရေအားလျှပ်စစ်နဲ့ မလုံ လောက်လို့ အနုမြူစွမ်းအင်ကရတဲ့လျှပ်စစ်အပြင် လေအားလျှပ်စစ် ပါ ထုတ်လုပ် ဖြန့်ဖြူးနေကြသတဲ့။ လေတိုက်ခတ်မှုကနေ လေရဟတ် တွေ တည်ဆောက်ပြီး လေရဲ့စွမ်းအင်ကိုယူပြီး တာဘိုင်တွေ လည်စေ တာပေါ့။ အဲဒီ ထုတ်လုပ်မှုဟာ ကယ်လီဖိုးနီးယားပြည်နယ်မှာ တော်တော် အောင်မြင်တယ်ဆိုပဲ။

တို့ဆီလည်း လေအားလျှပ်စစ် ထုတ်လုပ်နိုင်ရင် သိပ် ကောင်းမှာပဲနော်။ ကယ်လီဖိုးနီးယားက လေတိုက်ခတ်မှုလောက်ကို တော့ တို့မြန်မာနိုင်ငံမှာလည်း ရနိုင်မယ်ထင်ပါရဲ့။

လေကို အလဟဿ ဖြုန်းတီးပစ်ပယ်ထားရတာ နှမြော စရာနော်။ လေကိုလျှပ်စစ်အတွက်အသုံးချနိုင်ရင် ရေကိုစိုက်ပျိုး ရေးနဲ့ စက်ရုံလုပ်ငန်းအတွက်က လုံလုံလောက်လောက် သုံးနိုင်သွား မယ်။ ဒါဆို တို့ကမ္ဘာကြီးမှာ စားနပ်ရိက္ခာ ပိုပြီး ဖူလုံလာကောင်းပါရဲ့။

(ကလျာမဂ္ဂဇင်း ဧပြီ ၂၀၀၀)

အစိမ်းရောင်တော်လှန်ရေး

အခုတလော ရန်ကုန်နဲ့မန္တလေးမှာ ထုံးစံထက်ပိုပြီးကြီးထွားတဲ့ အသီးအနှံတွေ ဈေးကွက်ဝင်နေကြတာသတိထားမိတယ်။ တချို့ကိုတော့ထိုင်ဝမ်သင်္ဘောသီးတို့၊ ထိုင်ဝမ်ပြောင်းဖူးတို့ပြောပြီး ရောင်းသံကြားရတယ်။ သမီးတို့နယ်မှာတော့ ထိုင်ဝမ်နာမည်နဲ့ရောင်းတဲ့အသီးတွေ မကြားမိဘူးလို့ သမီးပြောတယ်နော်။ ပန်းမာလကာဆိုတဲ့ မာလကာသီးဟာ အသားတော်တွေနဲ့ညှိသတဲ့၊ ပန်းသစ်တော်ဆိုတဲ့အသီးဟာလည်း ကြည့်ရတာဖြင့်တော်တော်စားကောင်းမယ့်ပုံပါပဲ။ မာလကာသီးအကြီးကြီးတွေကိုတော့ အန်ဒီစားကြည့်

အသီးအနှံတစ်ခု သိပ်အပြစ်ကင်းပြီး
သိပ်လှ၊ သိပ်ကြီးနေရင်
အဲဒါ ပိုးသတ်ဆေးမနည်းဘူးမှတ်တဲ့။

၄၆

ဖူးပါတယ်။ တစ်လုံးကို ၅၀/၁၀၀ပေးရတာမို့ တစ်ခါက နှစ်ခါပိုမစားမိဘူး။ အသီးကြီးတွေဟာ အရည်ရွှမ်းပြီး စားရတာနူးညံ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ အရသာမရှိဘူး။ ငရုတ်သီး အရောင်တင်တို့၊ ဆားတို့၊ နွယ်ချိုတို့နဲ့ဖြူးပေးလိုက် တော့စားလို့ကောင်းသွားတာပေါ့။ သူ့ချည်းစားကြည့်ရင် တို့ငယ်ငယ်ကစားခဲ့ရတဲ့ မာလကာသီးတွေလို မချိုတာကိုသတိထား မိတယ်။ ထိုင်ဝမ်သင်္ဘောသီးဆိုတာကိုလည်း ခဏခဏစားမိပါတယ်။ မချိုဘူး၊ မချိုတာက များတယ်။ ဒါကလည်း အန်တီက ဈေးဝယ် တော်တော်ညံ့တဲ့လူမို့ အညံ့တွေကိုပဲရလာတတ်လို့နဲ့တူပါရဲ့လေ။ ဒါပေမဲ့ ဟိုတုန်းကဖြင့် ဈေးဝယ်ညံ့တဲ့အန်တီပဲ ဝယ်ဝယ်စားတဲ့ သင်္ဘောသီးခပ်သေးသေး၊ ခပ်ညက်ညက်ကလေးတွေဟာ ချိုသလား မမေးနဲ့။

ဒါပေမဲ့အသီးအနှံတွေအားလုံးဟာ ကြည့်လိုက်ရင်ဝယ်ချင် စရာတွေချည်းပဲ။ ပန်းပွင့်၊ ပန်းမုံလာတွေဟာလည်း အကြီးကြီးတွေ လှလိုက်တာ။ မြင်လိုက်ရင် ဝယ်ချင်စရာပေါ့။ တစ်ခါတုန်းကတော့ ရေဆင်းတက္ကသိုလ်ကဆရာတစ်ယောက်နဲ့ စကားစပ်မိတုန်းက သူပြောတဲ့စကားက တော်တော်စိတ်ဝင်စားဖို့ကောင်းတယ်။ 'အခု ခေတ်မှာ သီးနှံစိုက်ပျိုးရေးသမားတွေဟာ ပိုးသတ်ဆေးတွေကို တော်တော်များများသုံးနေကြတယ်။ တချို့ဆိုရင် ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေတဲ့ပမာဏလောက်ရှိတယ်။ သတိထားပြီးဝယ်ပါ' တဲ့။ ဒါနဲ့ပဲ 'ကျွန်မတော့ စိတ်ညစ်သွားပြီ'လို့ ညည်းမိတော့ သူကနှစ် သိမ့်တယ်။ 'စိတ်မညစ်ပါနဲ့ဆရာမရယ်၊ ပိုးကင်းစင်တဲ့ အသီး အရွက်ကိုမဝယ်ပဲ ပိုးပါတဲ့အသီးအရွက်ကိုရွေးဝယ်ပေါ့' တဲ့။ သူပြော တာလည်းဟုတ်နေသားပဲနော်။ ဒီလိုဆိုပြန်တော့လည်း ဝယ်သမျှ အသီးအရွက်တွေကို မစားခင်ဆပ်ပြာနဲ့ဆေးပြီးမှ ရေစင်စင်ဆေးပြီး ရေခဲသေတ္တာထဲထည့်သိမ်းတတ်တဲ့ အန်တီကြီးတစ်ယောက်ရဲ့ အပြု အမှုကို ကြောင်တယ်လို့ ဝေဖန်ဖို့မသင့်တော့ဘူးပေါ့။ သူ့ခမျာ ပိုးသတ်ဆေးတို့ ဓာတ်မြေဩဇာတို့ကို ကြောက်တာကိုးသမီးရဲ့။

ကမ္ဘာ့လူဦးရေ များများလာတာနဲ့အမျှ ထွက်ကုန်သီးနှံ

တွေကို တိုးပွားစေဖို့နည်းလမ်းတွေ ရှာဖွေသုတေသနပြုလာကြရ တယ်။ သီးနှံထွက်ကုန်တိုးစေဖို့အတွက် သိပ္ပံပညာရှင်တွေဟာ စက် ပစ္စည်းတွေအကူ ဓာတုပစ္စည်းတွေအကူနဲ့ စိုက်ပျိုးရေးကိုအဆင့်မြှင့် ကြရတယ်။ ရှေးရိုးနည်းပညာနဲ့မလုံလောက်တော့ဘဲ ခေတ်မီနည်း စနစ်တွေ၊ အသစ်တွေ၊ ရှာဖွေထိထွင်ပြီးအသုံးပြုလာကြတယ်။ ဒါကို အစိမ်းရောင်တော်လှန်ရေး (Green Revolution) လို့ခေါ်တယ် သမီးရဲ့။ ၁၉၄၀-၅၀ ခုနှစ်တွေကစပြီး စမ်းသပ်အကောင်အထည် ဖော်ခဲ့တာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီးဆိုပါတော့။ အရှေ့တောင်အာရှမှာ တော်တော်လေး အောင်မြင်ခဲ့တယ်လို့ပြောတယ်။ စပါးတွေ၊ ဂျုံတွေအထွက်တိုးခဲ့တယ်တဲ့။ ဓာတ်မြေဩဇာ တွေကိုပိုအော့ပြီးသုံးတဲ့နည်းက တစ်ခုအပါအဝင်ပေါ့။ တချို့နိုင်ငံတွေကတော့ ၁၉၈၀ ခုနှစ်လောက်မှာပဲ အဲဒီ နည်းတွေကို စွန့်ပယ်လိုက်ကြပြန်သတဲ့။ ရှေးရိုးစိုက်ပျိုး

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအန္တရာယ်များ

အမြင့်ဆုံးအန္တရာယ်	ဓာတုစွန့်ပစ်အမှိုက်များ
	ညစ်ညမ်းသည့်ရေ
	ဓာတုစက်ရုံများ မတော်တဆဖြစ်မှု
အန္တရာယ်အတော် များသည်	ရေနံတင်သင်္ဘောမှရေနံယိုဖိတ်မှု
	လုပ်ငန်းခွင်တွင်ညစ်ပတ်သည့်ပစ္စည်းများနှင့် ထိတွေ့ရာမှအန္တရာယ်
	ပိုးသတ်ဆေးဖျန်းထားသောအစာများစားသုံးခြင်း အန္တရာယ်
	အခြားပိုးသတ်ဆေးအန္တရာယ် သောက်သုံးရေမသန့်မှု
အန္တရာယ်နည်းနည်းရှိ	အိမ်တွင်းလေထုညစ်ညမ်းမှု
	သုံးစွဲသည့်ပစ္စည်းများမှ ဓာတုပစ္စည်းများထိတွေ့မှု

၄၆

www.burmeseclassic.com

နည်းလောကအန္တရာယ်မကင်းလို့ပေါ့။ အဲဒီခေတ်ကအစိမ်းရောင်
 တော်လှန်ရေးဟာအစပိုင်းမှာအောင်မြင်ခဲ့တယ်ဆိုတာက မြေဆီလွှာ
 အနေအထား၊ ရေအနေအထားတွေကောင်းခဲ့တာကိုး။ ဒါပေမဲ့
 မြေဆီလွှာဟာ ဒီလောက်နှစ်ကြာကြာအသုံးပြုနေခဲ့တဲ့အခါ ပျက်စီး
 တိုက်စားကုန်တာပေါ့။ ရေသွယ်စိုက်ပျိုးမှုများတဲ့အခါ ရေအခက်
 အခဲဖြစ်လာတာပေါ့။ ဒီကြားထဲမှာ တချို့နေရာတွေမှာခြောက်
 သွေ့တဲ့မြေပြင်တွေဖြစ်ကုန်တယ်။ ဒီအခါ အစိမ်းရောင်တော်
 လှန်ရေးစိုက်ပျိုးစနစ်ဟာ တိုးပွားလာတဲ့လူဦးရေနဲ့အညီ မလိုက်နိုင်
 တော့ဘဲ နောက်မှာကျန်ရစ်စပြုလာတယ်။ UNFAO က ဇယား
 တစ်ခုကိုလေ့လာကြည့်ရင်သိသာပါတယ်။ အဓိကစားကုန်သီးနှံတွေ
 ဖြစ်တဲ့ စပါး၊ ဂျုံ၊ ပြောင်း အဲဒီသုံးမျိုးရဲ့အထွက်နှုန်းတွေဟာ ၁၉၇၅-

၁၉၈၄ ကြားမှာအမြင့်ဆုံးပဲ။ အဲဒီနောက် ၁၉၈၅ကနေ
 ၁၉၉၄ ထိ တော်တော်ကျသွားတာကို တွေ့ရတယ်။
 အကြောင်းအမျိုးမျိုးရှိမှာပေါ့။ ဘာကြောင့်ပဲဖြစ်ဖြစ်
 လက်ရှိစိုက်ပျိုးရေးနည်းစနစ် မလုံလောက်တော့ဘူး
 ဆိုတာတော့အထင်အရှားပေါ့။ အဲဒီအခါမှာ နောက်
 ထပ်အစိမ်းရောင်တော်လှန်ရေးတစ်ခု ထပ်အကောင်
 အထည်ဖော်ရတော့တယ်။ အဲဒါကတော့ မျိုးရိုးဗီဇဆိုင်ရာနည်း
 ပညာ (Genetic Engineering) ကိုသုံးထားတဲ့ ဇီဝနည်းပညာ
 (Biotechnology)ကို စိုက်ပျိုးရေးမှာ အသုံးပြုလိုက်တာပါပဲ။

မျိုးရိုးဗီဇဆိုင်ရာ နည်းပညာ (Genetic Engineering
 Technique)တွေမှာ အဓိကအရေးပါတာကတော့ အပင်တစ်ပင်ရဲ့
 ဆဲလ်ထဲမှာပါဝင်တဲ့ DNA ပါပဲ။ Deoxyribonucleic Acid ကို
 အတိုကောက် DNA လို့ ခေါ်ကြတယ်။

ဒီနည်းစနစ်ရဲ့နိမ့်မူလရည်ရွယ်ချက်ကတော့ ခြောက်သွေ့
 မြေတွေ (ဥပမာအာဖရိက)ပေါ်မှာ စိုက်ပျိုးနိုင်တဲ့အပင်တွေ ကိုထွင်
 ပေးဖို့ ဖြစ်ပုံရပါတယ်။ မြေဆီလွှာနည်းနည်း၊ ရေနည်းနည်းမှာ
 ကြီးပြင်းဖွံ့ထွားနိုင်မဲ့ အပင်အမျိုးအစားတွေဖြစ်အောင် မျိုးရိုးဗီဇ
 gene တွေကို ပြုပြင်ပေါင်းစပ်ပေးဖို့ပါပဲ။

သိပ္ပံနည်းပညာတွေများ ဆန်းကျယ်လိုက်
 တာနော်။ စပျစ်သီးတောင်အစေ့မပါတဲ့မျိုးဆိုတာရှိသေး
 တာကိုး။ အဲဒီစပျစ်သီးဟာ ဒီအတိုင်းစားလို့ရတယ်။
 အစေ့ထုတ်စရာမလိုဘူး။ နောက်ပြီး စထရော်ဘယ်ရီ
 သီးတွေ။ အန်တီငယ်ငယ်တည်းကသိတဲ့ စထရော်ဘယ်
 ရီကတော့ လက်မလက်သည်းခွဲလောက်ပဲရှိတာပဲ။ တစ်နေရာမှာ
 ကြက်ဥလောက်နီးပါးကြီးတဲ့ စထရော်ဘယ်ရီသီးတွေတွေ့တော့အံ့ဩ
 တကြီးဖြစ်မိတယ်။ စားလို့ကလည်းကောင်းလိုက်တာ။ ရေမြေကြောင့်
 လို့ထင်ခဲ့တာ။ ဘယ်ဟုတ်မှာလဲ။ အဲဒါနည်းပညာ။ တလောက ပြင်ဦး
 လွင်ကိုသွားတော့ ပြင်ဦးလွင်မှာအတော်အသင့်ကြီးတဲ့ စထရော်
 ဘယ်ရီတွေတွေ့တော့ ဝယ်ပြီးမြည်းကြည့်တယ်။ အမယ် ဘယ်ဆိုး
 လို့လဲ။ အရောင်မနီဘဲ ခပ်ဖြူဖြူဖြစ်နေတဲ့ အသီးကြီးတွေကတောင်
 ချိုလို့ပဲ။ ဟဲ့ ငါတို့မြန်မာပြည်လည်း ဇီဝနည်းပညာနဲ့ မျိုးစပ်ထားတဲ့
 အသီးအနှံအစေ့တွေ ပြန့်ပွားလာပြီနဲ့တူတယ်လို့ အောက်မေ့မိ
 ပါတယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၅ နှစ်လောက်ကတည်းက ရော့ကယ်ဖဲလား
 ဖောင်ဒေးရှင်း(Rockefeller Foundation)က အပင်ဇီဝနည်း
 ပညာသုတေသနလုပ်ငန်းအတွက် ဒေါ်လာသန်း ၁၀၀ အကုန်အကျ
 ခံပြီးမတည်ခဲ့တယ်။ အာရှတိုက်၊ အာဖရိကတိုက်နဲ့ လက်တင်အမေ
 ရိကနိုင်ငံတွေက သိပ္ပံပညာရှင်တွေ ၄၀၀ လောက်ကိုစုစည်းပြီး
 လေ့ကျင့် ဆောင်ရွက်စေခဲ့သတဲ့။ အဓိကကတော့ စပါးအထွက်တိုးဖို့
 ပေါ့။ စပါးအသစ်တစ်မျိုးစပ်ပေးခဲ့တာမှာ အောင်မြင်ခဲ့တာတော့
 အထင်အရှားပဲ။ ဒီနည်းပညာဘယ်လောက်ထိအောင်မြင်သလဲဆိုရင်
 အထွက်နှုန်းများတဲ့ အာရှစပါးမျိုးနဲ့ အာဖရိကစပါးမျိုးနဲ့ ပေါင်းစပ်
 ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ ရလာတဲ့စပါးကသက်တမ်းနုစဉ်မှာ အာဖရိက
 မျိုးနဲ့တူသတဲ့။ ခြောက်သွေ့တဲ့ရေမြေမှာ ကြီးပြင်းနိုင်တဲ့သတ္တိရှိတယ်။
 သက်တမ်းရင့်လာတဲ့အခါမှာ အာရှစပါးမျိုးနဲ့တူသွားသတဲ့။ အထွက်
 တိုးနှုန်းမြင့်တာပေါ့။ ဘယ်ဆိုးလို့လဲနော်။

ပြောင်းဖူးတွေကို ကာဗိုဟိုက်ဒြိုတ်ပါဝင်နှုန်းများအောင်၊

www.burmeseclassic.com

ပိုပြီးချို့အောင် မျိုးစပ်လို့အောင်မြင်ခဲ့တယ်။ ခရမ်းချဉ်သီးကို ပိုပြီး ကြီးအောင် ရေပါဝင်နှုန်းနည်းအောင်လည်း မျိုးစပ်လို့အောင်မြင် ခဲ့တယ်။ ရေပါဝင်နှုန်းနည်းပြီး အသားများလာတာပေါ့။ ဥပမာတစ်ခု ပြောပြမယ်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုကထွက်တဲ့ ခရမ်းချဉ်သီးဟာ ပိုင်းတယ်။ အရောင်နီတယ်။ တောင်အမေရိကကထွက်တဲ့ ခရမ်း ချဉ်သီးကသေးတယ်။ အသားပါးတယ်။ အရောင်စိမ်းတယ်။ မလှဘူး ပေါ့။ အမေရိကန်ခရမ်းချဉ်သီးတစ်လုံးဟာ တောင်အမေရိက ခရမ်းချဉ်သီးထက် ၁၃ ဆလောက်တောင် ပိုအလေးချိန်စီးသတဲ့။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီတောင်အမေရိက ခရမ်းချဉ်သီးအသေးလေးက အမေရိ ကန်ခရမ်းချဉ်သီးထက် သကြားပါဝင်နှုန်းတို့ အာဟာရပါဝင်နှုန်းတို့ နှစ်ဆတောင်ပိုများသေးသတဲ့။ အဲဒီမှာသိပ္ပံပညာရှင်တွေက ဒီနှစ်မျိုး ရဲ့ အကောင်းဆုံးတွေကိုစုပြီး ခရမ်းချဉ်သီးတစ်မျိုး အသစ်ထုတ်ယူဖို့ ကြိုးစားအောင်မြင်သွားကြရောတဲ့ကွယ်။

ဇီဝနည်းပညာနဲ့ပတ်သက်လို့ သမီးတို့ ကြားဖူးနားဝရှိမဲ့ နည်းတစ်နည်းကတော့ cloning လို့ခေါ်တဲ့ ပွားနည်းတစ်ခုပဲ။ ပုံစံ တူမျိုးတူအပင်တွေ အကောင်တွေ အများကြီးပွားလို့ရတဲ့ အဆင့်မြင့် နည်းတစ်ခုပေါ့။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်နှစ်လောက်ကလားမသိဘူး။ Time မဂ္ဂဇင်းထဲမှာ တိရစ္ဆာန်တွေကို cloning နည်းနဲ့ပွားလို့ အောင်မြင် သွားပြီတဲ့။ ပုံစံတူအမွှာလေးတွေအများကြီး တစ်ပြိုင်တည်းရတဲ့ သဘောပေါ့။ cloning နည်းမှာ Tissue Culture နဲ့ ပွားယူတာပဲ။ တလောတုန်းကကြည့်ရတဲ့ Multiplicity ဇာတ်ကားမှာ မိုက်ကယ် ကီတန်တွေအများကြီးပွားထားလို့ ဒုက္ခဖြစ်ရတဲ့အကြောင်း ဟာသ လုပ်ထားတာ အန်တီမုတ်မိသေးတယ်။

Genetic engineering နည်းပညာကတော့ အင်ဇိုင်း တွေကိုသုံးပြီး DNA ကို ဖြတ်ယူလိုက်တယ်။ ပြီးတော့ အဲဒီအပြစ် စကို တခြားအပင်၊ အကောင်ရဲ့ DNA မှာ သွားစပ်ပေးလိုက်တာ ပါပဲ။ gene တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ပြောင်းပြီး စပ်ပေးတာမို့ သူ့ကို Transgenic manipulation လို့ခေါ်တယ်။

၁၉၇၀မှ ၁၉၉၉အတွင်း အကြီးမားဆုံးရေနံယိုဖိတ်မှုများ

နေ့စွဲ	ရေနံတင်သင်္ဘောအမည်	နေရာ	ယိုဖိတ်ရခြင်း	တန်ချိန်
၁၉ ဇူလိုင် ၇၉	အက်တန်လန်တစ် အမြန်	အောဖ်တို ဘာဂို	တိုက်မိ ခြင်း	၂၈၀၀၀၀
၀၆ ဩဂုတ် ၈၃	အေတီဘီဆမ်းမား	အင်ဂိုလာ အနီး	မီးလောင် ဧပါက်တွဲ	၂၆၂၀၀၀
၁၉၉၉	အင်ရစ်ကာ	ပြင်သစ်နိုင်ငံ ဘရစ်တန်နီ ပင်လယ်ကမ်းခြေ	နှစ်ခြမ်းကွဲ လျက်နှစ်ဝင်	၂၆၂၀၀၀

Genetic engineering နဲ့ရလာတဲ့ အပင်မျိုး၊ အကောင် မျိုးတွေဟာ သဘာဝကနေရမလာနိုင်တဲ့ အမျိုးအစားတွေပါပဲ။ အန်တီတို့က အပင်နဲ့သီးနှံတွေအကြောင်းပဲပြောကြရအောင်။ အပင် မျိုးသစ်တွေဟာ ခြောက်သွေ့တဲ့ပတ်ဝန်းကျင်ဒဏ်ကို ကောင်း ကောင်းခံနိုင်တယ်။ ပိုးသတ်ဆေးတွေရဲ့ဒဏ်ကို ကောင်းကောင်း ခံနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် တော်ရုံတန်ရုံ အက်ဆစ်မိုးလောက်တော့ ပြုမယ်မထင်ဘူးနော်။ (အက်ဆစ်မိုးဆိုမှ သတိရတယ်။ သမီးကို အက်ဆစ်မိုးအကြောင်း ပြောမပြရသေးဘူးထင်တယ်။ ကြိုတဲ့အခါ အက်ဆစ်မိုးအကြောင်း အပြည့်အစုံပြောပြမယ်။ လောလောဆယ် တော့ အက်ဆစ်မိုးဆိုတာက မှာမမြေပြင်ကနေ အကြောင်းအမျိုးမျိုး ကြောင့် လေထုညစ်ညမ်းမှုကနေရလာတဲ့ဓာတ်ငွေ့တွေကောင်းကင် ကိုရောက်သွားလို့ မိုးအဖြစ်ရွာချတဲ့အခါ ဆာလဖာဒိုင်အောက်ဆိုဒ် တွေ နီကီတြိုဂျင်အောက်ဆိုဒ်တွေကနေ အက်ဆစ် အဖြစ်ပြောင်းသွားတာမို့ အက်ဆစ်တွေရွာချတဲ့မိုးကို ခေါ်တာပါလို့ မှတ်ထားဦးနော်) နှင်းဒဏ်ကို ကောင်း ကောင်းခံနိုင်တယ်။ ဆားဓာတ်များတဲ့မြေမှာ ကြီးပြင်း နှင်သန်နိုင်တယ်။ ဇီဝနည်းပညာရဲ့ အကျိုးကျေးဇူးတွေ

ကတော့ အများကြီးပါပဲ။

ဆိုင်သလား မဆိုင်သလားမသိဘူး သမီးရေ အခုနွေရာသီ မှာ ဖရဲသီးတွေ အရမ်းစားလို့ကောင်းတာပဲ။ ဟိုတုန်းကဖရဲသီးက အချို့ဓာတ်နည်းတယ်။ အခုဖရဲသီးကြီးတွေက အလုံးကလည်းလှ၊ ကြီးကလည်းကြီး၊ အရောင်ကလည်း ခွဲလိုက်ရင် နီရဲလို့ အရည်ရွှမ်းလို့ ချိုလိုက်တာကလည်း အရမ်းပဲ။ ဈေးကြီးတယ်။ တစ်လုံးကို လေးရာ ငါးရာပေးရတယ်။ ပထမပိုင်းတော့ ဘာရယ်လို့မတွေးမိဘဲ စား ကောင်းကောင်းနဲ့စားလိုက်တာပဲ။ နောက်တော့မှ ဒီဖရဲသီးတွေမှာ ပိုးသတ်ဆေးဘယ်လောက်များစိမ့်ဝင်နေပါလိမ့်လို့ ရှာရှာဖွေဖွေ သွားတွေးမိတယ်။ ရေဆင်းကဆရာရဲ့စကားကို သွားသတိရလို့ပေါ့။

အသီးအနှံတစ်ခု သိပ်အပြစ်ကင်းပြီးသိပ်လှ၊ သိပ်ကြီး နေရင် အဲဒါ ပိုးသတ်ဆေးမနည်းဘူးမှတ်တဲ့ဖရဲသီး ဆိုတာကတော့အခွံအသီးပို အခွံကိုထူထူလှီး ခွာချ ပစ်လိုက်ရင် ပိုးသတ်ဆေးသုံးထားရင်တောင် ဆေးနဲ့ လွတ်မှာပါလေ။

မျိုးရိုးဗီဇပြုပြင်ပေါင်းစပ်ထားတဲ့ အသီး၊ အရွက်၊ ကောက်ပဲသီးနှံတွေကို သူတို့ဆိုမှာ GM crops လို့ ခေါ်တယ်သမီး ရဲ့။ Genetically Modified crops ပေါ့။

အဲဒီ GM crops တွေနဲ့ပတ်သက်လို့ အခုခရော့ပနဲ့အမေ ရိကနိုင်ငံတွေ ချမ်းသာတဲ့နိုင်ငံတွေမှာ အချို့အချစကားစစ်ထိုးပွဲတွေ ဖြစ်နေကြလေရဲ့။ တချို့က ဒီကောက်ပဲသီးနှံတွေဟာ ပတ်ဝန်း ကျင်ကိုထိခိုက်စေတယ်။ မသုံးသင့်ဘူး၊ မစိုက်ပျိုးသင့်ဘူးပေါ့။ အစား အစာရဲ့အန္တရာယ်ကင်းမှု food safety ကို အဓိကထားတဲ့လူတွေက ခပ်သဲသဲလုပ်ပြီး ပြောကြတာပေါ့သမီးရယ်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံမှာ စိုက်ပျိုး ရေးသမားတွေ၊ အလုပ်သမားသမဂ္ဂတွေ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး အုပ်စုဝင်တွေနဲ့ ကွန်မြူနစ်အုပ်စုဝင်တွေဟာ အဲဒီ GM crops တွေကိုဆန့်ကျင်ကြတယ်။ အန္တရာယ်ရှိတဲ့အရာမှန်သမျှ (GM crop မဟုတ်ရင်လည်း) ဆန့်ကျင်ကြတယ်။ မက်ဂေါ်နယ်စားသောက် ဆိုင်တွေ ကိုကာကိုလာတွေကိုလည်း ဆန့်ကျင်ကြတာပဲ။ ဘရစ်တိန်

နိုင်ငံက ဝေလမင်းသားကလည်း အဲဒီ GM crops တွေ နည်းပညာ တွေကို ဆန့်ကျင်တယ်ဆိုပဲသမီးရဲ့။ ဘုရားသခင်အလိုတော်အရ မဟုတ်ဘဲ မျိုးရိုးဗီဇတွေတို့ပြောင်းဒီပြောင်းလုပ်တာဟာ ကိုယ်ကျင့် တရားနဲ့ဆန့်ကျင်တယ်တဲ့။ ဒါတွေအားလုံးဟာ ချမ်းသာတဲ့နိုင်ငံ တွေမှာလည်း ဖြစ်နေကြတာပါ။ သူတို့က နဂိုကချမ်းသာပြီးသားမို့ GM crops တွေပိတ်ပစ်လိုက်ရင်လည်း သူတို့ဝတ်မသွားဘူး။ သူတို့ မှာ သွေးရိုးသားရိုးစိုက်ပျိုးရေးကထွက်နေတဲ့ သီးနှံစားကုန်တွေ ပိုလှုံ နေတာလေ။

ဆင်းရဲတဲ့ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေကတော့ Food safety ဆိုတာ ချိနဲ့လားလို့ မေးရလောက်အောင်ပဲ အစားအစာဖြစ်ဖို့အရေးကြီး တာ။ လောလောဆယ်အငတ်ခံရမှာနဲ့စာရင် ဖြစ်လာ နိုင်ခြေရှိတဲ့ရောဂါဘယဆိုတာ အာရုံစိုက်စရာမှ မဟုတ်ဘဲ။

ဇီဝနည်းပညာတွေသုတေသနလုပ်ဖို့ ငွေသန်း ခေါင်းများစွာ အကုန်အကျခံမတည်ဆောင်ရွက်နေတဲ့ ငါးပွားရေးကုမ္ပဏီကြီးတွေရဲ့ အဓိကရည်ရွယ်ချက်က ဘာလဲလို့ အန်တီ တစ်ခါတစ်ခါ စဉ်းစား ကြည့်မိတယ်။ လူပေါင်း သန်းခြောက်ထောင်အတွက် စားနပ်ရိက္ခာမလုံလောက်လို့ နိုင်ငံတော် တော်များများငတ်ပြတ်နေတတ်တာကို တဖက်တလမ်းက ကူညီဖို့ ဆိုတဲ့စေတနာနဲ့ပဲလား။ ဒါမှမဟုတ် သီးနှံထွက်နှုန်းတွေများလာ အောင်လုပ်ပြီး အဲဒီသီးနှံတွေမျိုးစေ့တွေကို တစ်ဦးတည်းပိုင် လက်ဝါးကြီးအုပ်ပြီး အထက်ဆီးကနေ ဈေးခေါ်ချင်လို့လား ဘယ်လို လုပ်သိနိုင်မလဲနော်။ သူတို့စိတ်ထဲမှာ နှစ်မျိုးစလုံးရှိမှာပါပဲ။

အမေရိကန်နိုင်ငံက အစားသောက်ကုန်လုပ် ဝန်းရှင်ကြီး တွေရဲ့သူတို့မတည်ရင်းနှီးထားတဲ့ မျိုးရိုးဗီဇနည်းပညာ သုတေသန လုပ်ငန်းတွေနဲ့ လေ့လာကြည့်ရအောင်။

Frito-Layဆိုတာ သမီးသိတယ်မဟုတ်လား။ အာလူး ကြော်အကြီးအကျယ်ရောင်းတဲ့ ကုမ္ပဏီတံဆိပ်လေ။ City Mart မှာတောင် အဲဒီ Frito-Lay အာလူးကြော်ထုတ်တွေ မြင်ခဲ့မိသလိုပဲ။

ဘယ်လိုနည်းပညာနဲ့ ထုတ်ထားလည်းမသိ။ Food Additives တွေပါမှာတော့ အသေအချာပေါ့။ စားလို့ ဖြင့်ကောင်းမှကောင်း။ ရိုးရိုးအာလူးကြော်ကတော့ အဆီထုတ် မထားလို့ အရသာအရှိဆုံးပေါ့။ Low fat အာလူးကြော်က နည်းနည်းအရသာရောတယ်။ Fat free အာလူးကြော်ကဖြင့် ဝါးလို့သိင်္ဂီကောင်းတယ်။

အရသာမရှိပါဘူး။ ဒါပေမယ့် Frito-Lay အာလူးကြော်ဟာတော့ နာမည်ကြီးပါပဲ။ အဲဒီ Frito-Lay ကုမ္ပဏီက အာလူးနဲ့ပတ်သတ်တဲ့ ဇီဝနည်းပညာ သုတေသနလုပ်ငန်းကို ပါဝင် ပတ်သက်ဆောင်ရွက် နေတယ်။

Nestle ကုမ္ပဏီကတော့ Soybeans သုတေသနနဲ့ ပတ်သက်နေတယ်။ Nestle ကို သမီးသိပါတယ်။ ဒို့ဆီမှာ အာရှ ဈေးကွက်အနေနဲ့ ထိုင်းဘက်ကဖြန့်တဲ့ Nestle ကော်ဖီဘူးတို့ ဘာတို့ သောက်ဖူးတယ်မဟုတ်လား။ Campbell soup ကုမ္ပဏီက မုန့်လာဥနီသုတေသန ခရမ်းချဉ်သီးသုတေသနလုပ်ငန်းတွေမှာ ပတ်သက်နေတယ်။

ဒီ GM crops တွေနဲ့ပတ်သက်လို့ သူတို့စကားစစ်ထိုး နေကြတဲ့ အကျိုးအမြတ်တွေနဲ့အပြစ်တွေကို ကိုယ့်ဟာကိုယ်ချတွက် ကြည့်ရအောင်။

အကျိုးတွေအမြတ်တွေကတော့ရှင်းပါတယ်နော်။ကောက် ပဲသီးနဲ့တွေတိုးလာမယ်။ နေပူဒဏ်ခံနိုင်တဲ့အပင်မျိုးကို ပူပြင်းခြောက် သွေ့တဲ့ဒေသတွေမှာ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နိုင်ပြီ။ နှင်းရိုက်တဲ့ဒဏ်ခံ နိုင်တဲ့အပင်မျိုးကို အေးခဲလှတဲ့၊ ရာသီဥတုဆိုးဝါးတဲ့ဒေသတွေမှာ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နေနိုင်ပြီ။ ရေခဲကိုမကြောက်တဲ့အပင်တွေ၊ အက် စစ်မှာအသက်ရှင်နိုင်တဲ့အပင်မျိုးတွေ၊ ရောဂါပိုးမွှားပြီးတဲ့အပင်မျိုး တွေ၊ ပိုးသတ်ဆေးခံနိုင်တဲ့အပင်မျိုးတွေ ကမ္ဘာကြီးမှာကောက်ပဲသီးနဲ့ တွေတိုးပွားတော့မယ်ပေါ့။ ဒါဟာ အလွန်အကျိုးများတဲ့ နည်းပညာ တွေပေါ့။ အဲသလိုထင်ရတယ်နော်။

ဒါပေမယ့် GM crops တွေ၊ မျိုးရိုးဇီဝနည်းပညာစိုက်ပျိုး

ရေးတွေကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမယ့် အန္တရာယ်တွေ ကိုလည်း သတိရှိရှိနဲ့ မျက်ခြည်မပြတ်စောင့်ကြည့်နိုင်ဖို့ လိုသေးတယ်သမီးရေ။

အဆိုးဆုံးပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအန္တရာယ် တစ်ခုကို အရင်ပြောရအောင်။

GM နည်းနဲ့ ပြုစုပျိုးထောင်ထားတဲ့ အပင်တစ်ပင်ရဲ့မျိုး တွေဟာ လွတ်ထွက်သွားပြီးတော့ နီးစပ်ရာပတ်ဝန်းကျင်က အပင်ပင် တွေဆီကူးသွားနိုင်တယ်။ အဲဒီအပင်ပင်ဟာ ရိုးရိုးအပင်ပင် မဟုတ်ပဲ မြေထု၊ ရေထု၊ လေထုညစ်ညမ်းမှုကြောင့် အဆိပ်သင့်ညစ် ညမ်းနေတဲ့ အပင်မျိုးဖြစ်နိုင်သေးတယ်။ အချင်းချင်းအပြန်အလှန် မျိုးကူးစက်ကြတဲ့အခါ ဘာဖြစ်လာမလဲ။ ဒီမျိုးရိုး gene ဟာ အပင်ပင် မှာဆက်တည်မလား။ မလိုအပ်တဲ့ပြောင်းပြန်အကျိုးသက်ရောက် မှုတွေဖြစ်လာမလား။ ဥပမာ အဲဒီ gene ကြောင့် ပေါင်းပင်မြက်ပင် အကြီးစားကြီးတွေဖြစ်ကုန်ပြီး ဘာအပင်သတ်ဆေး Herbicide နဲ့ မှ နှိမ်နင်းလို့မရမယ့် ပေါင်းပင်တောကြီးတွေများ ဖြစ်လာခဲ့ရင်...။ အဲဒီအတွက် သူတို့ အဖြေရှာနေကြတုန်းပါပဲ။

နောက်တစ်ခုကဗိုင်းရပ်စ်ပိုးတွေ၊ ဘက်တီးရီးယားပိုးတွေ gene နဲ့မျိုးဆက်ပြုပြင်ထားတဲ့ အပင်တွေရဲ့ပြဿနာ။ ရည်ရွယ်ရင်း ကတော့ ဗိုင်းရပ်စ်ပိုးတွေ၊ ဘက်တီးရီးယားပိုးတွေကို ခံနိုင်ရည်ရှိ အောင်လို့ပါပဲ။ ခက်တာက အပင်ထဲက အဲဒီ gene တွေဟာ တခြား ရောဂါဖြစ်စေနိုင်မယ့်ဗိုင်းရပ်စ်ပိုးတွေ၊ ဘက်တီးရီးယားတွေနဲ့ဖလှယ် မသွားနိုင်ပေဘူးလား။ သူတို့ချင်း gene ဖလှယ်ကြပြီးတော့ တကယ့် ပိုးအသစ်တစ်ခု ပေါ်မလာနိုင်ဘူးလား။ အဲဒီပိုးဟာ ကိုယ်မသိတဲ့ ဂုဏ်သတ္တိတွေနဲ့ ကိုယ်နှိမ်နင်းရခက်တဲ့ ဗိုင်းရပ်စ်ပိုးဖြစ်မလာနိုင် ဘူးလား။ အဲဒါလည်း ပြဿနာတစ်ခုပဲ။

နောက်တစ်ခုက အပင်ထဲမှာထည့်ထားတဲ့ဘက်တီးရီးယား တစ်မျိုး (Bacillus thuringiensis) ဆိုတာရှိတယ်။ အဲဒီကထွက်တဲ့ အဆိပ်ပရိုတိုနီးတစ်မျိုးဟာ ဘောက်ဖတ်တို့ ယင်ကောင်ဥတို့ကို သေ စေနိုင်တယ်လေ။ ဘက်တီးရီးယားနဲ့ ပိုးသတ်တဲ့နည်းဆိုပါတော့

အဲဒီ Bacteria နဲ့ ပိုးသတ်လာခဲ့တာ နှစ်ပေါင်းအစိတ်လောက်ရှိပြီ။ ဒါပေမယ့် အပင်တွေမှာအဲဒီနည်းကိုသုံးတဲ့အခါ ပိုးတွေဟာ ဘက်တီးရီးယားကို ယဉ်လာ(Immureဖြစ်လာ)တော့မယ်။ အခုကပဲ အဲဒီ ယန်ဘောက်ဖတ်တစ်မျိုးဟာ အဲဒီ Bacteria ပိုးကို ယဉ်လာပြီဆိုပဲ။ ဒီတော့ ပိုးမွှားတွေကိုနှိမ်နင်းရခက်မကုန်နိုင်ပေဘူးလား။ ဒါမလိုလားအပ်တဲ့ ပြဿနာတစ်ခုဖြစ်လာပြန်တယ်။

အဆိုးဆုံးပြဿနာကတော့ တချို့ GM crops တွေကြောင့် ရလာမဲ့ ပဋိဇီဝဆေးပြီးသွားနိုင်တဲ့ ကျန်းမာရေးပြဿနာပါပဲ။ GM crops တွေကို Antibiotic genes တွေ ထည့်ထားပေးတယ်သိမလို့။ ရောဂါပိုးကို တိုက်ထုတ်နိုင်အောင်လို့တဲ့လေ။ အဲဒီ GM crop ကို တိရစ္ဆာန်တွေစားမိတဲ့အခါ တိရစ္ဆာန်မှာ ပဋိဇီဝဆေး ပြီးသွားနိုင် (antibiotic resistance) တယ်။ အဲဒီတိရစ္ဆာန်ကို အဲဒီအပင်ကို လူက စားတဲ့အခါလူမှာလည်း ပဋိဇီဝဆေးပြီးသွားနိုင်တယ်။ ဒါဆို ရောဂါဖြစ်ရင် တို့လူတွေ လက်ရှိဆေးတွေနဲ့ ဘယ်တိုးတော့မလဲ။ နောက်ပြီး Transgenes တွေ မျိုးစပ်မှုတွေကြောင့် Allergy တွေ (ယားယံခြင်း၊ အရေပြား နီရဲဖူးရောင်ခြင်း၊ ဖျားခြင်း) ဖြစ်လာနိုင်သေး သတဲ့။ တလောကပဲ မြန်မာ့ရုပ်မြင်သံကြားက နိုင်ငံတကာသတင်း မှာ ကြည့်လိုက်ရတယ်။ Soybean (ပဲပိစပ်ခေါ်မလားနော်) ကနေ ရတဲ့ Soybean Milk ပဲနို့ရည်ဟာကိုယ်ခန္ဓာမှာယားယံပြီး allergy ဖြစ်စေတတ်သတဲ့။

ဟုတ်မှာပဲ သမီးရေ။

လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်လလောက်က သမီးအန်တီယူက ပဲနို့အေးတွေ သောက်မိတယ်။ သောက်နေကျမြန်မာနိုင်ငံဖြစ် ပုလင်းနဲ့ရောင်းတဲ့ ပဲနို့ရည်သောက်ရာက ထိုင်းကလာတဲ့ စက္ကူဘူးနဲ့ပဲ နို့ရည်ကို ဈေးကြီး ပေးပြီး ပြောင်းသောက်ကြည့်သတဲ့လေ။ အဲဒီညမှာ အန်တီယူရဲ့ သားကလေး တစ်ကိုယ်လုံးအနီပြင်လေး တွေနဲ့ Allergy ဖြစ်ပါလေရော။ ပထမတော့ အန်တီ ဘာကြောင့်ဖြစ်မှန်းမသိဘူး။ အနီပြင် ကလေးတစ်စက် ပါပေါ်မှာတွေ့တော့ အမယ်လေး ဖိုးသားလေးတော့

ခြင်ကိုက်ခံရပြီထင်တယ် ဆိုပြီး ပျာပျာသလဲနဲ့ သနပ်ခါးသွေးပြီး အစက်လေးပေါ်လိမ်းပေးလိုက်ရတာ။ အဲဒီအချိန်က သူ့အမေ အန်တီယူမရှိဘူးလေ။ အပြင်သွားနေတာ။ သမီးသိတယ်မဟုတ် လား။ အန်တီယူသည်းတဲ့အကြောင်း။ သူမရှိတုန်းသူ့သားခြင်ကိုက် ခံရလေခြင်းလို့ တဖွဖွညည်းမှာကို အန်တီကဘယ်ခံချင်ပါမလဲ။ ဒါနဲ့ သနပ်ခါးလိမ်းပေးလိုက်တယ်။ မကြာပါဘူး၊ နောက်တစ်ခုဖြစ်လာ ပြန်ရော။ နောက်တစ်ခုလည်း အန်တီကမသိသေးဘူး။ သနပ်ခါး လိမ်းပေးလိုက်တယ်။ နောက်တော့မျက်နှာမှာ၊ ဗိုက်တွေမှာအနီပြင် လေးတွေ ဟိုတစ်စသည်တစ်စ ထွက်လာရော။ အဲဒါမှ ဒုက္ခပဲ။ Allergy မှန်းတော့သိပြီ။ ဘာကြောင့်ဖြစ်တဲ့Allergyလဲ အဖြေရှာ ရတာပေါ့။ ညတုန်းကညှော်ခန်းမှာ Shelltox ပိုးသတ်ဆေးဖျန်းမိတဲ့ အန်တီနွယ်လည်းမျက်နှာပျက်လို့၊ မအိပ်ခင်မျက်နှာမှာ L'Oreal white perfect cream လိမ်း မိတဲ့အန်တီမှာလည်း မျက်နှာပူ လို့။ ငါ Cream လိမ်းထားတဲ့ မျက်နှာနဲ့ သားရဲ့မျက်နှာနဲ့ ကပ် ပြီးနမ်းမိလို့လား ဘာလားပေါ့။ သူ့အမေပြန်ရောက်တော့ သူ့သား တစ်ကိုယ်လုံးရဲတွတ်နေပြီ။ အဲမှာ လေး အန်တီယူတို့ စိတ်ပူလိုက် တာများမပြောပါနဲ့တော့။ ဒေါက် တာဦးအေးမောင်ဟန်ဆီ သွားပြ တော့မလို့တဲ့။ ဒါနဲ့အန်တီလည်း၊ ဟဲ့ နေပါဦး။ ဒါ အလာဂျီပဲ။ ဘာမိတွန်လေး တစ်ခြမ်းတိုက် လိုက်ပါဦးလား။ ည ၉ နာရီထိုး လို့မှ မသက်သာမှ ဆရာဆီသွား

ပင်လယ်ထဲက
ဒီဇယ်ဆီစိုရွဲနေတဲ့ ငှက်ပေါင်း
လေးသောင်းကို ဆယ်ထုတ်ခဲ့ရတယ်။
ဒီဇယ်ယိုဖိတ်မှုကြောင့်
ပင်လယ်ရေသတ္တဝါနဲ့
ငှက်ပေါင်း ၁၇၀၀၀၀ သေဆုံးမယ်လို့
ခန့်မှန်းတယ်။
ပင်လယ်ထဲကဒီဇယ်ဆီရေလွှာဟာ မုန်တိုင်းနဲ့
ရွေ့လျားနေပြီး လူနေမြို့ပြနဲ့ပင်လယ်ကမ်းခြေ
တွေကိုရောက်သွားခဲ့တာကြောင့်
အဲဒီဒေသတိုက်မှာ
ပင်လယ်စာစားသောက်တာ
ပင်လယ်သတ္တဝါတွေပမ်းတာနဲ့
ဆားထုတ်ယူတာတွေ မပြုလုပ်ဖို့
ပြင်သစ်အစိုးရက ပိတ်ပင်ထားခဲ့တယ်။

ပြပေါ့လို့ ပြောလိုက်ရတယ်။ ကံကောင်းချင်တော့ ည ၉ နာရီမှာ သားကလေးသက်သာသွားတယ်။ မနက်မိုးလင်းတော့ တစ်ကိုယ်လုံး

ဘာအနီစက်မှမကျန်ရစ်ခဲ့တော့ဘူး။ အန်တီယူက သူ့သားတစ်ခုခုနဲ့မတည့်လို့ ထိမိရှူမိလို့ဆိုပြီး တဖူဖူ ညည်းပါလေရောသမီးရေ။ ကံကောင်းချင်တော့ အဲဒီ နောက်နေ့ညမှာအန်တီတို့ညီအစ်မတတွေ ဧည့်ခန်းမှာ ရုပ်မြင်သံကြားဂြိုဟ်တုသတင်း ထိုင်ကြည့်ကြတယ်။

အဲဒီတော့မှ ဂြိုဟ်တုသတင်းကနေ Soybean တချို့ဟာ Allergy ဖြစ်စေတတ်တဲ့အကြောင်း တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင်သိလိုက်ရရော။ အဲဒီအခါကျမှ ဖိုးသားလေး Allergy ဖြစ်ရတဲ့တရားခံဟာ သူ့ အမေကိုယ်တိုင်ပဲလို့ အန်တီတို့အားလုံးလက်ညှိုးထိုးခွင့် ရသွားပေ တော့တယ်။ အဲဒီနောက် သမီးအန်တီယူ လုံးဝပဲနို့မသောက်ရဲ တော့ဘူး။

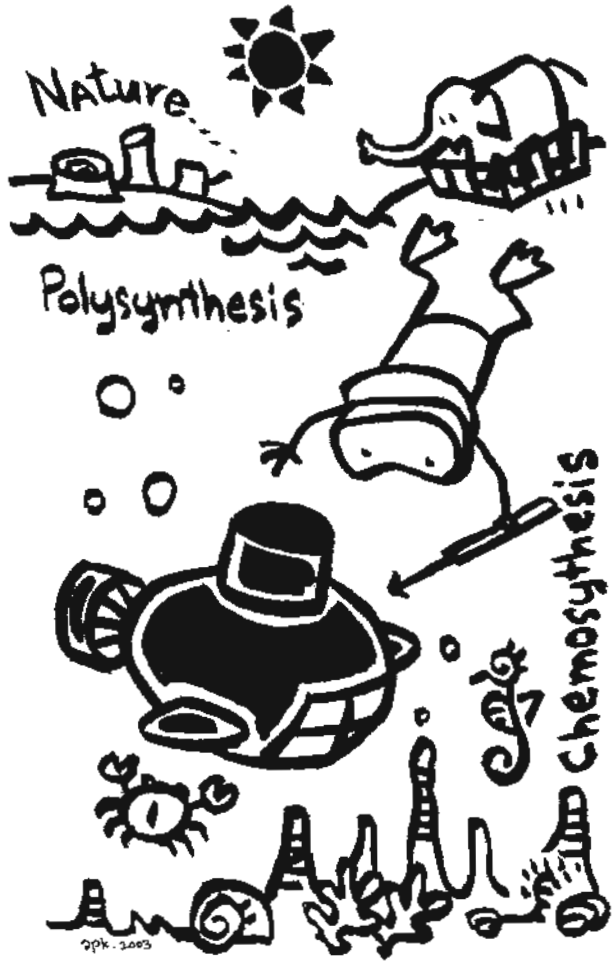
ဒါပေမဲ့လေ၊ ချမ်းသာတဲ့ နိုင်ငံကြီးတွေက ဘယ်လောက်ပဲ စကားရည်လှပွဲတွေနဲ့ ငြင်းပွားနေကြပါစေ။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေကတော့ အဲဒီ GM crops တွေကိုပဲ ပြည်တွင်းမှာစိုက်ပျိုးနိုင်အောင် မနည်း ကြိုးစားနေကြရတာပါ။ ဈေးကြီးတယ်လေ။ မျိုးစေ့ Seed က ဈေး ကြီးမယ်။ ဓာတ်မြေဩဇာနဲ့ ပိုးသတ်ဆေးတွေအများကြီးသုံးရလို့ ကုန်ကျစရိတ်ပိုကြီးမယ်။ ကုမ္ပဏီတစ်ခုက Copy right ဥပဒေနဲ့ ချုပ်ကိုင်လိုက်ရင်တော့ သွားပါလေရော။

ပတ်ဝန်းကျင်ဗဟုသုတ၊ ကျန်းမာရေးဗဟုသုတ၊ သိပ္ပံပညာ ဗဟုသုတနည်းရာတဲ့ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေမှာတော့ GM crops တွေကိုပဲ ကယ်တင်ရှင်အဖြစ် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နိုင်ရန် အစွမ်းတုန်ဖျော်လှင့် အားကိုးနေဆဲပါပဲ သမီးရေ။

(ကလျာမဂ္ဂဇင်း မေ ၂၀၀၀)

ကျမ်းကိုး

- (1) Environment (January/February 2000)
- (2) Green Essentials by Geoffrey C.Saign.
- (3) World Food and you by Nan Unklesbay Ph.D.

“ကိုယ်လုပ်နိုင်တာတစ်ခုကို အကောင်းဆုံးလုပ်ပေးလိုက်ရုံနဲ့ပဲ ထူးခြားတဲ့လူသားတစ်ယောက်ဖြစ်လာတာပါပဲ”

သဘာဝဟာ သဘာဝပါ

သမီးရေ

လေးလေးပင်ပင်ရှိလှတဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်အကြောင်းတွေ ဘာသာရပ် ကြီးတွေကို တစ်လတစ်လ သမီးဖတ်ရမှတ်ရတာ ဦးနှောက်ညောင်းလှရောပေါ့။ ဒီတစ်လတော့ ဦးနှောက်အညောင်းပြေပေါ့ပေါ့ပါးပါးဖြစ်သွားအောင် စိတ်ပင်စားစရာဖြစ်မယ့် အပိုင်းအစလေးတွေကိုပဲပြောတော့မယ်။

တို့လူသားတွေထဲက အင်မတန်ထူးချွန်လှပါတယ်ဆိုတဲ့ သိပ္ပံပညာ နှင်တွေဟာ တို့ကမ္ဘာရဲ့အိမ်နီးချင်းဂြိုဟ်ဖြစ်တဲ့ အင်္ဂါဂြိုဟ် (Mars) အကြောင်း တို့မှ တော်တော်များများသိသေးတယ်။ ကိုယ့်ကမ္ဘာထဲက သမုဒ္ဒရာကြီးအကြောင်းတော့ အပြည့်အစုံကြီးမသိသေးဘူးတဲ့။ ဟုတ်နိုင်ပါ့မလား။ သမုဒ္ဒရာကြီးဟာ အဲဒီလောက် လျှို့ဝှက်ဆန်းကြယ်သတဲ့လား။ ဟုတ်နိုင်တာပေါ့။

သမုဒ္ဒရာကြမ်းပြင်ဟာ တချို့နေရာတွေမှာ မိတာခြောက်ထောင်
လောက်နက်ပေမဲ့ တချို့နေရာတွေမှာ မိတာတစ်သောင်းကျော်
တာကိုး။ ရေငုပ်သင်္ဘောတစ်စီးရောက်နိုင်တဲ့ သမုဒ္ဒရာအနက်ဟာ
မိတာကိုးရာ (900m) ကျော်အောင်ရောက်နိုင်သတဲ့။ အနက်ဆုံး
ဘယ်လောက်ထိရောက်နိုင်သလဲဆိုတာတော့ အန်တီမသီဘူးပေါ့
လေ။ တစ်ထောင်လောက် ဖြစ်မလားမသိဘူး။ တလောတုန်းက
ရုရှားရေငုပ်သင်္ဘောတစ်စီးပျက်စီးပြီးနှစ်သွားတာ ပြိုဟုတ်သတင်း
တွေမှာ သမီးကြားလိုက်မှာပေါ့။ သမုဒ္ဒရာကြမ်းပြင်ထိရောက်နေတဲ့
ရေငုပ်သင်္ဘောထဲကနေ ဘယ်သူများအသက်ရှင်ရက်ပြန်ထွက်နိုင်
မလဲ။ အပိုအကူကိရိယာတွေမပါဘဲနဲ့ တစ်မိုင်နှစ်မိုင်လောက် ရေ

အနက်ရှိတဲ့ သမုဒ္ဒရာကနေ ဘယ်လိုလူမျိုးမှပြန်မတက်
နိုင်ဘူးလေ။ အားလုံးသေကုန်ကြမှာပေါ့။ တစ်မိုင်နှစ်မိုင်
ဆိုတဲ့ရေအနက်ရဲ့ သမုဒ္ဒရာရေထုဖိအားဟာ ကြောက်
ခမန်းလိလိ မဟုတ်လား။ ဒါနဲ့ တလောတုန်းကအန်တီ
The Big Blue ဆိုတဲ့ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားတစ်ခုကြည့်

လိုက်ရတယ်။ ပင်လယ်ရေအောက်မှာရေငုပ်တဲ့ လူနှစ်ယောက်
အကြောင်းရှိပြတာ။ တခါတလေမှာ နည်းနည်းပိုနေတဲ့ အနှေးပြ
ကွက်တွေပါပေမဲ့ ဇာတ်ကားဟာတော်တော်ချစ်စရာကောင်းတာပဲ။
သရုပ်ဆောင်နှစ်ယောက်မှာ ဒုတိယဇာတ်လိုက်ကိုတော့ အန်တီ
သီတယ်။ Jean Rene ဆိုတဲ့ ပြင်သစ်မင်းသားကြီး။ ပင်လယ်
ရေအောက်ကိုရောက်သွားရင်း အဲဒီနေရာမှာနေရတဲ့ အရသာဟာ
အံ့မခန်းနှစ်သက်စရာကောင်းလွန်လွန်းလို့ ရေပြင်ပေါ်ပြန်တက်ဖို့
ကိုယ့်ကိုယ်ကို ဖျောင်းဖျယူရတယ်ဆိုပဲ။ ဒါတောင်သူတို့က အသက်
ရှူကိရိယာ၊ အကာအကွယ်ကိရိယာ ဘာမှမပါဘဲ ငုပ်တာမို့ သူတို့
အလွန်ဆုံးရောက်နိုင်တဲ့ရေအနက်ဟာ ပေ ၄၀၀ပဲ။ (မိတာတစ်ရာ
ကျော်ကျော်ဖြစ်မှာပေါ့။) ပင်လယ်ဟာသူတို့ကို တော်တော်ကြီးကို
ဆွဲဆောင်နိုင်တယ် ဆိုရမှာပေါ့။ သူတို့နှစ်ယောက်ဟာ ငယ်စဉ်
ကတည်းက ဘဝမှာရေငုပ်တဲ့အလုပ်ကိုပဲ စွဲစွဲမြဲမြဲလုပ်လာခဲ့တာ။
ဇာတ်ဝင်သီချင်းတွေ ဇာတ်ပို့ဝါတတွေကလည်း ကောင်းလိုက်တာ။

ကြည့်ရတဲ့ ပရိသတ်တွေ ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာကို ချစ်သွားအောင် ရိုက်
ဆည်း ရိုက်တတ်ပါပေရဲ့။

တကယ်တမ်းကျတော့သမီးရေ၊ သမုဒ္ဒရာဆိုတာ ကြောက်
စရာကြီး။ သမုဒ္ဒရာပြင်ကျယ်ကြီးတွေရဲ့နက်ရှိုင်းလှတဲ့ဟိုးရေအောက်
ကြမ်းပြင်ဟာလည်း လူတွေအတွက်အံ့ဩစရာတွေပေးနေတဲ့လှို့ဝက်
ဆန်းကြယ်တဲ့နေရာကြီးတစ်ခုပေါ့။ သမုဒ္ဒရာဟာ ရေကန်ကြမ်းပြင်
နှစ်ကြမ်းပြင်လို ခပ်ညီညီရှိနေတာ
တေ့တဘူး။ သမုဒ္ဒရာရေနက်ထဲက
တိုးကြမ်းပြင်မှာ တောင်တန်းတွေ
ချိုင်ဝှမ်းတွေ ရှိနေသတဲ့သမီးရေ။
အဲဒီ တောင်တန်းကြီးကို သမုဒ္ဒရာ
အလယ်ပိုင်းတောင်တန်း (Ocean
Ridge)ခေါ်သတဲ့ အရှည်ကြီးပဲတဲ့
သူက အက်တလန်တစ်သမုဒ္ဒရာ၊
ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာ၊ အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာ
နဲ့ အာတိတ် သမုဒ္ဒရာတွေရဲ့
အောက်မှာ ခွေဝိုက်နေတာတဲ့။
အဲဒီသမုဒ္ဒရာအလယ်တောင်ကြော
တို့ လူတွေ ဘူမိဗေဒပညာရှင်တွေ
ပထမဆုံးစတွေ့တာ ၁၉၇၀ ခုနှစ်
နှောင်းကာလမှာတဲ့။ အဲဒီ တောင်
ကြောကြီးကိုတွေ့တဲ့အခါကျတော့မှ

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း
၁၉၄၄ခုနှစ် ဇူလိုင် ၃၀ရက်နေ့မှာ
ပြင်သစ်စာရေးဆရာ
အမ်တွမ်း ဒီ စန်းတက်ဇူပေါရို
လေယာဉ်က မက်ဒီထရေနီးယန်း
ပင်လယ်မှာ ပျောက်ဆုံးသွားခဲ့တယ်။
ပြင်သစ်နိုင်ငံအတွက် အဲဒါက
ပဟေဠိတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ရတယ်။
စိတ်ဓာတ်ကျဆင်းနေတဲ့စာရေးဆရာဟာ
လေယာဉ်ကို သူ့ဟာသူ
ထိုးချိုက်ဖျက်ဆီးပစ်ခဲ့တာလား။

ကမ္ဘာကြီးရဲ့မျက်နှာပြင်ဟာ ကျောက်စိုင်မြေစိုင်အခွဲတစ်ခုတည်းနဲ့
မြစ်ပေါ်နေတာမဟုတ်ဘဲ မြေကြီးကျောက်လွှာချပ်ကြီးတွေ အစဉ်
လိုက်ဆက်တိုက်ဖြစ်ပေါ်နေတာ' ဆိုတဲ့သီအိုရီသစ်ကို လက်ခံဖို့ ပိုပြီး
သေချာသွားတယ်။ ကမ္ဘာမြေပြင်ဟာ ကျောက်ပြားတွေ အစဉ်လိုက်
ဖြစ်ပေါ်နေတာပါတဲ့။ တစ်ချပ်တစ်ချပ်ကို ၈၀ ကီလိုမီတာထူပြီးတော့
တီလိုမီတာထောင်နဲ့ချီပြီး ရှည်လျားကျယ်ဝန်းတဲ့ ကျောက်ဖျာကြီး
တွေ ဆိုပါတော့လေ။ အဲဒီ ကျောက်ဖျာတစ်ခုချင်း တစ်ခုချင်းဟာ

အရည်ပျော် ကျောက်လွှာအရည်တွေပေါ်မှာ ပေါလောပေါ်နေတဲ့ သဘောမျိုးပါပဲ။ အရင်လက သမီးကို အရည်ပျော်ကျောက်လွှာရည် (Magma ဒါမှမဟုတ် Molten Rock)တွေအကြောင်း ပြောခဲ့ပြီးပြီ နော်။ အဲဒီသမုဒ္ဒရာ အလယ်တောင်ကြောကြီးဆိုတာ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ အပေါ်ယံလွှာဖြစ်ပေါ်ဖို့ အစပျိုးတဲ့နေရာပဲလို့ ဘူမိဗေဒပညာရှင် တွေက ယူဆကြသတဲ့။

သိပ္ပံပညာရှင်တွေပဲ အဲဒီသမုဒ္ဒရာကြမ်းပြင်ဆီက တောင် တန်းကို ကြည့်ရုံကြည့်ပြီးဘယ်ပြန်လာပါ့မလဲ။ နည်းနည်းခုတ်ဖူးပြီး ယူလာခဲ့သေးတာပေါ့။ ကမ္ဘာမြေပြင်ပေါ်ပြန်ရောက်တော့ သုတေ သနလုပ်ကြည့်တာပေါ့။ အက်တလန်တစ်သမုဒ္ဒရာအောက်မှာ အပူချိန်အလွန်အလွန်များတဲ့ ရေတွေအလုံးလိုက် တွန်းတက်လာနေ တဲ့ သမုဒ္ဒရာကြမ်းပြင်ပေါက်(vent)တွေတောင် တွေ့ရတယ်ဆိုပဲ။ အဲဒီမှာ မီးခိုးခေါင်းတိုင်လို့ပဲတဲ့ကွယ်။ အဲဒီအပေါက်ကနေ တွန်းကန်

ထွက်လာတဲ့ အပူရှိန်မြင့်လွန်းတဲ့ သမုဒ္ဒရာရေတွေဟာ အလိပ်လိုက်အလိပ်လိုက်တက်နေတာ။ အဲဒီ ရေအလုံး လိုက်အလိပ်လိုက်ဟာ geothermal လို့ပဲ သတ္တုဓာတ် တွေ အများကြီးပါတယ်။ အဲဒီအပေါက်ရဲ့ ဟိုးအောက်ဆီ မှာ ပူပြင်းလှတဲ့ အရည်ပျော်ကျောက်ဆောင်လွှာရှိနေမှာ အသေအချာပေါ့။ အဲဒီရေပူအစုအဝေးတွေကို Hydrothermal လို့ ခေါ်လိုက်ကြတော့တယ်။ အဲဒီ Hydrothermal vents (ရေပူလုံးတွန်းထွက်ရာအပေါက်)တွေကို သမုဒ္ဒရာအောက်ကြမ်းပြင် နေရာအနှံ့အပြားမှာတွေ့ရရုံမက အဲဒီအပေါက်တွေဖြစ်ပေါ်ရာ သမုဒ္ဒရာကြမ်းပြင်ဟာ မိတာနှစ်ထောင်ကျော်ပဲ နက်တဲ့နေရာမို့ သိပ္ပံ ပညာရှင်တွေ သွားကြည့်ကြ၊ လေ့လာစစ်ဆေးပြီးကြပြီပေါ့ကွယ်။

Hydrothermal vents တွေရဲ့ဘေးမှာတော့ သမုဒ္ဒရာ အောက်ခြေကမ္ဘာမြေလွှာရဲ့ အက်ကွဲကြောင်းတွေရှိတတ်တယ်။ အဲဒီ အက်ကွဲကြောင်းကနေပြီး သမုဒ္ဒရာရေတွေ တစ်မိုစီမိုအောက်ဆင်း သွား။ အဲဒီရေတွေဟာ ပူပြင်းလှတဲ့အရည်ပျော်ကျောက်လွှာရည်ဆီ ရောက်။ အဲဒီမှာ ရေတွေ 400° C အထိပူသွားတာပေါ့။ ရေဋ္ဌေးဆူ

သလိုတော့ ပွက်ပွက်မဆူဘူးတဲ့ကွယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ဖိအား အလွန်အလွန်များလွန်းလို့တဲ့။ အဲဒီရေတွေဟာ အပေါက်ထဲကနေ အပြင်ကိုတွန်းကန်ပြီး ပြန်ထွက်လာတော့တာပေါ့။ သမုဒ္ဒရာရေထဲမှာ ပဲဆိုတော့ အောက်နားမှာပဲမြန်မြန်အေးသွားတာပေါ့။ အဲဒီရေလုံး ရေလိပ်တွေထဲမှာ ဇင့်၊ ကြေးနီ၊ သံမိတ်တွေ ဆာလဖာဓါတ်ပေါင်း တွေ၊ ဆီလီကာတွေပါတာပေါ့။ အဲဒီသတ္တုရည်တွေအေးခဲမာကြော သွားတဲ့အခါ မီးခိုးခေါင်းတိုင်တွေလို ဖြစ်သွားတာပေါ့။ ကြည့်ရတာ တော့ အပေါက်ရဲ့ပတ်ပတ်လည်မှာ ဝိုင်းရံပြီး မာကျောကုန်တာ ဖြစ်လိမ့်မယ်။ တချို့ မီးခိုးခေါင်းတိုင်တွေ (Black smokers လို့ ခေါ်ကြတယ်။) ဟာ သမုဒ္ဒရာအောက်ခြေ ကြမ်းပြင်ကနေ ၄၅မီတာထိအောင် အမြင့်ရှိတယ် ဆိုပဲ။ ပေ၁၀၀ကျော်ဆိုတော့ အန်တီတို့ဆီက ဆယ်ထပ်တိုက် တစ်တိုက်ထက်ပိုမြင့်မှာပေါ့။ အံ့မယ် အကြီးကြီး တစ်ခု တို့ သူတို့က ဂေါ်ဇီလျာလို့တောင် နာမည်ပေးထားသေးသတဲ့။ တော်တော်ဟုတ်တဲ့လူတွေ။

အဲဒီ သမုဒ္ဒရာပေါက်တွေနဲ့ သူတို့ကနေ ထွက်နေတဲ့ပူပြင်း တဲ့ရေပူတွေဟာ ငရဲလို့ပဲပူလောင်နေတော့ သူတို့နားကိုဖြတ်သွား ချင်တဲ့လူ ဘယ်ရှိမလဲနော်။ လူသတ္တဝါတွေ အပူဒဏ်မခံနိုင်ပဲကိုး။ ဒီလိုပဲ ဘယ်ရေသတ္တဝါမှ အဲဒီအနားတစ်ဝိုက်မှာ အသက်မရှင်နိုင် လောက်ဘူးလို့ ပညာရှင်တွေက တွက်ဆကြပေမဲ့ အံ့သြစရာကြုံရ ပြန်တယ်။ ၁၉၇၇ ခုနှစ်လောက်မှာအဲဒီရေအောက် အပေါက်တွေ နားမှာ အကောင်ရှည်ရှည်ကလေးတွေ တွေ့သတဲ့။ သံကောင်လို အကောင်မျိုးလေးတွေ၊ ပုံထဲမှာကြည့်ရတာဖြင့် နီရဲနေတဲ့ အကောင် လေးတွေပါ။ ၂၀ စင်တီမီတာလောက်ရှည်တဲ့ ပိုက်လုံးပြွန်ကလေး တွေထောင်နေသလိုပဲ။ အဲဒီ သံကောင်တွေတင် မကဘူး။ ထမင်း ပန်းကန်ပြားလောက်အရွယ်ရှိတဲ့ ခုံးကောင်၊ ယောက်သွားကောင် တွေမှ အပုံလိုက်အထပ် လိုက်တွေ့ရသတဲ့။ တွေ့စကဆို သိပ္ပံပညာ ရှင်တွေဟာ ဘယ်ယုံနိုင်ပါ့မလဲ။ ဒီလောက်နက်ရှိုင်းလှတဲ့ သမုဒ္ဒရာ အောက်မှာ ဒီကောင်တွေ ဒီလိုအသက်ရှင်နိုင်ပါ့မလား၊ သူတို့အတွက်

ကွန်ရစ်တဲ့ လေယာဉ်အပိုင်းအစတွေကို အကြိမ်ပေါင်းပရေမီယံကိုင်နိုင်အောင် ဂျာမနီပေးပေး မတွေ့ခဲ့ဘဲရှိရာက ဘုရားက ခုနှစ်ကတော့ စန်းတက်ပူပေရီနဲ့ သူ့ဇနီး ကွန်ဆူလိုရဲ့ နာမည်ထွင်းထားတဲ့ ငွေဆွဲကြိုးလေးကို ငါးလမ်းသမားတစ်ယောက်ရဲ့ပိုက်မှာ ပြိုပြီး ရလာခဲ့တယ်။ အဲဒီနောက် အဲဒီနေရာတစ်ပိုက်ကို ခြေရာခံလိုက်တော့တယ်။

အစာက ဘယ်မလဲ။ နောက်ပြီး အလင်းရောင်မရှိဘဲ သူတို့ဘယ်လို အသက်ရှင်မလဲ။ ဒီလိုတွေးကြတာ ပေါ့။ နောက်မှသိရတာက သတ္တု ဓါတ်တွေဟာ သူတို့အစာ ဖြစ်နေ တာကိုး။ ဥပမာ ဘက်တီးရီးယား တစ်ကောင်ဆိုရင် ဟိုက်ဒြိုဂျင် ဆာလဖိုင်ရိုက်လို အဆိပ်ဖြစ်တဲ့အရာ မျိုးကိုတောင် စားသုံးလိုက်သေး တယ်ဆိုပဲ။ နောက်ပြီး ဒီကောင်မျိုး တွေဟာ အလင်းနဲ့ပေါင်းစပ်စုစည်း အသက်ရှင်(Photosynthesis)တာ မဟုတ်ဘဲ ဓာတုပစ္စည်းတွေနဲ့ ပေါင်းစပ်အသက်ရှင် (Chemo-synthesis) တာတဲ့။

သမုဒ္ဒရာကြမ်းပြင်အောက်ပိုင်းမှာ စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းလှပေမဲ့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေဟာ ခဏခဏသုတေသနမလုပ် နိုင်ကြပါဘူး။ ကုန်ကျစရိတ်များလွန်းလို့ပေါ့။ များလွန်းတဲ့ကုန်ကျ စရိတ်ကို ကာမိအောင် သမုဒ္ဒရာကြမ်းပြင်က လူတွေကို ဘာတွေများ ပြန်ပေးမလဲ၊ မပေးနိုင်ဘူး။ ဒီတော့ ငွေကုန်ခံဖို့ မတန်ဘူးပေါ့။ သမုဒ္ဒရာအောက်ကို လေ့လာတဲ့သိပ္ပံပညာရှင်တွေဟာ ချမ်းသာ ကြွယ်ဝတဲ့နိုင်ငံကြီးတွေဆီကပါပဲ။ ပြင်သစ်၊ အမေရိကန်၊ ဂျပန်၊ ရုရှား(ဟိုအရင်မပြိုကွဲခင်ကရုရှား)ပဲပေါ့။ ရေအောက်မီတာ ၄၀၀၀၊ မီတာ ၅၀၀၀ အနက်တွေထိ လူနှစ်ယောက်သုံးယောက်ပါတဲ့ ယာဉ် လေးတွေ တီထွင်ပြီး အပြိုင်အဆိုင်လေ့လာခဲ့ကြတယ်။ နောက်ဆုံး မှာတော့ မီတာတစ်သောင်းကျော်အထိနက်တဲ့ကြမ်းပြင်ကို သူတို့ လေ့လာလို့ရတဲ့ ယာဉ်ကိရိယာတွေ တီထွင်ကြတယ်။ ပေ ၆၀၀၀ အောက်ကို လူတွေ မသွားနိုင် မလိုက်နိုင်ပါဘူး (သိပ်အန္တရာယ် ကြီးလို့ဖြစ်မှာ) ဆိုပေမဲ့ ၁၉၆၀ခုနှစ်လောက်ကတော့ ပေတစ်သောင်း

နက်တဲ့သမုဒ္ဒရာကြမ်းပြင်ကို လေ့လာရေးသွားတဲ့ယာဉ်မှာ လူနှစ် ယောက်ပါခဲ့တယ်ဆိုပဲ။ အဲဒီနောက်တော့လဲ လူဆင်းတာသိပ်မရှိပြန် ဘူးထင်ရဲ့။ မကြားမိ မဖတ်မိပါဘူး။

ပေ ၁၀၀၀၀(တစ်သောင်း)ဆိုတဲ့အနက်ကလည်း သမုဒ္ဒရာ ချောက်ကြီးရဲ့အနက် ဖြစ်ပုံရပါတယ်။ Abyss လို့လဲ ခေါ်ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဘူမိသိပ္ပံပညာရှင်တွေ တွေ့ထားတဲ့ ချောက်ကိုတော့ Mariana Trench လို့ နာမည်ပေးထားတာပေါ့။ Trench ဆိုတာ သမီးသိပါတယ်။ မြောင်းတူးထားတဲ့ အနက်တစ်ခုခုကို Trench လို့ ခေါ်တယ်လေ။ ပထမကမ္ဘာစစ်မှာ စစ်သားတွေဟာ မြောင်းတွေ Trench တွေတူးပြီး ကတုတ်ကျင်းလုပ်၊ ကတုတ်ကျင်းထဲကနေ ရန်သူ ကိုလှမ်းတိုက်၊ ခုခံကာကွယ်ကြတာ။ အန်တီ သမီးတို့ကို ခဏခဏ ဖွင့်ပြတဲ့ Legends of the Fall ဇာတ်ကားမှာ ဇာတ်လိုက်ညီအစ် ကိုတတွေ စစ်ထဲဝင်တော့ စစ်တိုက်ကြတဲ့ ကတုတ်ကျင်းတွေကို တွေ့တယ်မဟုတ်လား။ တချို့သမိုင်းဆရာတွေက ပထမကမ္ဘာစစ် ကို Trench War လို့ ခေါ်ကြတယ်ဆိုလားပဲ။ ကတုတ်ကျင်းထဲက မထွက်ဘဲ စစ်တိုက်နေလို့ ဖြစ်မှာပေါ့နော်။

သမုဒ္ဒရာကြမ်းပြင်ကို လေ့လာရေးထွက်ဖို့ (သို့မဟုတ်) လွှတ်ဖို့ သုတေသီတွေ အစိုးရတွေကန့်သတ်နေတာ အပြစ်ဆိုစရာ တော့မရှိဘူး။ အများကြီးပေးပြီး ပိစိကွေးလေးပဲပြန်ရမဲ့ ခရီးဆိုရင် ဘယ်အကုန်အကျခံချင်တော့မလဲ။ အဲဒီကုန်ကျမဲ့ငွေကို ပတ်ဝန်း ကျင်အကျိုးရှိမဲ့လေ့လာရေးတွေ (ဥပမာ ဆေးသုတေသနဌာနတွေ) ကို လုပ်ပစ်မှာပေါ့။ ဒီလိုနဲ့ အဖွဲ့အစည်းတွေက ဘတ်ဂျက်ချမပေးရင် သိပ္ပံပညာရှင်တွေက ဘယ်လေ့လာနိုင်မလဲ။ ပြင်သစ်ဟာ လေ့လာ ရေးဆက်မလုပ်နိုင်ပေမယ့် သူတို့တီထွင်ထားတဲ့ ကိရိယာယာဉ်တွေ ကိုငှားစားပြီး လောလောဆယ်မှာ ဘတ်ဂျက်ဖြည့်တင်း နေသေးတယ်လို့ ၁၉၉၅ ခုနှစ်ထုတ် တိုင်းမဂ္ဂလင်းတစ် ခုမှာဖတ်လိုက်ရတယ်။ သူတို့ယာဉ်ကိရိယာလေးကို ငှားစားတဲ့ အဖြစ်တွေထဲက အထင်ရှားဆုံးကတော့ ၁၉၈၇ ခုနှစ်တုန်းက တိုက်တန်းနစ် သင်္ဘောကြီးဆီက

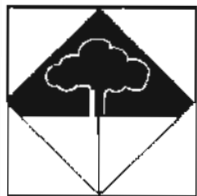
ပစ္စည်းတစ်ခု ပြန်ယူသွားတုန်းကငှားတာရယ်၊ နောက်တစ်ခုက ၁၉၉၄ ခုနှစ်တုန်းက ရှန်ပီနီကုမ္ပဏီတစ်ခုကငှားခဲ့တာရယ်။ အဲဒါကတော့ ကွယ်လွန်သူပြင်သစ်စာရေးဆရာကြီး (လေယာဉ်ပိုင်းလော့လည်း ဖြစ်တယ်) Antoine de saint Exupery စန်း-တက် ဇူပေရီရဲ့ ပျက်ကျသွားတဲ့ လေယာဉ်ကို ရှာဖွေဖို့ငှားခဲ့တာဆိုပဲ။ ရှန်ပီနီကုမ္ပဏီနော်၊ ပေါသေးသေးမမှတ်နဲ့၊ ဘယ်လောက်များ ချမ်းသာသလဲဆိုတာ အဲဒါသာ ကြည့်ပေတော့ ရှန်ပီနီဆိုတာ ဘီယာထက် တော်တော်ကြီးကို ဈေးကြီးတဲ့၊ အရသာလည်း တော်တော်ကောင်းတဲ့အရက်လို့ပဲ သမီး မှတ်ထားပေါ့နော်။

ဒီရှန်ပီနီကုမ္ပဏီရဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ် အကြီးအကဲ တစ်ယောက်ယောက်ဟာ စန်း-တက်ဇူပေရီကို တော်တော် ချစ်ခင်လေးစားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နိုင်တယ်။ စန်း-တက်ဇူပေရီဆိုတာ မြန်မာစာဖတ်ပရိတ်သတ်နဲ့မစိမ်းပါဘူး။ မူရင်းစာအုပ်တွေကိုသာ မဖတ်ဖူးသူများချင်များမယ်။ ဒေါ်ခင်လေးမြင့်ဘာသာပြန်တဲ့ 'မင်းသားလေး' ဆိုတဲ့ ဝတ္ထုကလေးကိုတော့ ဖတ်ဖူးသူ တော်တော်များတယ်။ ကြိုက်လည်းကြိုက်ကြတယ်။

အင်း ပြောသာပြောရတယ်။ သမီးတို့ ကလေးတွေက အန်တီအိမ်ရောက်ရင် စာအုပ်စင်ဆီသွားဖို့ သိပ်စိတ်မဝင်စားကြဘူး မဟုတ်လား။ ဗီဒီယိုရုံတဲ့နည်းခန်းကနေ သိပ်ခွာတာမှမဟုတ်ဘဲ။ မင်းသားလေးနဲ့ စန်း-တက်ဇူပေရီကို ဘယ်အချိန်မှာ သိလာမလဲလို့ အန်တီ စောင့်ကြည့်ဦးမယ်လေ။

ကလေး အန်တီကလည်း ငြီးငွေ့စရာမရေးဘူးဆိုပေမယ့် ရေးမိသွားပြန်ပြီ။

ဒီတစ်ခါတော့ တကယ်ပဲ သမီးစိတ်ဝင်စားနိုင်တဲ့ ကလေးသတင်းတွေပဲ ပြောပြတော့မယ်။

ပထမဆုံး ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံက ကလေးအဖွဲ့ အစည်းလေးတစ်ခုက ဆင်ကလေးတစ်ကောင်ကို ကယ်လိုက်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ သတင်းလေးပြောပြမယ်နော်။

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံရဲ့ ဗိုလ်ချုပ်ဟောင်းတစ်ယောက်

(ဗိုလ်ချုပ် နင်ဇန်ဒါ) ဟာ နိုင်ငံတွင်းမှာ တော်တော်ထင်ရှား အရေးကြီးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ပေါ့ကွယ်။ သူက လောလောဆယ် ဥပဒေပြုလူကြီး တစ်ယောက်လည်းဖြစ်တော့ အာဏာလည်း တော်တော်ရှိပါတယ်။ သူက ချမ်းသာတယ်။ ချမ်းသာတော့ သူ့ကိုယ်ပိုင်တိရစ္ဆာန် ဥယျာဉ် နှစ်ခုထောင်ထားသတဲ့။ အဲဒီတိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်တွေထဲမှာ ရှားပါးလှတဲ့ တိရစ္ဆာန်လေးတွေကို စုဆောင်းထားတာပေါ့။ မဖမ်းသင့်တဲ့ တိရစ္ဆာန်လေးတွေကိုလည်း ဖမ်းပြီးမွေးမိတာပေါ့။ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးလူကြီးတွေ၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ထိန်းသိမ်းရေးလူကြီးတွေလည်း သူ့ကျတော့ မတားမြစ်ရဲကြဘူးပေါ့။ အဲ... ဖြစ်ချင်တော့ သူက ဆင်သေးသေးလေး တစ်ကောင်ကို သူ့တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်ထဲမှာထည့်ဖို့ကြိုးစားတယ်။ ဘယ်သူက တားမြစ်ရဲမလဲ မဟုတ်ဘူးလား။ ဒါပေမဲ့ တားရဲတဲ့သူရှိတယ်ဗျာ။ မကြောက်တတ်တဲ့သူ ဘယ်သူရှိလဲ။ ကလေးတွေပဲပေါ့။

ကာပီယာလို့အသံထွက်ရမလားမသိပါဘူး(Kaapia) အဖွဲ့အစည်းကလေးတစ်ခုရှိတယ်။ အသက်၁၁နှစ်ကနေ ၁၆ နှစ်အထိရှိတဲ့ ကလေးတွေ စုစည်းပြီး ဖွဲ့ထားတဲ့အဖွဲ့ပေါ့။ Kaapia ဆိုတဲ့ ကမ္ဘောဒီးယား ခမာစာလုံးဟာ မြန်မာလိုတော့ ကာကွယ်ခြင်းလို့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်ဖျက်ဆီးတဲ့ကိစ္စတွေ၊ မတရားတဲ့ ကိစ္စတွေကို ကာကွယ်မှုသူတွေပေါ့သမီးရယ်။ သူတို့ကငွေစုပြီးတော့ ဖန့်မင်မြို့ရဲ့ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်သာ (Wildlife Zoo) ကို ပံ့ပိုးနေတာ။ အဲဒီ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်ဟာ တိရစ္ဆာန်တွေကိုလှောင်အိမ်နဲ့ ချုပ်ထားဘဲ လွတ်လွတ်လပ်လပ် လှုပ်ရှားသွားလာလို့ရအောင် စီစဉ်ပေးထားတာပေါ့။

ကာပီယာအုပ်စုကလေးဟာ စောစောကပြောတဲ့ ဆင်ကလေးကို အဲဒီတိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်မှာသွားတွေ့တာပေါ့။ အဲဒီက အလုပ်သမားတွေဟာ အမဲလိုက်သမားတွေရဲ့လက်ထဲကနေ ဒီဆင်ကလေးကို ပြန်ထိန်းသိမ်းဖမ်းချုပ်လိုက်ကြရတာ။ အဲဒီအမဲလိုက်သမားတွေဟာ ဆင်ကလေးရဲ့ မိခင်ဆင်မကြီးကို သတ်ခဲ့ပြီးပြီ။ ဗိုလ်ချုပ်က

ဒီဆင်ကလေးကိုတောင်းတယ်။ သူ့မွေးမယ်ပေါ့။ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်က လူကြီးတွေကလည်း ဆင်ကလေးကိုဗိုလ်ချုပ်ထံပေးဖို့ စီစဉ်ကြတယ်။ အဲဒီမှာ Kaapia အဖွဲ့ရဲ့ အခန်းကဏ္ဍပေါ်လာတော့တယ်။

ကြည့်ရတာ ကလေးတွေဟာ ဗိုလ်ချုပ်ရဲ့တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ် ကိုကြိုက်ပုံမရဘူး။ မြို့တော်တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်ကိုပဲ ကြိုက်ကြပုံရ တယ်။ “ကံကောင်း”ကို (ဒီဆင်ကလေးကို ‘ကံကောင်း’လို့ အမည် ပေးထားတယ်။) ဒီမှာပဲထားချင်တယ်ပေါ့။ သူတို့ဘာလုပ်တယ်ထင် လဲ။ သူတို့က စိုက်ပျိုးရေးဝန်ကြီးဆီစာရေးကြတော့တာပဲ။ (သူတို့ ဆီမှာစိုက်ပျိုးရေးဝန်ကြီးဟာ သစ်တောရေးရာနဲ့လည်းဆိုင်ပုံရပါရဲ့) ကံကောင်းကို ဒီမှာပဲထားဖို့ပေါ့။ သူတို့လက်ရေးတွေနဲ့ စာအစောင် ငါးဆယ်လောက်ရေးပြီး ဝန်ကြီးကိုတောင်းဆိုတောင်းပန်ကြတာ

ပေါ့လေ။ ဝန်ကြီးဆိုတာကလည်း သူတို့ကိုပြည်သူက တင်ပြလာတာကို အရေးတယူစိစစ်ဆောင်ရွက်ကြတာ ကိုး။ ဝန်ကြီးက ကလေးတွေရဲ့တောင်းဆိုချက်ကို လိုက် လျောလိုက်တယ်။ ဆင်ကလေး ကံကောင်းကို မြို့တော် တိရစ္ဆာန် ဥယျာဉ်မှာပဲထားစေဖို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်ရော။

ကြည့်စမ်း ဘယ်လောက်ကြည့်နူးစရာ ကောင်းလိုက်သလဲ သမီးရယ်။ ကလေးဆိုပြီး ပတ်ဝန်းကျင်ကို အကျိုးမပြုနိုင်ဘူးမထင်နဲ့ နော်။ တစ်ခါတစ်ခါ ကလေးလုပ်ရင် လူကြီးလုပ်တာထက်ပိုပြီးထိ ရောက်တတ်တယ်ဆိုတာဒါသက်သေပဲ။ Kaapia အဖွဲ့သားကလေး တွေ ကတော့ပျော်နေကြ တာပေါ့။ သမီးလည်း ပတ်ဝန်းကျင်ကိုထိထိ ရောက်ရောက်အကျိုးပြုနိုင်ပါတယ်။ မဟုတ်ဘူးလား။

နေဦး ဒါ့ထက်ငယ်တဲ့ ကလေးသူရဲကောင်းလေးရှိသေး တယ်။

ထိုင်ဝမ်လူမျိုး ၁၁နှစ်သားအရွယ်ကလေးတစ်ယောက်၊ သူ့ နာမည်အတို ကောက်က “ချူ”လို့ မှတ်ထားလိုက်နော်။ ချူဟာ အသက် ၈နှစ် အရွယ်ကတည်းက တပ်စိတ်ကလေးတစ်ခုဖွဲ့ထား တယ်။ သူ့တပ်သားလေးတွေဟာလည်း သူ့လိုပဲ ၈ နှစ် ၉ နှစ်သား ကလေးတွေပေါ့။ သူတို့တပ်ဖွဲ့လေးဟာ ပြန်သုံးလို့ရတဲ့ စွန့်ပစ်ပစ္စည်း

အမှိုက်ပုံတွေကို လက်နက်အဖြစ်စုဆောင်းကြတယ်။ ဒီစွန့်ပစ်ပစ္စည်း တွေကို လူသုံးပစ္စည်းဖြစ်အောင်ပြန်လုပ်တဲ့ လုပ်ငန်းဌာနတွေဆီ သို့ပေးကြတာပေါ့။ သူတို့စုဆောင်းတဲ့ပစ္စည်းတွေထဲမှာ ရေသန့်ပူလင်း ခွဲတွေ၊ သတင်းစာတွေကအများဆုံးပေါ့။ ထိုင်ဝမ်ရဲ့ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးသမားတွေက ဒီချာတီတ်ကို ၂၁ ရာစုရဲ့ Young Recycling soldier လို့နာမည်ပေးထားတယ်။ အမှိုက်ထဲကနေ ချွေဖြစ်အောင်ပြန်လုပ်ပေးတဲ့ စစ်သားလေးလို့ ခေါ်နိုင်မှာပေါ့။ သူ့ဆိုရင် သမီးထက်တောင်ငယ်သေးတာပေါ့။

နောက်တစ်ယောက်ကတော့ သူ့ထက်အသက်ကြီးတဲ့ မိန်းကလေးတစ်ယောက်၊ သူ့ကကျတော့ သစ်တောထိန်းသိမ်းရေး သူရဲကောင်းမလေးဆိုပါတော့။

မိန်းကလေးနာမည်က ဂျူလီယာတဲ့။ သူ့ပတ်ဝန်းကျင်မှာ သစ်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းရှင်တွေဟာ နှစ်ရှည်သက်ရင့် သစ်တော ကြီးတွေကို ခုတ်လှဲစီးပွားရေးသောင်းကျန်းနေကြတာကိုး။ သူက Red Wood အမျိုးအစားသစ်ပင်ကြီးတစ်ပင်ပေါ်တက်ပြီး နေနေလိုက် သတဲ့။ သူ့တက်နေတဲ့သစ်ပင်ကြီးဟာ သက်တမ်းနှစ် ၁၀၀၀ (တစ်ထောင်) ရှိပြီတဲ့ သမီးရယ်။

အဲဒီ သစ်ပင်ပေါ်ကနေ သူ့ဟာ အောက်ကိုပြန်မဆင်းတော့ဘူးတဲ့။ အဲဒီသစ်ပင်ပေါ်မှာပဲ လင့်စင်လေး ဆောက်ပြီးနေလိုက်တာ ရက်ပေါင်း ၇၃၈ရက်ကြာခဲ့သတဲ့။ တကယ် အံ့ဖွယ်ပဲနော်။ သစ်ပင်ပေါ်မှာ နှစ်နှစ်ကြာအောင် ဆက်တိုက်နေ နိုင်ဖို့ဆိုတာဘယ်လွယ်မလဲ။ သူ့ဟာ အလွန်ကို ဇွဲကောင်းတဲ့ ကလေးမ လေးပါပဲ။ ဥဥဥဥခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ကတော့ အဲဒီသစ်ထုတ်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီက သက်ရင့်သစ်တောကြီး

မာဆိုင်းမြို့က
ရေငုပ်သမားလုပ်ငန်းရပ်ကတော့
ပင်လယ်အောက် ဂျွန်နီလီတာမှာ
သူတွေ့ခဲ့ရတဲ့ သတ္တုအပျက်အစီးကြီးဟာ
စာရေးဆရာရဲ့ လေယာဉ်ပျက်ပိယံ လို့
အိုင်အမာဆိုတယ်။
နေရာအတိအကျကို ထုတ်ဖော်ဖို့တော့
ငြင်းဆိုခဲ့တယ်။

တွေကို မခုတ်လဲတော့ပါဘူးလို့ ကတိပေးလိုက်လို့ မြေပြင်ပေါ်ကို သူပြန်ဆင်းလာခဲ့ရတဲ့။

ကလေးမလေးတစ်ယောက် သူဟာသူ အိမ်ထဲမှာမနေဘဲ သစ်ပင်ပေါ်တက်နေတာနဲ့ပဲ သစ်လုပ်ငန်းကုမ္ပဏီကြီးတစ်ခုက သူတို့ စီးပွားရေးဈေးကွက်ကြီးတစ်ခု လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးခံလိုက်တယ်။ ဖြစ်နိုင်ပါ့မလားလို့ သမီးတွေ့နေသလား။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်ပဲ ကွယ်၊ ကလေးမလေးတစ်ယောက်ကို လွယ်လွယ်နဲ့ ဘယ်လိုကလျော့နိုင်ပါ့ မလဲ။ သူ မလိုက်လျော့ရင် မဖြစ်လောက်အောင် ပြဿနာဟာ တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ ပိုပိုကြီးလာလို့ပေါ့။ ပိုပိုကြီးအောင်လို့လဲ ဂျူလီယာဆိုတဲ့ ကလေးမက လုပ်နိုင်စွမ်းရှိလို့ပေါ့။

ဒီနေရာမှာ သတင်းစာတွေ၊ ဂျာနယ်တွေ၊ တီဗွီသတင်းဌာနတွေရဲ့ အခန်းကဏ္ဍ ရောက်လာတော့တာပဲ။ သူတို့ဆီမှာ တီဗွီသတင်းဌာနတွေက အစိုးရပိုင်မဟုတ်ဘူး။ ပုဂ္ဂလိကပိုင်တွေ။ သူ့ထက်ငါ အပြိုင်အဆိုင် သတင်းလိုက်ကြတာ သဲသဲမဲမဲ၊ သမီးကို အန်တီပြောဖူးမှာပါ။ တီဗွီသတင်းဌာနတွေဟာ သတင်းဖြစ်တဲ့နေရာရဲ့ လှုပ်ရှားမှုကို ကောင်းကင်ပေါ်ကနေ ဟယ်လီကော်ပတာနဲ့ ဗွီဒီယိုရိုက်ပြီး တိုက်ရိုက်သတင်းလွှင့်တာ။

သတင်းဌာနတွေက နှစ်၁၀၀၀ သစ်ပင်ကြီးနဲ့ သစ်ပင်ပေါ်က ကလေးမအကြောင်းကို ပြည်နယ်တွေ အားလုံးသိအောင်၊ ကမ္ဘာကသိအောင် သတင်းဖြန့်ပေးလိုက်တာပေါ့။

ဒီသစ်ပင်ကြီးကို သူက Luna လို့ နာမည်ပေးထားတယ်။

သစ်ပင်ကြီးပေါ်မှာပဲနေတာဆိုတော့ သူ့နေ့စဉ်ဘာတွေ စားပြီးအသက်ရှင်သလဲလို့ သမီးတွေ့မိနေသလား။ သူ့မှာသူငယ်ချင်းတွေရှိတယ်သမီးရဲ့။ သူ့သူငယ်ချင်းတွေက လေးငါးရက် တစ်ခါ လောက်အစားအစာတွေလာလာပေးသတဲ့။ သူ့ သူငယ်ချင်းတွေရှိလို့ တော်ပါသေးရဲ့။

မဟုတ်ရင် သူသစ်ပင်ပေါ်မှာ အစာငတ်ပြီးသေမှာပေါ့နော်။ သူငယ်ချင်းတွေကလည်း တော်ရှာသားပဲဟဲ့။

သူ့မှာ နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်သုံး တယ်လီဖုန်းလေး

တစ်ခုနဲ့ ရေဒီယိုလေးတစ်ခုပါသွားတယ်။ အင်း... နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်ကို ထိထိရောက်ရောက်မသုံးနိုင်တဲ့ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ တတိယကမ္ဘာတိုင်းပြည်တစ်ခုခုမှာသာ ဒီကလေးမ သစ်ပင်ပေါ်တက်နေခဲ့ရင် တမ္ဘာနဲ့ ဒါမှမဟုတ် သတင်းဌာနတွေနဲ့ ဘယ်လိုများ ဆက်သွယ်ပါ့မလဲ သိချင်လိုက်တာ။ တတိယကမ္ဘာတိုင်းပြည်ဆိုတာ ဘက်ထရီသုံး ရေဒီယိုတို့ တယ်လီဖုန်းတို့ပဲရှိမှာလေ။ အင်းလေ သူငယ်ချင်းတွေ တပဲ လိုအပ်တဲ့ဘက်ထရီတွေ ခဏခဏဝယ်ပေးကြမှာပေါ့ မဟုတ်ဘူးလား။ သူငယ်ချင်းဆိုတာ အဲဒီလို လိုက်လျော့ဖြည့်ဆည်းပေး တတ်တာမျိုးကို ခေါ်တယ်လေ။

သူပြန်ဆင်းလာပြီးတော့ သူ့ကိုလူတိုင်း အင်တာဗျူးလုပ်ကြတာပေါ့။

'ထူးထူးခြားခြားဖြစ်ချင်တဲ့ ကလေးတွေအတွက် မင်းဘာတွေများ အကြံပေးချင်ပါသလဲ'လို့ တစ်ယောက်က မေးတယ်။

'ကျွန်မတို့ သတိထားမိသည်ဖြစ်စေ၊ သတိမထားမိသည်ဖြစ်စေ၊ လူတိုင်းလူတိုင်းဟာ တက်ကြွတဲ့ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သူ (Activist)တွေပါပဲ။ ကောင်းကျိုးတစ်ခုခုဆောင်ရွက်မလား၊ ဒါကိုပဲ ကျွန်မတို့ ဆုံးဖြတ်ကြရမှာပါ။ ကိုယ်လုပ်နိုင်တာတစ်ခုကို အကောင်းဆုံးလုပ်ပေးလိုက်ရုံနဲ့ပဲ ထူးခြားတဲ့လူသားတစ်ယောက်ဖြစ်လာတာပါပဲ' ဂျူလီယာက အဲဒီလို ရိုးရိုးလေးပဲ ပြန်ဖြေခဲ့တယ်။

သဘာဝတရားကြီးဟာ အန်တီတို့နဲ့ အမြဲတမ်း ဆက်နွယ်နေတာပါ။ တို့ကမြို့ပြမှာလျှပ်စစ်ပစ္စည်းတွေ၊ စက်ပစ္စည်းတွေ၊ အဝေးထိန်းခလုတ်တွေ၊ လေယာဉ်တွေ၊ ကားတွေနဲ့နေ့စဉ် နှစ်ဝင်လှုပ်ရှားနေရတာဆိုတော့ သစ်တောတွေ စိုက်ခင်းတွေ၊ သဘာဝတိရစ္ဆာန်တွေနဲ့ ဝေးနေတာပေါ့။

တောမီးတွေ လောင်တဲ့အခါမျိုးမှာတောင် ဟာ မီးတွေပါလား လို့ အထိတ်တလန့် ရှုပ်မြင်သံကြားကနေ မြင်ရတွေ့ရပေမဲ့ ဒါဟာသဘာဝကြီးရဲ့ဖြစ်စဉ်တစ်ခု၊ လူတွေကြောင့်ပိုဆိုးလာတဲ့

ဖြစ်စဉ်တစ်ခု၊ အဲဒီလို မမြင်ကြပါဘူး။ ကျွဲတွေ နွားတွေ ကြက်တွေ ဝက်တွေကို မြို့ပြကလူတွေဟာ အရှင်လတ်လတ် အကောင်လိုက် မြင်တွေ့စရာဘာရှိမလဲ။ အသားအဖြစ်ရောင်းပြီး မမြင်ကြတာပဲ။ ဆန်စပါးဆိုလဲ စပါးပင်ကို မမြင်ကြဘူး။ ဂျုံပင်ကိုလဲ မမြင်ကြဘူး။ ဂျုံဆိုရင် အစေ့လိုက်မြင်ရတဲ့သူတောင် နည်းသေးတယ်။ အမှုန့်ကို ဒါမှမဟုတ် ဂျုံနဲ့လုပ်ပြီးသားမုန့်ကို မြင်ရတာမဟုတ်လား။

အဲဒီလို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အသိအမြင်မရှိကြတော့တဲ့ မြို့တော်သူမြို့တော်သားတွေကို သဘာဝနဲ့ပြန်ပြီးဆက်သွယ်ပေးဖို့ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်အနည်းငယ်က ပြင်သစ်နိုင်ငံမှာ လူတချို့က ကြိုးစားခဲ့ ဖူးသတဲ့သမီးရဲ့။

ပါရီမြို့ရဲ့ ရှောင်ဇေလီဆေးလမ်းမကြီး (Champs Élysées) ဆိုတာ ပြင်သစ်ပြည်မှာပါမက ကမ္ဘာမှာပါကျော်ကြားတဲ့ လှပခမ်းနားတဲ့ လမ်းမကြီးတစ်ခုပေါ့။ ပါရီမြို့ကိုပြတဲ့ရုပ်ရှင်တိုင်း လိုလို အိုင်ဖယ်လ်မျှော်စင်ရယ်၊ ရှောင်ဇေလီဆေးလမ်းမကြီးရယ်၊ လမ်းဆုံကမုခိဦးကြီးရယ် ပါဝင်လေ့ရှိပါတယ်။ အဲဒီရှောင်ဇေလီဆေး လမ်းမပေါ်ကို လယ်သမားတွေက ကျွဲနွားတိရစ္ဆာန်တွေ သိုးတွေ သယ်ချလာပါလေရော၊ ဒါတင်မကဘူး ဂျုံစိုက်ခင်းတွေကနေ အမြစ် ကျွတ်အောင်နှုတ်ယူလာတဲ့ဂျုံပင်တွေအများကြီးကို ဂျုံခင်းကြီးဖြစ် အောင် ခင်းကျင်းလိုက်ကြတယ်။ ဒီတော့ သမီးစဉ်းစားကြည့်ပေါ့။ ပါရီမြို့တော်ကြီးရဲ့ ကားအထူထပ်ဆုံး၊ လှပခန့်ညားဆုံးလမ်းမကြီး ဟာ ချက်ချင်းလက်ငင်းပဲ တောနယ်က စိုက်ခင်းတွေနဲ့၊ ကျွဲ နွား သိုး မွေးမြူရေးခြံကြီးတွေနဲ့ ပြည့်သွားတော့တာပေါ့။ ရဲတွေလိုထိန်း

ကမ္ဘာကြီးရဲ့ ဂေဟဗေဒစနစ်မှာ လူသားအပြုအမူတွေကြောင့် မျိုးတုန်းပျောက်ကွယ် ရှားပါးသွားတဲ့သစ်ပင်တွေ အကောင်တွေ မျိုးစိတ်တွေကို နဂိုအတိုင်းပြန်ရရှိဆိုရင် အခုအချိန်ကစပြီး နှစ်ပေါင်းသယ်သန်း ပြန်ပွားယူဆောင်ရွက်မှဖြစ်မယ်။

တွေလည်း အပြေးအလွှားရောက်လာကြ၊ လမ်းမကြီးဟာ လည်း ချက်ချင်းပိတ်ဆို့သွား၊ လူတွေကားတွေရပ်၊ ပိတ်ဆို့ကုန်ရော။ ရဲတွေက မြို့တော်သူမြို့တော်သား တွေနဲ့ လယ်သမားတွေကြားမှာ ပဋိပက္ခဖြစ်တော့မှာပဲ ဆိုပြီး ဖျန်ဖြေဖို့ အဓိကရုဏ်းခွဲဖို့ ပြင်ဆင်နေကြရသတဲ့။

ဒါပေမဲ့ ပါရီမြို့သူမြို့သားတွေဟာ ဂျုံစိုက်ခင်းတွေနဲ့မွေးမြူရေး တိရစ္ဆာန်တွေကိုလည်းမြင်ရော လယ်သမားတွေကိုဝင်လုံး လက်သီးနဲ့ ထိုးကြ၊ဆော်ကြနက်ကြမယ့်အစား စိုက်ခင်းတွေထဲအပြေးအလွှား ဝင်ပြီး လမ်းတောင်လျှောက်လိုက်ကြသေးသတဲ့ကွယ်။ ရွှေ့နေတွေ၊ ဆရာဝန်တွေ၊ ရဲတွေ သူတို့အားလုံးဟာ လယ်သမားတွေနဲ့ အတူတူ စိုက်ခင်းထဲမှာ အိပ်မက်မက်နေသလိုပဲ အေးအေးလူလူလမ်းလျှောက် ကြည့်နူးမိကြသတဲ့။ နှစ်နာရီ၊ သုံးနာရီကြာတဲ့အထိပဲ သူတို့ဟာ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုဘယ်သူဘယ်ဝါ ဘယ်ဌာနကဘယ်အလုပ်ရဲ့ ဝန်ထမ်း စသည်ဖြင့် အားလုံးကိုမေ့ထားပြီး သာယာချမ်းမြေ့တဲ့တောနယ်လေး တစ်ခုကို ပြန်ရောက်သွားရတဲ့အရသာကို ခံစားနေခဲ့ကြသတဲ့။

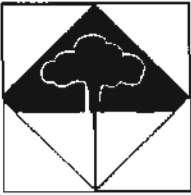
ပျော်စရာကြီးနော်၊ သူတို့ခမျာအဲဒီတော့မှ သဘာဝတရား ကို ပြန်သတိရလာတော့တာကိုး။

တို့ရန်ကုန်မြို့တော်သူမြို့တော်သားတွေကတော့ ပါရီသား တွေလောက်ကဲမဆိုးကြပါဘူး။ တို့ဖြင့် ဂျုံပင်တွေလည်း မျက်စိ အောက်မှာဖြတ်သွားဖြတ်လာမြင်ရ၊ စပါးပင်တွေလည်း ဖြတ်သွား ဖြတ်လာမြင်ရပါ။ မြို့ပြင်မထွက်ရသေးခင် မြို့သစ်တွေဆီရောက် တာနဲ့တောင်ဦးဆစ်လောက်ရှိတဲ့ မြက်ပင်တွေ ကန်ကြီးတွေထဲ မှာလည်း တို့စားဖို့စိုက်နေတဲ့ ကန်စွန်းခင်းတွေပေါလော့မျောလို့။ ဟဲ့ အဲဒါ ငါတို့စားတဲ့ အပင်တွေဟဲ့လို့ အလန်တကြားတောင် အော်မိ သေးရဲ့။ တို့ မြို့ပတ်ရထားတွေကလည်း သူတို့ဆီက Subway မြေ အောက်ရထားတွေလို ပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ကင်းကွာနေတာမှမဟုတ်ဘဲ။ သူတို့ ရထားတွေကအလုံပိတ်၊ လေအေးစက်နဲ့ မြန်လိုက်တာလဲ လှစ်ခနဲလှစ်ခနဲ။ တခြားပြတင်းမှန်ကနေအပြင်ကို လှမ်းကြည့်ရင် လည်းမြေအောက်မှာဆောက်ထားတဲ့ အုတ်နံရံကြီးတွေ၊ အုတ်တိုင်

၇၅

ကြီးတွေ၊ ဘူတာရုံဆိုင်းဘုတ်တွေပဲရိပ်ခနဲမြင်ရတာ။ တို့ဆီမှာမြို့ပတ်
 ရထားက သဘာဝလေအဝင် သဘာဝလေအထွက်နဲ့၊ ပြတင်းတွေ
 ကလည်းအပွင့်၊ တွဲထဲတက်တဲ့တံခါးပေါက်မှာ လူတွေတောင် ပြုရပ်
 ပြီး ပတ်ဝန်းကျင်ကို ငေးမောလို့ရသေးတယ်။ မြို့သစ်တွေ မြို့ မသစ်
 တသစ်တွေကို ဖြတ်လာတာမို့ စိုက်ခင်းတွေ၊ ကြက်ဝက်ဘဲတွေ
 ဆိုတာ မမြင်ချင်အဆုံးပါပဲ။ တောနယ်ရဲ့သဘာဝဆိုတာ ပါရီသား
 တွေလို အထူးအဆန်း လုပ်နေစရာမလိုဘူးနော် သမီး။
 ပါရီသားတွေကိုတော့ သနားတောင်သနားသေးတယ်။

(ကလျာမဂ္ဂဇင်း နိုဝင်ဘာ ၂၀၀၀)

သန္တာကျောက်တန်းတွေ ပျက်စီးဆုံးရှုံးကုန်ရတဲ့အဖြစ်ကို
 ဟိုးတုန်းကတည်းကတွေ့နေတဲ့
 ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးသမားတွေဟာ
 အဖြေရှာလိုမှရခဲ့ဘူး။

ငါးနဲ့လူ

ပင်လယ်ရေအောက်က သဘာဝအကြောင်းပြောရင်း တစ်လက်စ
 တည်း ရေထဲကငါးတွေအကြောင်းပြောတော့မယ်ဆိုပါစို့။ ငါးတွေအကြောင်း
 ပြောပြီဆိုရင်လည်း လူအကြောင်းကချန်ထားလို့မဖြစ်ဘူးလေ။ ငါးဆိုတာလူရဲ့
 အစာကိုး။ ငါးသေးသေးလေးကငါးကြီးကြီးရဲ့အစာဖြစ်တာမှန်ပေမယ့် ငါးသေး
 သေးရောငါးကြီးကြီးရော စားပစ်တာကတော့လူပါပဲ။ ငါးတွေဘက်ကနေ ကြည့်
 မယ်ဆိုရင် လူဟာတော်တော်ကြီးကို ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်တဲ့ အရိုင်းဘီလူးတွေ
 ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။

တို့ရေနံချောင်းသားရေနံချောင်းသူတွေရဲ့ ပါးစပ်ဖျားမှာ ရန်ကုန်ကငါးသည်တွေနဲ့ငါးဝယ်သူတွေဟာ နာမည်တော်တော်ပျက် ခဲ့ပါတယ်။ ငါးအရှင်တွေကို လတ်လတ်ဆတ်ဆတ် သတ်ရောင်းလို့ အဲဒီလိုငါးကိုဝယ်လို့ ဟုတ်တယ်မဟုတ်လား။ တို့ရေနံချောင်းမှာ တော့ ဈေးဝယ်သွားရင် ငါးတန်းမှာ ငါးအရှင်ဆိုရင် မမြင်ရသလောက်ပဲ။ ယင်ဘောင်စာ၊ ငါးသလဲထိုး၊ ငါးဇင်ခိုင်း၊ ငါးကြင်းစောက်၊ ငါးကြင်း၊ ငါးမြင်း၊ ငါးဘက်၊ ငါးအားလုံးဟာ လင်ပန်းတွေထဲမှာ အသေတွေချည်းပဲလေ။ ငါးရဲ့တွေ၊ ငါးကျီး၊ ငါးခူတွေလည်းရှိပါရဲ့။ သူတို့လည်း ခေါင်းထုခံရလို့သေနေကြပြီ။ ရေနံချောင်းက ဈေးဝယ်သူတွေဟာ ငါးအရှင်ကိုမဝယ်ကြဘူး။ ဒီတော့ ရန်ကုန်ကလူတွေ

ငါးအရှင်ကိုရွေးပြီး ထုခိုင်းသတ်ခိုင်းတာကို အထူးအဆန်းလုပ်ပြီးပြောကြတာပေါ့။ တချို့က နည်းနည်းကဲ့ရဲ့ချင်စိတ်ပါပုံရပါတယ်။ ငါးအရှင်ကိုစားတဲ့သူတွေဆိုတဲ့သဘောမျိုး ရက်စက်တဲ့လူမဆန်တဲ့သဘောမျိုးဖြစ်မှာပေါ့။ ကိုယ်ကပဲ သူတို့ထက်ပိုပြီး လူဆန်တယ်။ အကြင်နာတရားရှိတယ်ဆိုပြီး အဆင့်ခွဲချင်စိတ်ပေါ့။

ရေနံချောင်းကငါးသည်တွေရဲ့လင်ပန်းထဲမှာ လှုပ်စိလှုပ်စိ မသေဘဲ မြင်ရတတ်တဲ့ငါး တစ်မျိုးပဲရှိတယ်။ အဲဒါငါးရှည်ပဲ။ ငါးရှည်ကိုဝယ်တဲ့သူနဲ့ ရောင်းတဲ့သူ ဘယ်လိုဖြေရှင်းကြသလဲ အန်တီမသိဘူး။ တစ်ခါမှ ငါးရှည်ဝယ်တဲ့ကိစ္စကို ဘေးကနေ အကဲခတ်မကြည့်ခဲ့ဖူးဘူးလေ။

အန်တီကတော့ ကိုယ့်ကိုယ်ကို နှလုံးနှူးညှိသူလို့ ခပ်ကြွားကြွားကလေးသတ်မှတ်ထားတယ်။ (အမှန်ကတော့ကြောက်တတ်တာ၊ သွေးကြောင့်တာပါ) ငါးသတ်တာကို မကြည့်ရဲဘူးလေ။ ရန်ကုန်ရောက်လာတော့ ငါးရဲ့ကို လေးငါးခြောက်လနေတာတောင် တစ်ခါဝယ်မစားဖြစ်ဖူး။ ငါးရဲ့ကအသက်ပြင်းတယ်ခေါ်မလား။ ခေါင်းဖြတ်ပြီး ရင်ခွဲထားပြီးသား ငါးရဲ့တောင်မှ အကြေးခွံနှာတဲ့အခါ လှုပ်လှုပ်လာတတ်တယ်လေ။ တစ်ခါတုန်းက အဲဒီငါးရဲ့ခေါင်းပြတ်ကို တစ်ကောင်ဝယ်မိပါတယ်။ အဲဒီငါးက ဈေးသည်ရဲ့ ချိန်ခွင်ထဲကနေ လွတ်ထွက်ပြီး အန်တီခြေထောက်နားကျလာတယ်။ ကျလာတဲ့ ငါးရဲ့

ခေါင်းပြတ်က လှုပ်လှုပ်လှုပ်လှုပ်နဲ့တွန့်နေတော့ ဘာပြောကောင်းမလဲ။ အန်တီ တချိုးတည်းလစ်တော့တာပဲ။

ငါးကျည်း၊ ငါးခူတော့ဝေးပါလေရော။ မကိုင်ရဲတာရော၊ မကိုင်တတ်တာရောပေါင်းလို့ပေါ့လေ။ ဈေးသွားတဲ့အခါ ကိုယ်မဝယ်ပေမဲ့ ဝယ်တဲ့သူတွေနဲ့ ရောင်းတဲ့သူတွေရဲ့ မြင်ကွင်းကို ခဏခဏကြိုရ မြင်ရတတ်ပါတယ်။ ငါးကျည်းသေးသေးလေးတွေများ ခေါင်းကို ခါးနဲ့ အရှင်အတိုင်း ဖြတ်ဖြတ်ချနေတာသမီးရဲ့။ အန်တီက နာကျင်မှုကို တော်တော်ကြောက်တာ။ သူတစ်ပါး နာကျင်တာကိုမြင်ရင် ကိုယ့်နှလုံးထဲက အသွေးအသားထဲကပါ တဆစ်ဆစ်နဲ့ နာတော့တာ။ သူများအသားနာအောင်မလုပ်ရဲတဲ့ အပြင်လှုပ်တာကိုလည်း မကြည့်ရဲဘူးလေ။ ဒါကြောင့် ဆရာဝန်ဖြစ်ခါစအလုပ်သင်ဆရာဝန်ဘဝမှာ ခဏခဏ ဒုက္ခရောက်ရပါတယ်။ သူ့ဝေဒနာကို ကိုယ့်ဝေဒနာလို ခံစားနေရလို့ပါ။

အလုပ်သင်ဆရာဝန် ဖြစ်ဖြစ်ချင်း ကလေးဆေးရုံမှာတာဝန်ကျတယ်။ ပထမဆုံးနေ့မှာပဲ ကလေးတွေကိုဆေးထိုးဖို့ တာဝန်ပေးခံရတယ်။ အန်တီ ဘယ်လုပ်ရဲမလဲ။ အရင်ဆေးကျောင်းသူဘဝက လူနာဆောင်တွေမှာ လူနာတွေကို ဆေးထိုးဖူးပါရဲ့။

အဲဒါက လူကြီးတွေ၊ မတွန့်ဘူးမငိုဘူး။ အခုဟာက ကလေး သေးသေးလေးတွေ။ အသားနုနုကလေးတွေ။ ဒီကြားထဲ ထိန်းချုပ်ပေးတဲ့မိဘက မတတ်ရင်သွားပါလေရော။ တခုခုဖြစ်ရင်ခံရမှာက ကိုယ်လည်း မဟုတ်မိဘလည်းမဟုတ်၊ ကလေးလေ။ ဒီတော့လွယ်လွယ်နဲ့ ဘယ်လုပ်ရဲမလဲ။ ပြီးတော့ အပ်ဆိုတာမယ့်ရဘူး။ တုံးချင်တုံးနေမှာ

၂၀၀၀ခုနှစ်မှာ ဘရာဇီးနိုင်ငံ (ရီဒီဂို ဒီ ဖရေတစ်ဒေသ)မှာ ရေဆိုးမြောင်းထဲကနေ ပင်လယ်ဆီကို ထုတ်တိုက်က ပေါက်နေခဲ့တာမို့ အဲဒီပိုက် ဖြတ်သန်းသွားရာ ရေကန်အောက်ခြေကနေစိမ့်ထွက်တဲ့ ရေဆိုးရေညစ်တွေဟာ ရေကန်တွေထဲကို စိမ့်ဝင်ကုန်တယ်။ တန်ချိန် ၃၀ မကတဲ့ငါးတွေ အဆိပ်သင့်သေဆုံးပြီး အနီးအနားပန်းခြံ မြို့ပြဘေးပြေပြင်မှာ ပြန်ကျ ပုပ်သိုးကုန်တယ်။

မဟုတ်လား။ တုံးမတုံးကိုစမ်းကြည့်လို့တော့ရပါရဲ့။ ဒါပေမဲ့ မတုံးလောက်ပါဘူးလို့ ကိုယ်ရွေးလိုက်တဲ့အပ်ကလည်း အတုံးထဲကအသက်သာဆုံးအတုံးပဲလေ။ အဲဒီဘဝတုန်းကတော့သူနာပြုဆရာမကြီးတွေနဲ့ ကိုယ်နဲ့ ခဏခဏရန်သတ်ရတယ်။ အပ်အသစ်တွေချည်း ကိုယ်ကတောင်းတော့ သူတို့ကလည်းဘယ်ကြည့်မလဲ။

သူတို့ကိုလည်း ကပ်စေးနဲ့ရန်ကောလို့ ကိုယ်ကဒေါသတွေထွက်၊ သူ့ကလေးကိုဆေးထိုးမယ်ဆိုရင် ဒီအပ်ကိုသုံးမလား၊ ကိုယ်ချင်းမစာဘူးဘာညာပေါ့။ (ဟိုတုန်းကအန်တီတို့ဆရာဝန်ဖြစ်ကာစခေတ်တွေမှာ တစ်ခါသုံးအပ်နဲ့ပြန်တွေ့ ခေတ်မစားသေးဘူးသမီးရဲ့။ တရုတ်ကလာတဲ့အပ်တွေမရှိသေးဘူး။ ဂျပန်ကလာတဲ့သံမဏိစစ်စစ် အပ်တွေပဲရှိသေးတယ်။ ပြန်ကလည်းဖန်ပြန်တွေ့။ အဲဒီအချိန်က AIDS ရောဂါဆိုတာ ကမ္ဘာမှာလူမသိသေးဘူးပေါ့။) ကိုယ်ရဲ့နှလုံး နူးညံ့မှုကြောင့်ရလာတဲ့အဖြေကတော့ကိုယ်အိတ်ထဲကပိုက်ဆံထွက်တာပါပဲ။ အပ်အသစ်တွေ ကိုယ့်ဟာကိုယ်ဝယ်ထည့်ပြီးထိုးရလို့လေ။

အဲဒီလို သူတစ်ပါးအသားနာတာကို ကိုယ်ဝင်ပြီးခံစားတတ်တဲ့အန်တီဟာ ငါးကလေးတွေခေါင်းဖြတ်ခံရတာကိုဘယ်ကြည့်ရဲမလဲသမီးရယ်။ ဒါကြောင့် ငါးကျည်းကလေးတွေကို ဘယ်တော့မှ မဝယ်ပါဘူး။ မကြိုက်လို့တော့ဘယ်ဟုတ်ပါ့မလဲ။ သိပ်ကြိုက်တာပေါ့။ ငါးကျည်းကချိုတယ်လေ။ သူများအိမ်မှာချက်တာ ကြော်တာတွေရင်စားလိုက်တာပေါ့။ သူများ ဘယ်လိုလုပ်ထားလဲဆိုတာကို ခေါင်းထဲကဖျောက်ပစ်လိုက်တယ်လေ။

နောက်ပြီး အင်မတန်စားလို့ ကောင်းတယ်ဆိုတဲ့ငါးပြေမ၊ အဲဒီငါးပြေမရဲ့ ဒုက္ခကျတော့လည်းတစ်မျိုး၊ ငါးပြေမကိုစားသည်က ခေါင်းမဖြတ်ဘူး။ နားထင်လောက်ကိုပဲ ဖဲ့ပြီးဖြတ်တာမြင်ဖူးတယ်။ အရှင်လတ်လတ်နော်သမီး၊ ပိုဆိုးတာပေါ့။ ခေါင်းဖြတ်လိုက်တော့ တစ်ခါတည်း အသက်ထွက်သွားတာ။ နားထင်ကိုဖြတ်တော့ တစ်ခါတည်းအသက်မထွက်ဘဲ ဝေဒနာကိုသာ ဖျပ်ဖျပ်လူးခံစားရတာပေါ့။ ဟိုဘက်ဒီဘက် နားထင်ဖြတ်ထားတဲ့ငါးပြေမကို အလေးချိန်ချိန်ပြီး

ရောင်းတာဆိုတော့ ဝယ်တဲ့လူဟာ အိမ်ရောက်ရင်ဘယ်လိုဆက်လုပ်ရှားသလဲ အန်တီမသိတော့ဘူး။ ငါးပြေမကအင်မတန်ချိုတယ်တဲ့။ အရိုးလည်းများတယ်တဲ့။ ကိစ္စမရှိပါဘူးလေ။ လောကမှာ ငါးအပေါသားပဲ။ ငါးကြင်း၊ ငါးဖယ်၊ ကကတစ်၊ အဲဒီငါးတွေကို အန်တီဝယ်စားပါတယ်။

အန်တီဖေဖေပြောပြဖူးတာဖြင့် ဟိုရှေးရှေးတုန်းက ရန်ကုန်မြို့ထဲတစ်နေရာမှာ ကြက်တွေကိုအရှင်ရောင်းတဲ့ဆိုင်မှာ ဝယ်တဲ့လူတွေကြိုက်ကြိုက်တိုးနေတာတဲ့။ ချက်ချင်းရေနှေးဖျောပေးတာတဲ့။ ဆိုးတာက ဝယ်တဲ့လူကခြေထောက်မလိုချင်ဘူးဆိုရင် အရှင်လတ်လတ်ကြက်ကို ခြေထောက်ဖြတ်တာတဲ့။ တောင်ပံမလိုချင်ဘူးဆိုရင် အရှင်လတ်လတ်တောင်ပံကိုဖြတ်ပေးတာတဲ့။ ဘေးမှာတော့ တောင်ပံကင်၊ ခြေထောက်ကင်၊ အသားကင် စုံနေအောင် ရောင်းနေတာတဲ့။ စားတဲ့လူတွေကလည်း မြိန်ရည်ယှက်ရည်စားနေကြတာတဲ့။ အန်တီဖေဖေကတော့ဘယ်စားမလဲ။ အန်တီရဲ့ဖေဖေပဲ။ နောက်ပြီးဦးပဉ္စင်းလူထွက်လေ။ စားနိုင်တဲ့လူတွေ ရောင်းနိုင်တဲ့လူတွေကိုပဲ အံ့ဩမိတာဖြစ်မှာပေါ့။ စားသူတွေရောင်းသူတွေဟာ သတ္တဝါကိုသတ်တာ၊ သတ်စေတာအဲဒါသဘာဝပါ။ ဒါပေမယ့် အရှင်လတ်လတ်ဆိုတဲ့ အသိကြောင့် အန်တီနှလုံးထဲမှာ စစ်ခနဲစစ်ခနဲနာရတာပေါ့။

ရယ်စရာပြောရဦးမယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်နှစ်လောက်က အန်တီ Chinese Box ဆိုတဲ့ ရုပ်ရှင်ဦးဒီယိုတီတ်ခွေငှားကြည့်တယ်။ မင်းသမီးဂေါင်းလီကိုလည်းကြိုက်၊ မင်းသား ဂျရယ်မီအိုင်းယင်းစ်ကိုလည်း ကြည့်နိုင်လို့ပေါ့။ ဟောင်ကောင်ကိုနောက်ခံထားတယ်လို့ ထင်တယ်။ ဟောင်ကောင်က အစားကျူးတဲ့နေရာမှာ နံပါတ်(၁)လို့ ပြောသံကြားဖူးတယ်။ တရုတ်အစားအစာတွေဟာလည်း စားလို့ကောင်းတာအမှန်ပဲလေ။ အဲဒီမှာ ရုပ်ရှင်ထဲက တစ်နေရာမှာ ကြက်အရှင်တစ်ကောင်ကို အတောင်ပံကနေရင်တစ်ခြမ်း ဖြတ်ပစ်လိုက်တာမြင်ရလို့ အန်တီမှာစိတ်ညစ်သွားတယ်။ ကင်မရာလှည့်စားချက်မဟုတ်၊ ဇာတ်ကောင်က ဟောင်ကောင်မြို့

ထဲမှာ သွားရင်းလာရင်း ဗွီဒီယိုနဲ့မှတ်တမ်းတင်တာဆိုတော့ ဒါဟာ တကယ်ပဲပေါ့။ အဲဒါနဲ့တင်ပဲ ဒီဇာတ်ကားကိုရှေ့ဆက်မကြည့် တော့ဘဲ ရပ်ပစ်လိုက်တော့တယ်။ တော်တော်ကောင်းတဲ့ဇာတ်ကား ဖြစ်မှာပါ။ ဇာတ်အိမ်တည်ပုံကလည်း ကောင်းပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အန်တီဆက်မကြည့်ခဲ့ဘူးလေ။ ကြောင်တယ်နော်။

သမီးကို အန်တီပြောဖူးသလားမသိဘူး။ ဂေါ်ရီလာလား၊ ချင်ပင်ဇီလားမသိ။ လူဝံသို့မဟုတ်မျောက်ဝံ ထားပါတော့။ အဲဒီ တစ်မျိုးမျိုးသောအကောင်ကို အရှင်လတ်လတ်လက်ကို လက် ကောက်ဝတ်ကနေဖြတ်ယူတာလေ။ ဘာလုပ်သလဲဆိုတော့ ဆေး လိပ်ခံခွက်လိုမျိုး၊ စားပွဲပေါ်မှာ အလှတင်တဲ့ပစ္စည်းလုပ်တာတဲ့။ ဆေးဖော်ဖို့ ကြံ့ချိုကိုဖြတ်တဲ့ လူသားရည်ရွယ်ချက်ထက်တောင် ဆိုးနေသေးတယ်နော်။

တကယ်တော့ လောကကြီးမှာ လူသားက အရက်စက်ဆုံး ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ အသိဉာဏ်ရှိသလောက် ရက်စက်နိုင်တာကိုး သမီးရဲ့။

အခုသမီးကို ရက်စက်တဲ့ ဟင်းပွဲတစ်ခုအ ကြောင်းပြောပြမလို့။ ဈေးအလွန်ကြီးတဲ့ဟင်းပွဲပေါ့။ တရုတ်ဟင်းလျာတွေဟာ စားခါနီး သတ်ပြီးချက်ချင်း ချက်မှစားလို့ကောင်းတာတဲ့။ ဈေးကနေ အသေဝယ် လာပြီး ရေခဲသေတ္တာထဲမှာ ထည့်ထားတာဆိုရင် ဟင်းကမချိုတော့ဘူးတဲ့။ အဲဒီအယူအဆကြောင့်နဲ့

တူတယ်။ ဈေးကြီးတဲ့ တရုတ်ဟင်းစားသောက်ဆိုင်တွေမှာ ပုဇွန်တွေ၊ ဂဏန်းတွေ၊ ငါးတွေကို မုန့်လှောင်ကန်ထဲမှာ ဧည့်ခန်းကောင်တာ နားမှာ ပြထားလေ့ရှိတယ်။ ပုဇွန်ကလည်းအကျားကြီးတွေ၊ အကြီးကြီး တွေ။ ဂဏန်းကလည်းအကြီးကြီး။ ငါးကလည်း တိုမြင်ဖူးနေကျငါးမျိုး မဟုတ်ဘဲ အညိုရောင်၊ ရွှေရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ အနီရောင် အရောင်စုံပါပဲ။ အလှမွှေးတဲ့ ငါးမျိုးအတိုင်းပဲ။ အကြီးကြီးတွေ၊ ဟင်းမှာတဲ့သူကိုယ်တိုင် အကောင်ကို စိတ်တိုင်းကျရွေးချယ်ပေး ရတဲ့ထုံးစံရှိတယ်။ တစ်ခါကတော့ အန်တီရှေ့မှာပဲ ပုဇွန်ကျားကြီး

တစ်ကောင်ကိုစားမယ့်သူကရွေးလိုက်တာ မြင်ရဖူးတယ်။ စားဖို့မဟုတ် ပိုက်ကွန်လေးနဲ့ ဖမ်းယူသွားတာပဲ။

အဲဒီလိုဟင်းမျိုးတစ်ပွဲကို ဘယ်လောက်တန်သလဲ။ အဲဒီ

ငါးတွေ ပုဇွန်တွေဘယ်ကလာသလဲ။ ဘယ်လိုနည်းမျိုးနဲ့ သယ်ယူလာသလဲ။ အဲဒါတွေဟာ သူ့ဘယ်လောက်အရသာ ရှိသလဲဆိုတဲ့မေးခွန်းထက်ပိုပြီး အရေး ကြီး ပိုပြီးစိတ်ဝင်စားစရာကောင်းတယ် လို့ထင်တယ်။

၃၆၉ဒေါ်လာတန် ငါးဟင်းပွဲ တစ်မျိုးအကြောင်း တိုင်းမမဂ္ဂဇင်းထဲမှာ ဗတ်လိုက်ရဖူးတာ အန်တီပြောပြမယ်။

အဲဒီ ငါးဟာ အလွန် လှ ပြီး အလွန်ရှားပါးတဲ့ ငါးအမျိုးအစားတဲ့။ ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာရဲ့သန္တာကျောက်တန်း တွေဆီမှာသာ ကျက်စားတဲ့ငါးမျိုးတဲ့။ အဲဒီငါးဟာ အညိုရောင်၊ ခေါင်းကြီးကြီး နဲ့နဲ့ အလှမွှေးငါးတစ်မျိုးပဲတဲ့။ ဘယ် လောက်ပဲလှလှ ဒေါ်လာ၃၇၀ လောက် ပေးပြီးစားရလောက်အောင် ဟင်းပွဲတစ်

ပွဲတန်ဖိုးကြီးနိုင်သတဲ့လားကွယ်။ အစားကျူးတဲ့သူတွေ ပိုက်ဆံပေါ့ မယ်ဆိုရင်ပေးပါတယ်တဲ့။ ဒါကြောင့်လည်းဒီငါးဟာ စားသောက်ဆိုင် မုန့်လှောင်ကန်ထဲမှာ ရောက်နေတာပေါ့။ အဲဒီလိုထူးထူးဆန်းဆန်း ချားပါးတဲ့ လှပတဲ့ငါးမျိုးကိုမှ ဈေးကြီးကြီးနဲ့စားချင်သူတွေ တော်တော် များသတဲ့။ များလို့လည်း ဒီငါးအရှင်ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းကြီး ဒီလောက်ပျံ့နှံ့ထွန်းကားနေတာပေါ့ကွယ်။

ဘာကြောင့် ငါးတစ်ကောင်တည်းပါတဲ့ ငါးဟင်းတစ်ပွဲဟာ ဒေါ်လာ ၃၇၀ တန်ရသလဲ။

ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဒီငါးကို သယ်ဆောင်လာတဲ့ ကုန်ကျစရိတ်၊

ကမ္ဘာပေါ်က
ခန့်မှန်းခြေ သန်း၃၀၀ ရှိတဲ့
အရွယ်ရောက်
အက်တလန်တစ်ဆယ်မန်
ငါးတွေထဲမှာ
သုံးသန်းခွဲကသာလျှင်
တကယ့်သဘာဝ
အရိုင်းငါးတွေဖြစ်ပြီး
ကျန်တဲ့ငါးတွေကတော့
ကန်တွေ ပိုက်ကွန်တွေ
လှောင်အိမ်တွေနဲ့နေရတဲ့
မွေးမြူရေးငါးတွေသာဖြစ်တယ်။

ဖမ်းယူရတဲ့ ကုန်ကျစရိတ်ကြီးလို့ပါတဲ့။

ဒီငါးဟာ ဘယ်ကလာသလဲဆိုတော့ အင်ဒိုနီးရှားဘက် ဆူမာတြားကျွန်းဆွယ်တွေဘက်က ဖမ်းယူခဲ့ရတာတဲ့။ အသေဖမ်းရတာမဟုတ်ဘဲ အရှင်ဖမ်းရတာ။

အရှင်ရအောင် ဘယ်လိုဖမ်းသလဲ။

ဆိုဒီယမ်ဆိုင်ယနိုက်အဆိပ်ကို သုံးပြီးဖမ်းတယ်။ အဆိပ်ဆိုပေမဲ့ ပမာဏနည်းနည်းပေါ့လေ။ ငါးကို အဲဒီဆိုင်ယနိုက်အဆိပ်ပါတဲ့ရေတွေပတ်လိုက်ရင် ငါးက မူးမေ့သတိလစ်သွားတယ်။ အဲဒီအခါကျတော့မှ ငါးကိုပိုက်ကွန်နဲ့တစ်ယောက်ကဖမ်း၊ ဖမ်းပြီး ရေပြင်ပေါ် ပို့ပေးလိုက်တယ်။ အဲဒီအဆိပ်ဟာမကြာခင်မှာပဲ ငါးရဲ့ ကိုယ်ခန္ဓာသွေးကြောထဲကနေ ပြယ်သွားသတဲ့။ ငါးရဲ့ထူးဆန်းလှတဲ့ တည်ဆောက်ပုံစနစ်အရပေါ့။

ဒီငါးရှိတတ်တဲ့ သန္တာကျောက်တန်းတွေဟာ အနက်ပေ၁၀၀ကျော်လောက်မှာရှိတတ်တယ်။ ရေငုပ်သမားတွေ(ငါးဖမ်းသမားတွေ)ဟာ ပဲ့ချိတ်မော်တော်လေးနဲ့ ပင်လယ် သမုဒ္ဒရာဆီထွက်ကြတယ်။ ခရီးကနွှပ်ပတ်လောက်ကြာတတ်တာဆိုတော့ နှစ်ပတ်စာ

အစားအစာတွေ ယူသွားရတာပေါ့သမီးရယ်။ ပင်လယ်ပြင်ထဲမှာ ဘယ်ကအစားအစာနဲ့ရေ ရနိုင်ပါ့မလဲ။ မဟုတ်ဘူးလား။ သန္တာကျောက်တန်းရှိတဲ့နေရာတွေဟာ မိုင်ပေါင်းများစွာဝေးတာကိုး။ အဲဒီကိုရောက်တော့ ရေငုပ်သမားတွေ ရေထဲကိုဆင်းငုပ်ကြတာပေါ့။ ကြာကြာမငုပ်နိုင်မှာစိုးလို့ မော်တော်ပေါ်ကကွန်ပရက်ဆာနဲ့ပိုက်တပ်ပေးထားတယ်။ အဲဒီပိုက်ကိုယူသွားတာပေါ့။ အဲဒီပိုက်နဲ့တစ်ဆင့် သူတို့က လေကိုရှူတာပေါ့။ ပိုက်ဆိုတာကလည်း ရုပ်ရှင်တွေထဲကလို အကောင်းစားတော့မဟုတ်ဘူးပေါ့။ ရေလုံလေလုံတဲ့ ပလတ်စတစ်ပိုက်အကြမ်းစားပေါ့သမီးရယ်။ သူတို့လက်ထဲမှာ ပိုက်ကွန်ပါမယ်။ ဆိုင်ယနိုက်အဆိပ်ရေဘူးပါမယ်။ ငါးကိုတွေ့တဲ့အခါ အဆိပ်ရည်ကို ပြွန်တံလေးကတစ်ဆင့် ဆွတ်ဖျန်းလိုက်ရော၊ မိနစ်ပိုင်းအတွင်းမှာပဲ ငါးတွေ မူးမေ့ကုန်ရော။ ပြီးတော့ ပိုက်ကွန်ကိုင်ထားတဲ့တစ်ယောက်

က ငါးကိုဖမ်းယူလိုက်ရော။ ပြီးတော့ တော်တော်များများရတဲ့အခါ ရေပြင်ပေါ်ပို့ပေးလိုက်တာပေါ့။ အဲဒီငါးကို လှောင်ကန်လေးထဲထည့်လိုက်တာပဲ။ မိနစ် ၂၀ လောက်ကြာတဲ့အခါ ငါးကသတိပြန်လည်ပြီး ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်ပဲ ရေထဲမှာကူးနေတာပေါ့။ သူ့ကိုယ်ခန္ဓာထဲက အဆိပ်တွေပြယ်သွားဖို့တော့ ရက်သတ္တပတ်အနည်းငယ်အချိန်ကြာတယ်။ ဆိုင်ယနိုက်အဆိပ်ပြယ်တဲ့အခါကျမှ သူတို့စတည်းချတဲ့ ကမ်းခြေရွာကနေ ဟောင်ကောင်၊ တရုတ်ပြည်၊ စင်ကာပူစတဲ့ နိုင်ငံတွေက ဝယ်ယူတွေ့ဆီ ပို့ပေးရတာပေါ့။

ဆိုင်ယနိုက်နဲ့ငါးဖမ်းတာကို တရားဥပဒေနဲ့အရေးမယူဘဲ ဘယ်နေမလဲ။ ယူတာပေါ့။ ဆိပ်ကမ်းတွေမှာ ဆိုင်ယနိုက်အဆိပ်ပါမပါ ငါးတွေကို စစ်ဆေးလေ့ရှိတယ်။ ပါရင် တင်ပို့ခွင့်မရဘူးပေါ့။ ဒါပေမဲ့လေ သိတယ်မဟုတ်လား။ လူပဲ၊ ဉာဏ်အရှိဆုံး သတ္တဝါလေ။

အဲဒီ ငါးတွေကို ဆွဲသင်္ဘောကြီးတွေရဲ့ အောက်ခန်းထဲမှာ ရေအပြည့်ကန်တွေထဲ ထည့်ပြီး သယ်မယ်။ ဒါမှမဟုတ် ပလတ်စတစ်ကန်တွေအဖြစ် အလုံပိတ်ပြီး လေယာဉ်နဲ့သယ်မယ်။ နည်းမျိုးစုံနဲ့ သယ်ကြတာပေါ့။

ငါးက သူ့ကိုယ်ထဲမှာရှိတဲ့အဆိပ်ကို ထုတ်ပစ်နိုင်ပေမဲ့ အဆိပ်ရည်တွေအဖျန်းခံရတဲ့ ရေအောက်သန္တာကျောက်တန်းတွေကတော့ အဆိပ်ဒဏ်ကိုတစ်သက်လုံးခံရတော့တာပဲ။ အဆိပ်ကြောင့် သန္တာကျောက်တန်းတွေ သေကြေပျက်စီးကုန်တာပေါ့သမီးရယ်။ အဲဒီအနီးပတ်ဝန်းကျင်က ပင်လယ်ရေဟာလည်း အဆိပ်တွေ ပျံ့နေခဲ့တော့တာပေါ့။

သန္တာကျောက်တန်းတွေ ပျက်စီးဆုံးရှုံးကုန်ရတဲ့အဖြစ်ကို ဟိုတုန်းကတည်းကတွေ့နေတဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးသမားတွေဟာ အဖြေရှာလို့မရခဲ့ဘူး။ အဖြေကတော့ အမျိုးမျိုးရှိမှာပေါ့။ ရေထုညစ်ညမ်းမှုကြောင့်၊ မြေငလျင်ကြောင့်စသည်စသည် အကြောင်းတွေ ရတာပေါ့။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၅၀အတွင်း ကမ္ဘာ့သန္တာ

ကျောက်တန်းတွေရဲ့ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းဟာ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ပျက်စီးခဲ့ရပြီးပြီတဲ့။ ဒါကသိပ်မဆိုးလှသေးပါဘူး။ အခုတွေ့ရတာကတော့ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံဟာ သူ့မှာရှိတဲ့သန္တာကျောက်တန်းတွေ (စတုရန်းမီတာ သုံးသောင်းရှိတဲ့ သန္တာကျောက်တန်းတွေ) ထဲက ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းဖျက်ဆီးခံရပြီးပြီတဲ့။ အဲလိုဆိုတော့ ကြောက်စရာကြီးပေါ့သမီးရယ်နော်။

အဲဒါအစားကျူးတဲ့အာရှနိုင်ငံသားတွေကြောင့်ပေါ့။ ဒီလိုပဲ အပြစ်တင်ခံရတော့တာပေါ့။ ဟုတ်လည်းဟုတ်နေတာကိုး။

အနောက်တိုင်းက အများဆုံးစားကြတာကတော့ တူနာငါးတို့ ဆယ်မန်ငါးတို့ပါပဲ။ ငါးတွေကလည်းအများကြီး။ ဖမ်းရတာလည်းလွယ်တယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်လည်းသိပ်မထိခိုက်ဘူး။ ဒီလိုပြောချင်တာနဲ့တူပါရဲ့။ အရှေ့တိုင်းကတော့ ငါးမန်းတောင်ဟင်းချိုတို့ ဘာတို့တောင်စားလိုက်သေး။ ငှက်သိုက်ဆိုတာကိုလည်း စားလိုက်သေး။

ဒါနဲ့အန်တီတို့ခေါ်ခေါ်နေတဲ့ ဆော်လမွန်ငါးကို သူတို့ (အင်္ဂလိပ်အမေရိကန်တွေ)က ဆယ်မန်လို့ ခေါ်ကြတယ်။ ဆယ်မန်ငါးတွေရဲ့သဘာဝဟာ အင်မတန်ထူးဆန်းလှတယ်လို့ နာမည်ကြီးတယ်သမီးရယ်။ လှလည်းလှတယ်။ အသားလည်းများတာမို့ စားလို့လည်းကောင်းပါတယ်။

အဲဒီဆယ်မန်ငါးတွေဟာ သားပေါက်ခါနီးရင် သူတို့နေရပ်ဒေသ မိုင်ပေါင်းများစွာဝေးတဲ့မြစ်ဆီကို ပြန်ကြတယ်သမီး။ ပင်လယ်ထဲကနေမြစ်ဆီကိုပြန်တာဆိုတော့ ရေကိုဆန်ပြီး ပြန်ရတာပေါ့သမီးရယ်။

အဆိုတော်ခင်ဝမ်းဆိုတဲ့ သီချင်းတစ်ပုဒ်ရှိပါတယ်။ ဆော်လမွန်ငါးတို့အပြန်ဆိုတာလေ။ အဲဒီဆယ်မန်ငါးတွေရဲ့ ချစ်စရာ အံ့ဩစရာသဘာဝကိုလည်း ပြောပြရဦးမယ်။

ဆယ်မန်ငါးတွေ ပေါက်ဖွားရာဒေသဟာ မြစ်တွေဖြစ်တယ်။ ငါးလေးတွေအသက်ကြီးလာတဲ့အခါ ရေကိုစုန်ပြီးကူးခတ်ရင်း နယ်ဆန်ရင်းနဲ့ ပစ်စစ်သမုဒ္ဒရာထဲရောက်သွားတော့တယ်။ ဟား

သမုဒ္ဒရာကြီးက အကြီးကြီး။ အကျယ်ကြီး။ ရေသတ္တဝါပေါင်းစုံကျင်လည်ကျက်စားရာ ခမ်းနားလှပတဲ့မြို့တော်ကြီးပဲပေါ့။ အဲဒီပင်လယ်သမုဒ္ဒရာအကျယ်ကြီးမှာ ဆယ်မန်ငါးတွေဟာ တစ်နှစ်ပြီးတစ်နှစ်ကျင်လည် ကျက်စားလာရာက အချိန်တန်အရွယ်ရောက်လို့ ငါးမျိုးဆက်အသစ်လေးတွေပေါက်ဖွားရမယ့် အရွယ်ကိုရောက်လာရော။ သုံးနှစ်သားလေးနှစ်သားအရွယ်တွေပေါ့။ သူတို့ဟာ ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာထဲမှာ သားမပေါက်ကြဘဲ သူတို့ကိုယ်တိုင် ပေါက်ဖွားလာရာ မြစ်တွေဆီကိုပြန်ကြတယ် သမီးရေ။

သူတို့ပေါက်ဖွားရာမြစ်ဟာ တကယ်တော့ မိုင်ပေါင်းရာနဲ့ထောင်နဲ့ချီပြီးဝေးတဲ့နေရာမှာရှိတယ်။ ဒါပေမယ့် ကိစ္စမရှိဘူး။ သူတို့မြစ်ဆီကိုဦးတည်ပြီး ကူးခတ်ပြန်သွားတော့တယ်။ မြစ်မှာမှ တခြားမြစ်မဟုတ်ဘူးနော်။ သူတို့အမှန်တကယ်ပေါက်ဖွားခဲ့တဲ့မြစ်။ အဲဒီမြစ်မှာမှ သူတို့အမှန်တကယ် ပေါက်ဖွားခဲ့ရာဒေသအစိတ်အပိုင်းထိအောင် တူးသွားပါတယ်။

မြစ်ကနေ ပင်လယ်ဆီကိုလာတဲ့လမ်းမှာက ရေဟာ ပင်လယ်ဆီကိုစီးဝင်တာမို့ သူတို့အဖို့ ပြဿနာမရှိနိုင်ဘူး။ ပင်လယ်ကနေ မြစ်ဆီကို ပြန်ကြရတဲ့အခါကျတော့ ရေစီးကိုဆန်ပြီး တူးခတ်ရတာ။ မိုင်ပေါင်းရာနဲ့ထောင်နဲ့ချီပြီး ရေကိုဆန်ကူးရတဲ့ ငါးတစ်ကောင်မို့ ဆယ်မန်ငါးရဲ့အသားတွေတည်ဆောက်ပုံဟာ သန်မာတယ်။ အသားအပြည့်ရှိတယ်လို့ဆိုရမှာပဲ။

နောက်ပြဿနာတစ်ခုက ရေစီးကိုဆန်တဲ့နေရာမှာသာမန် ရေစီးမဟုတ်ဘဲ ရေတံခွန်တွေဖြစ်နေပြီဆိုပါတော့။ ငါးလေးတွေဘယ်လိုလုပ်ကြမလဲ။

အံ့ဩစရာကောင်းတယ်သမီးရေ။ ဆယ်မန်ငါးတွေဟာ ရေတံခွန်ခပ်နိမ့်နိမ့်ဆိုရင် ခုန်ကျော်ပြီးကူးလိုက်ကြတယ်။ ဆယ်ပေလောက်မြင့်တဲ့ ရေတံခွန်ကို သူတို့ခုန်ကူးနိုင်တယ်ဆိုရင် သမီးယုံမလား။ တကယ်သူတို့ ကူးနိုင်ကြပါတယ်။ ဒီလိုနည်းနဲ့ မြစ်ကို သူတို့ဆန်သွားခဲ့တယ်။ အဲ...ရေတံခွန်ဟာ တော်တော်ကြီးမြင့်နေပြီ

၉၀

၁၉၆၀ ဝန်းကျင်က
နော်ဝေနိုင်ငံမှာစတင်ခဲ့တဲ့
မွေးမြူရေးကန်ကနေစလို့
တစ်နှစ်ကို ဒေါ်လာသန်း ၂၀၀၀
ထွက်တဲ့လုပ်ငန်းအဖြစ်
ဆယ်မန်ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းကြီး
ချက်ချင်းပြန်ပေါက်ကွဲလာလိုက်တာ
အခုဆိုရင် ငါးတန်ချိန်
သန်းပေါင်း ၂၆၀၀ ထွက်တဲ့အထိ
မွေးမြူကြတယ်။

ဆိုရင်တော့ သူတို့ ဒီမြစ်ရေတံခွန်ကို မကျော်နိုင်လောက်ဘူးပေါ့။ ဒါဆိုရင်လည်း သူတို့ဆီမှာ ငါးနဲ့တခြားတော့ရိုင်းတိရစ္ဆာန်တွေကို စောင့်ရှောက်ကူညီတဲ့အသင်းအဖွဲ့တွေရှိတယ်။ အဲဒီအဖွဲ့အစည်းက လူတွေကအကူအညီပေးရတာပေါ့။ ရေကာတာတမံတွေနဲ့တွေ့ပြီဆိုရင်ဘယ်လိုလုပ်မလဲတဲ့။ စိတ်မပူပါနဲ့သမီးရယ်။ ရေကာတာတွေမှာ ငါးထွက်ပေါက်တွေရှိတတ်ပါတယ်။ ရေကာတာမှာငါးထွက်ပေါက်မရှိရင်လည်း ဘေးမှာငါးသွားဖို့အတွက်လှေကားထစ် အပြန်တွေနဲ့တည်ဆောက်ထားတဲ့ ရေစီးနေရာလေးတွေ ရှိတတ်ပါတယ်။

ရေကာတာရဲ့ အထက်ကျမှ မြစ်ထဲကို ပြန်ပေါင်းဝင်မယ့် မြစ်အသေးကလေးဆိုပါတော့။ မြစ်ဟာသဘာဝအတိုင်း မဟုတ်ဘဲ လှေကားထစ်လေးတွေ လုပ်ပေး ထားတဲ့ မြစ်ပေါ့။ အဲဒါကိုသူတို့က ငါးလှေကားလို့ခေါ်ကြတယ်။ ငါးတက်မယ့်လှေကားပေါ့နော်။ လူလှေကားလို့ ခပ်စိပ်စိပ် မြင့်မြင့်ကျဉ်းကျဉ်းမဟုတ်ဘဲ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် နိမ့်နိမ့်ပေါ့။

မြစ်ဆီကိုပြန်တဲ့နေရာမှာ သူတို့ဟာ ဆင်းရဲဒုက္ခအမျိုးမျိုးနဲ့ ရင်ဆိုင်ရတယ်။ ကြီးနိုင်ငယ်ညှင်းဆိုးတဲ့ တိရစ္ဆာန်ဥပဒေပေါ့။ ငါးသေးသေးတွေဟာ ငါးကြီးကြီးတွေရဲ့အစာဖြစ်ရတယ်။ ငါးကြီးကြီးတွေဟာ ဧရာမငါးကြီးတွေရဲ့အစာဖြစ်ရ

တယ်။ ဆယ်မန်ငါးတွေဟာအရွယ်ရောက်လာရင် နှစ်ပေသုံးပေလောက်အထိရှိတတ်ကြတာမှန်ပါရဲ့။ သူတို့ထက်ကြီးတဲ့ငါးအမျိုးအစားတွေပြည့်လို့မဟုတ်လား။ သူတို့ဘာခံနိုင်မလဲ။ ဟော... လမ်းခရီးမှာ ငါးဖမ်းသမားတွေရဲ့ပိုက်ကွန်ထဲမှာ အမိခံရနိုင်သေးတယ်။ အဲဒီလိုဒုက္ခတွေနဲ့လွတ်တင်းတဲ့ ကျန်တဲ့ငါးတွေပဲ မြစ်ဆီကို သူတို့နေရာဆီကို ပြန်နိုင်ကြတာပါ။ သူတို့ဇာတိကိုပြန်လာတဲ့

ဆယ်မန်ငါးတွေဟာ (မူလပစ်ဖစ်သမုဒ္ဒရာထဲမှာတုန်းက ပေါင် ၂၀၊ ၂၅ပေါင်လောက်ရှိပေမယ့်) တဖြည်းဖြည်းပိန်ပြီး ကိုယ်အလေးချိန် ကျသွားတတ်ကြသတဲ့။ လမ်းခရီးဟာပင်လယ်ထဲမှာလို အစားအစာ မပေါများတဲ့အပြင်ကူးရခတ်ရတာလည်းရေဆန်မို့မသက်သာဘဲကိုး။

သူတို့ခရီးဟာ မိုင်ပေါင်းထောင်နဲ့ချီပြီးဝေးသလိုပဲ အချိန်လည်းကြာပါတယ်။ လန့်ချီပြီး ခရီးကကြာလေ့ရှိတယ်။

ကဲ နောက်ဆုံးတော့ သူတို့ပေါက်ဖွားခဲ့ရာ မြစ်အစိတ်အပိုင်းကိုရောက်ရော။ မြစ်အောက်ခြေကြမ်းခင်းမှာငါးတွေ ဒီအတိုင်းဥချလိုက်တာမဟုတ်သေးဘူး။ မြစ်ကြမ်းပြင်မှာ အသိုက်နေရာလေးလုပ်လိုက်သေးတာ။ မြစ်အောက်ခြေကျောက်တုံးကျောက်ခဲလေးတွေပေါ်တဲ့နေရာမျိုးကိုလည်း ရွေးရသေးတာပေါ့။ ဒါမှ ကျောက်တုံးလေးတွေဟာ ဥတွေကိုကွယ်ထားပေးနိုင်မှာလေ။ ဆယ်မန်ငါးဥဟာအရသာရှိတော့ ငါးဥတွေအပြုလိုက်ကိုစားချင်တဲ့ တခြားငါးတွေရဲ့အန္တရာယ်လည်း ကြောက်ရသေးတာကိုး။

ဒါနဲ့ ငါးစုံတွဲဟာ အသိုက်လုပ်ကြတော့တယ်။ အသိုက်ဆိုတာက မြေပြင်မှာသူတို့ကိုယ်ခန္ဓာနဲ့အလျားလိုက် လူးလိုက်လွန်လိုက်ရာကရလာတဲ့ ခပ်ချိုင့်ချိုင့်မြောင်းကလေးပဲပေါ့။ ဘေးပတ်ပတ်လည်မှာ ကျောက်တုံးလေးတွေနဲ့ ဖုံးကွယ်လို့ပေါ့။ နောက်တော့ ငါးမဟာ အဲဒီမြောင်းရာလေးထဲကို ဥတွေဥချလိုက်တယ်။ ဆယ်မန်ငါးမတစ်ကောင်ဟာ ဥပေါင်းချစ်ထောင်ကနေ တစ်သောင်း (၈၀၀၀-၁၀၀၀၀) ထိအောင်ဥနိုင်တယ်။ အဲဒီဥတွေပေါ်ကိုမှ ဆယ်မန်ငါးထီးကသူ့ရဲ့ သုတ်ပိုးတွေ Sperm ကို ဖျန်းချပေးလိုက်တာပါ။

အဲဒီလို ဥပေးလိုက်ပြီးတာနဲ့ ဆယ်မန်ငါးကြီးတွေရဲ့ခရီးဟာ ဒီမှာတင်ဆုံးသွားတော့တယ်။

အဲဒီအချိန်ဟာ အော်တမ် Autumn ဆောင်းဦးပေါက်ပေါ့။ ဥထဲမှာ ငါးလောင်းလေးဟာ တဖြည်းဖြည်းကြီးလာတယ်။ အဲဆောင်းတွင်းမှာသူတို့သားမပေါက်ကြဘူး။ ဆောင်းရာသီမှာသူတို့ဟာ ဥထဲမှာပဲနေကြတယ်။ ရာသီအေးလို့ သဘာဝကဖန်တီးထားတယ်နဲ့

တူပါရဲ့။ နွေဦးပေါက် spring ရာသီမှာတော့ သူတို့ ဥထဲကနေပေါက်ကြပြီ။ ဥကပေါက်ခါစဆယ်မန်ငါးလေး တွေဟာသေးသေးလေးတွေ။ တစ်လက်မတောင်မရှိဘူး။ နောက်ပြီး မွေးခါစငါးလေးတွေဟာ ဆယ်မန်ငါးနဲ့မတူ သေးဘူး။ အနီရောင်အစက်အပြောက်လေးတွေ အစင်း

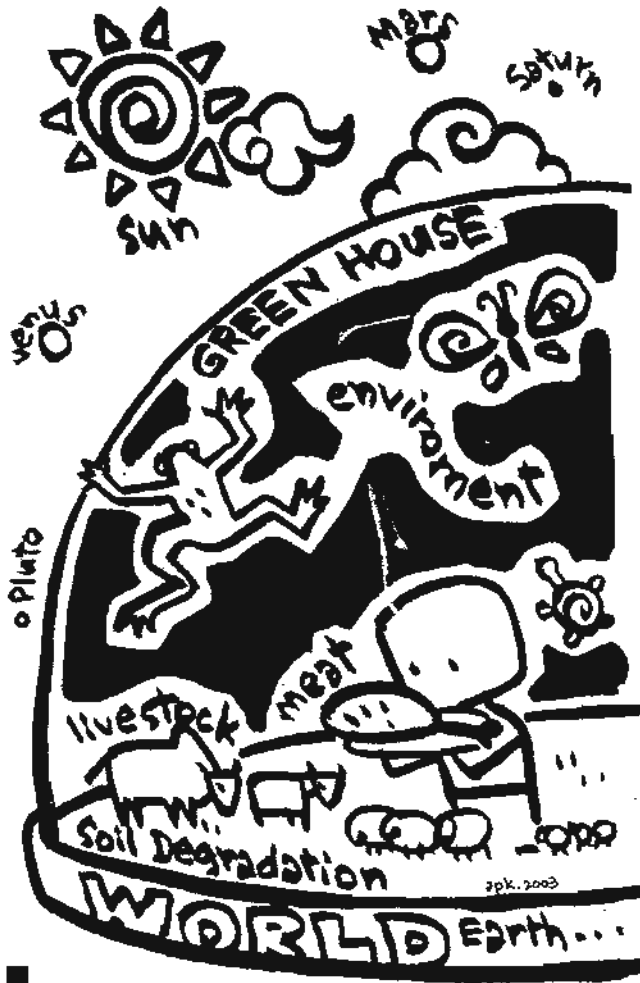
လေးတွေနဲ့ပေါ့။ မွေးစပေါက်ဆယ်မန်လေးတွေဟာ ရေထဲကပိုးမွှား လေးတွေကိုစားပြီး ရှင်သန်ရတယ်။ အမယ် ဖပတ်လောက်ထိတော့ သူတို့အတမလို့သေးဘူးတဲ့သမီးရဲ့။ ဥထဲမှာကတည်းကပါလာတဲ့ အနှစ်က ရှိနေသေးတာတဲ့။

ဒီလိုနဲ့ ဆယ်မန်ငါးကလေးဟာ မြစ်ထဲမှာတဖြည်းဖြည်း ကြီးလာတော့ နှစ်နှစ်သားအရွယ်လောက်ရောက်ရင် ရှစ်လက်မ လောက်ရှည်လာတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ တကယ်ဆယ်မန်ငါးနဲ့ တူ လာပြီ။ အစင်းတွေအပြောက်တွေပျောက်ပြီး ငွေရောင်တောက် လာပြီပေါ့။

အဲဒီအချိန်မှာတော့ ဆယ်မန်ငါးငယ်ဟာပျိုမျစ်တဲ့ငါး ကလေးအဖြစ် သဘာဝတရားကြီးကို စူးစမ်းရှာဖွေချင်ပြီထင်ပါရဲ့။ မြစ်ကိုစုန်ဆင်းပြီးတော့ ဟိုးပင်လယ်သမုဒ္ဒရာထဲ ကူးခတ်သွားတော့ တာပဲ။ အသက် ၄နှစ်လောက်ရောက်လို့ သားပေါက်ချိန်တန်ရင် မြစ်ဆီကို ပြန်လာကြရောပေါ့။

အဲဒီလိုနဲ့ပဲသူတို့ဟာ မြစ်ထဲမှာတစ်ခါ ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာ မှာတစ်ခါ နေထိုင်ရှင်သန်ကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ ဘဝစက်ဝန်းဟာ ဘယ်လောက်များအံ့ဩစရာကောင်းလိုက်ပါသလဲနော်။

(ကလျာမဂ္ဂဇင်း ဇန်နဝါရီ ၂၀၀၁)

ကမ္ဘာမြေဆီလွှာပြုန်းတီးမှုရဲ့ သုံးပုံတစ်ပုံဟာ တိရိစ္ဆာန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းကြောင့်ဖြစ်တယ်တဲ့။

အသားစားခြင်းရဲ့ ပြဿနာ

ကမ္ဘာအနှံ့အပြားမှာ အသားမစားတဲ့လူတွေ သူ့အစုနဲ့သူရှိနေကြတယ်။ မြန်မာပြည်မှာတော့ အသားမစားတာကို အသားမစားဘူးလို့မပြောဘဲ ခြေလေးချောင်းသားမစားဘူးလို့ ပြောကြတယ်။ အနောက်နိုင်ငံတွေကတော့ တချို့လည်း meat မစားဘူးလို့ပြောပြီး တချို့လည်း Red meat မစားဘူးလို့ ပြောတယ်။ အမဲသား၊ ဆိတ်သား၊ သိုးသား၊ အဲဒါတွေကိုခြုံပြီး red meat လို့ ခေါ်ကြတာလည်းရှိတယ်။ ဟင်းအဖြစ်မချက်ခင်မှာ အသားဟာနီတာကိုး၊ အဲဒီအနီကို အစွဲဖြုတ်ပြီး red meat လို့ ခေါ်ကြတာပါပဲ။

တို့ဆီမှာတော့ အသားမစားဘူးဆိုရင် အဲဒီလူဟာ သက်သတ်လွတ်စားတယ်လို့ ယူဆခံလိုက်တာများတယ်။ အသား = သတ္တဝါရဲ့ အသက်သေပြီး မှုရတဲ့ ဟင်းလျာလို့ အဓိပ္ပါယ်ယူကြတယ်လေ။

သူတို့ကတော့ အသားတွေကို အဆင့်အမျိုးမျိုးခွဲကြတယ်။ meat မစားဘူးဆိုတဲ့အဓိပ္ပါယ်ဟာ Fish(ငါး)နဲ့ Chicken(ကြက်သား)တော့ စားတယ် ဆိုတဲ့အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ ဝက်သားကို meat ထဲမှာ ရောမပြောဘဲ pork လို့

ham လို့ ပြောကြတာလည်းရှိတယ်။ တချို့က red meat ဆိုတဲ့ သတ်မှတ်ချက်ထဲမှာ ကြက်သားရဲ့ပေါင်သားကိုတောင် ထည့်ပြောကြတယ်။ အဲဒါကို အန်တီတော်တော်နားမလည်နိုင်ဘူး။ အနောက်နိုင်ငံသူအမျိုးသမီးတစ်ယောက်က သူ့ကကြက်သားရဲ့ ရင်အုပ်ပဲစားတယ်။ ပေါင်ကိုမစားဘူးတဲ့။ ဒီအထဲတော့နားမလည်စရာမဟုတ်သေးပါဘူး။ အန်တီဆိုလည်း ရွေးချယ်ခွင့်သာရှိခဲ့ရင် ကြက်သားမှာ ရင်အုပ်ကိုပဲရွေးတာပဲ။ ပေါင်ကိုမရွေးဘူး။ ကိုယ်ကတော့ ကျန်းမာရေးတွေဘာတွေလိုက်စားလို့ရယ်မဟုတ်ပါဘူး။ အနံ့ချင်း အသားနွဲ့ညှပ်ချင်းမထူလို့ပါ။ အဓိကကတော့ အနံ့ပေါ့။ ဒါပေမဲ့သူက ဘာကို အကြောင်းပြသလဲဆိုတော့ ပေါင်သားကအနီရောင်ရှိလို့တဲ့။ အဲဒီကိစ္စကို အခုအချိန်အထိလည်း မသဲကွဲသေးပါဘူး။ ကြက်သားရဲ့ ရင်အုပ်ဟာ White meat ဖြစ်ပြီး ပေါင်ဟာ red meat ဖြစ်သလား။ အန်တီတော့ ဘယ်စာအုပ်ထဲမှာမှမဖတ်မိသေးဘူး။ တစ်ခု

တော့ရှိတယ်။ ကိုယ်မဖတ်မိတဲ့ ကျန်းမာရေးလမ်းညွှန်စာအုပ်တွေထဲမှာထည့်ရေးထားသလား။ ရှာဖတ်ကြည့်ဦးမယ်။ သူတို့ဆီက ရောင်းအကောင်းဆုံးစာအုပ်တွေထဲမှာ တက်ကျမ်းတွေနဲ့ကျန်းမာရေးလမ်းညွှန် စာအုပ်တွေပါတယ်။

အသားရော၊ ငါးရော၊ ကြက်ရော ဘာအသားမှ မစားဘဲ သတ်သတ်လွတ်စားသူလည်း သူတို့ဆီမှာမနည်းပါဘူး။ သူတို့ကတော့ သက်သတ်လွတ်ဆိုတဲ့အဓိပ္ပါယ်နဲ့မပြောဘူး။ ဟင်းသီးဟင်းရွက်ပဲစားသူ (Vegetarian) လို့ ပြောတယ်။

Red meat မစားတဲ့သူတွေကို အန်တီမေးကြည့်ဖူးတယ်။ ဘာကြောင့် red meat မစားတာလဲလို့။ အန်တီမေးမိသမျှလူတွေကတော့ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအမြင်နဲ့ ကျန်းမာရေးအမြင်နှစ်မျိုးလုံးရောပြီး ဖြေကြတယ်။ red meat ခဲတော်တော်များများဟာ မွေးမြူရေးအကြီးအကျယ်လုပ်တဲ့ လုပ်ငန်းရှင်ကြီးတွေက ဖြန့်တာကိုး။ သဘာဝအလျောက်ထိန်းသိမ်းမွေးမြူထားတာ မဟုတ်ဘဲ ကြီးထွားဟော်မုန်း Growth Hormone တွေ ထိုးပေးထားတာလေ။

နောက်ပြီးနွားတွေ၊ သိုးတွေ(ကြက်တွေရောပါတယ်)ကို ရောဂါကာကွယ်နိုင်အောင်ခုခံပစ္စည်းတွေ Antibody တွေ ထိုးပေးကြတယ်။ ကျွေးတဲ့အစားအစာထဲမှာ ဝိုးသတ်ဆေးတွေသုံးထားတယ်။ ဒီတော့ အဲဒီအသားတွေဟာ ကျန်းမာရေးအတွက် ထိခိုက်စရာရှိတာကိုး။ နောက်တစ်ခုပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးအမြင်ဆိုတာကိုတော့ အခုပြောပြမယ့်မွေးမြူရေးပြဿနာတွေကို ကြည့်ရင်သမီး သဘောပေါက်သွားမှာပေါ့နော်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံရဲ့ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းဟာ တိရစ္ဆာန်ကောင်ရေပေါင်း သန်း၅၀၀ ကျော်တာမို့ ကမ္ဘာမှာ အကြီးဆုံးလိုဆီရမယ်။ တစ်စက်ကျော်ကျော်က နွားနဲ့ကွပ်ပါပဲ။

အန်တီ meat မစားတာလည်း ဘာကြောင့်လဲလို့ ခဏခဏအမေးခံရပါတယ်။ အရှင်းဆုံးဖြေရရင် ပါးစပ်ထဲကို ထည့်ဝါးလို့မရလို့ပါလို့ အန်တီဖြေတတ်တယ်။ ဘာကြောင့်ထည့်ဝါးလို့မရသလဲလို့ ထပ်မေးရင်တော့ ဖြေစရာတွေတန်းစီပြီးထွက်လာတာပဲ။ အမဲသားကိုစားလို့မရတာက အမဲသားဖျက်တာကိုမျက်စိနဲ့တပ်အပ် အကောင်လိုက်မြင်လိုက်ရတဲ့အချိန်က စပါတယ်။

အဲဒါက အန်တီ ဥတန်း၁၀တန်းလောက်ဖြစ်မယ်။ ရေနံချောင်းမှာပေါ့။ ရေနံချောင်းအစိုးရအထက်တန်းကျောင်းရဲ့ နောက်ဘက်က ရပ်ကွက်တစ်ခုမှာ အမဲသတ်ရုံရှိခဲ့ဖူးတယ်။ ကိုယ့်ဟာကိုယ်ကျောင်းဝင်းထဲကနေထွက်၊ ကျောင်းရှေ့လမ်းအတိုင်းအိမ်ပြန်ရင် ဘာမှတွေ့မှာမဟုတ်ဘူး။ အဲဒီနေ့က လျှာရှည်ပြီး သူငယ်ချင်းတစ်ယောက်(နှစ်ယောက်လားမမှတ်မိဘူး) နဲ့ ကျောင်းပတ်ဝန်းကျင်လှေ့လာနေလုပ်ပြီး ဟိုလျှောက်သည်လျှောက်သွားလိုက်တာ အမဲသတ်ရုံရှေ့ကနေဖြတ်မိပါလေရော။ အန်တီကံကောင်းချင်တော့ သတ်နေတာတော့မတွေ့ဘူး။ သတ်ပြီးလို့ ဖျက်နေတာပဲ တွေ့ရတာ။ သွေးသံရဲ့ရဲ့နဲ့ပေါ့။ အကောင်လည်း မပျက်သေးဘူး။ ဘာပြောကောင်းမလဲ။

၇၆

တချိုးတည်းလစ်တော့တာပေါ့။ အဲဒီကစပြီး အမဲသားကို ပါးစပ်ထဲထည့်လို့ မရတော့တာပဲ။

အန်တီက ကံကောင်းတယ်သမီးရဲ့။ သမီးကို ပြောပြဖူးပါတယ်။

ဆေးတက္ကသိုလ်မှာတုန်းကလည်း မြို့ပြကျန်းမာရေး Urban Health ဆိုပြီး ကာကွယ်ရေးနှင့်လူမှုရေးဆေးပညာဘာသာမှာသင်ရတယ်။ မနက်ဘက်မှာ မန္တလေးမြို့အတွင်းနေရာတချို့ကို လေ့လာရေးသွားရတော့ တစ်ရက်က သားသတ်ရုံကို ကျန်းမာရေးနဲ့ညီမညီလေ့လာဖို့သွားရပါလေရော။ သွားတဲ့အချိန်က မနက်ရှစ်နာရီဆိုတော့ အန်တီကဆုတောင်းနေတာပေါ့။ အမဲဖျက်နေတာကိုမမြင်ပါရစေနဲ့လို့။ သတ်နေတာကိုတော့ မမိနိုင်ဘူးဆိုတာ သိနေသလိုလို့ပဲ။ ဈေးမှာရောင်းဖို့ အစောကြီးသတ်မှာကိုး။

ကြည့်ရတာ ဆရာကလည်းအန်တီလိုစိတ်ရှိပုံရတယ်။ တကယ်သာ ဆရာကမနက်ငါးနာရီအရောက်ဆိုပြီး လူစုရင်တို့တွေ မလာဘဲဘယ်နေရဲမလဲ။ ကျောင်းရှေ့မှာငါးနာရီစုရမှာပဲပေါ့။ အဲဒီကမှ ဆေးကျောင်းရဲ့တစ်စီးတည်းသော အဖြူရောင်ကားကြီး(ဆင်ဖြူတော်ကြီးလိုတို့တွေခေါ်ကြတယ်)နဲ့သွားရင် ဘာမရစရာရှိမလဲနော်။ ခုတော့ ဆရာကရှစ်နာရီတဲ့။ ဒါတောင် ဟိုလူစုစောင့်သလိုဒီလူစုစောင့်သလိုနဲ့အချိန်ကြာလိုက်သေးတော့ဟိုလည်းရောက်ရော အားလုံးအပြီးအစီးပဲ။ အစအနတောင်မမြင်ရတော့ပါဘူး။ အဲဒီတော့မှ အန်တီလည်း စိတ်သက်သာရာရတော့တယ်။

အဆောက်အအုံထဲမှာပဲ ဆရာကဘယ်လိုဘယ်ပုံဆိုတာ စာသင်တယ်။ သွေးတွေကို ရေနဲ့ဘယ်လိုဆေးရတာ။ မြောင်းတွေက တစ်ဆင့်ဘာညာဘာညာပေါ့သမီးရယ်။

(၂) ဆိတ်သားကို ငယ်ငယ်ကတည်းကစားလို့မရတာက ညီလိုပါ။ သမီးမမိလိုက်တဲ့ ဘွားဘွားငြိမ်(အန်တီတို့မေမေ)က သူလည်းဆိတ်သားမကြိုက်ဘူး။ ဆိတ်သားချက်ရင်လည်း မညီအောင်မချက်တတ်ဘူး။ တစ်ခါနှစ်ခါချက်တာ မှတ်မိဖူးတယ်။ မေမေဟင်းကို ဘယ်သူမှအားမပေးကြဘူးလေ။ ကြာတော့မေမေ

ဘယ်ချက်တော့မလဲ။ အဲဒီကတည်းက ဆိတ်သားနဲ့ဝေးတာပါပဲ။
(၃) အသားတွေရဲ့အနံ့ကို (မစားတာကြာတော့)အလိုလိုပဲ မကြိုက်တော့ဘူး။

(၄) အသားတုံးတွေကို အာဟာရအဖြစ်မမြင်ဘဲ အသားတွေအဖြစ် အကောင်တွေကိုပါ မြင်မြင်လာတတ်တယ်။

ကြက်သားတွေငါးတွေကို စားတော့ရော မမြင်ဘူးလားလို့ မေးစရာရှိတယ်။ မြင်တဲ့အခါတွေများပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ကြက်ငါးအတုံးအခဲလိုက်ဆိုရင် မြင်လာတတ်တယ်။ ဒါကြောင့်အိမ်မှာ ကြက်သားချက်ရင် ဆီပြန်ဆိုရင်စားလို့မရဘူး။ ဆိုင်မှာဆိုရင်တော့ အလုံးအထည်မပေါ်တဲ့ ကြက်သားလုံးကြော်တို့ တောက်တောက်ကြော်တို့ စားတာများတယ်။ တစ်ခါတစ်ခါတော့ သူငယ်ချင်းတွေနဲ့ အတူစားတဲ့အခါ ရယ်ကြမောကြ၊ စကားနိုင်လှကြ၊ ရန်ဖြစ်ကြနဲ့ အသားကိုအသားအဖြစ်မေ့သွားတာမို့ အပြင်မှာစားရင် ငါး ကြက်သားကို စားဖြစ်သွားတတ်တယ်။

(၅)တစ်ဆက်တည်း အကုသိုလ်အဖြစ်ပါ မြင်မိတတ်တယ်။ အသတ်ခံရတဲ့ သတ္တဝါရဲ့နာကျင်မှုဝေဒနာကို မြင်ယောင်မိတတ်တယ်။

ငါးကိုတော့ ဝေဒနာမမြင်မိဘူးလားဆိုရင် မြင်မိတဲ့အခါတွေရှိပါတယ်။ ငါးရဲ့ ငါးခူး ငါးပြေမ တွေလေ။ ငါးကြင်း ငါးမြင်းရင်းတွေကတော့ ဝယ်တဲ့အခါမှာအသက်ရှိခြင်းရဲ့ လက္ခဏာကိုမတွေ့ရတော့ဘူး။ ငါးရဲ့အသက်ကလည်း ခြေလေးချောင်းနို့တိုက်သတ္တဝါတွေရဲ့အသက်လောက် မပြင်းဘူးမဟုတ်လား။ ပိုက်ကွန်နဲ့ဖမ်း ကုန်းပတ်ပေါ်တင်လိုက်ရင်ပဲ တချို့ငါးတွေက သွားပြီ။(လို့ထင်တာပဲ)

အန်တီ အသားမစားခြင်းမှာ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုတဲ့အမြင် တစ်စက်ကလေးမှမပါခဲ့ပါဘူး။

ဒါပေမဲ့ တချို့အနောက်နိုင်ငံသားတွေရဲ့ အသားမစားခြင်းမှာ အကြောင်းရင်းတစ်ခုဖြစ်နေတဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအမြင်ကိုနည်းနည်းပြောပြချင်တယ်။ ဒါမှသာသမီးအနေနဲ့မွေးမြူရေး

Livestock နဲ့ ပတ်ဝန်းကျင် Environment ဘယ်လို ဆက်စပ်နေသလဲလို့ သဘောပေါက်သွားမှာလေ။

ကျွဲ နွား ဆိတ် သိုး ဝက် စတဲ့ ခြေလေးချောင်းနို့တိုက်သတ္တဝါတွေကြက်တွေကိုကမ္ဘာအနှံ့အပြားမှာ လူသားရဲ့အစာအာဟာရအဖြစ်မွေးမြူခြင်းအားဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ဖျက်စီးမှုတွေရှိလာတယ်။ အဲဒါတွေကတော့ . . .

၁။ မြေဆီလွှာပြုန်းတီးမှု (Soil degradation)

ကျွဲ နွား သိုး ဆိတ် ဝက် မွေးမြူရေးတွေ လုပ်တဲ့အခါ အဲဒီနေရာမှာ မြေဆီလွှာဖြစ်စေတဲ့အပင်တွေမြက်တွေကို ရှင်းပစ်ရတယ်မဟုတ်လား။ နွား တွေ သိုးတွေထားဖို့ အဆောက်အအုံတွေ Ranchတွေဆောက်ရတာကိုး။ အဲဒီပတ်ဝန်းကျင်ဟာ သဘာဝမြေဆီလွှာပြုန်းတီးပြီး ခြောက်သွေ့တဲ့နေရာဖြစ်သွားတယ်။ နောက်ပြီး တိရစ္ဆာန်တွေရဲ့ခွာက မြေကြီးကိုဖိချေတဲ့အခါ မြေဆီလွှာကို ပွရောင်းပြီး နူးညံ့နေရာက ကျစ်ပြီးမာကျောသွားစေတာပေါ့။

ဒီအခါမှာ အဲဒီမြေဟာ ရေကိုစုပ်ယူတဲ့စွမ်းအားကျသွား ပြီးတော့ မိုးရေဟာဘေးကိုစီးထွက်လျှံသွားမယ်။ အဲဒီလိုနဲ့ မြေဆီလွှာတိုက်စားမှုကနေ မြေဆီလွှာပြုန်းရပြန်တယ်။

၂။ သစ်တောပြုန်းတီးမှု (Deforestation)

တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးအတွက် နေရာရဖို့ရော၊ ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းရဖို့ရော သစ်တောတွေကို ခုတ်ကြဲဖြတ်ကြတယ်။ မီးရှို့ကြတယ်။ သစ်တောပြုန်းတီးသွားတဲ့နေရာမှာပဲမြေဆီလွှာ ပြုန်းတီးရပြန်တယ်။

၃။ ရေသန့်ညစ်ညမ်းမှု(သို့မဟုတ်)ရေသန့်အဆင့်အတန်းနိမ့်ကျမှု (Fresh Water degradation)

တိရစ္ဆာန်တွေရဲ့အညစ်အကြေး(ချေးရောသေးရော)ဟာ ရေဆေးချ ရင်ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ မိုးရွာတဲ့အခါမှာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ မြစ်ထဲကန်ထဲချောင်းထဲကို စီးကျကုန်တယ်။ အဲဒီကနေပြီးသမုဒ္ဒရာပေါ့။ အဲဒီမှာ

ရေညှိအယ်လ်ဂေးတွေ အများကြီးပေါက်ကုန်တယ်။ ရေညှိတွေက အောက်ဆီဂျင်ကိုသုံးပစ်လို့ ရေထဲကအပင်လေးတွေ ငါးလေးတွေ အောက်ဆီဂျင်မရတော့ဘူး။

တိရစ္ဆာန်ချေးတွေနဲ့ ရေညှိတွေနဲ့စုခဲပြီး မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်ပိတ်ဆို့မှုတွေဖြစ်မယ်။ ဒီတော့ စိုက်ခင်းတွေဆီရေရောက်တာနည်းကုန်မယ်။ စိုက်ခင်းတွေပျက်စီးမယ်။

၄။ ဖန်လှောင်အိမ်အကျိုးဆက် (Greenhouse effect)

တိရစ္ဆာန်တွေရဲ့အညစ်အကြေးရော၊ လေချဉ်တက်တာလေလည်တာတွေရော အဲဒီဖြစ်စဉ်ကနေထွက်လာတဲ့ မီသိန်းခါတ်ငွေ့ (Methane) ကဟာ greenhouse gas ပေါ့။ လေထုထဲကို ပြန်သွားမယ်။ ပြုန်းတီးသွားတဲ့ သစ်တောအောက်ခြေပိုင်းမှာ ခြံတွေများလာမယ်။ ခြံရဲ့အစာခြေစနစ်ကနေ မီသိန်းခါတ်ငွေ့တွေထွက်တယ်ဆိုပဲသမီးရဲ့။ သစ်တောမီးရှို့ရာက ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ရမယ်။ သစ်ပင်တွေခုတ်ခြင်းအားဖြင့် သစ်ပင်တွေကစုပ်ယူပစ်မယ့် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်တွေ ပိုလျှံနေပြီး လေထုထဲမှာများလာမယ်။ ဒါဟာ ဖန်လှောင်အိမ်ထဲမှာအငွေ့တွေပူနွေးနေသလို ကမ္ဘာ့လေထုပူနွေးလာမှာပဲ။

၅။ စိမ့်မြေတွေပျက်စီးမှု (Wetlands degradation)

တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးမှာ စိမ့်မြေတွေကို ထိခိုက်မှုကတော့ ရေစိမ့်ခြင်း၊ ရေစစ်ခြင်းနဲ့ပတ်သက်တဲ့အကျိုးတွေကို ထိခိုက်ကုန်စေတာပဲ။ ကမ္ဘာကို ဘယ်လိုနေရာတွေမှာ ထိခိုက်စေသလဲ။ ကမ္ဘာ့မြေဆီလွှာပြုန်းတီးမှုရဲ့ သုံးပုံတစ်ပုံဟာ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းကြောင့်ဖြစ်တယ်တဲ့။

ကမ္ဘာကို ပူနွေးလာစေတဲ့ မီသိန်းခါတ်ငွေ့တွေ အားလုံးရဲ့ ၅ပုံ၁ပုံ ဟာ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးကြောင့်ဖြစ်တယ်တဲ့။ ဒီလိုဆိုတော့လည်း မနည်းလှပါလား။ သစ်တောပြုန်းတီးလို့ ခြံတွေ ပေါက်ဖွားမှုများတာရော၊ တိရစ္ဆာန်တွေ လေလည်တာ လေချဉ်တက်တာတွေရော

www.burmeseclassic.com

ဇူး

ကြောင့်ပေါ့။ သူတို့ အတိအကျတွက်ပြတော့မှပဲအံ့ဩရ တော့တာပဲ။

တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးမှာ အသားထုတ်လုပ်ခြင်း အဆင့်က လောင်စာစွမ်းအင် အကုန်ဆုံး အပိုင်းပဲ။ အသားထုတ်လုပ်မှုမှာကုန်တဲ့ စွမ်းအင်ဟာ အသီး အရွက်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းမှာကုန်တဲ့ စွမ်းအင်ထက် သုံးဆပိုတယ် လို့ ပြောတယ်။

ရေသုံးစွဲရတဲ့ ပမာဏမှာလည်း မွေးမြူထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းက စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရတဲ့ လုပ်ငန်းထက် တော်တော်ကြီးကို ပို ကုန်တာ။

ခိုင်းနွားတွေ မျိုးစပ်နွားတွေ နို့စားနွားတွေအဖြစ် အသုံးမဝင်တော့တဲ့အခါ အဲဒီနွားတွေကို သားသတ်ရုံတွေရှိရာကို သိုးပိုင်ပေါင်းများစွာ သယ်ယူကြတယ်။ သားသတ်လိုင်စင်ချပေးထားတဲ့ ပြည်နယ်က နှစ်ခုစာလည်း ရှိတယ်။ အရှေ့မှာက အနောက်ဘက်ဂေါ်လ်နဲ့ တောင်ပိုင်းမှာက ကီရာလာပဲ။ ဒီနွားတွေဟာ ခရီးရှည်ကြီးကို ထရပ်ကားတွေ ရထားတွေထဲမှာ ကြပ်သိပ်ပြီးတင်ခံရလို့ သေတာတွေ ဒဏ်ရာရတာတွေ ချိန့်တာတွေနဲ့ ဝေဒနာခံစားကြရတယ်။

ဆိုကြပါစို့။ ဂျုံမှုန့်တစ်ပေါင်ရလာဖို့ စုစုပေါင်းကုန်ခဲ့ရတဲ့ ရေပမာဏ(စိုက် ပျိုးရာကစပြီး ဂျုံမှုန့်ရလာတဲ့အထိ) ဟာ ၂၅ဂါလံတွဲ။ ဘယ်လိုလုပ်ပြီး တိုင်းသလဲမသိဘူး။ အေးလေ ဒါက သူတို့အတတ်ပညာကိုး။ မြေငလျင် တွေ။ လေမုန်တိုင်းတွေကိုတောင် တိုင်းနိုင်သေးတာပဲ။ အသား တစ် ပေါင်ရလာဖို့ကုန်ရတဲ့ ရေ ပမာဏ ဘယ်လောက်ရှိမယ် ထင်လဲ။ ၂၅၀၀ ဂါလံတွဲ သမီးရေ။ ရေပမာဏ အဆ ၁၀၀ ပိုကုန်တယ်နော်။ အေးလေ ဂျုံ ပင်က ရေသောက်နည်းနည်း၊ နွားက ရေသောက်တာများများဖြစ်မှာကိုး။ ဂျုံပင်က ချေးမှ မထွက်ဘဲ။ နွားက ချေးယိုသေးတာဆိုတော့ အဲဒီအညစ် အကြေးကို သန့်စင်ရတဲ့ ရေပမာဏ က နည်းမှာမဟုတ်။ အမေရိကန်

ပြည်ထောင်စုရဲ့ ရေအသုံးပမာဏတစ်ဝက်ဟာ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေး ဖြစ်နေသတဲ့။

ကြက်တွေကိုကျွေးရတဲ့ ပြောင်းဖူးစေ့ပမာဏကလည်း မနည်းဘူးသမီးရေ။ ပြောင်းဖူးအသုံးရဲ့ ၈၀% ဟာ ကြက်တွေစားတာ ဆိုပဲ။ သူတို့ဆီကကြက်ပေါ့လေ။ တို့ဆီကကြက်တွေတော့ ဘာအစား များလဲမသိဘူးနော်။ ပြောင်းဖူး၊ ပဲ၊ ဆန်စေ့လေးတွေစားမှာပေါ့။

တို့မြန်မာနိုင်ငံက red meat စားသုံးမှုဟာ တော်တော် နည်းမယ်လို့ထင်တာပဲ။

တစ်ခါတုန်းက အမေရိကန်မိတ်ဆွေတစ်ယောက်က မေး ဖူးတယ်။ မြန်မာလူမျိုးတွေ ဘာအသားကို အများဆုံးစားကြသလဲတဲ့။ ကြက်မဖြစ်နိုင်တာတော့ အန်တီသိပါရဲ့။ ဒါနဲ့ပဲ ငါးထင်တယ်လို့ ပြောမိတယ်။ အမဲသားအများဆုံးမစားဘူးတဲ့လား။ ကိုယ့်ပတ်ဝန်း ကျင်မှာ အမဲသားသိပ်စားတာမတွေ့တော့ တစ်နှစ်ကို နွားကောင်ရေ ဘယ်လောက်သတ်ရမှန်းမသိတော့ အန်တီအတိအကျ မပြောနိုင်ခဲ့ ဘူးလေ။

သူတို့ အမေရိကန်သားတွေကတော့ ကမ္ဘာမှာ တတိယ အမဲသားအစားဆုံးပဲ။ လူဦးရေနဲ့ယှဉ်ရင်ပေါ့လေ။ အာဂျင်တီးနားက လူတစ်ယောက်ကို တစ်နှစ်မှာအမဲသား ၁၅၄ပေါင် စားသတဲ့။ ဒါကြောင့်သူက အမဲသားအစားဆုံးစံချိန်တင်သွားတယ်။ ဥရုဂွေးက လူတစ်ယောက်ကို အမဲသား ၁၂၃ပေါင် စားသတဲ့။ သူကဒုတိယ လိုက်တယ်။ အမေရိကန်ကတော့ တစ်နှစ်မှာ လူတစ်ယောက်ဟာ ၉၇ပေါင် စားသတဲ့။ တို့မြန်မာနိုင်ငံရော တစ်နှစ်မှာလူတစ်ယောက် အမဲသားဘယ်လောက်စားသလဲ မသိဘူးနော်။

အန်တီလည်းမသိဘူး။

ရယ်စရာပဲ။ ကိုယ့်မြန်မာနိုင်ငံမှာ တစ်နှစ်နွားကောင်ရေ ဘယ်လောက်သတ်သလဲ။ လူတစ်ယောက် အမဲသားဘယ်နှပေါင် စားသလဲမသိဘဲ တခြားနိုင်ငံတွေအကြောင်းပဲသိနေတာကိုး။ အချက် အလက်တွေ အန်တီမဖတ်ရဘူးလေ။ နှစ်စဉ်မှတ်တမ်း Annual report တွေတော့ရှိမှာပါလေ။ ကိုယ်က မဖတ်မိလို့ရှိမှာ။

www.burmeseclassic.com

လူသားတွေကို ဘယ်လိုထိခိုက်စေသလဲကြည့်ရအောင်။
လူ့အတွက် အစားအစာ

မြေဆီလွှာပျက်စီးခြင်းအားဖြင့်လည်း စိုက်ပျိုးရေးမှာ ထိ
ခိုက်တယ်။ တိရစ္ဆာန်တွေကိုကျွေးရတဲ့အတွက်လည်း လူ့အစားအစာ
ကိုထိခိုက်တယ်။ မျှစားနေရလို့၊ တိရစ္ဆာန်တွေကိုကျွေးရတဲ့ကောက်ပဲ
သီးနှံဟာ လူသား သန်းတစ်ထောင်ကို ကျွေးဖို့ လောက်တယ်တဲ့။
သူတို့တွက်ပြတယ်။

(ဒီလိုတွက်တာကိုတော့ အန်တီ သိပ်သဘော
မကျဘူး။ တိရစ္ဆာန်တွေကို မွေးတဲ့ရည်ရွယ်ချက်က
သူတို့အသားကို စားချင်လို့ မဟုတ်လား။ ဒါကြောင့်
သူတို့ကို ကျွေးမွေးနေတာပဲ။ စေတနာရှိလို့ ကျွေးတာ
မဟုတ်ဘူးလေ။ ထောင်ကိုမြင်လို့ ရာကိုစွန့်တာ မဟုတ်
လား။ ဒါတောင်မှကျွေးရတာကို ဘယ်လောက်ကုန်ပါ
တယ်လို့ တွက်ချင်နေသေးတယ်။ တော်တော်ဆိုးတဲ့ လူတွေနော်။
မကျွေးနဲ့။ မစားနဲ့ပေါ့။)

အဆိပ်အတောက်

မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွေမှာက ကြီးထွားဟော်မုန်း Growth
Hormone တွေသုံးတယ်။ ကာကွယ်ခုခံပစ္စည်း (Antibodies)တွေ
သုံးတယ်။ အစားအစာတွေဟာ ပိုးသတ်ဆေးသုံးထားတဲ့အစားအစာ
တွေဖြစ်တယ်။ ဒါတွေဟာ အဆိပ်ဖြစ်စေတဲ့ဓာတုပစ္စည်းတွေပဲ။ ဒီ
ဓာတုပစ္စည်းတွေရဲ့ ရေရှည် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာထိခိုက်မှုတွေကို
ဘယ်သူမှအတိအကျမသိသေးဘူး။ ဒီပစ္စည်းတွေဟာ တင်ဆာကို
ဖြစ်စေနိုင်တယ်လို့ ယူဆလို့ရတယ်။

သေချာတာကတော့ red meat ရဲ့အသားထဲကအဆိပ်ဟာ
ယောက်ျားတွေ ဆီးကျိတ်ကင်ဆာ(Prostate cancer) ဖြစ်စေနိုင်
တယ်။

သောက်ရေ

သောက်ရေဟာ တိရစ္ဆာန်အညစ်အကြေးနဲ့ထိတွေ့ဖို့ပြီး

မသန့်ရှင်းတဲ့အပြင် အဆိပ်အတောက်ဖြစ်စေတယ်။ ရောဂါပိုးတွေ
ဝင်နိုင်တယ်။ စိမ့်ရေစိမ့်အိုင်(Wetlands)တွေ ပျက်စီးကုန်တာ
ကြောင့် ရေစစ်အာနိသင်လျော့သွားပြီး တွင်းရေ၊ ချောင်းရေတွေ
မညစ်ညမ်းအောင် အညစ်အကြေးစုပ်ယူပေးနိုင်မှုနည်းသွားမယ်။
တစ်နည်းအားဖြင့် ရေသန့်စင်မှုနည်းသွားမယ်။

ဆေးဝါးနဲ့ပတ်သက်တဲ့ထိခိုက်မှု

သစ်တောတွေကို မွေးမြူရေးအတွက် ခုတ်လှဲ မီးရှို့လိုက်ရ
တော့ သစ်ပင်တွေလျော့နည်းကုန်တဲ့အခါ ဆေးဖက်ဝင်အပင်တွေပါ
ပါကုန်တယ်။ ဒါကြောင့် (လောလောဆယ်မဟုတ်ရင်တောင်)
အနာဂတ်ကာလဆေးဝါးထုတ်လုပ်မှုမှာ အထိအခိုက်ရှိလာနိုင်တယ်။

စွမ်းအင်ပမာဏ

စောစောကပြောသလို အသားထုတ်လုပ်ရေး
လုပ်ငန်းမှာသုံးရတဲ့စွမ်းအင်ပမာဏဟာ ကောက်ပဲသီးနှံ
ထုတ်ရာမှာသုံးရတဲ့ စွမ်းအင်ပမာဏထက် ၃ဆ ပိုများ
တာမို့ စွမ်းအင်ဆုံးရှုံးမှုတွေဖြစ်တယ်။

ဒီတော့ ဒီထိခိုက်မှုတွေမဖြစ်အောင် တို့ တစ်ဦးချင်းက
ဘယ်လိုလုပ်ကြမလဲ။

(၁) အသားကို နည်းနိုင်သမျှနည်းနည်း (ကယ်လိုရီပြည့်ရုံ)
စားပါ။ အထူးသဖြင့် red meat ကို မစားပါနဲ့။ ကဲ တချို့လူတွေ
ဘာကြောင့် red meat ကို ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအမြင်အရ
မစားကြသလဲ သမီး သဘောပေါက်ရောပေါ့နော်။

(၂) အသား၊ ကြက်စားတဲ့အခါမှာလည်း အော်ဂဲနစ်ဆိုင်ရာ
သဘာဝကျကျမွေးမြူထုတ်လုပ်ထားတဲ့အသားကိုပဲစားပါ။ မွေးမြူရေး
လုပ်ငန်းကြီးကြီးမားမားတွေကရတဲ့အသားကို မစားပါနဲ့။ ဟော်မုန်း
တွေ၊ အင်တီဘော်ဒီတွေ၊ ဓာတုပစ္စည်းတွေ သုံးကြတာဖြစ်လို့ ကိုယ့်
ဒေသပတ်ဝန်းကျင်က တစ်နိုင်မွေးမြူရေး (အသားစားမွေးမြူရေး)
လုပ်ငန်းလေးတွေဆီကအသားပဲ စားပါ။

(၃) မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းကုမ္ပဏီကြီးတွေမှာ တော်မုန်းတွေ
စာတုပစ္စည်းတွေသုံးစွဲမှုကိုဆန့်ကျင်ပါ။

အဖွဲ့အစည်းလိုက် ဘာလုပ်နိုင်မလဲ။ ဘာတွေလုပ်နေ
သလဲ။

(၁) လယ်သမားယာသမားတွေနဲ့ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းရှင်
ကြီးတွေကို ပညာပေးနေပါတယ်။ ဆက်ပေးပါ။ အဲဒါတော်တော်
ဂွံကျတဲ့ကိစ္စပဲနော်။ လူတွေက ပညာပေးခံရတာကို မကြိုက်ဘူးလေ။

(၂) သဘာဝအလျောက် သမားရိုးကျမွေးမြူရေး (Sus-
tainable farming) ကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ဖို့ သင်ကြားပေးပါ။

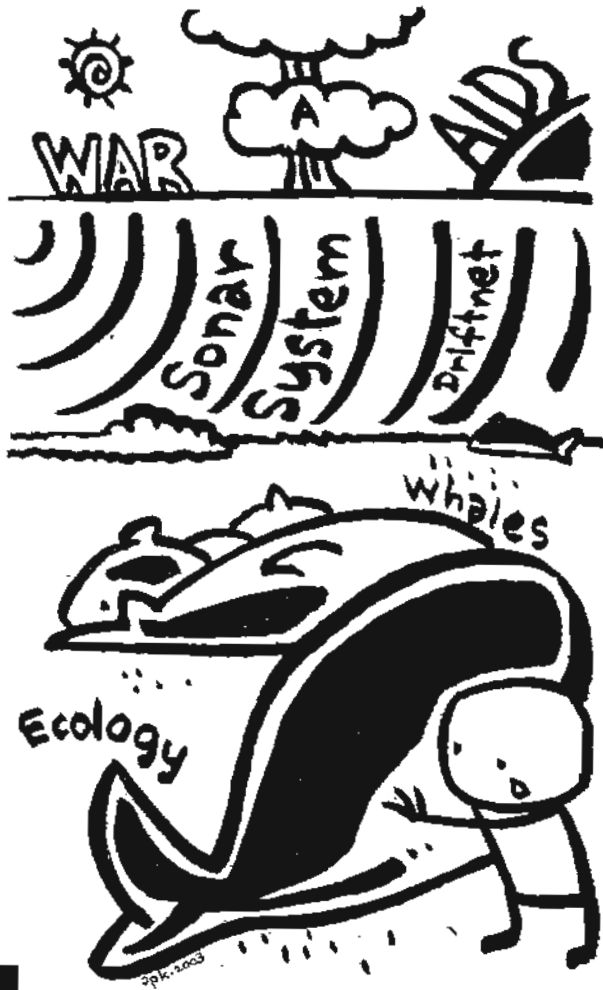
(၃) တိရစ္ဆာန်အညစ်အကြေးတွေကို Biomass fuel
ဇီဝလောင်စာအဖြစ် သုံးနေပါတယ်။ ဇီဝဓါတ်ငွေ့
biogas ထုတ်လုပ်တဲ့နေရာမှာသုံးတာပါ။ ဒါကို အသုံး
ကျယ်ပြန့် အောင်လုပ်ရပါမယ်။

(၄) မြစ်ချောင်းကန်ထဲ တိရစ္ဆာန်ချေးတွေ သွန်ချ
ဆေးချတာတွေကို ဥပဒေနဲ့အရေးယူ ဒဏ်တပ်ပါ။

တို့ဆီမှာတော့ အဲဒီပြဿနာ သိပ်မရှိဘူး ထင်ရတာပဲ။

အန်တီသီသလောက်တော့ တောနယ်ဘက်မှာ တိရစ္ဆာန်
အညစ်အကြေးကို သဘာဝဓါတ်မြေဩဇာအဖြစ် လူတွေသုံးနေကြ
တာပဲ။ အန်တီငယ်ငယ်က မန်ကျည်းရွက်အမှိုက်တွေ၊ တခြား
အရွက်အမှိုက်တွေ ခြံစည်းရိုးဘေးမှာ စုပုံတန်းစီထားတာ ကြာတော့
မြေဆွေးတွေ ဖြစ်တယ်လေ။ အဲဒါကို အနီးအနားက စိုက်ပျိုးရေး
သမားတွေလာလာတူးယူတာ ကြုံဖူးတယ်။ အခုတော့ ရုပ်မြင်သံကြား
မှာ အဆက်မပြတ်ကြော်ငြာနေတဲ့ဓါတ်မြေဩဇာနဲ့ ပိုးသတ်ဆေး
ကြော်ငြာတွေအရ နောက်ချေးအသုံး ပမာဏတွေ နည်းကုန်ပြီလား
မသိပါဘူး။

(ကလျာမဂ္ဂဇင်း မေ ၂၀၀၁)

လူတွေမျိုးတုံးဖို့ တိရစ္ဆာန်က မတတ်နိုင်ပါဘူး။
လူသားအချင်းချင်းကသာ တတ်နိုင်ပါတယ်။

တိရစ္ဆာန်နဲ့လူ

ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာအောက်ကသတ္တဝါတွေများ တယ်အေးချမ်းတိတ်ဆိတ်မှာပဲလို့ ဘာကြောင့်များထင်ခဲ့မိသလဲမသိပါဘူး။ ကိုယ်လည်း ပင်လယ်အောက်ထဲမရောက်ဖူးဘဲနဲ့လေ။ တကယ်တော့တို့ဆီမှာ ကားစက်သံတွေ တားဟွန်းသံတွေဆူညံပွက်လောရိုက်နေသလို သမုဒ္ဒရာအောက်မှာလည်း ဆူညံနေတာပဲတဲ့သမီးရဲ့။ ဟုတ်တယ်။ မယုံမရှိနဲ့။ ပင်လယ်အောက်မှာဆူညံသံတွေ၊ တုန်ခါမှုတွေကြောင့် ဘဟားမားမှာ ဝေလငါးတွေကုန်းပေါ်တက်ပြေးဖို့ ကြိုးစားကြတယ်ဆိုတဲ့သတင်းလေးတစ်ခု ဖတ်လိုက်ရတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်လလောက်မှာ ဖတ်လိုက်ရတဲ့ Environment မဂ္ဂဇင်းထဲမှာပါတာပဲ။ မထူးဆန်းဘူးလားနော်။

ရေထဲမှာ အသက်ရှင်နေနိုင်တဲ့ဝေလငါးတွေဟာ ကုန်းပေါ်တက်ပြေးဖို့ကြိုးစားကြရပြီဆိုတော့ဘယ်လောက်များဆူလို့ပါလိမ့်။ တို့ဆီကဆူညံသံတွေထက်များများနေရော့သလား။

ရုတ်အနည်းငယ်အတွင်းမှာကိုပဲ ကုန်းပေါ်တက်ပြေးဖို့ကြိုးစားတဲ့ ဝေလငါး(၁၆)ကောင်လောက်ရှိသတဲ့။ အဲဒါကလည်းကမ်းခြေတလျှောက် ၁၀၀ ကီလိုမီတာအတွင်းမှာပဲ တွေ့ခဲ့ကြရတာတဲ့။ အဲဒီအထဲမှာ ရှစ်ကောင်ကတော့သေသွားသတဲ့။ Beaked whale လို့ သူတို့ခေါ်တဲ့ ဝေလငါးအမျိုးအစားတွေပေါ့။ မြန်မာလိုတော့ နှုတ်သီးဝေလငါးလို့ခေါ်မလားပဲ။ သုတေသနပညာရှင်တစ်ယောက်က ဝေလငါးကြီးတစ်ကောင်ကို ပင်လယ်နက်ထဲပြန်သွားဖို့ မောင်းယူလာတဲ့အခါမှာ အဲဒီဝေလငါးကကုန်းပေါ်တက်ဖို့ပဲ ပြန်ပြန်လှည့်နေလို့ မနည်းကြိုးစားတည့်မတ်ပေးလိုက်ရသတဲ့။ သူတို့တွေ ရှိလာတာကတော့ ရေထဲမှာ အသံတွေကိုဖမ်းယူစစ်ဆေးတဲ့ Sonar စနစ်ကြောင့် ဝေလငါးတွေ နားကန်းကုန်နိုင်တယ်တဲ့။ အသံလှိုင်းတွေဟာ နားထဲက အင်္ဂါတွေနဲ့ ဦးနှောက်ရဲ့

ထောင်နဲ့ချီနေတဲ့ ပင်လယ်သတ္တဝါမျိုးစိတ်တွေရဲ့ မှီခိုရာဖြစ်တဲ့ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံရဲ့ သန္တာကျောက်တန်းတွေဟာ မတန်တဆ ငါးဖမ်းမှု၊ နံးအနယ်တိုင်မှု၊ ရေထုညစ်ညမ်းမှုစတဲ့ ပျက်ဆီးမှုတွေကြောင့် အခုဆိုရင် ၈၆ ရာခိုင်နှုန်း ပျက်စီးပျောက်ကွယ်သွားခဲ့ပါပြီ။

တစ်သျှူးတွေကို ဒဏ်ရာရစေနိုင်တယ်လို့ပြောတယ်။ ဘဟားမားမှာရှိတဲ့ ဝေလငါးတော်တော်များများပဲ နားထဲကသွေးယိုတာတွေ့ထားရသတဲ့။ အဓိကနေ့နှင့်ယှက်နေတာကတော့ ဆိုနာစနစ် Sonar system ပါပဲတဲ့။ ဆိုနာဆိုတာက ရေအောက်မှာဖြစ်သန်းသွားတဲ့ ရေငုပ်သင်္ဘောတွေရဲ့အသံကိုဖမ်းယူပြီး ဘယ်အကွာအဝေးလောက်မှာရှိနေပြီ၊ ဘယ်ကိုဦးတည်နေပြီစသဖြင့် စစ်ဆေးတဲ့

စနစ်ပေါ့။ အန်တီသီသလောက်တော့ sonar ဆိုတာ စကားလုံးသုံးလုံးရဲ့ အစစကားလုံးတွေကို ပေါင်းထားတာ။ So ဆိုတာက Sound ရဲ့ရှေ့စာလုံး၊ na ဆိုတာက navigation ရဲ့ရှေ့စာလုံး၊ r တာတော့ rangging ရဲ့အစစာလုံး။ ဆိုတော့အဓိပ္ပါယ်က ရေယာဉ်များရဲ့အကွာအဝေးတိုင်းယူခြင်းလို့ ရမယ်ထင်တယ်။ အဓိကကတော့ ရေတပ်မတော်ရဲ့စစ်ဆင်ရေးအတွက် တည်ဆောက်ထားတာဖြစ်မှာပေါ့။ ဒီဆိုနာစနစ်ကြောင့် ဝေလငါးတွေဟာ နားနဲ့ဦးနှောက်ဒဏ်ရာရပြီး အကြားအာရုံလည်းထိခိုက်လာတော့တယ်။ ဒီလိုအကြားအာရုံချို့ယွင်းလာတဲ့အတွက် ဝေလငါးတွေမှာ ငါးမန်းတိုက်ခိုက်မှုအန္တရာယ် ပိုများလာနိုင်တာပေါ့။ နောက်ပြီး ဝေလငါးတွေဟာ အချင်းချင်းကို သီချင်းသံလေးနဲ့ ဆက်သွယ်ကြတာ။ Discovery အစီအစဉ်ကိုရုပ်မြင်သံကြားမှာကြည့်ဖူးမှာပါ။ နားကန်းရင်သူတို့အချင်းချင်း ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ဆက်သွယ်နိုင်ပါ့မလဲနော်။

'ဝေလငါး နားကန်းတာများအရေးလုပ်လို့ လို့ ခပ်ချဉ်ချဉ်ရယ်လိုက်ချင်ရင်လည်းရယ်လို့ရပါတယ်။ အလုပ်မရှိကြောင်ရေချိုးဆိုတာလို ဟာသအမြင်နဲ့မြင်မယ်ဆိုလည်း မြင်စရာပဲကိုး။ ကမ္ဘာကြီးမှာတချို့လူတွေစားစရာမရှိလို့ အငတ်ဘေးဆိုက်ရောက်နေကြတယ်။ တချို့လူတွေရေငတ်နေကြတယ်။ တချို့လူတွေဗွက်လောရိုက်နေတဲ့ဆူညံသံတွေထဲမှာ ကျိတ်မှိတ်ပြီးနေ နေကြရတယ်။ ဒီလိုအချိန်မျိုးမှာဝေလငါးတွေနားကန်းတဲ့အဖြစ်၊ ကုန်းပေါ်တက်ပြေးတဲ့အဖြစ်ကို အရေးစိုက်နေကြတာဆိုတော့ တို့ကဘယ်လိုသဘောထားကြရမလဲ။ ဩော် လူထက်ပိုပြီးငါးက ကံကောင်းနေပါရောလားလို့တွေးပြီး မနာလိုရုံပဲရှိတော့တာပေါ့နော်။ ဒီထက်မနာလိုအောင်ပြောလိုက်ဦးမယ်။ ဒီတွေ့ရှိချက်ကြောင့် အမေရိကန်ရေတပ်မတော်က နောက်ထပ်တည်ဆောက်ဖို့ပြင်ဆင်နေတဲ့ ဒေါ်လာသန်းထောင်နဲ့ချီပြီးကုန်ကျမယ့် Sonar system တည်ဆောက်ရေးတီဇွန်တောင် ပျက်ပျယ်သွားနိုင်ဖွယ်ရှိတယ်တဲ့။ အံ့ဩစရာမကောင်းဘူးလား။ ဖြစ်နိုင်ပါ့မလားနော်။ ငါးတွေရဲ့အခွင့်အရေးကို ရေတပ်

မတော်ကြီးက ဦးစားပေးစဉ်းစားမယ်ဆိုတာ အန်တီအတွက်တော့ ယုံတမ်းစကားပဲ။ အမယ် ဒါတောင်မကဘူး။ ကမ်းလွန်ရေနံ့တူး ဖော်ရေးလုပ်ငန်းတွေနဲ့ သင်္ဘောသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းကြီး တွေတောင် နည်းနည်းအဟန့်အတားဖြစ်ကုန်ဦးမှာဆိုပဲ။ ဘာကြောင့် လဲဆိုတော့ အဲဒီလုပ်ငန်းကြီးတွေကြောင့် ပင်လယ်ရေအောက် ဝန်းကျင်မှာ အမျိုးမျိုးသောဆူညံသံတွေ ပေါ်ထွက်စေတာမို့ပဲတဲ့။

ဒီပြဿနာကို ဘယ်လိုဖြေရှင်းရမလဲလို့ သူတို့ တကယ့်ကို အဖြေရှာနေကြပြီသမီးရေ။

ဆူညံသံတွေရဲ့ ဘယ်အဆင့်ဘယ်အတိုင်းအတာအထိ ရေသတ္တဝါတွေရဲ့ အကြားအာရုံကို မထိခိုက်ဘဲခံနိုင်သလဲ၊ ဘယ် အဆင့်ဘယ်အတိုင်းအတာဆိုရင် ရေသတ္တဝါတွေထိခိုက်သွားနိုင် သလဲလို့ ဆူညံသံရဲ့ ကျယ်လောင်မှုကို ထိန်းချုပ်ဖို့နည်းကတစ်နည်း။ ဒုက္ခပေးဖို့ ဖြစ်နိုင်ချေရှိတဲ့ ဆူညံမှုတွေကို ရေသတ္တဝါတွေနဲ့ဝေးရာကို ရွေ့ယူဖို့ကတစ်နည်း။ အသံသိပ်မဆူတဲ့ရေယာဉ်တွေ၊ စက်ကိရိယာ တွေ တည်ဆောက်ဖို့ကတစ်နည်း။ သင်္ဘောတွေမှာ ဝေလငါးရိုနိုင်တဲ့ နေရာတွေကို သိနိုင်ဖို့ရှောင်နိုင်ဖို့ အညွှန်းကိရိယာလေးတွေတပ်ပြီး ငါးတွေကိုသတ်ထား ရှောင်ပေးဖို့ကတစ်နည်း။ အမျိုးမျိုးပါပဲ သမီး

ရယ်။ အားကျစရာ၊ မနာလိုစရာကြီးပေါ့။ ဒါပေမဲ့ မနာလိုမဖြစ်ပါနဲ့သမီးရယ်။

ဘာဖြစ်လို့သူတို့တတွေ ဝေလငါးကို သည်း သည်းလှုပ်ရစိုက်နေရတာလဲဆိုတော့ ဝေလငါးတွေ မျိုးတုန်းတုန်မယ့် အန္တရာယ်ကိုမြင်နေရလို့ပါပဲ။

၁၁ ရာစုလောက်ကတည်းက ဝေလငါးတွေကို အမဲလိုက်ဖမ်းယူတဲ့ လုပ်ငန်းကြီးကြီးမားမားတွင်ကျယ်လာခဲ့တယ် လို့ပြောတယ်။ စပြီးမျက်စိကျခံရတဲ့ငါးကတော့ right whale လို့ ခေါ်တဲ့ ဝေလငါးအမျိုးအစားပဲတဲ့။

ဝေလငါးအမဲလိုက်တာနဲ့ပတ်သက်လို့ အလွန်နာမည်ကြီး ခဲ့တဲ့ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ရှိခဲ့တယ်။ အမေရိကန် စာရေးဆရာကြီး ဟာမင်း မဲလ်ဗီး (Herman Melville) ရဲ့ Moby Dick ဆိုတဲ့ဝတ္ထုပေါ့။

အဲဒီဝတ္ထုမှာ ဝေလငါးအဖြူကြီး တို့ သဲကြီးမဲကြီး လိုက်ဖမ်းတဲ့ သင်္ဘောကပ္ပတိန်ကြီး အကြောင်း တို့ စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်း အောင် ရေးထားခဲ့တာ။ ဝတ္ထုဖြစ် ပေါ်ရာ အချိန်တာလကတော့ ၁၉ ရာစု အစောပိုင်း ကာလပေါ့။ ဝတ္ထုဖတ်ရတာ အလွန်စိတ်ဝင် စားစရာကောင်းတယ်။ စွန့်စား ခန်း ဝတ္ထုလည်းဖြစ်၊ လူ့စိတ် သဘာဝကိုဖွဲ့တဲ့ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဝတ္ထုလည်း ဖြစ်တော့ ၂၁ ရာစု အထိ ခေတ်မီနေတဲ့ ဂန္ထဝင်ဝတ္ထု တစ်ပုဒ်ပါပဲ။ ဒီထဲမှာတော့ ဝေလငါးကြီးတာလူ ဆိုးပေါ့။ ဒါပေမဲ့ သူက သူ့ရှေ့မှောက် ရောက်လာတဲ့သူတွေကိုပဲ ပြန်ပြီး ရန်မူတဲ့ တိရစ္ဆာန်ပါ။ ဒီဝေလငါး ကြောင့် ခြေတစ်ဖက်ပြတ်သွား လို့ လက်စားချေဖို့ သဲကြီးမဲကြီးဇူးသွပ်နေတဲ့ သင်္ဘောကပ္ပတိန်ကြီးက တော့ အဲဒီတိရစ္ဆာန်ထက်တောင် ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ မကောင်း ဆိုးဝါးဖြစ်သွားတော့တာပါပဲ။

ရုပ်ရှင်လည်းရှိပါတယ်။ အန်တီကြည့်ရတဲ့ ရုပ်ရှင်က သိပ် ကြီးတော့မကောင်းလှပါဘူး။ မျှော်လင့်ထားသလောက်မကောင်း သူးဆိုပါတော့။ တိုယ်က ဝတ္ထုကိုခွဲလမ်းပြီး မျက်စိထဲမှာမြင်ကွင်းတွေ ပုံဖော်ပြီးသားဖြစ်နေတာကိုး။ ကိုယ့်အာရုံထဲကမြင်ကွင်းကို ရုပ်ရှင် မြင်ကွင်းကလိုက်မမိဘူးပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ဒီရုပ်ရှင်ဟာ ၁၉၅၆ ခုနှစ်က ဂျွန်ဟုတ်တန် (John Huston) ရိုက်ခဲ့တဲ့ရုပ်ရှင်ကို ပြန်ရိုက်ထားတာ ဆိုတော့ မူရင်းကိုမမိတဲ့ ပြန်ရိုက်ရုပ်ရှင်ကိုမှ အန်တီက ကြည့်မိ

ဟာကူရီပြဒါးတွေနဲ့ ညစ်ညမ်းနေတဲ့ စက်ရုံထုတ်ချေချိတ်တွေ တန်ချိန် ၃၀၀၀ လောက်ဟာ သီဟာနုဇီလ်းမြို့အနီး ကမ္ဘောဒီးယားလေသီပ်မှာ သွန်ချနေတာမို့ အနီးဝန်းကျင်ကလူတွေ ကြောက်လန့်တကြား ပြေးကြ ရောင်ကြ အဓိကရုဏ်းဖြစ်လို့ လူငါးယောက်ထက်မနည်း သေခဲ့ရတယ်။ တာဝန်ရှိတဲ့ ဖော်မီဒါပလပ်စတစ်စက်ရုံက အညစ်အကြေးတွေကို ပြန်ထုတ်ယူ ဖယ်ပေးခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီအညစ်အကြေးတွေကို စွန့်ပစ်ဖို့ လက်ခံမဲ့နိုင်ငံ မတွေ့တာကြောင့် တိုင်ဝမ်သိပ်ကမ်းမှာ ရုပ်နားထားရတယ်။

ရက်သားဖြစ်နေတာလည်းပါပါလိမ့်မယ်။ ဂျွန်ဟူစ်တန်ဆိုတာက အလွန်နာမည်ကြီးတဲ့ဒါရိုက်တာ။ African Queen ဆိုတဲ့ သူ့ ရုပ်ရှင်ဟာ ရုပ်ရှင်မင်းသားဟစ်ဖရော့ဘိုးဂတ် (Humphrey Bogart) ကို အော်စကာယူပေးခဲ့တဲ့ ဇာတ်ကားပေါ့။ အော်စကာတစ်ကြိမ် အများကြီးတစ်ပေးခံရတဲ့ရုပ်ရှင်။ ဆိုတော့ ဒီလူကြီးရိုက်ရင်တော့ ကောင်းမှာအမှန်ပဲ။ ကိုယ်ကမကြည့်လိုက်ရဘူး။ တိုယ်ကြည့် လိုက်ရတာက ၁၉၉၈ မှာပြတဲ့ဇာတ်ကားမူသစ်။ E.T ထဲက သမီးတို့ မှတ်မိနေမယ့် မင်းသားပိစီကွေးလေး Henry Thomas ဟာ အဲဒီ ကားထဲမှာ သင်္ဘောသားလူငယ်လေးအဖြစ် သရုပ်ဆောင်ထားခဲ့ တာပေါ့။

ဝေလငါးဟာ ဟိုတုန်းက လူကိုဒုက္ခပေးနိုင်တဲ့သတ္တဝါကြီး ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်ပါလိမ့်မယ်။ အခုတော့ ဝေလငါးကြီးတွေဟာ ရာစုနှစ် ၄-၅ခု ကြာအောင် လူတွေရဲ့အမဲလိုက်မှုခံရတာမျိုး မျိုးတုန်း ဒါနီးနေပါပြီ။ ၂၀ ရာစု အစပိုင်းကာလမှာ ဝေလငါးအကောင်ရေ ပေါင်းသောင်းနဲ့သိန်းနဲ့ချီပြီး ရှိခဲ့ပေမဲ့ အခုဖြင့် တစ်မျိုးမှာ ထောင် ဂဏန်း၊ တစ်မျိုးမှာ ရာဂဏန်း အဲဒီလောက်အကောင်ရေပဲ ရှိတော့ တယ်။

ဝေလငါးကို ဘာကြောင့် လူတွေ သဲကြီးမဲကြီး အစုလိုက်အပြုံလိုက်ဖမ်းသလဲ။ ဘယ်သူတွေက ဖမ်းနေ တာလဲ။ ဖမ်းနေတဲ့နိုင်ငံတွေကတော့ ဥရောပနိုင်ငံတွေ ရုရှားနိုင်ငံနဲ့ ဂျပန်နိုင်ငံတွေပါပဲ။ ဝေလငါးတွေကို ဖမ်းလွန်းလို့ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဝေလငါးဖမ်း ကော်မရှင် (International Whaling Commission) က ၁၉၈၅ ခုနှစ်မှာ ဝေလငါးဖမ်းလုပ်ငန်းတွေကို ပိတ်ပင်တားမြစ် လိုက်ရတဲ့အထိပါပဲ။ ဒါပေမဲ့လူပဲကွယ်၊ ဘယ်နေလိမ့်မလဲ။ တစ်နည်း နည်းနဲ့ရှာကြံပြီး ဖမ်းနေကြတုန်းပဲ။ တစ်ချို့များဆို ပင်လယ်ရေ သတ္တဝါသုတေသနအဖွဲ့အစည်းတွေရဲ့နောက်ကွယ်မှာနေပြီးတော့ တောင် ဖမ်းနေလိုက်ကြသေးတယ်။ နော်ဝေနိုင်ငံနဲ့ ဂျပန်နိုင်ငံဟာ အဆိုးဆုံးဆိုပါတော့။ သူတို့ဟာ ပိတ်ပင်ထားတဲ့ကြားကနေ ဝေလငါး

တွေကို ဆက်ဖမ်းနေတာ။ ပြောတော့ သုတေသန လုပ်ဖို့ဖမ်းရတာပါတဲ့။ ဒါပေမဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ် နေကြတာအထင်အရှားပဲ။ နော်ဝေနိုင်ငံမှာ ၁၉၉၆ ခုနှစ်က ဝေလငါးဖမ်းဖို့ အာဏာနဲ့ ခွင့်ပြုတဲ့ အမိန့် ကြောင့် Minke Whale လို့ခေါ်တဲ့ ဝေလငါး တစ်မျိုး (၄၂၅) ကောင် သေခဲ့ရတယ်လို့ တွေ့ခဲ့ကြရတယ်။ ဒီတော့ ဝေလငါးမျိုးတုန်းမှာစိုးရိမ်တဲ့အဖွဲ့အစည်းတွေနဲ့ သဘာဝပညာရှင် တွေက ကန့်ကွက်အော်ဟစ်ကြတော့တာပေါ့။

ဝေလငါးကို ဘာကြောင့်လူတွေဖမ်းကြတာလဲ။ မိုဒီဗစ်(ခ)ဝတ္ထုထဲက ကပ္ပတိန်ကြီးရဲ့ရည်ရွယ်ချက်ထက် ခုခေတ်လူသားတွေရဲ့ရည်ရွယ်ချက်က ပိုပြီးမြင့်မားပါတယ်။ ဝေလငါးရဲ့အသားကိုစားကြတယ်။ ဂျပန်တွေက ဝေလငါး ရဲ့အသားကို စားကြတယ်သမီးရဲ့။ အမေရိကန်နိုင်ငံနဲ့ဥရောပ ကတော့ ဝေလငါးအသားကိုတိရစ္ဆာန်အစာအဖြစ် ထုတ်လုပ်ရောင်း ချကြတယ်။ ဝေလငါးဆီထုတ်လုပ်ကြတယ်။ ဝေလငါးဆီဆိုတာ ဝေလငါးရဲ့အရေပြားအောက်က အဆီပြင်ထူထူကနေ ထုတ်ယူကြ တာ။ အဲဒီအဆီကို အစားအစာအတွက်ရော အလှကုန်လုပ်ငန်း အတွက်ရောသုံးကြရတယ်။ Sperm Whale လို့ခေါ်တဲ့ ဝေလငါး တစ်မျိုးရဲ့ခေါင်းထဲကအဆီကိုတော့ သူတို့ကသားရေစက်ရုံတွေမှာ သုံးသတဲ့။ နောက် ဝေလငါးတစ်မျိုးရဲ့အူထဲကအဆီခဲတစ်မျိုးကိုတော့ ရေမွှေးထုတ်လုပ်တဲ့နေရာမှာ သုံးတယ်လို့ကြားဖူးတယ်။ တကယ် တော့ ဒီထုတ်ကုန်ပစ္စည်းတွေကို ဝေလငါးဆီကမယူဘဲ၊ တစ်ခြား နည်းနဲ့ယူရင်လည်း ဖြစ်နေပါပြီ။

IWC ဝေလငါးဖမ်းကော်မရှင်ရဲ့ အာဏာမတည်ခဲ့တဲ့ ကိစ္စကိုအများပြည်သူဆူပူကန့်ကွက်ကြတာနဲ့ အခုတော့အခြေအနေ သိပ်မဆိုးတော့ပါဘူး။ ဒီအတိုင်း နောက်အနှစ်နှစ်ဆယ်၊ နှစ်ငါးဆယ် ကြာတဲ့အထိဆက်ထိန်းပေးသွားရင် သူတို့ဟာသူတို့ မျိုးပွားပြီး မျိုးတုံး မဲ့အန္တရာယ်ကို အချိန်မီတားမြစ်ကောင်း တားမြစ်နိုင်လိမ့်မယ်လို့ မျှော်လင့်ရတာပဲ။

မကြာသေးခင်က ဝေလငါးတွေအတွက် ဘေးမဲ့ရေပြင်တစ်ခု သတ်မှတ်ပေးဖို့ နိုင်ငံသုံးနိုင်ငံ စာချုပ်ချုပ် လက်မှတ်ထိုးပြီးသွားပြီလို့ ပြောတယ်။ မြောက်ဘက်ခြမ်းကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေပြင်မှာပေါ့။ အိတလီရယ်၊ ပြင်သစ်ရယ်၊ မိုနာကိုနိုင်ငံရယ်တဲ့။ စတုရန်းမိုင် သုံးသောင်းကျော်ရှိတဲ့ရေပြင် (အကျယ်အဝန်းအားဖြင့် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံရဲ့ နှစ်ဆ) မှာ ထားမှာပေါ့။ အဲဒီမှာ ဝေလငါးနဲ့ရေသတ္တဝါတွေကို ဘေးမဲ့ပေးထားမယ်။ သူတို့ရဲ့လှုပ်ရှားမှုတွေကိုစောင့်ကြည့်မယ်။ ရေပြင်ရဲ့ သန့်စင်မှုကို ထိန်းချုပ်ပေးမယ်။ အဲဒီရေပြင်ဟာ နိုင်ငံသုံးနိုင်ငံရဲ့ နယ်နိမိတ်ဆုံရာဒေသပါပဲ။ အဲဒီရေပြင်မှာ ဝေလငါးနဲ့ငါးကြီးမျိုးတွေ (၁၃) မျိုးလောက် နေထိုင်သက်ရှင်ကြသတဲ့။ အဲဒီဘေးမဲ့ရေပြင် ဖြစ်ပေါ်ရေးအတွက် ကမ္ဘာ့တိရစ္ဆာန်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး အဖွဲ့နဲ့တခြားအဖွဲ့အစည်းတွေဟာ ဆယ်နှစ်တာ ကြိုးစားတွန်းအားပေးခဲ့တယ်လို့ပြောတယ်။

အင်း ဒီလိုဆိုတော့ ဝေလငါးတွေဟာ ကံကောင်းတယ်လို့ ပြောချင်သေးလား။ သူတို့ခမျာ မျိုးတုန်းခါနီးကျမှပဲအကာအကွယ် ရတော့တာကိုး။ ဒါတောင် အဲဒီကနေဘယ်နှရာခိုင်နှုန်းက အန္တရာယ် ရှိနေဦးမလဲမသိဘူး။

ဝေလငါးက သိသာမြင်သာပြီးရှားပါးတဲ့အကောင်ကြီးတွေမို့သာကိုး။ ဝေလငါးလိုမကြီးမားတဲ့ငါးတွေ၊ ငါးတွေအမျိုးပေါင်းများစွာ နေ့စဉ်သိန်းနဲ့သန်းနဲ့ချီပြီး အဖမ်းခံနေရတာကျတော့ သိပ်မသိသာသလိုပဲ။ ဒါပေမဲ့ တို့အတွက်သာ မသိသာတာ၊ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နဲ့တိရစ္ဆာန် အပြန်အလှန်အကျိုးပြုမှုတွယ်မှုကိုလေ့လာပြီးဖြည့်ဆည်းပေးနေတဲ့ Ecologist တွေကတော့ ငါးတွေဘယ်လောက်ကုန်ပြီလဲ၊ ဘယ်လောက်ကုန်သေးသလဲ၊ ဘယ်

လောက်ဆက်ပြီး မျိုးပွားနှုန်းတည်တံ့နိုင်ဦးမလဲ၊ စသည်ဖြင့် အချိန်နဲ့အမျှလေ့လာနေတာ သူတို့ကတော့ သိတာပေါ့။

တစ်ခါတုန်းကတော့ ထင်ခဲ့ဖူးသတဲ့။ သမုဒ္ဒရာပင်လယ်ပြင်တွေမှာ ရေသတ္တဝါတွေများလွန်းလို့ ဒီငါး

ဒီရေတောတွေဟာ ရေချိုရေရေငန်ကိုပါ ခံနိုင်ရည်ရှိတဲ့ တန်ဖိုးမပြတ်နိုင်တဲ့ အနည်းစု အပင်အမျိုးအစားထဲက တစ်ခုဖြစ်လို့ ရေသတ္တဝါအများအပြားရဲ့ ခိုလှုံပေါက်ဖွားရာဖြစ်တယ်။

တွေ ရေသတ္တဝါတွေဟာ ဘယ်တော့မှ ကုန်နိုင်မှာမဟုတ်ဘူးပေါ့။ လူသားတွေဘာပဲလုပ်လုပ် ငါးတွေဘယ်လောက်ပဲ ဖမ်းဖမ်း၊ ရေသတ္တဝါတွေရဲ့ပွားနှုန်းကို ထိခိုက်မှာမဟုတ်ဘူးလို့ ထင်ခဲ့တယ်။ ရေပြင်ဟာ ကမ္ဘာကြီးမှာ ရာခိုင်နှုန်းတော်တော်များများ နေရာယူထားတာမဟုတ်လား။ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ လေးပုံသုံးပုံဟာ ရေပြင်ကြီးလေ။ ဒီတော့ ဒီရေပြင်ကြီးထဲက သတ္တဝါတွေဟာ ကမ္ဘာမြေပြင်ကွက်ကွက်လေးထဲကလူသားတွေထက် အဆပေါင်းများစွာမျိုးပွားနေမယ်လို့ ထင်ကြတာပေါ့။ တကယ်လည်း သတ္တဝါဦးရေနဲ့ငါးဦးရေဟာ မမျှခဲ့ပါဘူး။ ကမ္ဘာကျော်စာရေးဆရာကြီး Thomas Henry Huxley ကိုယ်တိုင် ၁၈၈၄ ခုနှစ်လန်ဒန်မှာကျင်းပတဲ့ ကမ္ဘာ့ငါးလုပ်ငန်းပြပွဲမှာ စာတမ်းတစ်စောင် တင်သွင်းခဲ့ရာမှာ 'ကျွန်တော်တို့ လူသားတွေဘာကိုပဲလုပ်လုပ်၊ ဘာအကြောင်းနဲ့မှ ရေသတ္တဝါတွေ၊ ငါးတွေကုန်ခန်းတဲ့အထိအကျိုးသက်ရောက်စေမှာမဟုတ်ပါဘူး' လို့ ရေးသားခဲ့သတဲ့။ အဲဒီအချိန်တုန်းက လူဦးရေဟာ သန်းတစ်ထောင်ထက် နည်းနည်းပဲပိုခဲ့တာကိုး။

အခုတော့ကမ္ဘာလူဦးရေဟာ နှစ် နှစ်ရာအတွင်း ခြောက်ဆတောင်တိုးခဲ့ပြီ။ ငါးဖမ်းသင်္ဘောတွေ ထရော်လာတွေနဲ့နေ့စဉ် တန်ချိန်ပေါင်းများစွာဖမ်းနေကြတာမှာ လိုချင်တဲ့ငါးလည်းပါ၊ မလိုချင်တဲ့ငါးလည်းပါမှာပေါ့။ ငါးဖမ်းသင်္ဘောရဲ့နောက်မှာ ပိုက်ကွန်ကြီးတွေကို တန်းလန်းဆွဲပြီးငါးဖမ်းကြတာ အဲဒီပိုက်ကွန်ကြီးတွေ

www.burmeseclassic.com

ဘယ်လောက်ရှည်သလဲသိလား။ (၃)မိုင်ကနေ ၆မိုင်(၃၀)အထိရှည်တယ်ကွယ်။ အဲဒီလို မော်တော်အစုတွေ ခပ်များများပိုက်ကွန်တွေ ဖြန့်လိုက်ရင်တော့ သမုဒ္ဒရာရဲ့မိုင်ပေါင်းထောင်နဲ့ချီပြီး ပိုက်ကွန်တန်းကြီးကျယ်သွားနိုင်မှာပဲပေါ့။ အန်တီကတော့ ငါးဖမ်းတာကို ဓာတ်ပုံတွေ၊ ရုပ်ရှင်တွေထဲမှာပဲမြင်ဖူးတာ။ ဒီလောက်နဲ့ ကြောက်စရာကောင်းမှန်း သိသာနေပါပြီ။

ငါးဖမ်းရဆိုတဲ့ နယ်နိမိတ်တွေလည်း သတ်မှတ်ပေးထားပါရဲ့။ ဒါပေမဲ့ ဘယ်ရမလဲ။

၁၉၈၀ ပတ်ဝန်းကျင်တွေက ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်း တာဝန်ခံတွေကိုယ်တိုင်က Driftnet လို့ခေါ်တဲ့ ပိုက်ကွန်ကြီးတွေနဲ့ ငါးဖမ်းဖို့သဘောတူ တွန်းအားပေးခဲ့တယ်။ အဲဒီတွန်းကတော့ ကမ္ဘာ့အင်အားပြည့်စုံရေးအဖွဲ့အစည်းက ငါးဖမ်းခြင်းဖြင့်ဖြေရှင်းပေးနိုင်လိမ့်မယ်လို့ ထင်ခဲ့တာကိုး။ ကမ္ဘာပေါ်မှာလူသားတွေစားသုံးနေတဲ့ တိရစ္ဆာန်ကရတဲ့

အသားဓာတ်ပရိုတိန်းစုစုပေါင်းရဲ့ (၁၆)ရာခိုင်နှုန်းဟာ ငါးကရတာလို့ သူတို့တွေ ခဲ့ကြတယ်ဆိုပါတော့။ ဒါနဲ့ပဲ ၁၉၈၈ မှာ Driftnet ငါးဖမ်းပိုက်တစ်ထောင်ကျော်နဲ့ ငါးတွေဖမ်းလိုက်ကြတာ အဲဒီပိုက်တွေကိုသာ အရှည်လိုက်ဆက်မယ်ဆိုရင် ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးတောင်ပတ်မိသွားမှာလို့ပြောကြတယ်။ ဒီကိစ္စ ဘယ်လောက်အန္တရာယ်ကြီးတယ်လို့သိသွားတဲ့အခါမှာ (၁၉၈၉ ခုနှစ်ပေါ့) ကုလသမဂ္ဂက တချို့နေရာတွေကို ငါးဖမ်းရဆိုပြီးတားမြစ်ဖို့ စတင်စီစဉ်ရတော့တယ်။

အဲဒီ Driftnet ပိုက်ကွန်ကြီးတွေဟာ ငါးတိုပဲဖမ်းတာမဟုတ်ဘူး။ ပင်လယ်ပတ်ဝန်းကျင်မှာကျက်စားကြတဲ့ ပင်လယ်ငှက်တွေကိုလည်း သေကုန်စေတော့တယ်။ တစ်နှစ်တစ်နှစ်ကို မရည်ရွယ်တဲ့ပင်လယ်ငှက်တွေ တောင်သန်းနဲ့ချီပြီးသေစေတာဆိုတော့ ရည်ရွယ်တဲ့ငါးတွေသန်းပေါင်းဘယ်လောက်သေမလဲ၊ တွေးသာကြည့်ပေတော့သမီးရေ။

အင်း တလောတုန်းကတော့ အန်တီသုဉ်းချင်း ဆရာဝန်တစ်ယောက်ကအန်တီကိုမေးတယ်။ နင်က သက်သတ်လွတ်ကိစ္စပဲ

ပြောနေတယ်။ ကမ္ဘာပေါ်မှာတိရစ္ဆာန်တွေက အများကြီး၊ တိရစ္ဆာန်တွေကို ငါတို့ကမစားဘဲ သက်သတ်လွတ်သာစားကြမယ်ဆိုရင် တစ်ချိန်ချိန်မှာ တိရစ္ဆာန်တွေဦးရေက အဆမတန်များပြီး လူတွေကို တိရစ္ဆာန်ကလွမ်းမိုးသွားမှာ မကြောက်ရဘူးလားတဲ့။ ဒါနဲ့ အန်တီက ပြောလိုက်တယ်။ စိတ်မပူပါနဲ့ဟာ၊ ငါတို့စားနေတဲ့ ပိုးမွှားတွေ တိရစ္ဆာန်တွေကအများကြီး၊ ကမ္ဘာကိုလွမ်းမိုးမယ်ဆိုရင် တို့စားမယ့် တိရစ္ဆာန်တွေက လွမ်းမိုးနိုင်မှာမဟုတ်ဘူး။ တို့မစားတဲ့ အင်းဆက်တွေကသာ လွမ်းမိုးချင်လွမ်းမိုးလိမ့်မယ်လို့။

တကယ်တော့ အန်တီသူ့ကို ဒီထက်ပိုပြီးရှင်းပြနိုင်ခဲ့ဖို့ ကောင်းတယ်။ ဒါပေမဲ့ အန်တီဒီထက်ပိုပြီးရှင်းတတ်မှာလည်းမဟုတ်ဘူး။ သေချာတာကတော့ တို့စားနေတဲ့ အကောင်ပလောင်တွေကို တို့မစားဘဲရပ်ပစ်လိုက်ရင်တောင် အကောင်တွေကတို့ကို မလွမ်းမိုးနိုင်ပါဘူး။ သတ္တဝါတွေဟာ မျိုးတုန်းချိန်တန်ရင် သူ့အလိုလိုတုန်းမှာပဲ။ ဒါကရှေ့မှာ သက်သေသာဓကတွေအများကြီး၊ ဥပမာ- ဒိုင်နိုဆော့တို့ဘာတို့လေ။ ဒါပေမဲ့ အချိန်မတန်ဘဲမျိုးတုံးကုန်ဖို့တွေ လူသားတွေကတတ်နိုင်တယ်လို့ အန်တီထင်တယ်။

အကောင်ပလောင်တွေကို အမဲလိုက်တမ်းကစားဖို့ သက်သတ်တာ၊ ပျော်ရွှင်ချင်လို့သတ်တာ၊ အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းအဖြစ်အလှပြဖို့သတ်တာ၊ ကိုယ်ဘယ်လောက်အစွမ်းထက်ပါတယ်လို့ကြွားဖို့သတ်တာ၊ ပိုက်ဆံချမ်းသာချင်လို့ သဘာဝတိရစ္ဆာန်တွေကိုသတ်တာ၊ လူဟာအကြောင်းမရှိအကြောင်းရှာပြီး သတ္တဝါတွေကိုသတ်ပါတယ်။ ဒီလိုနည်းနဲ့ ကြုံတွေ့ မျိုးတုံးတော့မယ်။ အာရှကြုံရော အာဖရိကကြုံရော မျိုးတုံးလုနီးပါးတည်းတည်းကလေးပဲ

ကြံ့	အိန္ဒိယနဲ့နီပေါနိုင်ငံမှာ အိန္ဒိယကြံ့အမျိုးအစားဦးရေ ၂၀၀၀ လောက်ကျန်နေသေးတယ်။
ပန်ဒါဝက်ဝံ	တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်အနေနဲ့ ပန်ဒါဝက်ဝံကောင်ရေ ၁၀၀၀လောက်ပဲ ကျန်တော့တယ်။

www.burmeseclassic.com

၇၉

ကျန်တော့တယ်။ ဆင်တွေ၊ ကျားတွေ တော်တော်မျိုးတုံး ကုန်ပြီ။ လူတွေက တိရစ္ဆာန်ကိုသတ်တဲ့နှုန်းနဲ့ တိရစ္ဆာန် ကြောင့်လူသေတဲ့နှုန်းဟာ ဘယ်လိုမှနှိုင်းယှဉ်လို့ မရ အောင်ကွာတာမို့ တိရစ္ဆာန်ကလူကိုလွှမ်းမိုးမှာဖြင့် နည်းနည်းမှ မပူရပါဘူး။

လူတွေမျိုးတုံးဖို့ တိရစ္ဆာန်ကမတတ်နိုင်ပါဘူး။ လူသား အချင်းချင်းသာတတ်နိုင်ပါတယ်။

ကမ္ဘာစစ်ကြီးတွေမှာ လူသားဘယ်နှယောက်သေခဲ့ပြီလဲ။ အနုမြူငုံးကြောင့် မိနစ်ဝိုင်းအတွင်း လူသားဘယ်နှယောက်သေခဲ့ သလဲ။ ဟော အခုဒီထက်ပိုပြီးကြောက်စရာကောင်းတာပေါ်လာပြီ။ အေအိုင်ဒီအက်စ် လို့ခေါ်တဲ့ ကိုယ်ခံစွမ်းရည်ခုခံအားကျဆင်းတဲ့ ရောဂါ။ အခုဆိုရင် ကမ္ဘာပေါ်မှာလူပေါင်းသုံးဆယ့်ငါးသန်းမှာ AIDS ရောဂါ သို့မဟုတ် HIV ဝိုင်းရပ်စ် ကူးစက်ခံနေရပြီ။ အဲဒီ လောက်အရေအတွက်ရှိတဲ့လူတွေသေဖို့ စစ်ကြီးဘယ်နှခု ဖြစ်ရမလဲ။ အခုတော့ စစ်ဖြစ်စရာတောင်မလိုတော့ဘူး။ စစ်ကိုရပ်ချင်ရင် ခေါင်းဆောင်တွေရဲ့အမိန့်စကားတစ်ခွန်းတည်းနဲ့ ရပ်လို့ရနိုင် တယ်။ AIDS ရောဂါကိုရပ်ဖို့အတွက် ဘယ်သူ့အမိန့်နဲ့ တားမြစ်ရမှာလဲ။

ဒီတော့ လူသားမျိုးဆက်တုံးဖို့ တိရစ္ဆာန်တွေကတော့ မတတ်နိုင်ပါဘူး။ လူသားကသာ တတ်နိုင်မှာပါ။ လူရဲ့ဒေါသ အမိုက်မှောင်၊ လောဘအမိုက်မှောင်တွေကပဲ လူကို ဖျက်ဆီးပစ်ပါ လိမ့်မယ်။

(တလျာမဂ္ဂဇင်း၊ ဩဂုတ် ၂၀၀၁)

BURMESE CLASSIC

တိရစ္ဆာန်နဲ့လူ (၂)

ဆေးတစ်ခု၊ ပစ္စည်းတစ်ခုရဲ့အန္တရာယ်ကို ကွဲကွဲပြားပြားမသိမီမှာ စမ်းသပ်ခံလိုက်ရတဲ့ လူတွေရဲ့ဘဝဟာ တကယ်ငရဲပါပဲ။

“လူနဲ့တိရစ္ဆာန် ဘယ်သူကပိုပြီးတန်ဖိုးကြီးသလဲ” လို့များမေးမိရင် မေးတဲ့သူဟာ တော်တော်ရှူးကြောင်ကြောင်နိုင်တယ်လို့ ကဲ့ရဲ့ခံရမှာပါပဲ။ လူက တိရစ္ဆာန်နဲ့စာရင် နှိုင်းဆလို့မရအောင်အဆင့်မြင့်ပြီး၊ နှိုင်းဆလို့မရအောင် တန်ဖိုးကြီးတယ်ဆိုတာ လူတိုင်းလက်ခံထားပြီးသားဖြစ်လို့ပေါ့။ လူတိုင်းကတော့ လက်ခံမှာပဲ။ ဒါပေမယ့် တိရစ္ဆာန်တိုင်းကတော့လက်ခံချင်မှာမဟုတ်ဘူး။ သူတို့သာ ဆင်ခြင်ဉာဏ်နဲ့အသိတရားရှိလို့ ဆင်ခြေပေးတတ်မယ်ဆိုရင် တချို့ တိရစ္ဆာန်ကပြောချင်လိမ့်မယ်။ “ကျုပ်တို့ကခင်ဗျားတို့ထက်ပိုပြီး ငွေကြေးတန်ဖိုးကြီးတယ်”လို့ ပြောချင်လိမ့်မယ်။ အထူးသဖြင့် ကြုံလို့တိရစ္ဆာန်မျိုးကပေါ့။

အန်တီက ကိုယ့်ကိုယ်ကိုသိပ်ဟုတ်လှပြီထင်နေခဲ့တာ သမီးရေး၊ တန်ဖိုးခပ်မြင့်မြင့် လူသားတစ်ယောက်လို့ ဘဝင်မြင့်နေခဲ့တာ၊ ခုမှပဲကိုယ့်ကိုယ်ကို ဟာသလုပ်မိတယ်။ ငါဟာ ကြုံတစ်ကောင်လောက်တောင်တန်ဖိုးရှိတဲ့ လူသားကြီးပါလားလို့။

၇၅

အန်တီ ဆရာဝန်လုပ်ခဲ့တယ်။ စာရေးဆရာမလုပ်ခဲ့တယ်။
ငွေဝင်ခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ အခုထိကိုယ်ရခဲ့ပြီးတဲ့ငွေလေးတွေ မူးစေ
ပဲခေ့ကအစ တစ်ပြားမကျန်ချပေါင်းပြီးတွက်ကြည့်မယ်ဆိုရင်တောင်
ကြုံတစ်ကောင်ရဲ့တန်ဖိုးကို မမီသေးဘူးဟဲ့။ တကယ်ကောင်းတဲ့
အလေးချိန်စီးတဲ့ ကြုံချိုတစ်ချောင်းဟာ အခုဒီနေ့ကာလပေါက်ဈေး
ကျပ်သိန်း ၄၀၀ နီးပါးရှိတာပဲ။ အားပါးပါး။ အဲဒါကို သိလိုက်ရတဲ့
အချိန်ကစပြီး အန်တီတစ်ခါတည်းဝပ်သွားတော့တာပါပဲ။ ဘဝင်
လည်းမမြင့်ရဲတော့ပါဘူးကွယ်။

အခုတော့ကြုံတွေ့တာ ကမ္ဘာပေါ်မှာမျိုးတုန်းဖို့အန္တရာယ်နဲ့
ကြုံနေရပြီဆိုပဲ။ ကြုံချိုအတွက် ကြုံတွေ့တဲ့သတ်ကြတာလေ။
ချိုတစ်ချောင်းကြုံနဲ့ ချိုနှစ်ချောင်းကြုံရယ်လို့ နှစ်မျိုးရှိတယ်သမီးရဲ့။
အာရှကအိန္ဒိယားကြုံက ချိုတစ်ချောင်း၊ အာဖရိက
ကြုံကချိုနှစ်ချောင်းတဲ့။ အင်း ချိုနှစ်ချောင်းဆိုတော့
အဲဒီအကောင်ဟာ သိန်းရှစ်ရာများတန်သွားမလားမသိ
ဘူးနော်။ ကြုံတွေ့မျိုးတုန်းမယ့်ဆဲဆဲ အန္တရာယ်မှာ
အစိုးရိမ်ရဆုံးကတော့ စုမတြားကြုံ (Sumatran) နဲ့
ဂျာဗားကြုံ (Javan Rhinoceros) တွေပဲတဲ့။ ဂျာဗားကြုံဟာ
တစ်ကမ္ဘာလုံးမှာ အကောင် ၅၀၊ ၆၀ လောက်ပဲကျန်တော့တာဆိုပဲ။
(ကြုံချိုတွေကို ဆေးဖော်တဲ့အကြောင်း သမီးကိုအန်တီပြောဖူး
ပါတယ်။)

အာဖရိကမှာ ကြုံနက်ပေါင်း ၃၀၀၀ လောက်ပဲကျန်တော့
တယ်လို့ ၁၉၉၃ ခုနှစ်ထုတ် စာအုပ်တစ်အုပ်မှာ ဖတ်လိုက်ရတယ်။
အခု နှစ်နှစ်တောင်လွန်ခဲ့ပြီဆိုတော့ ၃၀၀၀ မှာ ဘယ်လောက်ပဲ
ကျန်တော့မလဲမသိဘူး။ ကြုံတွေ့အများဆုံးရှိတဲ့၊ အများဆုံး အသတ်
ခံနေရတဲ့ဇင်ဘာတွေနိုင်ငံမှာ အစိုးရကကြုံသတ်သမားတွေရဲ့ရန်ကို
ဘယ်လိုမှနှိမ်နင်းမရလို့ နောက်ဆုံးကြုံတွေ့ကို ချိုတွေ ဖြတ်ပေးရ
သတဲ့။ ကြုံသေအောင်မလုပ်ဘဲ ချိုကိုပဲ တိပေးတာပေါ့သမီးရယ်။
ချိုတွေမရှိမှ ကြုံတွေ့တန်ဖိုးမဲ့တုန်းမှာကိုး။
ဒါပေမဲ့ အစိုးရက ဒီဆောင်ရွက်မှုကို နှစ်လပဲအစပျိုးရုံပဲ

ပျိုးပေးနိုင်ခဲ့တယ်။ နောက်တော့လည်း တောရိုင်း
တိရစ္ဆာန်တွေ ခိုးသတ်နေကြတာပါပဲ။ ဒါကြောင့်လည်း
တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်တစ်ကောင်အတွက် အသက်ရှင်
ခြွစ်တည်ရတာ အဆိုးဆုံးနိုင်ငံလို့ ပြောစမှတ်တွင်
ရတာပေါ့။

အရင်လကထုတ်ဝေခဲ့တဲ့ Newsweek မဂ္ဂဇင်းမှာ အဆိုး
ဆုံးနိုင်ငံတွေဆိုပြီး စာရင်းပြုစုထားပါပေမယ့်လား။
မိန်းမတစ်ယောက်အဖြစ် အသက်ရှင်ရသမျှအဆိုးဝါးဆုံး
နိုင်ငံတွေထဲမှာအဆိုးဆုံးကတော့ အာဖဂန်နစ်စတန်(Afghanistan)
နိုင်ငံပါပဲတဲ့။

အာဖဂန်နစ်စတန်နိုင်ငံမှာ ၁၉၉၆ ခုနှစ်က အစွန်းရောက်
အုပ်စုတစ်စုက အာဏာသိမ်းလိုက်ပြီးကတည်းက အာဏာပိုင်တွေ
ပထမဆုံးအရေးယူတဲ့ဆောင်ရွက်မှု
ကတော့ မိန်းမတွေအလုပ်လုပ်ခွင့်
ပိတ်ပင်ပစ်လိုက်တာပဲတဲ့။ အလုပ်မ
လုပ်ရတော့တဲ့မိန်းမတွေဟာ သနား
ကရုဏာကြေးနဲ့အငတ်ဘေးကို တတ်
စွမ်းသမျှ ရင်ဆိုင်နေရတော့တယ်။
ကျောင်းဆရာမတွေ၊ ဆရာဝန်မတွေ
ထောင်နဲ့ချီပြီး အလုပ်မဲ့ကုန်ကြတာ
ပါပဲ။ ဪ ဖြစ်မှဖြစ်ရလေ။ အဲဒီ
လောက်ဆိုးတဲ့နိုင်ငံမျိုးလည်းရှိသေး
သကိုးလို့ အံ့ဩမိတယ်သမီးရေ။
အာရပ်နိုင်ငံတွေမှာ မိန်းမတွေဘဝ
ဟာတကယ်ဆိုးပါတယ်။ ကူပိတ်နဲ့
ဆော်ဒီအာရေဗျမှာ မိန်းမတွေဆန္ဒမဲ
ပေးခွင့်မရှိ။ ဆော်ဒီမိန်းမတွေဟာ
ကားတောင်မောင်းခွင့် မရှိဘူးတဲ့
ကွယ်။ ဒီလောက်ဆိုးတဲ့နိုင်ငံတွေမှာ

၁၉၉၆ ခုနှစ်မှာတုန်းက
ကွန်ဂိုရဲ့ အမျိုးသားဘေးမဲ့ဥယျာဉ်
အော့ဒ်ဇာလာရဲ့
အပြင်ဘက် မြေပြင်ပေါ်မှာ
ဆင်အကောင် ၂၅၀ လောက်ရဲ့
အသားတစ်အပိုင်းအစတွေနဲ့
အရိုးစုအပိုင်းအစတွေကို
ဂေဟဗေဒပညာရှင်
ပိုက်ကယ်ဗေးနဲ့အဖွဲ့က
တွေ့ခဲ့ရတယ်။
စစ်တပ်နဲ့လိုက်ရှာပေမဲ့
တရားခံတွေကိုတော့ ဖမ်းမမိခဲ့ဘူး။

တောင်မှ မိန်းမတွေ အလုပ်လုပ်ခွင့် ရှိသေးတယ်။ ကျောင်းဆရာမလုပ်ခွင့်၊ ဆရာဝန်မ လုပ်ခွင့်ရကြသေးတယ်။ အက်ဖ်ဂန်နစ်တစ်တန်မိန်းမတွေခမျာ သူတောင်းစားတွေဖြစ်ကုန်ပါရောလား။ တစ်ကိုယ်လုံးခေါင်းက နေခြေဖျားထိလည်း လုံအောင်ဖုံးရသေးတယ်။ လမ်းသွားရင်း ခြေကျင်းဝတ်ကလေးပြက်ခနဲပေါ် သွားရင် အဲဒီမိန်းမကို ဘာသာရေးအယူသီးတဲ့ရဲတွေက ထောင်ထဲပို့တာ၊ ရိုက်နှက်တာ လုပ်သေးတာ။ အမလေး မြန်မာနိုင်ငံမှာမိန်းမဖြစ်ရတာ ဘယ်လောက်များကုသိုလ်ကံ ထူးလိုက်ပါသလဲကွယ်။

သစ်ပင်တစ်ပင် သွားဖြစ်ဖို့ အဆိုးဆုံးဒေသကတော့ မဒါဂတ်စ်ကာ (Madagascar) တဲ့။ မဒါဂတ်စ်ကာဆိုတာ အိန္ဒိယ သမုဒ္ဒရာထဲက ကျွန်းနိုင်ငံလေးဆိုပါတော့။ အာဖရိက အရှေ့တောင်တမ်းခြေနဲ့ဆိုရင် မိုင် ၂၄၀၀ဝေးသတဲ့။ အဲဒီကျွန်းလေးဟာ ကမ္ဘာ့မိုးသစ်တောတွေရဲ့ စတုတ္ထအကြီးဆုံးသစ်တောတွေကို ပိုင်ဆိုင်ထားခဲ့ပြီး အခုအခါမှာ အဲဒီသစ်တောတွေရဲ့ ၈၇ ရာခိုင်နှုန်းဟာပျက်စီးသွားခဲ့ပြီ။ လူဦးရေတွေပြတ်သိပ်လာလို့ နေရာချဲ့ထွင်တာတစ်ကြောင်း၊ ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးရေးအတွက် မြေချဲ့ထွင်တာတစ်ကြောင်းကြောင့်ပေါ့။

လူနာတစ်ယောက်သွားဖြစ်ဖို့ ကြောက်စရာအကောင်းဆုံး အဆိုးဆုံးနေရာကတော့ ကွန်ဂိုဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံပါပဲတဲ့။ လူတစ်သိန်းနှစ်သောင်းမှာမှ ဆရာဝန်တစ်ယောက်ပဲရှိတဲ့နိုင်ငံတဲ့။ ထိုဆေးမေ့ဆေးမပေးပဲခွဲစိတ်မှုတွေကို အရည်အချင်းမပြည့်တဲ့ လူတွေကလုပ်နေကြသေးသတဲ့။ ဘုရား ဘုရား။ ဟဲ့ဒီလိုဆိုတော့ တို့က မြန်မာနိုင်ငံမှာလူနာဖြစ်ရတာ နည်းတဲ့ကုသိုလ်မှုတ်လို့နော်။

ကမ္ဘာ့အပူချိန် မြင့်တက်လာလို့ ရာသီဥတုဆိုးဝါးလာတဲ့ နိုင်ငံတွေထဲမှာ အဆိုးဆုံးမိုးဒဏ်ကိုခံရတဲ့နိုင်ငံကတော့ အင်္ဂလန် (ယူကေ)လို့ ပြောထားတယ်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်မှာ ၁၉၉၀ က ကာဗွန်ဓာတ်ငွေ့တွေထွက်နှုန်းရဲ့ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းကို လျော့ချပစ်ဖို့ ဘရစ်တိန် နိုင်ငံကရည်ရွယ်ထားပါတယ်တဲ့။

အဲဒီလို သူတို့ စာရင်းစစ်တမ်းပြုစုခဲ့တာမှာ ဇင်ဘာတွေက တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်တစ်ကောင်အတွက် အဆိုးဆုံးနိုင်ငံဆိုတာသွားတွေ့တော့တာပေါ့။

တစ်ခါတုန်းက နိုင်ငံခြားသား ခရီးသည်တွေဟာ ဇင်ဘာတွေနိုင်ငံထဲကို တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် အမဲလိုက်ကစားပွဲတွေ ကြည့်ဖို့ အစုလိုက်အပြုံလိုက်ဝင်လာခဲ့ကြရတယ်။ အခုတော့ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်တွေဟာ ကြည့်ချင်လို့တောင်ကြည့်စရာမကျန်တော့ပါဘူး။ ဟင်းအိုးထဲထည့်ချက်ခံရပြီးပြီတဲ့။ တိရစ္ဆာန်တွေ ခိုးသတ်တဲ့အဖွဲ့တွေဟာ နိုင်ငံထဲမှာအများကြီး။ လျှပ်စစ်ခြံစည်းရိုးတွေဆီက ဝါယာကြိုးတွေနဲ့ ကြိုးကွင်းတွေလုပ်၊ ထောင်ချောက်ဆင်၊ ဖမ်းသတ်ကြတာပေါ့သမီးရယ်။ အခုဆိုရင် ချီတာလို့ခေါ်တဲ့ ကျားသစ်မိုး၊ ဆင်၊ ကြုံ၊ အဲဒီတိရစ္ဆာန်တွေဟာ အကြီးအကျယ် အသတ်ခံနေကြရတာပေါ့။

နယူးစီလိန်(ခ်)ထဲမှာ စာရင်းမပါပေမယ့် ကိုယ့်ဟာကိုယ် တိုးတိုးတိတ်တိတ် စာရင်းဖြည့်ထားတာရှိတယ်။ ဘာလဲဆိုတော့၊ ကြက်ဖြစ်ရတဲ့ဘဝထဲမှာတော့ ဥရောပနဲ့ယူကေမှာ ကြက်ဖြစ်ရတဲ့ ကြက်တွေရဲ့ဘဝက အဆိုးဝါးဆုံးလို့လေ။ သူတို့က ကြက်တွေကို တော်တော်နိပ်စက်တာကိုး။ သာမန်ကြက်မွေးမြူရေးမဟုတ်ဘဲနဲ့ စက်ရုံမွေးမြူရေးလုပ်ခဲ့တာ။ Factory Farm လို့ ခေါ်တယ်လေ။

Chicken Run ဆိုတဲ့ ကာတွန်းကားလေး သမီးကြည့်ရတယ် မဟုတ်လား။ ကြက်ကလေးတွေရဲ့ ဘဝကို ဟာသနဲ့သနားကရုဏာနဲ့ရောပြီး ရိုက်ပြထားတာ၊ ချစ်စရာမကောင်းဘူးလား။ ကြက်သားမုန့်လုပ်ဖို့ စက်ကိရိယာကြီးတွေတပ်ထားပြီး ကြက်ကို ဒီဘက်ကနေမောင်းသွင်းလိုက်တဲ့အခါ စက်ကအဆင့်ဆင့် ဆောင်ရွက်သွားမှာ၊ နောက်ဆုံး ကြက်သားမုန့်လေးတွေဖုတ်ပြီးသားထွက်လာမှာ။ အဲဒီကြက်လေးတွေ သူတို့ဘဝဆက်တည်မြဲဖို့ အသည်းအသန်ပြေးရ ရှောင်ရတာ မဟုတ်လား။

ကြက်လေးတွေဘက်ကကြည့်ရင် ဘယ်လောက်များရင်နာ လိုက်မလဲမသိဘူးနော်။ ဥကိုလည်းယူသေးတယ်။ အသားကိုလည်း စားဦးမယ်။

စောစောကပြောတဲ့ စက်ရုံမွေးမြူရေးကြက်မှာတော့ ကြက်တွေရဲ့ဘဝဟာတကယ်ဆိုးဝါးပါတယ်။ Chicken Run ထဲမှာ က ကြက်တွေဟာသေရဖို့ဖြစ်ပေမယ့်မသေခင်မှာ မြေတွက်လုပ် ထဲမှာ နေရောင်ခြည်အောက်မှာတန်းစီပြီးလေ့ကျင့်ခန်း လုပ်နိုင်သေး တယ်။ လွတ်လပ်ပြီးမှသေရတာ။ အခု စက်ရုံမွေးမြူရေးမှာတော့ ကြက်တွေကိုလှောင်ချိုင်လေးတွေထဲမှာပဲထည့်ထားတာ။ သူတို့ဘဝ တစ်လျှောက်လုံးပဲဆိုပါတော့။ နှစ်ပေပတ်လည်နီးပါးပဲကျယ်တဲ့ လှောင်ချိုင်ထဲမှာ ကြက်ဟာ နေနေရတယ်။ အဲဒါမျိုးလှောင်ချိုင်တွေ အများကြီးစိတ်နီးထားတာ။ အဲဒါကို Battery chicken လို့ခေါ်တယ်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံနယ်စပ်
ကက်ရှိုမီးယားမှာရက်လုပ်တဲ့
အာဂျသမင်မွေး ရှောင်စောင်တွေဟာ
အဲဒီဒေသတစ်ဝိုက်မှာ
ရာရနှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက
အလွန်ပိုက်ဆံချမ်းသာတဲ့
အပေါ်လွှာလူမူလိုင်တွေ
မင်္ဂလာသတို့သမီးလောင်းကို
လက်ဆောင်ပေးဖို့ ခေတ်စားခဲ့တယ်။
ရှောင်စောင်တစ်ထည်ရဖို့
အနည်းဆုံး ချီရပ်စ် Chirus သမင်
သုံးကောင်ကနေ ငါးကောင်
အသက်ခံရတယ်။

သူတို့ရုပ်ရဲတဲ့လှောင်ချိုင် ကြမ်းပြင် ကရွေ့ကို နှိမ့်လျှောနေတာ။ ဒါမှ ကြက်ဥဥတဲ့အခါ ကြက်ဥကရွေ့ကို လျှောကျဆင်းသွားမယ်လေ။ အ လွယ်တကူ ကောက်နိုင်အောင်လို့ တဲ့။ အဲဒီလှောင်ချိုင်ရဲ့ရွေ့မှာ တစ် ဆက်တည်း အပေါက်လေးတွေနဲ့ အစာနဲ့ရေထားပေးတယ်။ ကြီး ထွားဟော်မုန်းတွေ၊ ပိုးကိုကာကွယ် မယ့်ပဋိဇီဝဆေးတွေပေးထားတာ ပေါ့။

သူတို့အဆိုအရတော့ အဲ ဒီလိုအနေအထားနဲ့ထားရင် ကြက် တွေရဲ့ဥဥနှုန်းက ပိုများတယ်တဲ့။ တစ်ကောင်ချင်းတစ်နှစ်ကို ၂၆၁ ဥ လောက်ဥသတဲ့။ သာမန်အတိုင်း မွေးမြူတဲ့ ကြက်တွေကတော့

တစ်နှစ်ကို ၁၉၉ ဥလောက်ပဲ ဥသတဲ့။ အဲဒီ ဥဥတဲ့ ဥစားကြက်တွေ မဥနိုင်တော့ဘူး။ ဥထွက်နှုန်းနည်း သွားပြီဆိုရင် အသားအတွက်သတ်လိုက်တော့တာပဲ။

အခုတော့ အဲလိုစက်ရုံမွေးမြူရေးတွေကို တားမြစ် ပိတ်ပင်မှုတွေလုပ်ကုန်ကြပြီ။ လက်လည်း လျှော့ကုန်ကြပြီ။

အဲဒီ မွေးမြူရေးဟာ မွေးမြူရေးကုန်ကျစရိတ်သက်သက် က ဘာမှမရှိပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ တိရစ္ဆာန်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးရဲ့ ဖိအားက များတယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဖိအားက များတယ်။ ကျန်းမာရေးပြဿနာ (ဓာတုပစ္စည်းဆေးဝါးတွေကြောင့်) တွေကများ တယ်။ အဲဒါတွေရဲ့ကုန်ကျစရိတ်ကြောင့် စုစုပေါင်းလိုက်တော့ စရိတ်မြင့်နေတာပေါ့။

ဝက်မွေးမြူရေး၊ နွားမွေးမြူရေးမှာလည်း ဒီလိုပါပဲ။ နွားမွေးမြူရေးဆိုရင် နို့စားနွားတွေကိုတစ်နှစ်ပတ်လုံးရဲ့ လေးပုံသုံးပုံလောက် နို့ထွက်နေအောင်လုပ်ထားတယ်။

အန်တီငယ်ငယ်တုန်းက နွားနို့ကြိုက်တယ်။ အေးလေ၊ နွားနို့မကြိုက်တဲ့ကလေးရယ်လို့ ဘယ်ရှိပါ့မလဲနော်။ အဲဒါ တစ်ရက် တော့ နွားမွေးတဲ့ခြံက မေမေအသိအိမ်ဖြစ်နေတော့ သွားလည်ရင်းနဲ့ နွားနို့ညစ်တာကို သွားမြင်မိတယ်။ နွားကလေးရော၊ နွားမကြီးရော၊ သနားပါတယ်။ နွားကလေးခမာ နို့ထွက်လာရုံပဲ သူက နို့စို့အစပျိုး ပေးရတာ၊ တကယ်နို့ကောင်းကောင်းထွက်တော့ သူ မစို့ရတော့ ဘူးပေါ့။ အဲဒီနောက် နွားနို့သောက်တဲ့အခါတိုင်း အဲဒီနွားသားအမိကို မျက်စိထဲ မြင်မြင်လာတော့တာပဲ။

နွားမွေးမြူရေးစက်ရုံတွေမှာတော့ သူတို့ကမွေးမြူစောင့် ရှောက်ပုံလည်းစနစ်ကျ၊ ဆေးဝါးအကူအညီလည်း ယူထားတာမို့ နွားနို့ပမာဏဟာနွားကလေးစို့နိုင်တဲ့ပမာဏထက် ငါးဆလောက် တောင်ထွက်တယ်ဆိုပဲ။ ဒါပေမဲ့ကွယ်၊ ငါးနှစ်ခြောက်နှစ်လောက် နို့ထုတ်ယူပြီးလို့ ဒီနွားမနို့ခန်းတော့မယ်ဆိုရင် အသားစားဖို့ သတ်ပစ် လိုက်ကြတော့တာပါပဲတဲ့။ သာမန်သဘာဝ သက်တမ်းက နှစ်

www.burmeseclassic.com

ရိုက်တယ်လေ။

အဲဒါက တိရစ္ဆာန်တွေကို အာဟာရအဖြစ် သတ်တဲ့နည်း။

လူတွေဟာ တိရစ္ဆာန်တွေကို နည်းအမျိုးမျိုးနဲ့ သတ်တာ၊ ရည်ရွယ်ချက်အမျိုးမျိုးနဲ့သတ်တာ သမီးရဲ့။

အရေခွံသားရေကိုလိုချင်လို့သတ်တယ်။ ချိုလိုချင်လို့သတ်တယ်။ အစွယ်လိုချင်လို့သတ်တယ်။ အမျိုးမျိုးပါပဲ။ နောက်တစ်ခုက အမဲလိုက်ရင်းသတ်တာ။ အသားစားချင်လို့လည်း မဟုတ်။ အသုံးအဆောင်အဖြစ် ငွေလိုချင်တဲ့လောဘကြောင့်လည်းမဟုတ်။ ပျော်ဖို့ သက်သက်သတ်တာ။ Hunting လို့ ခေါ်နိုင်တယ်။ သွေးဆာတဲ့ ကစားပွဲ (Blood sport) လို့လည်း ခေါ်နိုင်တာပေါ့နော်။

ဥပမာ စပိန်နိုင်ငံက နွားရိုင်းသတ်ပွဲ။ နွားရိုင်းတွေဟာ နွားရိုင်းသတ် ကစားသမားရဲ့ကစားမှုကို သွေးထွက်သံယိုအနာတရ ခံရတယ်။ နောက်ဆုံးနွားရိုင်းကိုသတ်ပစ်ပြီး သူ့အသားကိုစားတယ်။ မြေခွေးတွေဟာ အမဲလိုက်ခံရတယ်။

မိကျောင်းတွေဟာ သားရေနဲ့အသားအတွက် မွေးမြူခံရတယ်။

ဒါတွေအပြင် ဆိုးဝါးတယ်လို့ယူဆရတာ တစ်ခုရှိသေးတယ်။ အဲဒါကတော့ တိရစ္ဆာန်လေးတွေကိုအရှင်လတ်လတ် ဖြတ်တောက်တာ။ အဲဒါကို Vivisect လို့ ခေါ်တယ်။ အန်တီ တစ်ခါပြောဖူးတဲ့ ကြက်တွေကို ခြေဖြတ်လက်ဖြတ်ရောင်းတာမျိုး။ Chinese Box ဇာတ်ကားထဲမှာ ဟောင်ကောင်မှာ ကြက်အရှင်တစ်ကောင်ကို တောင်ပံရင်အုပ်တစ်ခြမ်းဖြတ်ပစ်တဲ့ပြကွက်အကြောင်း အန်တီပြောဖူးသေးတယ်ထင်ပါတယ်။ အဲဒီအခန်းမှာ အန်တီ ဗီဒီယိုစက်ပိတ်ပစ်လိုက်တာ။ အခွေကို ဆက်မကြည့်ခဲ့တော့ဘူး။ အခုထိ Chinese Box ကို ထပ်မကြည့်ဖြစ်တော့ပါဘူး။ အဲဒါဟာ ဝိဗဆက်(က်)(တ်) (Vivisect) ပေါ့။ The Cell ဆိုတဲ့ စိတ္တဇ လူသတ်သမားတားထဲမှာလည်း မြင်းတစ်ကောင်ကို စက်ခလုတ်နဲ့ အပိုင်းပိုင်း ဖြတ်ပစ်တာပါတယ်။ အဲဒါမျိုးတွေကို ရိုက်ပြတဲ့ လူတွေရဲ့ စိတ်ထဲ

ဘယ်လိုရှိမလဲမသိဘူးနော်။ အဲဒါတွေကို မြင်ရတဲ့အခါ ကလေးတွေအတွက် ဆင်ဆာဆိုတာလိုတာပဲလို့ ပိုပြီး ထင်ရှားလာတာပေါ့။

ရုပ်ရှင်ထဲက အဲဒီအပြုအမူတွေဟာ တကယ်ရိုက်ပြတာ မဟုတ်ပါဘူးလို့ (ရုပ်ရှင်နောက်ဆုံးစာတမ်းထိုးတဲ့အခါ) ခွင်းပြရတာတွေလည်းရှိတယ်။ ဤ ရုပ်ရှင်တို ရိုက်ကူးရာ၌ မြင်းတစ်ကောင်မှ ထိခိုက်ဒဏ်ရာမရခဲ့ပါဆိုတဲ့ စာတမ်းမျိုးကတော့ ကောင်းဘွဲ့တားတွေ၊ မြင်းတပ်တိုက်ပွဲကားတွေမှာရေးနေကျ စာတမ်းမျိုးပေါ့။

ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ တိရစ္ဆာန်ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့၊ တိရစ္ဆာန်အခွင့်အရေးတောင်းဆိုတဲ့အဖွဲ့တွေရှိတာကိုး။ ၁၉၇၀ နောက်ပိုင်းမှာ ခေတ်စားလာခဲ့တယ်။ အထူးသဖြင့် ၁၉၇၅ ခုနှစ်မှာထုတ်ဝေခဲ့တဲ့ ပီတာဆင်းဂါး (Peter Singer) ရဲ့ Animal Liberation ဆိုတဲ့ စာအုပ်ထွက်ပြီးတော့ပေါ့။

တိရစ္ဆာန်အခွင့်အရေးလှုပ်ရှားဆောင်ရွက်တဲ့ လူတွေဟာ အဖွဲ့တွေစုပြီးလှုပ်ရှားကြတယ်။ သားမွေးကုန်ကူးတာ၊ အသားကုန်ကူးတာတွေ၊ တိရစ္ဆာန်တွေကိုအရှင်လတ်လတ် ဖြတ်တောက်ခွဲစိတ်ညှဉ်းဆဲတာတွေ၊ သွေးထွက်သံယိုကစားတာတွေ၊ အမဲလိုက်တာတွေကို ဆန့်ကျင်ကြတာပေါ့။ တချို့အဖွဲ့တွေဆို စိတ်ဓာတ်ပြင်းထန်လွန်းလို့ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်တွေ၊ အိမ်မွေးချစ်စနီးတိရစ္ဆာန်တွေ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုကိုပါ ဆန့်ကျင်ကြပါတယ်။ ဒါတွေဟာလည်း နည်းမျိုးစုံနဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေကိုအမြတ်ထုတ်တာလို့ သူတို့ မြင်ကြတာကိုး။

နောက်တစ်ခုပတ်သက်နေတာက ရှားပါးပြီး မျိုးတုံးတော့မဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်

၁၉၇၆ ခုနှစ်မှာ လန်ဒန်မြို့ရှိ ကားရိုဒေါင်နစ်ဘုရားတော်ဝင်ရောက်စီးနင်းရာတွေတွေ့သွားတဲ့ ကြံ့ချို ၁၅၀ ခုဟာ ဒေါ်လာ လေးဒသမလေးသန်း တန်ဖိုးရှိတာမို့ ကမ္ဘာမှာ အကြီးမားဆုံး သိုလှောင်စုပုံထားတဲ့ ကြံ့ချိုတွေပဲလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

စောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့တွေပဲ။ သူတို့က သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို (သနားငဲ့ညှာမှုထက်ပိုပြီး) ဦးစားပေးလှုပ်ရှားတဲ့အဖွဲ့တွေပေါ့။ အဲဒီအတွက် ပဋိညာဉ်တစ်ခုတောင်ရှိတယ်။ အဲဒါကို အတိုကောက် CITES လို့ ခေါ်တယ်။

Convention on International Trade in Endangered Species လို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီပဋိညာဉ်အရ ရှားပါးတိရစ္ဆာန်နဲ့ အပင်ရှစ်ထောင်လောက်ကို အဓိကထားပြီးကာတွယ်ရေးဥပဒေတွေထုတ်တယ်။ အဲဒီကနေထပ်ခွဲလိုက်တော့ မျိုးစိတ်ပေါင်းသုံးသောင်းလောက်ကို သူတို့စာရင်းပြုစုပြီး ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ကြတယ်လို့ ပြောတာပဲ။

ဒါကြောင့်လည်းပါမယ်။ (ရောဂါကူးမှာစိုးတာလည်းပါမယ်) နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံကနေတခြားနိုင်ငံကို အပင်၊ အသီး၊ တိရစ္ဆာန်သယ်ဆောင်ခွင့်မရှိဘူး။ သယ်လာတာတွေရင် ဥပဒေနဲ့အရေးယူမယ်။ ဒဏ်ငွေဆောင်ရမယ်ပေါ့။ အမေရိကန်နိုင်ငံကိုအဝင်

လေဆိပ်မှာ အကောက်ခွန်ဝန်ထမ်းတွေနဲ့ လုံခြုံရေးဝန်ထမ်းတွေဟာ ဧည့်သည်ကို မေးခွန်းတစ်ခုပဲမေးတယ်။ အသီးတွေပါသလား၊ အပင်တွေပါသလားတဲ့။ မပါဘူးဆိုရင်ပြီးရော၊ မပါဘူးလို့ပြောပြီး မသင်္ကာစရာတွေလို့ရှာမိရာကတွေ့သွားရင်တော့ အရေးယူခံရတော့တာပဲ။

အရေးမယူလို့လည်းမဖြစ်တော့ဘူး။ အပင်နဲ့သတ္တဝါတွေကိုကုန်ကူးတဲ့လုပ်ငန်းဟာ ကမ္ဘာမှာဆိုးဆိုးဝါးဝါးအရှိန်ပြင်းနေခဲ့ပြီ။ တစ်နှစ်ကိုဒေါ်လာသန်းသုံးထောင်ဖိုးလောက်အလုပ်ဖြစ်နေကြတာ။ အဲဒီထဲက သုံးပုံတစ်ပုံလောက်ကနေတစ်ဝက်လောက်

ထိုင်းနိုင်ငံမှာ ဆင်တွေရဲ့နေရာပျောက်ဆုံးကုန်ခဲ့ပြီ။ မြို့ကြီးတွေမှာ ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်တွေကိုဖျော်ဖြေဖို့ မောင်းသွင်းယူလာခံရတဲ့ဆင်တွေကောင်ရေ ၃၀၀ လောက်ရှိတယ်။ တောထဲက မိခင်ဆင်မကြီးတွေကို ဖမ်းသတ်ပြီး ဆင်သားပေါက်လေးကို ဖမ်းကြတယ်။ မြို့ပေါ်မှာ ဆက်ကပ်ပြပွဲလုပ်ပြီး ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်တွေကို ဆွဲဆောင်ငွေရှာဖို့ပေါ့။

ဟာ တရားမဝင်ခိုးထုတ်ရောင်းဝယ်နေကြတာတွေပါ။ တျားနဲ့ ကြုံတွေ့တာ အဓိကမျက်စိကျစရာကုန်တွေပေါ့။

ဆင်စွယ်နဲ့ပတ်သက်လို့ကတော့ ဆင်စွယ်ရဲ့တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်တဲ့အသုံးဝင်မှုကို သမီးသိပါတယ်။

ဆင်စွယ်ကို ပန်းကနုတ်တွေထွင်းပြီး အထဲမှာအရုပ်တွေ ထုထားတာမျိုး သမီးမြင်ဖူးမှာပေါ့။ ဆင်စွယ်တစ်ချောင်းကို လက်မှုပညာရှင်တစ်ယောက်က လက်ရာမြောက်မြောက်ထွင်းထုတဲ့ပန်းပုဟာ အံ့မခန်းမြင်ကွင်းပဲလေ။ ဘုရားတွေမှာလှူထားကြတဲ့ ဆင်စွယ်ထွင်းပန်းကနုတ်လက်မှုအနုပညာတွေဟာ မြန်မာပြည်မှာမြင်နေကျမြင်ကွင်းတွေ။ ဒါပေမဲ့ ဒီလိုလှပတဲ့ အနုပညာလက်ရာဟာ တိရစ္ဆာန်တစ်ကောင်ရဲ့အသက်နဲ့ လဲယူရတယ်ဆိုတဲ့အမြင်မျိုးတော့ ဘယ်သူမှခံစားတွေးတောကြည့်ဖြစ်မယ်မထင်ဘူး။ သဘာဝအလျောက် သေပြီးတဲ့ဆင်ကိုသာ အစွယ်ဖြတ်ပြီးယူကြမှာပါလို့ အကောင်းမြင်ပါခနဲ့ စိတ်ကူးယဉ်ကြည့်ကြမှာကိုး။

ဆင်စွယ်ကိုမှ ဘာကြောင့်အလှပန်းပုထုကြတာလဲ။ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းလုပ်ကြတာလဲဆိုတော့ ဆင်စွယ်ဟာအနှစ်ကမာကျောပြီး ကြွေးသားလို့အရောင်လက်နေလို့ ကနုကမာရောင်လိုရောင်ပြေးလေးဖြစ်နေလို့ဖြစ်မှာပေါ့။ လိုချင်တဲ့ပုံစံကိုထွင်းယူဖို့ အကောင်းဆုံးအနှစ်သားဖြစ်မှာပေါ့ကွယ်။

ဘာဖြစ်ဖြစ်တို့နိုင်ငံမှာတော့ဆင်တွေကို သစ်ထုတ်လုပ်ရေးမှာတန်ဖိုးရှိရှိ၊ အကျိုးရှိရှိအသုံးချနေကြတာပဲ။ ဆင်စွယ်ရဖို့ ခိုးသတ်၊ ခိုးထုတ်၊ ကုန်ကူးတဲ့တရားမဝင်လုပ်ငန်းဟာ တို့ဆီမှာ ဆိုးဆိုးဝါးဝါး မရှိလှပါဘူး။ အာဖရိကမှာလို နာမည်မပျက်ပါဘူး။

တို့ဆီမှာဆင်ဖမ်းတယ်။ ဆင်တွေကိုအရိုင်းကနေ၊ အယဉ်မြစ်အောင်လေ့ကျင့်ပေးတယ်။ ပြီးတော့ လုပ်ငန်းမှာသုံးတယ်။ ဆင်ဟာ မိသားစုဝင်လိုဘဲ ဖြစ်နေကြတယ်။ ပူတာအိုဘက်တို့လို နေရာမျိုးမှာဆိုရင် လယ်စိုက်တဲ့နေရာမှာဆင်ကို နွားလိုပဲ သုံးကြတယ်။ တစ်ခါတုန်းက အန်တီပူတာအိုရောက်တော့လမ်းမှာချာတိတ်

တစ်ယောက်ဆင်ကို ကောက်ရိုးတွေ၊ ဝန်စည်စလှယ် တွေတင်ပြီး စီးလာတာတွေ့ရတယ်။ တို့အညာမှာ ကလေးတွေ နွားကျောင်း၊ ကွဲကျောင်းရင်းကျွဲစီးလာ သလိုပဲ။ ချာတိတ်နဲ့ဆင်နဲ့နေသားတကျ ရင်းရင်း နီးနီးပဲ။ အဲဒီမြင်ကွင်းလေးက ချစ်စရာကောင်းလွန်းလို့

မျက်စိထဲမှာ စွဲကျန်နေခဲ့တာပဲ။

တို့ဆီမှာ သူတို့ပြောတဲ့ တိရစ္ဆာန်အခွင့်အရေး (Animal Right) ဆိုတာကို တောင်းဆိုစရာ မလိုလောက်အောင်ပါပဲ။ တိရစ္ဆာန်တွေကို ညာတာစာနာတဲ့ စိတ်ရှိသူများတာက တစ်ကြောင်း၊ နောက်တစ်ကြောင်းက တို့ဆီမှာ သုတေသနလုပ်ငန်းတွေမရှိတော့ တိရစ္ဆာန်တွေကို အရှင်လတ်လတ် ညည်းဆဲ စမ်းသပ်စရာ မလိုတာက တစ်ကြောင်းပေါ့။

သူတို့ဆီမှာကျတော့ တိရစ္ဆာန်သေးသေးလေးတွေရော၊ ကြီးကြီးတွေရော အမျိုးပေါင်းစုံကို စမ်းသပ်ကြတာပဲ။ ဟိုဆေး ထိုးပေးကြည့်လိုက်၊ ဒီဆေးထိုးပေး ကြည့်လိုက်၊ ဖြစ်လာတဲ့ အခြေအနေကို စောင့်ကြည့်လိုက်။ အဲဒါကို Vivisection လို့ပဲ ခြုံပြီး ခေါ်ကြတယ်လေ။ အရင်တွန်းက Vivisector ဆိုတဲ့ စကားလုံးဟာ တိရစ္ဆာန်လေးတွေကို အရှင်ခွဲစိပ်ဖြတ်တောက် ညည်းဆဲတဲ့ဝါသနာရှိတဲ့ လူတွေအတွက်ပဲသုံးခဲ့တာ။ အခုတော့ သုတေသနအဖွဲ့တွေကိုပါ Vivisector လို့သုံးနေကြပြီ။ ယူဂေ နိုင်ငံမှာ တစ်နှစ်တစ်နှစ်ကို ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်လုပ်ငန်းအတွက်နဲ့ သေနေရတဲ့ တိရစ္ဆာန်ကောင်ရေသုံးသန်းလောက်ရှိတယ်တဲ့။

ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်မှုတွေကလည်းအမျိုးမျိုးတိုး။ ဆေးဝါး လုပ်ငန်းအတွက်၊ မျိုးရိုးပညာအတွက်၊ ဇီဝနည်းပညာအတွက်၊ စိုက်ပျိုးရေးအတွက်၊ ဓာတုနည်းပညာအတွက်၊ အို စုံလို့ပါပဲ။

တိရစ္ဆာန်အခွင့်အရေး လှုပ်ရှားတောင်းဆိုသူတွေဟာ အသက်နဲ့ခံစားမှုဆိုတဲ့ကိုယ်ချင်းစာမူတွေ၊ နီတိကျင့်ဝတ်တွေနဲ့ချည်း တောင်းဆိုတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ သိပ္ပံနည်းပညာ ရလဒ်အရ လည်း ဆိုးကျိုးတွေအများကြီးပေးနိုင်သေးတာကြောင့်ပါ။ နို့တိုက်

သတ္တဝါ တိရစ္ဆာန်လေးတစ်ကောင်မှာ အောင်မြင်ပေ မယ့် လူမှာမအောင်မြင်နိုင်တာတွေရှိမယ်။ ဒါကို အောင်မြင်ပြီထင်ပြီးအသုံးပြုရင် လူသားမှာအန္တရာယ် အလွန်ကြီးမယ်လေ။ ဖြစ်လည်းဖြစ်ခဲ့ဖူးတဲ့သားဓက တွေအများကြီးပါ။ ဥပမာ သာလီဒိုမိုက် (Thalido- mide) ဆိုတဲ့ဆေးပေါ့။ ကမ္ဘာမှာ တကယ်ကို ကြောက်မခန်းလိလိ အန္တရာယ်ဖြစ်ခဲ့တဲ့ဆေး။ ပူးလေးတွေနဲ့စမ်းသပ်တာအောင်မြင် တယ်။ လူမှာသုံးတယ်။ နှစ် ၂၀ လောက်ကြာတော့မှ သာလီဒိုမိုက် သုံးခံရတဲ့မိခင်တွေရဲ့ သန္ဓေသားတွေ ဆိုးကျိုးဘာတွေရခဲ့သလဲ ဆိုတာသိရတော့တယ်။ အားလုံးလွန်သွားခဲ့ပြီ။

ဆေးတစ်ခု၊ ပစ္စည်းတစ်ခုရဲ့အန္တရာယ်ကို ကွဲကွဲပြားပြား

မသိမီမှာ စမ်းသပ်ခံလိုက်ရတဲ့ လူတွေရဲ့ဘဝဟာတကယ့်ငရဲပါပဲ။ နို့တိုက်သတ္တဝါလေးတွေမှာအောင် မြင်လို့လူတွေမှာ အန္တရာယ်မရှိ ဘူးလို့ပြောလို့မရဘူးလေ။ တချို့ ဆေးကုမ္ပဏီကြီးတွေက သူတို့ စမ်းသပ်လို့တိရစ္ဆာန်နဲ့ အောင်မြင် ပြီးသားဆေးတွေကို သူတို့ဆီမှာ သုံးခွင့်မရသေးချိန်မှာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင် ငံတွေကို ဖြန့်ဝေလေ့ရှိကြတယ်။ ဆေးအသစ်တွေပေါ့။ နည်းမျိုးစုံနဲ့ ကြော်ငြာတယ်။ဘာကောင်းတယ်၊ ညာကောင်းတယ်ပေါ့လေ။ ဖွံ့ဖြိုး ဆဲတတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတွေကအစိုး ခုတွေ၊ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်း တွေဟာလတ်တလောဒုက္ခများ တွာ ကြုံတွေ့နေရတာမို့ ဒီ စစ်ရှည်ကြာမှသိရမယ့်ကိစ္စတို့

တစ်နိုင်ငံလုံးမှာတော့ ကောင်ရေ ၅၀၀၀ တောင် မကျန်တော့ပါဘူး။ ဒီအထဲက ကောင်ရေ ၁၀၀၀ ထက်မနဲ ဆင်တွေကို ဖာရားမဝင် သစ်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းအတွက် သုံးကြတယ်။ ဆင်တွေကို စိတ်ကြဲဆေးတွေကျွေးပြီး အလုပ်အများကြီးလုပ်အောင် ခိုင်းကြတယ်။ ခိုင်းမရတော့လောက်အောင် ပိန်လှီချိန်နဲ့သွားတဲ့ဆင်တွေကိုတော့ နေရာမှာပဲ ပစ်ထားခဲ့တာပဲ။ အစာငတ်ရေငတ်နဲ့ သေဆုံးရတယ်။

ဘာတို့ကို စဉ်းစားချိန်မရရှာဘူး။ သူတို့မှာ အခက်အခဲတွေက
ဘက်ပေါင်းစုံလေး၊ ဒါကိုအခွင့်ကောင်းယူပြီး သူတို့ဆီမှာခွင့်ပြုချက်
မရသေး။ စမ်းသပ်စောင့်ကြည့်အဆင့်မှာပဲရှိသေးတဲ့ဆေးဝါးပေါင်း
စုံကို တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတွေဆီ လိုမ့်သွင်းကြတော့တာပဲ။ သူတို့
သုတေသနစရိတ်၊ ကုန်ကျစရိတ်လည်း သိပ်မများတဲ့ ကိစ္စမျိုးမှာပေါ့။

သိပ်ကုန်ကျစရိတ်များတဲ့ဆေးဝါးမျိုးကျလည်း ဖွံ့ဖြိုးဆဲ
နိုင်ငံတွေမှာ ဖြန့်လို့မရဘူး။ ဈေးကြီးလွန်းလို့ဘယ်သူမှမသုံးနိုင်ဘူး။
ဒီတော့ သူတို့နိုင်ငံမှာပဲသုတေသနစရိတ်ကြေတဲ့အထိ ဆေးကို
ဈေးကြီးကြီးမြင့်တင်ဖြန့်။ ပြီးတော့မှ သုံးနှစ်လေးနှစ်စသဖြင့် ငွေဝင်
ပြီးပြီဆိုတော့မှ ကုမ္ပဏီခွဲတွေကိုဈေးသက်သက်သာသာနဲ့ ရောင်းနိုင်
မယ့် နည်းပညာဖော်မြူလာကို ရောင်းပေးလိုက်တာပေါ့။ ဒီလိုနည်းနဲ့
ဆေးတွေဟာ ပြင်သစ်၊ အင်္ဂလန်၊ ဂျာမဏီ၊ အမေရိကန်ဆိုတဲ့ကုမ္ပဏီ
တွေကနေ ဆိုက်ပရပ်စ်တို့၊ အိန္ဒိယားတို့ ဖြစ်လာတာနေမှာပေါ့နော်။

အဲဒီလို Vivisector သမားတွေဆီမှာ အစမ်းသပ်ခံသွား
ဖြစ်ရတဲ့တိရစ္ဆာန်တွေရဲ့ဘဝဟာ ဘယ်လောက်များဆိုးဝါးလိုက်မလဲ။

အန်တီကို မိတ်ဆွေတစ်ယောက်က မေးဖူးတယ်။ မင်းသာ
တိရစ္ဆာန်တစ်ကောင်ကောင် ဖြစ်ရမယ်ဆိုရင် ဘာ
တိရစ္ဆာန်ဖြစ်ချင်လဲတဲ့။ အန်တီက သိမ်းငှက် သို့မဟုတ်
လင်းယုန်လို့ ဖြေလိုက်တယ်လေ။ မျိုးတုံးပြီးပျောက်
ကွယ်ကာမှပျောက်ကွယ်စေတော့၊ အစမ်းသပ်ခံ
သတ္တဝါတော့ မဖြစ်ချင်ပါဘူးကွယ်။

(ကလျာမဂ္ဂဇင်း အောက်တိုဘာ ၂၀၀၁)

လူရဲ့ အပြုအမူကြောင့်ရတဲ့ဓာတ်ငွေ့က သဘာဝအက်စစ်ငွေ့ထက် လေးဆပိုများတယ်လေ။

အက်စစ်မိုး

ဒီတစ်ခါတော့ သမီးကို အက်စစ်မိုး (Acid Rain) အကြောင်း ပြောပြရမလားလို့ စိတ်ကူးတယ်။ အက်စစ်မိုးအကြောင်း ပြောမယ်ပြောမယ်နဲ့ မပြောဖြစ်ခဲ့တာဟာ မေ့နေလို့တော့မဟုတ်ပါဘူး။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ အက်စစ်မိုးရဲ့ ထိခိုက်မှုတယ်လောက်ရှိခဲ့ပြီလဲဆိုတာ အန်တီမသိခဲ့တော့ သိဖို့အရေးအကြီး လို့လား။ မလိုဘူးလားမဝေခွဲတတ်လို့ပါ။

ဈေး

မသန့်ရှင်းတဲ့ရေကို လူတွေသောက်နေကြတာ၊ ယင်လုံအိမ်သာတွေမရှိတာ၊ အိမ်ပတ်ဝန်းကျင်မှာ မြောင်းပုပ်တွေရှိနေတာ၊ ဒါတွေက ကလေးတွေကို နေ့စဉ်နှင့်အမျှရောဂါဖြစ်စေ၊ သေဆုံးစေတဲ့အန္တရာယ် တွေ မဟုတ်လား။ စိတ်ထဲမှာ အဲဒီကိစ္စတွေပဲရောက် ရောက်လာတော့ ကိုယ်မြင်မနေရတဲ့အတိမ်အနက် မခန့်မှန်းနိုင်တဲ့ အက်စစ်မီးဟာ နောက်ကိုရောက်ရောက်သွားတာပေါ့။

မြန်မာနိုင်ငံမှာ အက်စစ်မီးရဲ့ထိခိုက်မှုဟာ ဘယ်လောက် ရှိနေခဲ့ပြီလဲ။ ဆိုလိုတာက ဘယ်မြစ်ရေ၊ ချောင်းရေဟာ အက်စစ်မီး ကြောင့် အက်စစ်ချဉ်နှုန်းများနေခဲ့ပြီလဲ၊ ဒါလည်းအန်တီမသိပါဘူး။ သိပ်သိချင်လှပါရဲ့၊ ဒါပေမဲ့မသိဘူး။ ဘယ်စာအုပ်ထဲမှာဖတ်ရမလဲ၊ ဘယ်သူ့ကိုမေးရမလဲ၊ ဒါလည်းမသိပါဘူး။

ဒါကြောင့် ရင်းနှီးတဲ့သူတွေကအန်တီကို ရယ်သလိုမော သလိုနဲ့အပြစ်တင်ကြတာ။ နင်ဟာနိုင်ငံခြားကအကြောင်းတွေပဲ သိတယ်။ ကိုယ့်မြန်မာနိုင်ငံကအကြောင်းတွေကို မသိဘူးတဲ့။

အဲဒါ အမှန်ပါပဲ။ အန်တီဝန်ခံပါတယ်။

ထားပါတော့၊ အခုတော့အက်စစ်မီးအကြောင်းပဲနည်းနည်း ပြောကြတာပေါ့။

အက်စစ်မီးဆိုတာဘာလဲ။

သဘာဝထက်လွန်ကဲပြီး ထူးထူးခြားခြားအက်စစ်အချဉ် နှုန်းများနေတဲ့ နှင်း၊ နှင်းမှုန်၊ မိုး၊ မိုးသီးစတဲ့ ပုံစံအမျိုးမျိုးသော ရေတွေဟာ ကောင်းကင်ကနေကျလာတာကို အက်စစ်မီးလို့ခေါ်တာ ပါပဲ။

သူတို့က ဘာဖြစ်လို့ အက်စစ်အချဉ်နှုန်းများရသလဲ။

ပတ်ဝန်းကျင်ကောင်းကင်မှာရှိနေတဲ့ ဆလဖာဒိုင်အောက် ဆိုဒ်တို့၊ နိုက်ထရိုဂျင်အောက်ဆိုဒ်တို့ကြောင့် ဖြစ်ရတာပါ။ အဲဒီ ဓာတ်ငွေ့တွေဟာ ရေခဲထိပြီးဓာတ်ပြုတဲ့အခါ ဆာလဖျူရစ်အက်စစ်၊ နိုက်ထရစ်အက်စစ်တွေရလာတယ်။ အဲဒီအက်စစ်တွေဟာ ကမ္ဘာ မြေကြီးကို မိုးအဖြစ်၊ နှင်းအဖြစ် ပြန်ရွာကျလာတာပဲ။ မြေကြီးထဲကို

စိမ့်ဝင်မယ်၊ မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်တွေ ထဲစိမ့် ဝင်မယ်။ မြေကြီးနဲ့ရေဟာအက်စစ်ချဉ်နှုန်း ပိုများကုန်မယ်။ ပိုချဉ်ကုန်မယ်ဆိုပါတော့ သမီးရယ်။

အက်စစ်ချဉ်နှုန်းကိုပြောရမယ်ဆို ရင် pH ဆိုတဲ့စကားလုံးကို အရင်နားလည် ထားဖို့လိုလိမ့်မယ်။

pH ဆိုတာဘာလဲ။ သမီးအကြမ်း ဖျင်းတော့နားလည်ပြီးသားပါ။ တို့သောက် ရမယ့်ရေဟာ pH 7 ရှိရမယ်။ pH7 ထက် နည်းရင် ရေဟာအက်စစ်ဘက်ကိုရောက်မယ်။ pH7 ထက်များ ခုင်တော့ ရေဟာအယ်လ်ကာလီဘက်ကိုများမယ်၊ ဟုတ်တယ် မဟုတ်လား။

pH ဆိုတာ တစ်လီတာထုထည်ရှိတဲ့ အရည်တစ်ခုခုမှာ ပါဝင်တဲ့ ဟိုက်ဒရိုဂျင်အိုင်ယန်းပါဝင်နှုန်း အပြန်အလှန်တိုင်းထားတဲ့ လေ့ကျင့်ရစ်သမ် သင်္ကေတတစ်ခုပါ။ အရည်တစ်ခုရဲ့ဟိုက်ဒရိုဂျင် ပါဝင်နှုန်းအနည်းအများကို pH 0(Zero) ကနေ 14 ထိ ခွဲထား တယ်လို့ သိရတယ်။ p ဆိုတာ Potency ပေါ့။ H ဆိုတာက Hydrogen ပါပဲ။

pH 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0 ဟာ အက်စစ်ရဲ့ တဖြည်းဖြည်း မြင့်သွားတဲ့ဒီဂရီပေါ့။ pH အနည်းဆုံးဟာ အက်စစ်ချဉ်နှုန်းအများ ဆုံးပါပဲ။

အက်စစ်မီးလို့ခေါ်ဖို့ အဲဒီမိုးရေ၊ နှင်းရေရဲ့ pH ဘယ် လောက်ရှိရမလဲ။

pH 5.7 ထက်နည်းရင် အဲဒါအက်စစ်မီးပါပဲ။

တချို့မြစ်ချောင်းတွေဟာနဂိုမူကတည်းက အက်စစ် နည်းနည်းပေါက်နေပြီးသား။ pH6 တို့ ဘာတို့ရှိမှာပေါ့။ အဲဒီလို အက်စစ်ဖြစ်ပြီးသားရေ မြေဟာ အက်စစ်မီးကြောင့် အချဉ်နှုန်းပိုများ သွားတော့မှာပေါ့။ နဂိုတုန်းက အယ်လ်ကာလီဓာတ်ဘက်ရောက်

လူကိုယ်ထဲမှာ အသက်ရှင်နေတဲ့ ဘက်တီးရီးယားပိုးတွေရဲ့ အလေးချိန် ၂ ကီလိုဂရမ်ရှိတယ်။

နေတဲ့ရေမြေပေါ်မှာ အက်စစ်မိုးကျလာရင်ဘယ်ဖြူပါ့မလဲ။ မတုတ်ဘူးလား။ pH များနေရာကနေ pH နည်းသွားတော့ သဘာဝအနေအထားတောင်ရောက်သွားဦးမယ်လေ။ တချို့ မြစ် ချောင်း ကန်တွေဟာ အယ်လ်ကာလီဖြစ်နေခဲ့ပါတယ်။

ဥပမာ အထင်အရှားပြစရာ မြန်မာနိုင်ငံမှာရှိတယ်။ ဘုတလင်မြို့နယ်က တွင်းတောင်ကန်ရေဟာ အယ်လ်ကာလီပေါ့။ ပင်လယ်ရေထက်တောင် pH များသေးတယ်။

အက်စစ်မိုးဟာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ဘယ်လိုထိခိုက်သလဲ။

မြစ်ချောင်း၊ ကန်ရေမှာ pH နည်းပြီး အက်စစ်များလာတဲ့အခါ အဲဒီအထဲကငါးတွေမျိုးမပွားတော့ဘူး။ ရှိပြီးသားငါးတွေလည်း မကျန်းမမာဖြစ်မယ်။ သေတောင်သေကုန်နိုင်ပါတယ်။ ငါးနဲ့ငါးဥတွေကိုသာမက ဖားဥတွေကိုလည်း မျိုးမပွားနိုင်အောင် အက်စစ်ကတားလိုက်တယ်။

မြေကြီးကိုကျတော့ သူက ဘယ်လို ထိခိုက်သလဲဆိုတော့ အက်စစ်ဟာမြေကြီး မြေဆီလွှာထဲကအာဟာရဓာတ်တွေကို သူနဲ့အတူပျော်ဝင်အောင် စုပ်ယူလိုက်ပြီး မြေဆီလွှာကနေထုတ်ပယ်ပေးလိုက်တယ်။ မြေဆီလွှာမှာအာဟာရဓာတ်တွေနည်းကုန်တာပေါ့။ ဒီတော့သစ်ပင်သီးနှံဘယ်လိုလုပ်ပြီးပေါက်တော့မလဲ။

ဒါ့အပြင် အက်စစ်မိုးဟာ

မြေဆီလွှာဖြစ်နှုန်းကိုလည်းတားတယ်။ မြေကြီးမှာ အော်ဂဲနစ်ပစ္စည်းတွေ ပုပ်သိုးဆွေးမြေ့ပြီး မြေဆီလွှာဖြစ်စေတဲ့ဖြစ်စဉ်ကို နှောင့်ယှက်ပါတယ်။ ဒီတော့ စိုက်ပျိုးပင်တွေမသန်စွမ်းတော့ဘူး။ သစ်ပင်ကြီးတွေအသက်မရှည်တော့ဘူးပေါ့။

ကောင်းပြီ၊ အက်စစ်မိုးဖြစ်စေတဲ့ ဆာလဖာဒိုင်အောက်ဆိုက်နဲ့နိုက်ထရိုဂျင်အောက်ဆိုဒ်တွေကကောင်းကင်ထဲမှာ ဘာကြောင့်ရှိနေခဲ့တာလဲ၊ ကြည့်ရအောင်။

ကျောက်မီးသွေးကိုသုံးပြီးလည်ပတ်တဲ့ စက်ရုံတွေက ထုတ်တဲ့မီးခိုးငွေ့ဟာ ဆာလဖာဒိုင်အောက်ဆိုဒ်တွေပေါ့။ ကမ္ဘာကြီးမှာရှိသမျှဆာလဖာဒိုင်အောက်ဆိုဒ်တွေရဲ့သုံးပုံနှစ်ပုံဟာ ကျောက်မီးသွေးနဲ့လည်ပတ်တဲ့စက်ရုံတွေကထွက်တာတဲ့။ ကျန်တဲ့သုံးပုံတစ်ပုံတော့ ရေနံကိုလောင်စာဆီအဖြစ်သုံးတဲ့စက်ရုံတွေ၊ မော်တော်ကားအိပ်ဇောကမီးခိုးတွေ၊ အမှိုက်မီးရှို့တဲ့စက်ရုံက မီးခိုးတွေပဲပေါ့။ ကျောက်မီးသွေးလောင်စာနဲ့လည်ပတ်တဲ့ စက်ရုံကနေထွက်တဲ့ ဆာလဖာဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ဘယ်လောက်များသလဲဆိုရင် သူတို့တိုင်းတာထားတာရှိတယ်။ အဲဒီစက်ရုံတစ်ခုတစ်ခုစာထုတ်တဲ့ ဆာလဖာဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ဓာတ်ငွေ့ဟာ Mount Siant Helens လို့ခေါ်တဲ့ မီးတောင်ပေါက်ကွဲမှုကရတဲ့ဓာတ်ငွေ့ပမာဏနဲ့ ညီမျှပါတယ်တဲ့။ ဓာတ်ငွေ့တန်ချိန်လေးသိန်းတဲ့။

နိုက်ထရိုဂျင်အောက်ဆိုဒ်တွေကတော့ ကားတွေကရတာများပါတယ်။ ကမ္ဘာကြီးထဲက နိုက်ထရိုဂျင်အောက်ဆိုဒ်တွေရဲ့ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းကနေ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းဟာ ကားတွေကထွက်တာ။ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းကတော့ စွမ်းအင်စက်ရုံတွေကထွက်တာ။ အင်ဂျင်တွေမော်တော်တွေဆီကလည်းထွက်တာပဲ။

နောက်တစ်ခုကအက်စစ်တွေ။ စက်ရုံတွေကနေ ရေဆိုးရေညစ်အဖြစ်ထုတ်တဲ့အထဲမှာ အက်စစ်တွေပါတယ်။ စက်ရုံတော်တော်များများဟာအက်စစ်တွေကိုသုံးကြရတယ်လေ။ အက်စစ်အဖြစ်သုံးတာရှိမယ်။ အက်စစ်အဖြစ် ပြန်ထွက်လာတာလည်းရှိမှာပေါ့။

ပင်လယ်ရေပြင်မှာရေနံတွေအကွက်လိုက်ပေါ်လောပျောနေတဲ့အခါ အဲဒီရေနံမျက်နှာပြင်ဟာ လေတိုက်နှုန်းရဲ့ ၃-၄%နဲ့ ရွေ့ပါသွားတယ်။ မော်လီကျူးအလေးချိန်နဲ့ရေနံမှုန်တွေက အငွေ့ပျံပြီး လေထုထဲတက်သွားတယ်။ တခြားအမှုန်တွေက ရေထဲမှာ နှစ်ဝင်ပျော်ဝင်သွားတယ်။ ဒါမှမဟုတ် အမှုန်အမှားသေးသေးလေးတွေအဖြစ် ရေမှာ အဆီဝေကျန်ခဲ့မယ်။ အဲဒီအဆီအမှုန်တွေကို ဘက်တီးရီးယားတွေက ဆွေးမြေ့သွားအောင်လုပ်မယ်။ မော်လီကျူးအလေးချိန်ကြီးတဲ့ အမှုန်တွေကတော့ ကတ္တရာလုံးတွေအဖြစ် ကမ္ဘာ့ သမုဒ္ဒရာထဲမှာ ပတ်လည်နေလိမ့်မယ်။

၇၆

နောက် သဘာဝအရထွက်နေတဲ့ဓာတ်ငွေ့တွေ။ အက်စစ်အမှုန် အမွှားတွေ၊ အက်စစ်ဖြစ်မယ့်ဆာလဖာဒိုင်အောက်ဆိုဒ်နဲ့ နိုက်ထရို ဂျင်အောက်ဆိုဒ်တွေ လေထုထဲမှာရှိတယ်။ ဘယ်ကနေလာကြ သတဲ့လဲ။ မီးတောင်ပေါက်ကွဲမှုကနေရတယ်။ အော်ဂဲနစ်ပစ္စည်းတွေ ဆွေးမြေ့ပုပ်သိုးရာက ရတယ်။ တောမီးတွေ ကနေ ရတယ်ပေါ့။

ဒါပေမဲ့ သဘာဝကရတဲ့ အက်စစ်ငွေ့ဟာ လူလုပ်လို့ရတဲ့ ဓာတ်ငွေ့ တွေထက် နည်းပါတယ်။ လူ့ရဲ့ အပြုအမူကြောင့်ရတဲ့ ဓာတ်ငွေ့က သဘာဝ အက်စစ်ငွေ့ထက် လေးဆ ပိုများတယ်လေ။ အက်စစ်မိုးဟာ လူတွေကို ဘယ်လို ထိခိုက်နိုင်သလဲ။ ကျန်းမာရေးကို တိုက်ရိုက်ထိခိုက်နိုင်တယ်။ ရင်ကြပ် ပန်းနာတို့ အဆုတ်လေပြွန်ရောင်ရောဂါတို့ကတော့ ချက်ချင်းထိတဲ့

ရောဂါတွေပေါ့။ နှစ်ချည်မှထိမယ့်ရောဂါကတော့ သတ္တုအဆိပ် သင့်ရောဂါတွေနဲ့ ကင်ဆာရောဂါ တွေပါပဲ။ အက်စစ်မိုးက သတ္တုအပြင်းစားတွေကို မြေကြီးထဲကနေအရည်ပျော်ပြီး ရေထဲရောက်စေရော။ ငါးတွေအဆိပ်ဖြစ်ရော၊ ရေကိုအဆိပ်သင့်ရော၊ အဲဒီ ရေနဲ့ငါးကလူရဲ့ဗိုက်ထဲရောက်တော့ လူမှာအဆိပ်သင့်ရော။ ဤကဲ့သို့ ကင်ဆာဖြစ်မှာပေါ့သမီးရယ်။

နောက်ပြီး ကောက်ပဲသီးနှံတွေ ပျက်စီးတယ်။ တို့နိုင်ငံမှာလည်း ကောက်ပဲသီးနှံတွေကတော့ နည်းမိုးစုံနဲ့ ပျက်စီး နေတာပါပဲ။ မိုးရွာသင့်တဲ့အချိန်မရွာလို့၊ မိုးမရွာသင့်တဲ့ အချိန် ရွာလို့၊ ပိုးကျလို့၊ ရေလွှမ်းလို့၊ စသဖြင့်ပေါ့။ ဒါပေမဲ့ အက်စစ်မိုးကြောင့် ကောက်ပဲသီးနှံတွေ ပျက်ရတယ်လို့တော့ တစ်ခါမှ မကြားမိဘူး။

အက်စစ်မိုးဟာ အဆောက်အဦတွေကို ပျက်စီးစေတယ်။ ဂရိနိုင်ငံနဲ့အီတလီနိုင်ငံတွေက ရှေးဟောင်းဘုရားရှိခိုးကျောင်းတွေ ကို နှစ်စဉ်တိုက်စားနေတာတဲ့။ အိန္ဒိယရဲ့ တာဂျီမဟာလ်လည်း အက်စစ်မိုးတိုက်စားခံနေရတယ် တဲ့။

အက်စစ်မိုးရှိလေရဲ့လို့ စသိတာကတော့ ၁၉၆၀ ပတ်ဝန်း

ကျင်တုန်းက ဆွီဒင်နိုင်ငံမှာ စသတိထားမိခဲ့တာဆိုပဲ။ အဲဒီအချိန် ကစပြီး ဥရောပနဲ့အမေရိကမှာ ရေကန်တွေ၊ မြစ်တွေမှာ သတ္တဝါတွေ သေကြေနေခဲ့တာကို သူတို့ သတိထားမိလာတာပေါ့။ ဆွီဒင်နိုင်ငံမှာ မြစ်တွေရေကန်တွေကို ထုံးဓာတ်တောင်ထည့်ပေးခဲ့ရသတဲ့။ အက်စစ် ဖြစ်နှုန်းကို နည်းသွားအောင်လို့ပေါ့သမီးရယ်။

အက်စစ်မိုးဟာ စက်ရုံတွေ ကားတွေကနေထုတ်တဲ့ ဓာတ် ငွေ့ကြောင့်ဖြစ်တာမို့၊ တို့နိုင်ငံမှာတော့ အက်စစ်မိုးမလာနိုင်ဘူးလို့ တွက်ဆယုံကြည်လို့မရဘူး။ ဓာတ်ငွေ့တွေ ဟာ လေထဲမှာလွင့်ကုန်နိုင်တယ်လေ။ အမေ ရိကန်နိုင်ငံကဓာတ်ငွေ့တွေဟာ ကနေဒါကို ရောက်ပြီး ကနေဒါမှာ အက်စစ်မိုးရွာစေခဲ့ တယ်။ ဆွီဒင်နဲ့ နော်ဝေနိုင်ငံမှာ ရွာတဲ့ အက်စစ်မိုးတွေရဲ့ကိုးဆယ်ရာခိုင်နှုန်းဟာ သူများနိုင်ငံကလွင့်လာတဲ့ ဓာတ်ငွေ့တွေ ကြောင့် ပါပဲ။

တို့နိုင်ငံဆီကို အိန္ဒိယနဲ့တရုတ် ပြည်က စက်ရုံထုတ်ဓာတ်ငွေ့တွေ ရောက် လာနိုင်သလား။ ဂျပန်နိုင်ငံကတော့ အက်စစ် မိုးဒဏ်ကို အကြီးအကျယ်ခံရတာမို့ သတင်း စာ ဂျာနယ်တွေထဲမှာ အက်စစ်မိုးအကြောင်း ခဏခဏပါနေတာဖတ်ရပါတယ်။ သစ်တော ကြီးတွေ ခြောက်သွေ့ပျက်စီးကုန်တာ၊ ဓာတ် ပုံရိုက်ထားတာ မြင်ရတယ်သမီးရေ။ ခြောက်သွေ့မဲ့နက်နေတာပဲ။

ကောင်းပြီ။ ဒါတွေကြောင့် ဒါတွေဖြစ်တယ်ဆိုတာတော့ သိပြီ။ ဒါတွေ မဖြစ်အောင် ဘယ်လိုထိန်းသိမ်းကာကွယ်ကြမလဲ။ အဲဒါက ပြဿနာရဲ့အခက်ဆုံးအပိုင်းပါပဲ။ လိုက်နာဖို့ ခက်ခဲလွန်းလို့လေ။

အက်စစ်မိုးကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းဖို့ မဆိုထားနဲ့ ကိုယ် ထိခိုက်ခံစားနေရတဲ့ ရေမသန့်ရှင်းမှုကရတဲ့ ရောဂါဝေဒနာတွေ

ဆွီဒင်လူမျိုးတွေနဲ့
ခန့်မှန်းချက်အရ
၂၀၅၀ခုနှစ်ကိုလိုမီတာ
ပတ်လည်ပျံသင်္ချာ
စီမံမြေတစ်ခုဟာ
မြစ်ချောင်းတွေအတွင်းကို
နှစ်စဉ် နိုက်တြိုဂျင်တန်ချိန်
၂၀၀၀ ခန့်
ဝင်ရောက်ခြင်းကနေ
ကာကွယ်ပေးနိုင်တယ်။

ကိုတောင် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းဖို့ဘယ်လောက်ခက်ခဲသလဲ။

အက်စစ်မိုးကိုထိန်းသိမ်းဖို့ ကျောက်မီးသွေးနဲ့လည်ပတ်တဲ့ စက်ရုံတွေအစား နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်နဲ့လည်ပတ်ဖို့ ကြိုးစားကြမလား။ လျှပ်စစ်နဲ့လည်ပတ်ဖို့ကြိုးစားကြမလား။

ပိုဖြစ်နိုင်တာကတော့ မြစ်ချောင်းရေကန်တွေထဲ ကယ်လ်ဆီယမ်ကာဗွန်နိတ်ထုံးဓာတ်ထည့်ပေးတာပါပဲ။ အဲဒါက ပြောင်းလဲဖို့ထက်ပိုလွယ်ကူမှာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ဒါကိုဘယ်သူလုပ်နိုင်မှာလဲ။ ထည့်ဆို ထည့်ရုံနဲ့ပြီးမှာမဟုတ်ဘူး။ တိုင်းထွာရဦးမှာလေ။ အက်စစ်များသေးရင်ထပ်ထည့်။ pH7 နားရောက်နေပြီဆိုရင် ရပ်ထားလိုက်။ အဲဒါဖို့ တစ်နှစ်ကိုဘယ်နှစ်ကြိမ်လုပ်ရမလဲ။ ဘယ်လိုလူတွေက လုပ်မှာလဲ။ အစိုးရဝန်ထမ်းတွေလား။ စေတနာ့ဝန်ထမ်းတွေလား။ ဒီလိုဆိုတော့ ဒီလုပ်ငန်းဟာ ချမ်းသာသောနိုင်ငံများသာ ဆောင်ရွက်နိုင်သော လုပ်ငန်းအဖြစ် အလိုအလျောက် ရောက်သွားမှာပေါ့။ ဆင်းရဲတဲ့ နိုင်ငံက ဘယ်လုပ်နိုင်ပါ့မလဲ။ အက်စစ်ကိုထိန်းဖို့ မဆိုထားနဲ့၊ အက်စစ်မိုးရွာသလား မရွာသလားဆိုတာတောင် သိလိုက်မှာ မဟုတ်ဘူး။

အခုအချိန်မှာ တို့မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အက်စစ်မိုးထက် အရေးကြီးတာတွေအများကြီးပဲ။

အခုဆိုရင် မိုးရာသီမို့၊ ခွံဗွက်၊ ရေမြောင်းတွေ၊ အညစ်အကြေးတွေနဲ့ ယင်ကောင်တွေနဲ့ ရောဂါတွေအမျိုးမျိုးဖြစ်နေတာ၊ ခြင်မပေါက်ဖွားအောင်လုပ်ဖို့ လူတိုင်းလူတိုင်းတာဝန်သိမှုဖြစ်မှာ။ ကိုယ့်အိမ်ရှေ့ကရေမြောင်းကို ကိုယ်ရှင်းရုံနဲ့မရဘူး။ သူများအိမ်ရှေ့ကရေမြောင်းကိုပါ သူများကရှင်းရမှာ။ ဒီလိုရှင်းပစ်ဖို့လည်း ကျန်းမာရေးသန့်ရှင်းရေးအသိ ရှိမှုဖြစ်မှာ။ လူ့လောကမှာ အခက်အခဲဆုံး

ကလည်း လူတွေကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲဖို့ပဲ။ ရေမြောင်းမရှင်းချင်တဲ့ လူတွေကို ရှင်းချင်စိတ်ပေါ်လာအောင် ရှင်းဖြစ်အောင်တိုက်တွန်းဖို့ ဘယ်လောက်ခက်ခဲလိုက်မလဲ နော်။

သမီး အန်တီယုကတော့ သူ့သမီးကျောင်းမှာ

ခြင်မကိုက်အောင်လို့တဲ့ ဘောင်းဘီအရှည်ပဲဝတ်ပေးတယ်။ နောက်ပြီး ခြေထောက်တွေ လက်တွေကို သနပ်ခါးနဲ့သံပုရာသီးညှစ်ပြီးလိမ်းပေးတယ်။ ခြင်မကိုက်အောင်လို့။ ဒါကတော့ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့အများစုသော လူတန်းစားရဲ့လူနေမှုစနစ်အရကာကွယ်တဲ့နည်းပေါ့။ လူနည်းစုလူချမ်းသာတွေက သူတို့သားသမီးကျောင်းမှာခြင်မကိုက်အောင် ကာကွယ်နည်းတွေကတော့ ခြင်မကိုက်တဲ့ လိမ်းဆေးတွေလိမ်းပေးတဲ့နည်းပါပဲ။ နိုင်ငံခြားကလာတဲ့လိမ်းဆေးတွေဟာမွှေးမွှေးလေး၊ ခြင်လည်းအနားမတပ်တော့ဘူး။ နှစ်ဆယ့်လေးနာရီခံတောင် ၁၂ နာရီ၊ နာရီ ၂၀တော့ခံတာပဲ။ ဒီထက်ပိုပြီးချမ်းသာတဲ့ အသိအမြင်လည်း ကျယ်တဲ့လူချမ်းသာတွေကတော့ သူတို့သားသမီးကို ခြင်မကိုက်တဲ့ကျောင်းတွေမှာထားမှာပေါ့။

၁၉၀၀ ခုနှစ်ကစပြီး ကမ္ဘာမြေပေါ်က စိပ်မြေတွေပေါ် တစ်စက်ခန့်ဟာ စိုက်ပျိုးရေး မြို့ပြမြေယာစိပ်ကိန်းနဲ့ ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည် လုပ်ငန်းတွေအတွက် ဖျက်ဆီးပစ်ခဲ့ပြီးပြီ။

သမီးတို့အန်တီတို့ကတော့ အများစုသောလူလတ်တန်းစား အောက်လွှာပိုင်း (Lower Middle Class) မှာပါတာမို့ အန်တီယုရဲ့ နည်းပဲလုပ်ရမှာပဲ။

အန်တီက ဗဟုသုတရအောင်ပြောပြတဲ့ အက်စစ်မိုး အကြောင်းလည်းဖတ်ပေါ့။ သမီးညီမလေးတွေ ခြင်မကိုက်အောင်လည်း သနပ်ခါးနဲ့ သံပုရာသီးညှစ်တဲ့အရည်နဲ့ရောလိမ်းပေး။ ဘောင်းဘီ ရှည်ဝတ်ပေးပေါ့နော်။

အက်စစ်မိုးလျော့နည်းဖို့ နိုင်ငံတကာမှာ Zero-emission ကားတွေထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးဖို့ ကြိုးစားနေကြပြီဆိုတာလည်း သမီးတို့ အန်တီတို့နဲ့ တော်တော်ဝေးပါသေးတယ်။ တို့ဆီမှာ ကားအိပ်ဇောဓာတ်ငွေ့တို့တောင် တိုင်းတာထိန်းချုပ်ဖို့ မဖြစ်နိုင်သေးဘူးမဟုတ်လား။

တို့ဆီမှာ တချို့ရေရှားတဲ့ဒေသတွေမှာ မိုးရေကိုနှစ်ပေါက်

ဇွဲ

အောင်သိုလှောင်ပြီး သောက်သုံးနေကြတာ အထင်
အရှားပဲ။ မြစ်ချောင်းအင်းအိုင်တွေမှာလည်း ငါးတွေ
ဖားတွေပေါက်ဖွားနေတုန်းပဲဆိုတော့ ယေဘုယျ
ပြောရရင် အက်စစ်မိုးရဲ့ ထိခိုက်မှုမရှိသလောက်
နည်းဦးမှာပါ။ လယ်ထဲမှာ ချောင်းထဲမှာ ငါးနှိုက်ပုလွန်

နှိုက်လုပ်နေကြတဲ့ ကလေးတွေရှိနေတုန်းဆိုတော့ အခြေအနေမဆိုး
သေးဘူးလို့ပြောရမလား။

ဆိုတော့ အက်စစ်မိုးဟာ မြန်မာနိုင်ငံကိုထိခိုက်နစ်နာ
အောင် ဆိုးဆိုးဝါးဝါးမနှောင့်ယှက်ရသေးပါဘူး။

(ကလျာမဂ္ဂဇင်း စက်တင်ဘာ ၂၀၀၁)

စက်ရုံတွေမှာ အမှန်ပေါင်းစုံနာခေါင်းထဲနေစဉ်ရှူပြီး အဆုတ်ထဲ ထည့်နေရတဲ့အလုပ်သမားတွေ ဘယ်လောက်များမလဲ။

အက်စ်ဘက်စ်တိုးဆစ်စ် အဆုတ်ရောဂါ

တလောတုန်းက ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားဟောင်းတစ်ခုကို ဗီစီဒီနဲ့ကြည့်လိုက်ရတယ်။ With Honors တဲ့။ အဲဒီဇာတ်ကားထဲမှာ ရောဂါအဆန်းတစ်ခု အကြောင်း ပါလာတယ်။ အေးလေ၊ အဆန်းဆိုတာက တို့မြန်မာနိုင်ငံသားတွေနဲ့ စိမ်းတဲ့နာမည်မို့ပါပဲ။ တကယ်တော့ဒီရောဂါဟာ ခရစ်တော်မပေါ်မီကတည်းက ရှိမှာ သေချာတဲ့ရောဂါပေါ့။ ကမ္ဘာဦးအစကတည်းက ရှိမှာပါ။ ဒီရောဂါကြောင့် လူတွေသေခဲ့ကြပေမယ့် ရောဂါနာမည်နဲ့ ဖြစ်စေတဲ့အကြောင်းရင်းကို မသိတော့ ဥဇ် ပါးရောဂါပေါ့လေ။

အဲဒီရောဂါနာမည်က Asbestosis တဲ့။
ရုပ်ရှင်ထဲမှာ အဓိကဇာတ်ကောင် အိမ်ခြေမဲ့
Homeless လူကြီးက အဆုတ်မကောင်းလို့ အလုပ်က
ထွက်လိုက်ရလို့ အိမ်မငှားနိုင်ဘဲ အိမ်ခြေမဲ့ လူတန်းစား
ဖြစ်သွားခဲ့တာ။ သူ့ရောဂါနာမည်က Asbestosis တဲ့။

Harvard တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားလေးက ဒီလူကြီးရောဂါဟာ
ဘယ်လိုအခြေအနေရှိသလဲ၊ ကုလို့ရတဲ့ရောဂါလား၊ အသေအချာ
သိချင်လို့ (ကျန်းမာရေးနဲ့သက်ဆိုင်တဲ့ဌာနတစ်ခုကိုလားမသိ)
သွားမေးစုံစမ်းတဲ့ ဇာတ်ဝင်ခန်းတစ်ခုပါတယ်။

ဟိုကဖြေတယ်။ အဆုတ်ထဲမှာကျောက်မျက်နှာတွေသတ္တုမျှင်
တွေဝင်ပြီးဖြစ်သွားတဲ့ရောဂါ။ အဆုတ်အသားတစ်ညှိုးတွေနေရာမှာ
ဒီကျောက်တွေအစားဝင်ယူနေတာမို့ အဆုတ်ဟာမပွနိုင်မရှုံ့နိုင်၊
အလုပ်မလုပ်နိုင်၊ ဒါကြောင့်ဝေဒနာရှင်ဟာ အသက်ရှူလို့မရနိုင်ဘဲ
သေရတဲ့ရောဂါပါပဲတဲ့။ ကုသလို့ လုံးဝမရပါဘူးတဲ့။ အပြတ်ပဲ။

အမေရိကန်လိုစက်ရုံ မြို့တွေမှာ ဒီလိုဝေဒနာရှင်မျိုးတွေ
သောင်းနဲ့သိန်းနဲ့ချီပြီးတွေ့ခဲ့ရတာတောင် ဟားဗတ်တက္ကသိုလ်
ကျောင်းသားကလေးက ဒီရောဂါကိုကြားဖူးရုံပဲကြားဖူးတယ်။ အတိ
အကျမသိဘူးဆိုတော့ မြန်မာပြည်လို တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံမှာနေနေ
တဲ့ ၉၆ ပါးဆိုတာကိုပဲရင်းနှီးတဲ့ သမီးလိုကလေးတွေတော့ လုံးဝ
မကြားဖူးမှာအသေအချာပေါ့။ ဒါကြောင့် သမီးကိုကြားဖူးအောင်
နည်းနည်းပြောပြချင်လာတယ်လေ။

Asbestosis ဆိုတာဟာ Asbestos အမျှင်တွေ အသက်
ရှူလမ်းကြောင်းထဲဝင်လာပြီး အဆုတ်နဲ့လေပြန်တွေမှာသွားနေရာ
ယူလို့ ဖြစ်လာတဲ့ရောဂါတစ်မျိုးပါ။ အန်တီတို့ ဆေးတက္ကသိုလ်မှာ
အဆုတ်ရောဂါတွေအကြောင်းသင်ခဲ့ချိန်တုန်းကတော့ အဆုတ်ထဲမှာ
မာကြောတဲ့အမျှင်တွေစုပြီးဖြစ်တဲ့ Fibrosis ဆိုတဲ့ ရောဂါအမျိုး
မျိုးထဲမှာ ဒီ Asbestosis ရောဂါအကြောင်းပါတာပေါ့။ ဒါပေမဲ့
သာမန်ပြည်သူလူထုအတွက်တော့ အဆုတ်ရောဂါ အမျိုးမျိုးကို
ဘယ်သိနိုင်မလဲ။

အခု Asbestos အမျှင်တွေအကြောင်းပြောပြမယ်။
ဆီလီကိတ်လို့ခေါ်တဲ့သတ္တုမျှင်တွေနဲ့ ဖြစ်ပေါ်ဖွဲ့စည်း
ထားတဲ့ ပစ္စည်းတစ်ခုပေါ့သမီးရယ်။ ကျောက်မျက်နှာသတ္တုမျှင်ပေါ့။
မြန်မာလို Asbestos ကို ဘယ်လိုခေါ်သလဲ အန်တီသိချင်လို့
ဒေါက်တာဘဟန်ရဲ့ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာအဘိဓာန်မှာ ရှာကြည့်မိတော့
ဆရာကြီးက ကျောက်ဂွမ်းလို့ဘာသာပြန်ထားခဲ့တယ်။ တော်တော်
လှတဲ့ ဘာသာပြန်ပဲနော်။

ကျောက်ဂွမ်းလို့ပဲ ခေါ်ခေါ်၊ ကျောက်မျက်နှာပဲခေါ်ခေါ်၊ အဲဒီ
Asbestos ဟာ လူကိုအလွန်ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ဒုက္ခကိုပေး
တဲ့အရာပဲ။

Asbestos မှာ အဓိကနှစ်မျိုးရှိတယ်။

Chrysotiles ဆိုတဲ့အမျိုးအစားကအရှည်စား၊ ပိုပြီးနူးညံ့
တယ်။ အခေါင်းပါတဲ့အမျှင်အမျိုးအစားပေါ့။ ဒါကိုဘီလပ်မြေ
လောင်းတဲ့နေရာ၊ မီးခဲကျောက်ပြားတွေ၊ ပိုက်တွေလုပ်တဲ့နေရာမှာ
သုံးတယ်။ ကြမ်းပြင်တွေမှာသုံးတယ်။ လျှပ်စစ်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ပစ္စည်း
တွေလုပ်တဲ့နေရာမှာသုံးတယ်။ ကားဘရိတ်ရဲ့အတွင်းခံပစ္စည်း
အဖြစ်သုံးတယ်။ Asbestos အသုံးရဲ့ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းဟာ အဲဒီ
Chrysotiles တွေပဲ။

နောက်တစ်ခုက Amphiboles ဆိုတဲ့အမျိုးအစား၊ သူက
အမှုန်အမွှားလေးတွေ အခဲလေးတွေပေါ့။ မြေအောက်ပိုက်လိုင်း
တွေမှာသုံးတယ်။ ဝက်စ်ကတ်လုပ်ငန်းတွေမှာသုံးတယ်။ အဓိက
ကတော့ စစ်တပ်လုပ်ငန်းတွေမှာသုံးတယ်။ သူက အသုံးနည်းတဲ့
Asbestos ဆိုပါတော့။

အဲဒီ Asbestos တွေဟာ သဘာဝမှာကိုကရှိတာပါ။
သဘာဝအတိုင်း ကျောက်တောင်တွေ၊ ကျောက်ဆောင်
တွေဖြစ်နေတဲ့အခါ အဲဒီAsbestos အမျှင်တွေပါဝင်
တာပေါ့။ Chrysotile အမျိုးအစားတွေကိုတွေ့ရတာ
အမေရိကန်မှာဆိုရင် အရီဇိုးနား၊ ကယ်လီဖိုးနီးယား
ပြည်နယ်တွေပေါ့။ ကနေဒါမှာလည်းတွေ့၊ အီတာလျံ

၇၅

ဘက်ခြမ်းက အဲ့လပ်တောင်တန်းတွေမှာလည်းတွေ့၊ ရုရှားမှာလည်း တွေ့တာပေါ့။ တောင်အာဖရိကမှာတော့ Amphiboles တွေတွေ့ရတယ်လို့ပြောတယ်။ အဲဒီပစ္စည်းတွေကို မိုင်းတူးပြီးတော့ ထုတ်ဖော်ကြတာပေါ့သမီးရယ်။ မိုင်းတူးတဲ့အခါ ထွက်လာတဲ့အမျှင်တွေ အမှုန်တွေဟာ လေထဲမှာလည်းသွားနိုင်၊ ရေထဲမှာလည်းသွားနိုင်တာပေါ့။ မိုင်ပေါင်းရာနဲ့ချီပြီး အဝေးကိုရောက်နိုင်သတဲ့။

အက်စ်ဘက်စ်တော့စ်တွေကို စက်ရုံတည်ဆောက်ရေး၊ သင်္ဘောကျင်းတွေမှာသုံးကြတာပေါ့။ အဲဒီမှာအပူခံတဲ့ပိုက်လိုင်းတွေ၊ အပူပေးတဲ့ပိုက်လိုင်းတွေမှာ အပူအပြင်ကနေအထဲ မရောက်အောင်၊ အထဲကနေအပြင်ကိုမရောက်အောင် ကာကွယ်ဖို့သုံးတယ်။ Asbestos တွေဟာ အပူကိုမစီးဘူး။ လျှပ်စစ်ကိုမစီးဘူးလေ။ ကြမ်းခင်းပလတ်စတစ်ကြွေပြားတွေမှာသုံးတယ်။ Asbestos တွေဟာ

လူကိုသေလောက်အောင်ထိခိုက်တယ်ဆိုတာ သိလာရတော့ အခုနောက်ပိုင်းမှာတော့ တိုးတက်တဲ့နိုင်ငံတွေဟာ ဒါတွေကို သတိထားလာကြပြီ။ သူတို့သတိထားလာပြီဆိုရင် တို့တွေခံရတော့မယ်လို့မှတ်။

ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ စီးကရက်တွေကို သူတို့ သတိထားလာတဲ့အခါ တို့တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတွေကို စီးကရက်ကုမ္ပဏီကြီးတွေ အလုံးအရင်းနဲ့ဝင်လာခဲ့တယ်။ ပိုးသတ်ဆေးတွေကို သူတို့သတိထားလာတဲ့အခါ တို့ဆီကိုပိုးသတ်ဆေးအမျိုးမျိုး လှိုမ့်ဝင်လာခဲ့တယ်။ Genetically Modified Crops လို့ခေါ်တဲ့ GM Crops တွေကို သူတို့သတိထားကန့်ကွက်လာတဲ့အချိန်မှာ တို့တွေက တစ်ခါမှမစားဖူးတဲ့ မာလကာသီးအကြီးစားတွေ၊ ဖရဲသီးအချို့စားတွေ၊ ပြောင်းဖူးအချို့စားတွေကို အားရပါးရစားနေကြရတယ်လေ။

ဒီတော့ သူတို့နိုင်ငံမှာ Asbestos တွေကို သတိထားသုံးနေကြပြီဆိုတဲ့အခါ တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတွေဟာ ကုမ္ပဏီကြီးတွေရဲ့ အမဲဖြစ်လာမှာပါပဲ။

အက်စ်ဘက်စ်တော့စ်လို့သာမသိရင်မသိမယ်၊ ဒီကျောက်

မျှင်တွေကို တိုးလွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်းများစွာ ဘီစီ ၂၅၀၀ လောက်ကတည်းက ရွံ့နဲ့လုပ်တဲ့မြေအိုးတွေမှာ ရောထည့်သုံးခဲ့တဲ့ အထောက်အထားကို ဖင်လန်နိုင်ငံမှာတွေ့ရသတဲ့။ ပိုပြီးခိုင်ခန့်အောင်ပေါ့ကွယ်။ အီဂျစ် ရှေးဟောင်းဟရိုဘုရင်တွေကို ပီရမစ်ထဲထည့်ပြီး သင်္ချိုင်းဂူသွင်းကြတဲ့အခါ အဲဒီ Asbestos တွေကို အဝတ်အထည်အဖြစ်ဝတ်ဆင်ပေးပြီးမှ ဂူသွင်းခဲ့ကြသတဲ့။ တာရှည်ခံအောင်လို့ပေါ့နော်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံက ရှာလမန်း (Charlemagne)ဆိုတဲ့ဘုရင်ဟာ Asbestos နဲ့ စားပွဲခင်းလုပ်ထားခဲ့တာတဲ့။ အဲဒီစားပွဲခင်းဟာ လျှော်စရာဖွတ်စရာမလို၊ ညစ်ပေနေလို့သန့်ရှင်းချင်တဲ့အခါ မီးပုံထဲပစ်ချပြီး သန့်စင်လေ့ရှိသတဲ့။ ပိုင်တယ်နော်။ ရောမခေတ်ကရောမလူမျိုးတွေထဲမှာတော့ ဒီ Asbestos ကျောက်မျှင်သတ္တုတွေကို အထည်ဖြစ်အောင်ရက်လုပ်ရတဲ့ကျွန်တွေဟာ အသက်ရှူမရတဲ့ ရောဂါတွေနဲ့သေကုန်ကြတာကို သတိထားမိကြတယ်တဲ့။ အဲဒါဟာ သူတို့မသိတဲ့ Asbestosis ရောဂါပေါ့ သမီးရယ်။ ဂရိလူမျိုးတွေဟာ ဖယောင်းတိုင်ထွန်းဖို့ မီးစာတွေလုပ်တဲ့နေရာမှာသုံးသတဲ့။ ပြင်သစ်နိုင်ငံမှာ ၁၈၅၃ ခုနှစ်ကတည်းက မီးသတ်သမားတွေ Asbestos ဝတ်စုံတွေ ဝတ်ပြီး မီးသတ်ခဲ့ကြတာတဲ့။ မီးမကူးတဲ့ မီးသတ်အဝတ်ပေါ့နော်။ ဒီ Asbestos တွေရဲ့ ဂုဏ်သတ္တိအကောင်းစားကိုသိလာတဲ့အခါ အဆောက်အဦတွေ စာသင်ကျောင်းတွေ၊ အိမ်တွေ၊ နေရာအနှံ့အပြားမှာ ဆောက်လုပ်ရေးမှာ စသုံးလာတော့တာပါပဲ။ ၁၉၃၀ ကာလတွေကတည်းကပေါ့။

ဒီတော့ Asbestos ပေါပေါများများသုံးတဲ့ အဆောက်အဦတွေဟာ ၁၉၃၀နောက်ပိုင်း အဆောက်အဦတွေ၊ ၁၉၉၀ မတိုင်မီ ဆောက်တဲ့အဆောက်အဦတွေပါပဲ။ ၁၉၉၀ ကာလတွေမှာ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးအဖွဲ့ (Environmental Protection Agency) ကနေ Asbestos တွေမသုံးရလို့ တားမြစ်ဥပဒေ ထုတ်လိုက်တာကိုး။

အခုထိ အချို့အဆောက်အဦတွေမှာ Asbestos တွေ

www.burmeseclassic.com

၇၅

သုံးနေဆဲ။ Asbestos ပါဝင်ထည့်သွင်းပြီး ဆောက်လုပ်ခဲ့ကြတဲ့ တချို့အဆောက်အဦတွေက မပြိုသေးဘူး။ တချို့ကပြိုကုန်ပြီ။ အဆောက်အဦပြိုသွားတဲ့အခါ Asbestos တွေဟာ ဖုံးမှုန့်အဖြစ် လေထဲမှာပျံ့ပြီး အဝေးကြီးအထိ အကြာကြီးပြန့်နေပါတယ်။ ဒီတော့ အဆောက်အဦပျက်တဲ့အခါ အလုပ်လုပ်တဲ့အလုပ်သမားတွေဟာ အဆုတ်ထဲ အဲဒီအမှုန့်တွေဝင်မှာပေါ့။ ဆောက်လုပ်တုန်းက အလုပ် သမားတွေမှာလည်း ဝင်မှာအသေအချာပေါ့။ မိုင်းတူးတဲ့အလုပ် သမားတွေလည်း ဒီလိုပဲကြုံရမှာပေါ့။

အဆောက်အဦဆိုလို့ နယူးယောက်မှာရှိတဲ့ အဆောက် အဦတွေရဲ့သုံးပုံနှစ်ပုံဟာ Asbestos သတ္တုမျှင်တွေထည့်သွင်း ပါဝင်နေခဲ့တယ်လို့ ခန့်မှန်းလိုက်ကြတယ်။ ဒီတော့ အဆောက်အဦ အပျက်တွေမှာ ဒီ Asbestos တွေ ဖုံးမှုန့်အဖြစ်လွင့်နေမှာ အသေ အချာပေါ့။

လွန်ခဲ့တဲ့ ၄-၅ ရက်က World Trade Center ကြီး (Twin Towers လို့လည်း ခေါ်တယ်) လေယာဉ်ပျံတွေနဲ့ တိုက်ချ ဖျက်ဆီးခံလိုက်ရတာ သမီးလည်းကြားမှာပေါ့။ ရုပ်မြင်သံကြားကနေ

အဆောက်အဦ ပြိုသွားတဲ့အခါ အက်စ်ဘက်စ်တော့စ်တွေဟာ ဖုံးမှုန့်အဖြစ်လေထဲမှာပျံ့ပြီး အဝေးကြီးအထိ အကြာကြီး ပျံ့နေပါတယ်။ အလုပ်လုပ်တဲ့အလုပ်သမားတွေအဆုတ်ထဲ အဲဒီအမှုန့်တွေဝင်မှာပေါ့။ ဆောက်လုပ်တုန်းက အလုပ်သမားတွေမှာလည်း ဝင်မှာအသေအချာပေါ့။

မြင်ရမှာပေါ့နော်။ ဒီတစ်ခါတော့ အမေရိကန်တွေ တော်တော် အထိနာသွားတာပဲ။ လူသား အချင်းချင်း စာနာစိတ်နဲ့ ကြည့်ရင် ဒီအဖြစ်အပျက်ကြီး ဟာ တကယ်ကြေကွဲစရာ အဖြစ်ဆိုးကြီးပေါ့။ လူသား တွေ လေးငါးထောင်သေတုန် ကြတာဟာ ဘယ်သူ့ကြိုတင် မှန်းမရတဲ့ ရက်စက်မှုကြီးတစ်ခု ပေါ့။ စီးပွားရေးအမြင်နဲ့ကြည့် ရင်လည်း တကယ်ငွေကြေး လုပ်ငန်း၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်း

အချက်အချာ ဖြိုခဲရတာမို့ တော်တော်နဲ့တော့ ထိန်းလို့ ရဦးမှာ မဟုတ်ဘူး။ အန်တီက ပတ်ဝန်းကျင်အမြင်နဲ့ပဲ တစ်ခါထပ်ကြည့် မိတော့ World Trade Center အဆောက်အဦကြီးနှစ်ခု ဖြိုကျ သွားတဲ့အတွက် ရလာဦးမဲ့ အကျိုးဆက်တွေကိုသွားမြင်မိတာပေါ့။ ဘယ်ဘက်က ကြည့်ကြည့်၊ ကြောက်စရာ နည်းနည်းမှ မလျော့တဲ့ အဖြစ်ကြီးပဲ။

Asbestos ပါတဲ့ အဆောက်အဦတွေ ပျက်စီးပြိုဆိုရင် ဒါမှမဟုတ် ပိုက်တွေကွဲထွက်ကုန်ပြီဆိုရင် အဲဒီ အမျှင် တွေဟာ ဘေးပတ်ဝန်းကျင်လေထဲထဲ ပျံ့ရော။ အဲဒီ အစအန အမှိုက်သရိုက်တွေကို အမှိုက်ပုံမှာ စွန့်ပစ်ပြီ ဆိုရင်လည်း လေထဲမှာ လွင့်ဦးမှာပဲပေါ့။

လော့စ်အင်ဂျလီးစ်နဲ့ နယူးဂျာစီက ကျောင်း အဆောက်အဦ ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်သားတွေရဲ့ ကျန်းမာ ရေး စစ်ဆေး စမ်းသပ်ချက်တွေ လုပ်ကြည့်တယ်လို့ပြောတယ်။ အလုပ်သမားတွေရဲ့ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ Asbestosis ရောဂါ လက္ခဏာတွေ တွေ့နေရတယ်တဲ့။

အခုချိန်ထိပျက်စီးသွားပြီးသား ဒါမှမဟုတ် ဖျက်ဆီးခံရ တော့မဲ့ဆဲဆဲ အဆောက်အဦတွေအားလုံး ၇ သိန်း လောက်ဟာ Asbestos တွေပါဝင်ပြီး ဆောက်ထားတာတွေပေါ့။

၁၉၉၁ ခုနှစ်တုန်းကတရားစွဲတဲ့ အလေ့အထရှိတဲ့ အမေရိ ကန်ပြည်ထောင်စုမှာ အမှုပေါင်း၉သောင်းကျော်ဟာ Asbestosis ရောဂါနဲ့ ဆက်နွယ်နေတဲ့အမှုတွေတဲ့။

သူတို့နိုင်ငံများ တရားစွဲရတာ သိပ်လွယ်တာပဲနော်။ ဟိုဘက်ခန်းက ရန်ဖြစ် အော်ဟစ် ဆဲဆိုရင်လည်း ဒီဘက်ခန်းကနေ ရဲကိုလှမ်းတိုင်လိုက်ရုံပဲ။ ကိုယ့်လက်ပေါ် တော်ဖီ ခွက် မှောက်ကျလို့ အပူလောင်သွားရင်လည်း တော်ဖီဆိုင်ကို တရားစွဲလို့ ရသေးတယ်။

စက်ရုံမှာ ချည်ထည်တွေ ကိုင်ရ ဖွရတဲ့လူတွေမှာ ချည်မျှင် အမှုန့်အမွှားတွေ နေ့စဉ်ရှူရှိုက်နေရမယ်၊ ဖန်စက်ရုံမှာ၊ ဘီလပ်မြေ

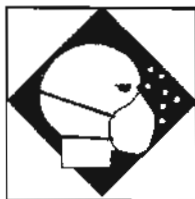
စက်ရုံမှာ အမှုန်ပေါင်းစုံ နှာခေါင်းထဲနေစဉ်ရှူပြီး အဆုတ်ထဲ ထည့်
နေရတဲ့အလုပ်သမားတွေ ဘယ်လောက်များမလဲ။

အန်တီ သူငယ်ချင်းဆရာဝန်တစ်ယောက်က ပြည်သူ့
ကျန်းမာရေး လုပ်ငန်းခွင်ကျန်းမာရေးဌာနခွဲတစ်ခုမှာ အလုပ်လုပ်
တာဆိုတော့ သူက သူ့အတွေ့အကြုံတွေကို ခဏခဏပြောပြောပြ
တယ်။ စက်ရုံအလုပ်သမားတွေရဲ့ 'လစ်လျူရှုခံရမှုနဲ့ ကိုယ်တိုင်
လျစ်လျူရှုမှု'တွေ ဘယ်လောက်များတယ်ဆိုတာပေါ့ သမီးရယ်။
နှာခေါင်းစည်းတပ်ရမဲ့နေရာ မတပ်တာ၊ ဖိနပ်အထူစီးရမဲ့နေရာ
မစီးတာ၊ (တချို့စက်ရုံတွေမှာ ကိုယ့်ခြေထောက်ပေါ် လေးပင်တဲ့
ပစ္စည်းကျရင်ကာကွယ်ပြီးသားဖြစ်အောင် သံပြားကို အဝတ်လိုချုပ်
ထားတဲ့ သံဖိနပ်တွေစီးရတဲ့ကိစ္စမျိုးပေါ့)၊ လက်အိပ်စွပ်ရမယ့် နေရာ
မစွပ်တာ။ ဒါကတော့ စက်ရုံမှမဟုတ်ပါဘူး။ ဆေးရုံတွေ ဓာတ်ခွဲခန်း
တွေက အလုပ်သမားတွေရောပါ။ သူတို့ဆီမှာတော့ မြေကြီးကို
ကိုင်ပြီးပန်းပင်သစ်ပင်စိုက်တဲ့ အပျော်တမ်းစိုက်ပျိုးရေးသမားတွေ
တောင် တစ်ခါသုံး ပလတ်စတစ်လက်အိတ်ကလေးတွေ စွပ်ကြ
တယ်။ တချို့ ရင်ဘတ်အပူခံနိုင်အောင် လုပ်ငန်းခွင်ဝတ်စုံတွေ
ဝတ်ရတယ်။ သံခမောက် ဆောင်းရတယ်။ မျက်စိကို အကာ
အကွယ် မျက်မှန်တပ်ရတယ်။ ဒါမျိုးတွေပေါ့ သမီးရယ်။

သူငယ်ချင်းကတော့ စက်ရုံတစ်ခါသွား တစ်ခါ စိတ်
ဆင်းရဲရတာပဲတဲ့။ သူပြောတော့ ကိုယ့်မှာပါ အပူကူးစက်တော့တာ
ပေါ့။

အခုပြောတဲ့ Asbestos တွေဟာ Asbestosis ရောဂါကို
သာ ပေးနိုင်တာမဟုတ်ဘဲ ကင်ဆာရောဂါကိုလည်း ပေးနိုင်တာပဲ။
ကင်ဆာမှာ အမျိုးမျိုးပေါ့။ သူဝင်တဲ့လမ်းကြောင်းပေါ်
မူတည်လို့ပေါ့။ အစာအိမ်နဲ့ အူလမ်းကြောင်း၊ စအို
ကင်ဆာ၊ အဆုတ်ကင်ဆာတွေပေါ့။

ဒီ Asbestos အမျှင်တွေဟာ ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့
နေရာအနှံ့အပြားကိုလည်း ရွေ့လျားနိုင်သေးတာပဲ။
ဦးနှောက်ကိုလည်း ရောက်နိုင်တယ်။ ဘယ်ကိုယ်အင်္ဂါ

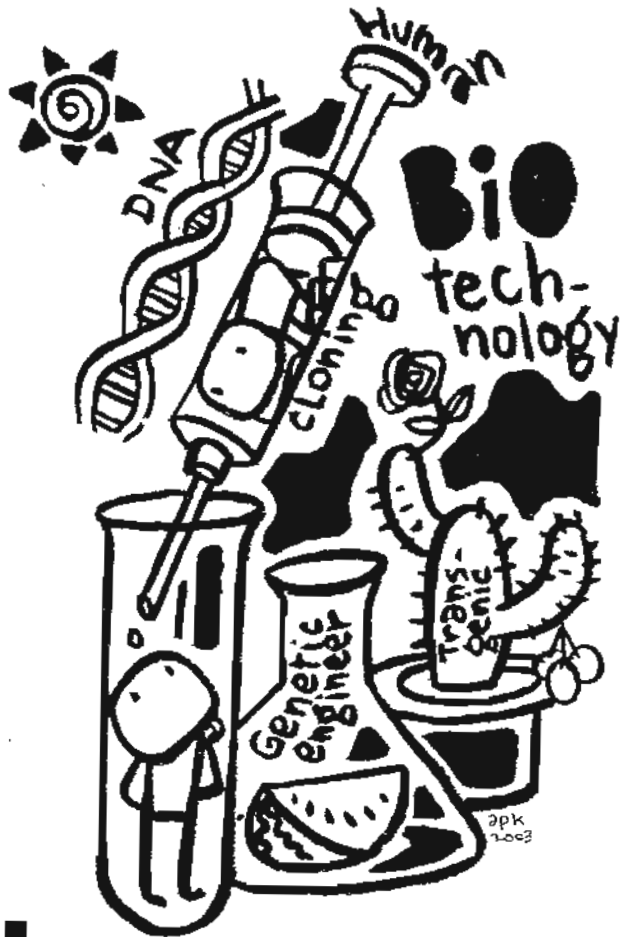
ကိုမဆို ရောက်နိုင်တယ်။ သေးသေးလေး နည်းနည်းလေးပဲ ဝင်တယ်
ဆိုရင်ရော အန္တရာယ်ရှိမလားလို့ မေးစရာ ရှိတယ်။ နည်းနည်းလေးစီ
အကြာကြီးဝင်နေတယ်ဆိုရင်လည်း နှစ်ပေါင်း ၂၀ ကနေ ၄၀
အတွင်းမှာ ဖြစ်တာပါပဲ။

With Honors ရုပ်ရှင်ထဲက ဇာတ်ကောင်ကတော့ နှစ်
၂၀ လောက် အလုပ်လုပ်ပြီး ဖြစ်သွားခဲ့တာပဲ။

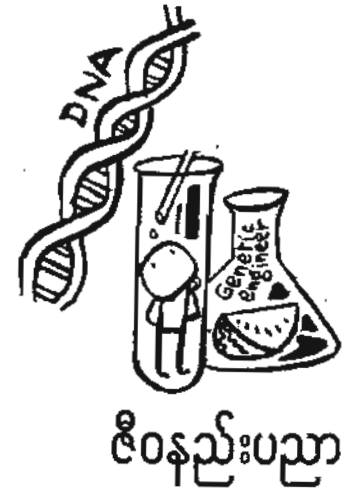
Asbestos နဲ့ထိတွေ့ရှုရှိုက်ရတဲ့ သာမန်လူဟာ အဆုတ်
ကင်ဆာဖြစ်နိုင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီထိတွေ့ရတဲ့ အလုပ်
သမားဟာ စီးကရက်သောက်သူ ဖြစ်ရင်တော့
မသောက်တဲ့ အလုပ်သမားထက် ကင်ဆာဖြစ်နိုင်ချေ
အဆ ၅၀ က အဆ ၁၀၀ ပိုသတဲ့။ ရှင်းပါတယ်။
စီးကရက်သောက်တော့ အဆုပ်ဟာ ပိုပြီး ညစ်နွမ်း
ခွန်းထင်းတာကိုး သမီးရဲ့။

(ကလျာမဂ္ဂဇင်း နိုဝင်ဘာ ၂၀၀၁)

နည်းပညာတစ်ခုတည်းနဲ့ မလုံလောက်သေးပါဘူး။
 ကျွန်မတို့ရဲ့ နှလုံးသားနဲ့ပါ စိုက်ထုတ်လုပ်ကိုင်ရမှာပါ။
 (ဂျိန်းဂွတ်ဒေါက်)

ဇီဝနည်းပညာ

၁၉၉၆ ခုနှစ်ကထုတ်တဲ့ Multiplicity ဆိုတဲ့ ဟာသဇာတ်ကား အကြောင်း သမီးကိုပြောဖူးပါတယ်။ မင်းသားက Michael Keaton ပေါ့။ မိုက်ကယ်ကီတန်ကို သိပ်မကြိုက်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ သူ့ရဲ့ဟာသမြောက်တဲ့ တချို့ သရုပ်ဆောင်မှုတွေကို သဘောကျမိတယ်။ ဒီဇာတ်ကားမှာ သူကအလွန် အလုပ်ရှုပ်လို့ မိသားစုအတွက်အချိန်မပေးနိုင်တဲ့စီးပွားရေးပညာရှင်တစ် ယောက်အဖြစ် သရုပ်ဆောင်တယ်။ မိသားစုအတွက်အချိန်မပေးနိုင်လွန်းလို့ မိန်းမနဲ့ မကြာခဏပြဿနာဖြစ်ရတဲ့အခါ သူကနောက်ဆုံးဘယ်လိုဖြေရှင်း သလဲဆိုတော့ သူနဲ့အစစအရာရာတူညီတဲ့ သူ့ကိုယ်ပွားတစ်ယောက်ကို ဇီဝ နည်းပညာသိပ္ပံအတတ်နဲ့ ပွားခိုင်းလိုက်တယ်။ တစ်ကိုယ်က အလုပ်သွား၊ တစ် ကိုယ်က မိသားစုနဲ့အတူနေ၊ အဲလိုအကြံနဲ့ပေါ့။ ပထမတော့ ဟုတ်သလို့ပဲ။

နောက်တော့ သူ့မထင်မှတ်ထားတဲ့ပြဿနာတွေ ဖြစ်တုန်ရော သူ့ကိုယ်ပွားက သူ့ထက်ပိုကဲနေတာမျိုး၊ သူ့ထက်ပိုတော်နေတာ မျိုးတွေပေါ့။ သူ့မိန်းမနဲ့လည်း ဒီကောင်ကိုစိတ်မချဘူး။ ဇာတ်လိုက်မှာ နောက်ဆုံး ကိုယ်ပွား ၄ ယောက်လား၊ ၅ ယောက်လားမသိဘူး။ သူ မသိလိုက်ဘဲနဲ့ သူ့ကိုယ်ပွားကထပ်ပွားထားတဲ့ ပုံစံတူတွေအများကြီးနဲ့ ဒုက္ခရောက်နေတဲ့ဖြစ်ပုံတွေကို ရိုက်ထားတာ။ ရယ်စရာလည်း ကောင်း၊ စဉ်းစားစရာလည်းကောင်းတာပဲ။

အဲဒီလို ပုံစံတူချွတ်စွပ်တူ တခြားဇီဝသက်ရှိတစ်ခု ဖြစ်အောင် ပွားယူတာကို cloning လို့ ခေါ်တယ်လေ။ သိုးတွေကို cloning လုပ်တာအောင်မြင်သွားတဲ့အကြောင်း Time မဂ္ဂဇင်း ထဲမှာဖတ်ခဲ့ရတာကြာပြီ။ တိရစ္ဆာန်တိုင်းကိုတော့ ဘယ်လုပ်နိုင်ဦး

မလဲနော်။ တိရစ္ဆာန်တိုင်းကိုသာ cloning နဲ့ အောင် မြင်ရင် အခုရှားပါးပြီးမျိုးတုံးတော့မယ့် တိရစ္ဆာန်တွေ ကိုရွေးပြီး clone လုပ် ကြမှာပေါ့။ မဟုတ်ဘူးလား။ အန်တီဘာမျိုးရိုးဗီဇသုတေသနကော်ပိုရေးရှင်းကြီး တစ်ခုပိုင်မယ်ဆိုရင် cloning အောင်မြင်ရင် ပထမဆုံး ပွားမှာက ကိုယ့်ကိုယ်ကိုလည်းမဟုတ်ဘူး။ လူသားတွေလဲ မဟုတ်ဘူး ကြုံတွေ့ကို ပွားပစ်မယ်။

ကြုံချိတစ်ခုကို မြန်မာငွေသိန်းလေးရာလောက် တန်တာ တဲ့သမီးရဲ့။ ဂျားဗားကြုံတစ်ကောင်ရဲ့ တစ်သူ့ကိုယူပြီး clone လုပ်ပစ်လိုက်မှာပေါ့။ ဆယ်ကောင်ပွားမယ်၊ အကောင်တစ်ရာပွား မယ်၊ ဒါဆိုရင် သန်းကြွယ်သူဌေးဖြစ်မှာပဲ။

သိပ္ပံပညာတိုးတက်တာနဲ့အမျှ အဲဒီသိပ္ပံပညာကိုနောက်ခံ ထားပြီး စိတ်ကူးယဉ်ဆန်ဆန်၊ ယုတ္တိရှိရှိရိုက်ကူးခဲ့တဲ့ ရုပ်ရှင် ဇာတ်ကားတွေလည်း အများကြီးထွက်ခဲ့တာ။ သမီးတို့ ကြိုက်တဲ့ ဒိုင်နိုဆော့ရုပ်ရှင်တချို့ (Jurassic Park နဲ့ The Lost World) ဆိုရင် လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်သန်းပေါင်းများစွာက ခြင်တစ်ကောင်ရဲ့မပျက် မစီးကျန်နေခဲ့တဲ့သွေးထဲက ဒိုင်နိုဆော့ DNA ကိုယူပြီး ဇီဝနည်း ပညာနဲ့စမ်းသပ်ရင် ရတယ်ဆိုတဲ့အချက်ကိုချဲ့ထွင်ပြီး ဇာတ်လမ်း

ဆင်ထားတာပါပဲ။ ဟိုတုန်းကတကယ်ရှိခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ ဒိုင်နိုဆော့ အကောင်ကြီးတွေကို အရိုးတွေကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းတွေနဲ့ မြင်ရတာ မဟုတ်ဘဲ (ရုပ်ရှင်ထဲကလို) အကောင်လိုက်မြင်ရမယ်ဆိုရင် အံ့မခန်း ခို့ ငေးမောပဲကြည့်မိမလား၊ ကြောက်လန့်ပြီး ပြေးမိမလားမသိဘူး။ ဒီလောက်စွမ်းအားကြီးပြီးအကောင်လည်းကြီးတဲ့ ဒိုင်နိုဆော့သတ္တဝါ ကြီးတွေတောင် အခုအခါမှာပျောက်ကွယ် မျိုးတုံးကုန်တာဆိုတော့ သူတို့ပြောသလို ကျားတွေကျားသစ်တွေမျိုးတုံးမယ် ဆိုတာဖြစ် နိုင်တယ်။

တိရစ္ဆာန်တွေမျိုးတုံးတာဟာ လူဦးရေများများလာလို့ ခြောက်ပျိုးမြေနဲ့လူနေအိမ်နေရာတိုးချဲ့ နယ်သစ်ရှာတာတွေကြောင့် လည်းပါတာပေါ့။ အမဲလိုက်တာ များလွန်းလို့လည်းပါတာပေါ့။

လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၁၀၀လောက်ကမှ ဒို့ရေခဲချောင်းနားက ခန္ဓာတွေမှာ ကျားတွေရောက်ရောက်လာသေးသတဲ့။ နှစ်တစ်ရာဆို တာဘာကြာသေးလို့လဲနော်။ လူတွေကနယ်ချဲ့လေ တိရစ္ဆာန်တွေက နောက်ဆုတ်ပြေးရလေ။ အထူးသဖြင့် ဆင်နဲ့ကျားဟာလူတွေကြောင့် နေရာပျောက်ပျောက်တုန်ရတာပါပဲ။ ဒါကြောင့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအနှံ့ အပြားမှာ (ဒို့မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင်) ခဏားမဲ့တောတွေသတ်မှတ်ပြီး တိရစ္ဆာန်တွေ လွတ်လပ်စွာနေထိုင်နိုင်အောင် စီစဉ်ပေးရတာပဲ။ ရှေး ဘုရင်တွေလက်ထက်ကတည်းကပါ။

ဇီဝနည်းပညာ (Biotechnology) မှာ ပုံတူပွားခြင်း (cloning) အပြင် တခြားနည်းပညာတွေရှိသေးတယ်။ အဲဒါကတော့ Genetic engineering ပဲ။ အဲဒါကတော့ သက်ရှိဇီဝတစ်ခုရဲ့ DNA ကို အင်ဒိုင်းတွေအသုံးပြုပြီးဖြတ်ယူမယ်၊ ပြီးတော့ တခြားသက်ရှိ ဇီဝရဲ့ DNA နဲ့သွားပေါင်းပေးလိုက်တယ်။ အဲဒါကို နောက်တစ်နည်း Transgenic manipulation လို့လည်း သုံးနှုန်းကြ တယ်။ မတူတာနှစ်ခုကို ပေါင်းပေးတာပါပဲ။ သမီးကို တစ်ခါပြောဖူးပါတယ်။ ခရမ်းချဉ်သီးတွေကို genetic engineering နဲ့ မျိုးစပ်ပြုပြင်ပေးတဲ့အကြောင်းလေ။ အနီရောင်ဖြစ်တဲ့မျိုးရိုးဗီဇနဲ့ သကြားပါဝင်နှုန်း ကောင်း

မွန်တဲ့မျိုးရိုးဗီဇနှစ်ခုကို ဖြတ်ပြီးပေါင်းပေးလိုက်တဲ့အခါ (သုတေသန တော့ Cut-and-paste လို့ သုံးနှုန်းတယ်။) နီရဲပြီးအချို့ဓာတ်ပြည့်တဲ့ အကောင်းစား ခရမ်းချဉ်သီးကိုရလာတာပေါ့။ အဲဒီအကြောင်းတို့ 'အစိမ်းရောင်တော်လှန်ရေး' အဖြစ် သမီးကိုပြောခဲ့ဖူးပါတယ်။

ဒီ genetic engineering တာ ပြီးပြည့်စုံတဲ့ perfect organism တစ်ခုရဖို့ ကြိုးစားတဲ့နည်းပဲ။ မျိုးရိုးဗီဇနည်းပညာနဲ့ သိပ်ကောင်းတဲ့ အသီးအနှံတွေကိုတော့ထုတ်ပြီးပြီ။ လေဒဏ်၊

အဖေရိကန်နဲ့ ဂျပန်သိပ္ပံပညာရှင်တွေက နွားတစ်ကောင်ရဲ့ နားရွက်ကနေ ထုတ်ယူတဲ့ ဆဲလ်တွေနဲ့ ပုံတူမျိုးပွားထားတဲ့ တိရစ္ဆာန်ကောင်ရေ ၆ ကောင်။

ရေဒဏ်၊ နှင်းဒဏ်၊ အက်စစ်မိုးဒဏ်၊ ပိုးသတ်ဆေးဒဏ်ကိုခံနိုင်မဲ့ အသီးအနှံ တွေကိုထုတ်ပြီးပြီ။ အဲဒီကိစ္စကြောင့် ကောင်းတာတွေလည်းရှိ၊ မကောင်းတာ တွေလည်းရှိတာပေါ့။

အန်တီ စိတ်ပူတာက လူသားတွေကို genetic engineering နဲ့ပြုပြင်ဖို့စစ်ပြီး ပြီးပြည့်စုံသောလူသားတွေ ထုတ်လုပ်ပေး မယ့်အဖြစ်အပျက်ကိုပါပဲ။ အဲဒီအခါကျ ရင် ပြီးပြည့်စုံတဲ့ perfect လူသားတွေဖြစ် လာလိမ့်မယ်။ လူသားတွေရဲ့ မျိုးရိုးဗီဇ တွေထဲက ကောင်းတာတွေကိုပဲစုစည်းပြီး

စမ်းသပ်ဖန်ပြန်ထဲမှာမွေးယူကြမယ်။ ညံ့တဲ့ဗီဇတွေ ထုတ်ပစ်မှာပေါ့။ ဖြစ်လာတဲ့ လူသားလေးတွေကတော့ အကောင်းစားလေးတွေပေါ့။ ဉာဏ်ရည်ထက်မြက်မယ်၊ ကြိုးစားမယ်၊ တက်ကြွမယ်၊ ရုပ်ရည် (အများရဲ့စံနှုန်းအတိုင်းလှပမယ်၊ အနုပညာရော အတတ်ပညာရော တော်မယ်၊ ဘာသာစကားတွေမှာထူးချွန်စွာပြောဆိုနိုင်သူ၊ တတ် လွယ်သူဖြစ်မယ်၊ အားလုံးပါပဲ။ ဘာမဆိုအကောင်းဆုံးတွေကို ဇွေးယူ မျိုးစပ်ပေးလိုက်မှာပေါ့။ လူသားရဲ့ မျိုးရိုးဗီဇဆိုင်ရာအမှတ်အသား အမျိုးမျိုးရဲ့ အစုအစည်းကို genome လို့ခေါ်တယ်။ လူသားရဲ့ genome တစ်ခုမှာ မျိုးရိုးဗီဇဆိုင်တဲ့ အကြောင်းအရာတွေပြားမှုတွေ ရှစ်သောင်း (80,000) လောက်ရှိသတဲ့။ အဲဒီမျိုးရိုး ဗီဇတစ်မျိုး

(one gene)ထဲမှာမှ nucleotide ပေါင်း နှစ်သန်း (2 million) လောက်ရှိသတဲ့။ ဘယ်လောက်များ များလိုက်တဲ့ကွဲပြားမှုတွေလဲ နော်။

မျိုးရိုးဗီဇနဲ့ပတ်သက်ပြီး အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင် စစ်ယူ ပေးနိုင်ဖို့၊ တီထွင်နိုင်ဖို့ သုတေသနအဖွဲ့တွေအမျိုးမျိုးရှိကြတာပေါ့။ HUGO လို့ ခေါ်တဲ့ Human Genome Organization ကြီးတာ ဒေါ်လာသန်းတစ်ထောင် (One billion) ကုန်ကျခံပြီး သက်ရှိဇီဝ သိပ္ပံနည်းပညာတွေကို စမ်းသပ်သုတေသနလုပ်နေတယ်။ ဦးတည် ချက်ကတော့ကောင်းပါရဲ့။ ရောဂါတွေကို နှိမ်နင်းနိုင်ဖို့၊ လူသားတွေ အသက်ရှည်ဖို့၊ မျိုးရိုးဗီဇသေနေကောင်းတဲ့လူသားတွေ ပွားများဖို့ပေါ့။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီကနေပြီးမလိုလားအပ်တဲ့ ပြုပြင်မျိုးစပ်ခြင်းတွေဘာတွေ ဖြစ်လာမှာမို့ လူသားရဲ့ အကျင့်သီလဆိုင်ရာစည်းမျဉ်း မျိုးစောက်မှုတွေ ဖြစ်လာမှာတော့ စိုးရိမ်ရပါတယ်။ မူလက သဘာဝအရမရှိသေးတဲ့ မျိုးရိုးဗီဇပေါင်းစပ် ဖန်တီးမှု (genetic make-up) ဖြစ်လာမှာ စိုးရိမ်ရ ပါတယ်။

အဲဒီအခါမျိုးမှာ သဘာဝလွန်လူသားတွေ ဖြစ်လာမှာပေါ့။ သဘာဝလွန်သီးနှံတွေ (genetically modified) ကိုတောင် တရားတော်နဲ့မညီလို့ဆိုပြီး စားသုံးဖို့ဆန့်ကျင်တဲ့အုပ်စု တွေရှိနေသေးတာ။ (အင်္ဂလန်က ချားလ်စ်မင်းသားအပါအဝင်ပေါ့) သဘာဝလွန်လူသားတွေကိုတော့ သဘာဝလူသားတိုင်းက ဆန့်ကျင် ချင်ကြမှာပါပဲ။

အန်တီလည်း ဆန့်ကျင်မိမလားမပြောတတ်ဘူး။ အန်တီမှာဖြင့် ဆရာဝန်ဖြစ်ရပါမယ့်အကြောင်း ကြိုးစား လိုက်ရတာ၊ စာရေးဆရာဖြစ်ပါမယ့်အကြောင်း ကြိုးစားလိုက်ရတာ နှစ်ပေါင်းများစွာပဲ။ genetic engineering နဲ့ ဖြစ်ထွန်းလာတဲ့ လူသားတစ်ယောက်က အန်တီတို့ အသေအလဲရယူထားရတဲ့အရည် အချင်းတချို့ကို DNA cutting ကနေ ရသွားပြီး အလွယ်တကူ ဖြစ်လာမှာ ကိုယ့်ထက်အလွန်အလွန်ထူးချွန်သွားမှာ၊ အဲဒါကြီးက

တစ်မျိုးကြီးပဲနော်။ အားလုံး genetic engineering နဲ့ မွေးထုတ်ထားခံရတဲ့လူသားတွေချည်းဆိုရင်တော့ ပြဿနာမရှိပါဘူး။ သဘာဝလူသားနဲ့ သဘာဝလွန်လူသားရယ်လို့ နှစ်မျိုးကွဲနေရင်တော့ ပြဿနာတွေတက်ကုန်မှာပဲ။

၁၉၉၇ ခုနှစ်တုန်းကထုတ်တဲ့ သိပ္ပံရှုပ်ရှင်ကားတစ်ခုကြည့်လိုက်ရတယ်။ Ethan Hawk ပါတဲ့ဇာတ်ကား။ နာမည်က Gattaca တဲ့။ ဇာတ်ကောင်ကသဘာဝလူသား။ သူ့ညီနဲ့ တခြားရွယ်တူကောင်တွေက မျိုးရိုးဗီဇသိပ္ပံပညာနဲ့ဖန်တီးထားတဲ့ သဘာဝလွန်လူသားတွေ။ ဒီအားပြိုင်မှုကိုပရိသတ်က သဘာဝလူသားဘက်ကနေခံစားပြီးကြည့်ရတာ။ လျှို့ဝှက်သဲဖို့ပေါ့။ တော်တော်ကြည့်ကောင်းတဲ့ဇာတ်ကားပဲ။

အခုလောလောဆယ်တော့ အဲဒီအဆင့်ထိမရောက်သေးဘူးထင်တာပဲ။ ရောက်ရင်တော့တို့တွေ(သဘာဝလူသားတွေ)နေစရာရှိတော့မှာမဟုတ်ဘူး။

အခုထိတော့ လူသားရဲ့မျိုးရိုးဗီဇတချို့ကို နို့တိုက်သတ္တဝါအသေးစားလေးတွေ (ကြွက်၊ ပူး)ထဲထည့်ပြီး ဆေးသုတေသနတွေလုပ်နေကြတယ်။ ရောဂါကုသဖို့ပေါ့။ ကင်ဆာရောဂါဖြစ်စေတဲ့ မျိုးရိုးဗီဇကို ကြွက်ထဲပေါင်းစပ် (Transgenic) လုပ်ပြီး ကင်ဆာကုသဖို့ သုတေသနလုပ်တာမျိုးရှိတယ်။

မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းမှာ ကြီးထွားဟော်မုန်းတွေ သုံးပြီး အထွက်တိုးအောင်လုပ်တာ ရှိတယ်။ နွား၊ ဝက်၊ ငါးတွေမှာ အဓိကခံရတာပေါ့။ ဟော်မုန်းတစ်မျိုး (Bovine Growth Hormone - BGH လို့လဲ ခေါ်တယ်။ Bovine Somatotrophin - BST လို့လဲခေါ်တယ်)ကို ထိုးပေးလိုက်ခြင်းအားဖြင့် အစာချေစနစ်

ကောင်းမွန်စေတယ်။ ကြွက်သားတွေပိုပြီးဖွံ့ဖြိုးကြီးထွားမယ်၊ အဆီဓာတ်ပိုနည်းသွားစေမယ်။ အကောင်လည်းကြီးလာစေတာပေါ့လေ။ ကြီးထွားနှုန်းကလည်းမြန်တာပေါ့။ နွားဆိုရင်လည်း နို့ထွက်နှုန်းများတာပေါ့။

နောက်တခြား မွေးမြူသတ္တဝါတွေမှာတော့ နေ့သီးတွေ ခံနိုင်ရည်ရှိစေတယ်လို့ပြောတယ်။

ဆေးဝါးဗေဒဆိုင်ရာလိုအပ်မှုတွေအဖြစ် သုတေသနလုပ်တာတွေလည်းရှိတယ်။ လူသားရဲ့ပရိုတိန်းကို တိရစ္ဆာန်မှာထုတ်စေတာမျိုးပေါ့။

သီးနှံတွေ၊ စားပင်တွေ၊ အပင်ကြီးတွေမှာလည်းမျိုးရိုးနည်းပညာ သုံးတယ်။ မြန်မြန်ကြီးထွားဖို့၊ မြန်မြန်မှည့်ဖို့၊ ကိုယ်ပိုင်နိုက်ထရိုဂျင်ကို ထိန်းနိုင်ဖို့၊ အပူကြီးမားရာကဖြစ်တဲ့ ခြောက်သယောင်မှုဒဏ်ကိုခံနိုင်ဖို့၊ နှင်းဒဏ်၊ ဆားမြေဒဏ်၊ အက်စစ်မြေဒဏ်ကိုခံနိုင်ဖို့ပေါ့။ နောက် ပိုးသတ်ဆေးတွေ ပိုးမွှားတွေရဲ့ ဖျက်ဆီးမှုဒဏ်ကို ကြိုကြိုခံနိုင်အောင်လို့ပေါ့။ ဘယ်နည်းပညာမဆို အကောင်းမြင်ဝါဒနဲ့ ထုတ်ဖော်ပြီးမှ အဆိုးဘက်မှာအသုံးပြုခံရတာချည်းပါပဲ။ အနုမြူဦးတို့ ဟိုက်ဒြိုဂျင်ဗုံးတို့ကိုကြည့်ပါလား။

ကာကွယ်ဆေးတွေ (vaccinations) ထုတ်ဖော်စမ်းသပ်ဖို့ တိရစ္ဆာန်တွေနဲ့ စမ်းသပ်ကြတယ်။

လူတွေစားသောက်တဲ့အစားအစာမှာ ကျန်းမာရေးအတွက် အထောက်အကူဖြစ်မယ့်(ဆေးသဖွယ်)ပစ္စည်းတွေ ထုတ်ယူဖို့စမ်းသပ်အောင်မြင်ကြတယ်။ ဥပမာ ကင်ဆာဖြစ်ဖို့အလားအလာကို လျှော့ချပေးမယ့်ပစ္စည်း fibre တစ်မျိုးကိုထုတ်ယူတာတို့၊ သွေးထဲမှာကိုလက်စ်ထရောကျဆင်းအောင်လုပ်ပေးဖို့ ကြက်သွန်ဖြူကနေပစ္စည်းထုတ်ယူ သုံးစွဲစေတာတို့ ဘာတို့ပေါ့လေ။

နောက်ပြီးအစားအစာတွေ ကြာရှည်ခံအောင် process လုပ်တာလည်းဇီဝနည်းပညာပါပဲ။ နွားနို့ကနေ cheese ဖြစ်အောင် လုပ်တဲ့နေရာမှာ စနစ်တကျ ပိုကောင်းအောင် ဇီဝနည်းပညာကိုသုံးကြတယ်။

တော်တော်ဆိုးဝါးတဲ့ နည်းတစ်ခုကတော့ ဇီဝလက်နက်တွေသုံးစွဲဖို့အတွက် ရောဂါဖြစ်စေတဲ့ပိုးမွှားတွေကို သုတေသနလုပ်ပြီး ထုတ်လုပ်ဖြန့်ချိတာပါပဲ။

တစ်လောတုန်းက သမီးကြားလိုက်လားမသိဘူး။ အမေ့ရ

၇၅

ကန်ပြည်ထောင်စုက ပြည်နယ်တစ်ခုမှာ Anthrax ရောဂါပိုးတွေကို ဇီဝလက်နက်အဖြစ် အသုံးခံရသလို လို့၊ လူတွေတော်တော်များများပဲ Anthrax ရောဂါနဲ့ သေကုန်ကြသလိုလို သတင်းလေ။ မနေ့က U.S က မိတ်ဆွေတစ်ယောက်နဲ့ ဖုန်းပြောဖြစ်တော့ အဲဒီ ကောလဟာလက မဟုတ်ပါဘူးတဲ့။ Anthrax တော့ မှန်တယ်။ သေတာကတော့ တစ်ယောက်တည်းပါတဲ့။ နောက်တစ်ယောက်က မသေပါဘူးတဲ့။ လူ ၈၀မှာ ဖြစ်တယ်၊ ဘာညာဆိုတာ မဟုတ်ပါဘူး တဲ့။

Anthrax ဆိုတာ အမေရိကန်လူမျိုးတွေအတွက်တော့ ကြောက်စရာရောဂါကြီးပေါ့။ ဒို့မြန်မာပြည်မှာတော့ ဒေါင့်သန်း ရောဂါခေါ်တယ်ထင်တယ်။ ကျွဲနွားတွေမှာ ဖြစ်တဲ့ရောဂါလေ။ အကျိတ်တွေဖြစ်လာတဲ့ရောဂါ။ လူတွေကိုလည်း တိရစ္ဆာန်ကနေ ကူးစက်နိုင်ပါတယ်။ တိရစ္ဆာန်အမွေးတွေကနေကူးနိုင်တယ်။ တိရစ္ဆာန်ထွက်ကုန်တွေကနေ ကူးနိုင်တယ်ပေါ့။

တိရစ္ဆာန်ရဲ့ ရောဂါကနေ လူကိုကူးတယ်ဆိုတာလည်း စဉ်းစားကြည့်ရင် ဒါ တရားမျှတတယ်လို့ပြောရမလားမသိဘူး။ လူတွေဟာ တိရစ္ဆာန်တွေကို နည်းမျိုးစုံနဲ့ နှိပ်စက်နေခဲ့တာ ကြာပြီ လေ။ တိရစ္ဆာန်မှာသာအသိဉာဏ်ရှိရင် ကောင်းကောင်းလက်စား ချေမှာပေါ့။ အန်တီက တိရစ္ဆာန်တွေဘက်ကနေ တစ်ခါတစ်ခါ စိတ်ကူးယဉ်ခံစားကြည့်တယ်။ အဲဒီအခါ လူသားတစ်ယောက် အနေနဲ့ တိရစ္ဆာန်ရဲ့ လက်စားချေမှုကို တွေးတွေးပြီးတောင်ကြောက် တယ်။ ဥပမာ မြင်းလှည်းစီးတဲ့အခါမျိုးဆိုပါတော့။ တို့ ရေနံချောင်း မှာ အရင်က အခုလိုကိုယ်ပိုင်ကားတွေ၊ ဘတ်စ်ကားတွေသိပ်မရှိခင် က မြင်းလှည်းတွေခေတ်စားတယ်လေ။ မြင်းလှည်းဆရာက မြင်း ဂျစ်ကန်ကန်လုပ်လို့ဆိုပြီးရိုက်ရင် မြင်းလှည်းပေါ်မှာထိုင်လိုက်လာတဲ့ အန်တီ မှာနေစရာမရှိတော့ဘူး။ သနားတာကအရင်၊ နောက်ပြီးမှ ကြောက်တာက လာတယ်။ စဉ်းစားကြည့်လေ မြင်းတကာမြင်းထဲမှာ ရေနံချောင်းမှာ မြင်းလှည်းဆွဲရတဲ့မြင်းက ဒုက္ခအကြီးဆုံးမဟုတ်လား။

ရေနံချောင်းဟာ တောင်ကုန်းအတက်အဆင်းတွေနဲ့၊ အတက် ကျ တော့လည်း အားကုန်စိုက်ပြီး မောပန်းနေအောင်တက်ရတာ၊ အဆင်း ကျတော့လည်း ဒွာမချော်အောင်အားကုန်ထိန်းပြီး ဆင်းရတာတယ်။ ဒီကြားထဲကနေ မြင်းကို ကောင်းကောင်းမသွားလို့ ရိုက်ချင်သေး တယ်။ မြင်းကလည်း အရိုက်ခံရတော့ လန့်တာပေါ့။ တကယ်လို့များ လက်စားချေချင်တဲ့မြင်းဆိုရင် သူတစ်သက်နဲ့ လူသုံးလေးယောက် အသက် လဲပစ်တဲ့အနေနဲ့ ချောက်ထဲဆွဲချပစ်လိုက်မှာ၊ အဲဒီလို ခဏ ခဏတွေးကြောက်မိတယ်။ ဟုတ်တယ်လေ ဒီလောက်တောင်ရှိလှ တာ သေကြစမ်းကွာဆိုပြီး မြင်းလှည်းကို ချောက်ထဲဆွဲချပစ်မဲ့မြင်းမိုး မရှိဘူးလို့ မပြောနိုင်ဘူးလေ။

အခု Anthrax ရောဂါဟာ ကျွဲနွားတွေမှာဖြစ်တာမှန် တယ်၊ ဒါပေမဲ့ လူကိုကူးစက်ခဲ့ရင်လည်း ဒါဟာဖြစ်သင့် လို့ ဖြစ်တာပဲနော်။

ငါးတွေကိုနှစ်ဆကြီးထွားပြီး အလေးချိန်တိုး အောင် ဘယ်သူတွေကလုပ်တာလဲ။ သိုးနဲ့ဆိတ်ကို မျိုး စပ်ပြီး သိုးဆိတ်ကပြားလေးဖြစ်အောင် ဘယ်သူက လုပ် တာလဲ။ အာလူးတွေထဲကို ကြက်ရဲ့မျိုးရိုးဗီဇတွေ ဘယ်သူထည့်တာလဲ။ လူတွေပဲ။ တိရစ္ဆာန်အချင်းချင်း မျိုးစပ်၊ တိရစ္ဆာန်နဲ့အပင်နဲ့မျိုးစပ်၊ သိပ္ပံပညာတိုးတက်တိုင်း လုပ်နေလိုက်ကြ တာ။ အဲဒီလိုမျိုးရိုးဗီဇတွေပေါင်းစပ်ပြီး အသစ်တွေထုတ်ယူနေကြ တဲ့ ကိစ္စတွေဟာ အများကြီးပါပဲ။

အာဖရိကနိုင်ငံ ၃၈နိုင်ငံမှာ နွားတွေကိုအိပ်စေတဲ့ ရောဂါ တစ်မျိုး ပြန့်ပွားနေတာ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာပြီ။ Sleeping sick- ness လို့ ရောဂါနာမည်တပ်ကြတယ်။ ရောဂါပိုးကို သယ်ဆောင်တာ က စိစီယင်ကောင်လို့ခေါ်မလား၊ Tsetse flies တဲ့။ အခုအဲဒီ ရောဂါပိုးကိုခံနိုင်ရည်ရှိဖို့ ဇီဝနည်းပညာနဲ့သုတေသနပြု စမ်းသပ်နေ ကြပါတယ်။ နွားကောင်ရေ သန်း ၆၀ လောက်မှာ ဒီရောဂါဖြစ်နိုင် ချေခဲ့ရင်ဆိုင်နေရတာဆိုတော့ တကယ်လို့များ ဒီရောဂါကို ခံနိုင်ရည် ရှိအောင်လုပ်ပေးနိုင်မယ်ဆိုရင် အကျိုးအမြတ်တော်တော်ကြီးမယ်။

www.burmeseclassic.com

၅၅

ဒီလိုပေါ့လေ။ ဇီဝနည်းပညာဟာ နည်းမျိုးစုံနဲ့ လူ့လောကကို အကျိုးပြုမှာတော့ သေချာပါတယ်။ အဲဒီထဲကနေ ဘယ်လိုမှမကင်းနိုင်တဲ့ ဆိုးကျိုးတွေကိုလည်း ယူရမှာပါပဲ။ လောကကြီးမှာ တစ်ခုယူချင်ရင် တစ်ခု ပြန်ပေးရတယ် မဟုတ်လား။ ဒါ နိယာမပဲလေ။ ဇီဝနည်းပညာနဲ့ တိုးတက်တာတွေရှိသလို အန္တရာယ်ပေးမဲ့ သက်ရှိ ဇီဝအသစ်(ကပြား)တွေလည်း ပျံ့နှံ့ပြီး ထိန်းချုပ်ရခက်သွားနိုင်တာပဲ။

သိပ္ပံပညာရဲ့တိုးတက်မှုနဲ့ ဆုတ်ယုတ်မှု ဘယ်သူကပို အားများလာမလဲ။ သိပ္ပံပညာနဲ့ သဘာဝရဲ့ကျိုးကြောင်းညီညီသဟဇာတစနစ် ဘယ်သူက ဘယ်သူ့ကို လွှမ်းမိုးနိုင်မလဲ။ တော်တော် စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းမှာပါ။ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ အပြင်ဘက်တစ်နေရာ ရာကနေ တစ်ယောက်ယောက်က စောင့်ကြည့်နေရင် တော်တော် ကြည့်ကောင်းမှာပဲနော်။

(ကလျာမဂ္ဂဇင်း ဒီဇင်ဘာ ၂၀၀၁)

သယံဇာတသုံးစွဲမှုပေါ်လစီတွေဟာ
စိမ့်မှုညံ့ဖျင်းတာ၊ တာလွဲစိမ့်တာ၊
ဒီလိုအပြစ်တင်နေရုံနဲ့တော့ မလုံလောက်သေးပါဘူးတဲ့။

မိုးသစ်တော

စင်ကာပူနိုင်ငံကို တစ်ခါမှမရောက်ဖူးခဲ့ပါဘူး။ အရင်လက ပထမဆုံး အကြိမ် ရောက်ဖူးသွားတဲ့အခါ လေယာဉ်ပေါ်ကဆင်းဆင်းချင်းလာကြတဲ့ ကားပေါ်မှာ အုပ်စုတစ်ခုလုံးနဲ့အတူထိုင်လိုက်ပါသွားတော့ အန်တီ မြင်မြင် သမ္မု ဘာကိုသတိထားကြည့်မိသွားလဲသိလား။ အမှိုက်။

လေဆိပ်အဆောက်အဦထဲမှာ တခြားလူတွေကိုလည်းစောင့်နေရ တာမို့ မိနစ်နှစ်ဆယ်လောက်ထိုင်နေကြတဲ့အချိန်ကတည်းက ကြမ်းခင်းနဲ့ နံရံတွေရဲ့ သန့်ရှင်းမှုကိုသတိထားမိပြီးသားပါ။ ဒါပေမဲ့ ဒါကလေဆိပ်လေ။ သန့်ရှင်းရေးဝန်ထမ်းတွေနဲ့ အစဉ်မပြတ်ဝန်ဆောင်မှုတွေနဲ့ ဒီနေရာသန့်ရှင်း ဘာဆန်းသလား။ လေဆိပ်ကထွက်ပြီး ဟိုတယ်အသွားကားပေါ်မှာ လိုက် ပါလာတဲ့အခါ လမ်းဘေးဝဲယာက သစ်ပင်တွေနဲ့စည်ပင်သာယာနယ်နမိတ် လူသွားလမ်းနဲ့ မြက်ခင်းပြင်တွေကိုလိုက်ကြည့်နေခဲ့တယ်။ အမှိုက်ရှာတာလေ။ မြက်ခင်းအစပ်မှာ သစ်ပင်အခြေမှာ အိမ်တွေရဲ့ခြံစည်းရိုးဘေးမှာ အမှိုက် ဆိုတာရှိတတ်တာကိုး။ ဘာအမှိုက်မှမတွေ့တော့ စိတ်ထဲမှာ နဲ့နဲ့တော့ဖြဲသွား တာပေါ့။

ဟိုးလွန်ခဲ့တဲ့အနှစ်ငါးဆယ်လောက်တုန်းက တို့ရန်ကုန်မြို့ကိုလာလည်တဲ့စင်ကာပူနိုင်ငံခေါင်းဆောင်က သူ့နိုင်ငံကိုရန်ကုန်မြို့လို သန့်ရှင်းလှပအောင် လုပ်မယ်လို့ အားကျခဲ့ရတယ်ဆိုတာကိုး။ အရင်တုန်းက ရန်ကုန်ကိုမမီလိုက်တဲ့အနီတီက ရန်ကုန်လိုဖြစ်အောင် လုပ်နိုင်ခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ စင်ကာပူဟာ ဘယ်လိုများလှပနေမှာပါလိမ့်လို့ မြင်ဖူးရောက်ဖူးချင်နေတာကြာပြီ။ မတိုက်ဆိုင်တော့မရောက်ဖြစ်ခဲ့ သေးဘူးပေါ့။ အခုရောက်တော့ အော် ဟုတ်ပါရဲ့။ စင်ကာပူဟာ သန့်ရှင်းလှပါတယ်လို့ မနာလိုတောင်ဖြစ်မိတယ်။ အမှိုက်ဆိုလို့ တစ်မျှင်တစ်စမတွေ့ဘူး။ အင်း ဒါပေမဲ့အပြစ်ရှာမျက်စိနဲ့စုံထောက် မျက်စိ ပေါင်းပြီးကြည့်မိလို့ ဟိုတယ်မရောက်ခင်တစ်နေရာမှာကိုပဲ မြက်ခင်းနဲ့ လမ်းအစပ်က ဆောက်လုပ်ရေးအလုပ်သမားတချို့ အလုပ်လုပ်နေကြတဲ့နေရာနားရောက်လာတော့ မြင်လိုက်ရတယ်။ ပစ်ထားပုံရတဲ့ကြွပ်ကြွပ်အိတ်အမှိုက်တစ်ခု၊ မှတ်မှတ်ရရခပ်နီနီ အ ရောင်နဲ့၊ ရေသန့်ဘူးခွဲတစ်ခု၊ ဟော တွေ့ပြီ။ အင်း အခုမှပဲ ကိုယ်ရှာ နေတာတွေ သွားလို့ စိတ်ချလက်ချနဲ့ ဟိုးခပ်လှမ်းလှမ်းကအဆောက် အဦတွေ ကားလမ်းမတွေကို လှမ်းကြည့်ငေးမောနိုင်သွားတော့တယ်။ အမယ် ဟိုတယ်ကိုရောက်တဲ့အခါ အတူပါလာတဲ့ ဆရာမကြီး ဒေါက်တာဒေါ်မြင့်မြင့်ခင်က ကြမ်းခင်းတော်ဇောတွေ၊ နံရံတွေကို ကြည့်ပြီးတော့

'အင်း အရင်ကလောက်တော့ မတောက်ပတော့ဘူး။ အရင်တုန်းက မာမိစင်ကာပူရောက်တုန်းကကွယ် တော်တော်ကို သန့်ရှင်းတာ' တဲ့။

ကိုယ်က စာတမ်းဖတ်တဲ့ဟိုတယ်မှာပဲ တည်းခိုရတော့ ဘယ်မှသွားစရာမလိုလို့ စင်ကာပူကိုသိပ်မသိပါဘူး။ အဖွဲ့လိုက်ဖိတ် ကျွေးတဲ့ညစာသွားစားတဲ့အချိန်တွေပဲ အပြင်ကိုရောက်တာကိုး။ ကိုယ်သိသမျှမြင်လိုက်သမျှ ဖျတ်ခနဲအတွေ့အကြုံအရကိုပဲ စင်ကာပူမှာ အန်တီနှစ်သက်တဲ့အရာတွေကို တန်းစီပြီးချရေတွက် ကြည့်မိတယ်။

တစ်ခုက အမှိုက်ကင်းစင်တဲ့ မြို့တော် ဖြစ်နေတာကို ကြိုက်တယ်။

နောက်တစ်ခုက ဒီလောက် ကျဉ်းကျဉ်း မြို့နိုင်ငံလေးနဲ့ ဒီလောက် ထူထပ်တဲ့ အထပ်မြင့် အဆင့်မြင့် တိုက် တာတွေကြားမှာ နှစ်ရှည်သစ်ပင်ကြီး တွေကို လမ်းဘေးတွေမှာ ကြီးမားတဲ့ ပင်စည်တွေ မြစ်ဆုံတွေ တွဲလောင်းကျ နေတဲ့ ထောက်ကန်မြစ်တွေနဲ့ စိမ်းစို အုပ်ဆိုင်နေတာကို ကြိုက်တယ်။

နောက်တစ်ခုက မြို့ထဲက ဗဟို စာကြည့်တိုက်။ အဲဒီ မှာလူထုဒေါ်အမာ ရဲ့မြေး ဆရာညီပုလေးရဲ့သမီးလေး အလုပ် လုပ်တယ်လို့သိရတယ်။ အန်တီတို့ စာကြည့်တိုက်ကို သွားတဲ့အချိန် မှာတော့ လင်းလင်းနဲ့ မတွေ့ခဲ့ပါဘူး။ စာကြည့်တိုက်ကို ဒီအတိုင်း သွားလည်ပတ်ကြည့်ရှုခဲ့ကြတာပါ။ စင်ကာပူမှာ ကျောင်းတက်နေတဲ့ မြန်မာကျောင်းသားလေးနှစ်ယောက်က အန်တီတို့ကို စာကြည့်တိုက် ကို ရောက်ဖူးချင်တယ်ဆိုလို့ လိုက်ပြပေးတာ။ စာကြည့်တိုက်မှာ အိတ်တွေကို မစစ်ဘူး။ အိတ်တွေ မအပ်ရဘူး။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ သူတို့ဆီကစစ်ဆေးတဲ့စနစ်က အဆင့်မြင့်တာကိုး။ ကိုယ့်အိတ်ထဲမှာ စာအုပ်တစ်အုပ်အုပ်ကို အလစ်သုတ်သွားရင် အချက်ပေးစနစ်က မြည်မှာပဲလေ။ တို့တွေ ကိုယ်ကြည့်ချင်တဲ့ စာအုပ်တွေ လျှောက်ရှာ ကြည့် ဟိုစာအုပ်ကိုင် ဒီစာအုပ်ကိုင်ဖတ်ကြည့် မြည်းကြည့်နေကြတာ ကျေနပ်စရာပဲ။ အမေရိကန်မှာတုန်းကလည်း အန်တီလက်လှမ်း မိရာ စာကြည့်တိုက်ကို သွားခဲ့တာပဲ။ သူတို့စာကြည့် တိုက်တွေမှာစာအုပ်ကို အထဲထဲထိ ဝင်ကြည့် ကောက် ကိုင် မြည်းကြည့်ရတဲ့အရသာက တော်တော်ကောင်း တာကိုး။ စင်ကာပူ ဗဟိုစာကြည့်တိုက်ကတော့ စာအုပ် ငှားရင်လဲ ဝန်ထမ်းဆီပြစရာမလိုဘူး။ ကောင်တာမှာ

သစ်တောပြန်တီးမှု
စိုက်ပျိုးမြေတွေဝန်တီးမှု
သစ်တောဖို့ပျံ့နှံ့
တရားလက်လွတ်
သစ်ထုတ်လုပ်ရေးတွေကြောင့်
အမေရိကန်သစ်တောဟာ
အခု နှစ် ၃၀ အတွင်းမှာ
၁၅ ရာခိုင်နှုန်း ပျက်စီးသွားခဲ့ပါပြီ။

ဝန်ထမ်းမထားဘူး။ စာအုပ်ကို 'စကင်'ဖတ်မဲ့ စက်တွေထားတယ်။ ကိုယ်ငှားမဲ့စာအုပ်ရဲ့ အဖုံးကို စကင်မျက်နှာပြင်ပေါ် တင်လိုက်တော့ သူ့ဟာသူ ဖတ်သွားတာပဲ။ ကိုယ့်စာကြည့်တိုက်ကဒ်နဲ့ ကိုယ်ပေါ့။ အန်တီက လုပ်ပြစမ်းပါဆိုတော့ ကျောင်းသားလေးက စာအုပ်တစ်အုပ်သွားယူပြီး သူ့ကဒ်နဲ့ငှားပြတယ်။ အမယ် ဟုတ်လို့ပဲ။ ပြီးတော့မှ ပြန်အထွက်မှာ စာအုပ်ပြန်အပ်တဲ့ သေတ္တာအပေါက်ထဲ ပစ်ချခဲ့တာ။ အဲဒီမှာလည်း ကိုယ်ပစ်ချလိုက်တဲ့စာအုပ်ကို စကင်ဖတ်ပြီး မှတ်သိမ်းပေးလိုက်တာကိုး။ ဟား ဒီစာကြည့်တိုက်ကတော့ ကျောင်းသားတွေ အသုံးပြုတဲ့ ပညာရှင်တွေအတွက် တော်တော် အဆင်ပြေစေတာပဲ။ အန်တီကြိုက်တာပေါ့။

နောက်တစ်ခုက စာအုပ်ဆိုင်။

Borders' ဘော်ဒါးစ် စာအုပ်ဆိုင်လည်းရှိတယ်။

ကိနိုကုနီယစာအုပ်ဆိုင်လည်းရှိတယ်။ အမေရိကန်နိုင်ငံကို ပြန်ရောက်သွားသလား ထင်ရတယ်။ စာအုပ်ဆိုင်ကြီးက အကြီးကြီးကိုး။ အဲဒီစာအုပ်ဆိုင်ထဲမှာ ကိုယ့်ပါတဲ့ငွေနဲ့ ဝယ်ချင်တဲ့စာအုပ်နဲ့ပြန်ချင့်ချိန်ရ စာအုပ်တွေ ပြန်လျှော့ရတဲ့ဒုက္ခကတော့ မသေးဘူးပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ဆိုင်ထဲကနေ ပြန်မထွက်ချင်တော့ဘူးကွယ်။ မာမီဒေါ်မြင့်မြင့်ခင်က အတူပြန်လာတာမဟုတ်ဘဲ ကျန်ခဲ့သေးတာဆိုတော့ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် မတွေ့ဖြစ်ကြဘူး။ တစ်နေ့ကမှ ဖုန်းနဲ့ လှမ်းဆက် စကားပြောဖြစ်တယ်။

'ပိုက်ဆံတော့ ကုန်တယ်ကွယ် ဒါပေမဲ့ မတတ်နိုင်ဘူး။ လိုချင်တဲ့စာအုပ်တွေက များတော့ ဝယ်လာခဲ့မိတာပဲ။ ခြောက်အုပ်လောက်တော့ ပါတယ်'တဲ့။ အန်တီလဲ ခြောက်အုပ်လောက်ပါပဲ။ အန်တီကို စာအုပ်ဆိုင်နဲ့စာကြည့်တိုက်ကို တစ်ရက်တည်းနဲ့အမီ လိုက်ပို့ပေးရတဲ့ ကျောင်းသားလေးနှစ်ယောက်က အန်တီလောဘတကြီးရွေးလိုက် ပြန်ချလိုက် လုပ်နေတာကိုမြင်လို့ တစ်အုပ်လက်ဆောင်ပေးပါရစေ။ ဆရာမ ကြိုက်တာကိုရွေးပါတဲ့။ ကိုယ်က လူကြီး သူတို့ဆီက လက်ဆောင်ကို မယူရက်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ သူတို့က

ပေးပါရစေလို့ ဇွတ်တောင်းဆိုနေတော့ ကိုယ်လဲ မငြင်းနိုင်တော့ဘူး။ ဒါနဲ့ပဲ ပေပါဘက်ခဲ အက်ဆေးစာအုပ်တစ်အုပ် ရွေးပေးလိုက်တယ်။ အဲဒါဝယ်ပေးပေါ့လို့။ ဂျီနာသန်ဖရင်ဒင် Jonathan Frenzen ရဲ့ တစ်ကိုယ်တည်းဖြစ်တည်ဖို့(To Be Alone)တဲ့။ ကောင်းလိုက်တာ။ လေးပုဒ်ဖတ်ပြီးသွားပြီ။ မြန်မာပြည်ပြန်ရောက်ရောက်ချင်း ဖတ်ဖြစ်တဲ့ စာအုပ်ပေါ့။

စင်ကာပူကလူတွေ လုပ်ငန်းခွင်ဝင်ဖို့ ဘယ်လောက်ထိ ခြိုးရ လွှားရလဲတော့ မသိဘူးသမီးရေ။ စင်ကာပူ မြေအောက်ရထားဘူတာရုံအတက်အဆင်း စက်လှေကားတွေက 'တယ်မြန်တာပါလား။ ရွတ်ခနဲဆို အပေါ်ရောက်ပြီ။ ရွတ်ခနဲဆို အောက်ရောက်ပြီ။ အန်တီက မာမီဒေါ်မြင့်မြင့်ခင်အတွက် စိတ်ပူတာ။ သူက အသက်ရှစ်ဆယ်လေ။ အံ့မယ်၊ မာမီက ကိုယ့်ထက်တောင် သွက်နေသေး။

သမီးတို့သိတဲ့အတိုင်းပဲ အန်တီက ဒီဆို ဟိုရောက်တဲ့လူမဟုတ်လား။

စင်ကာပူကို ရောက်တုန်းရောက်ခိုက် နိုင်ငံချင်း ဆက်နေတဲ့ မလေးရှားနိုင်ငံကို သွားလည်ဦးမယ်လို့ ကြိုတင်အစီအစဉ်ဆွဲပြီး သွားလည်ပတ်ခဲ့တယ်။ ကိုယ့်အစ်မလို ချစ်ခင်အားကိုးနေကျ မမဒေါက်တာ ဒေါ်ခင်မေစုရဲ့ခင်ပွန်း ဆရာဦးတင်ဝင်းက မလေးရှားနိုင်ငံက အင်ဂျင်နီယာတက္ကသိုလ်တစ်ခုမှာ ကထိက လုပ်နေတာ။ မမေစုနဲ့ ဆရာတို့ရဲ့ ရန်ကုန်က သုမင်္ဂလာအိမ်က အန်တီတို့စာရေးဆရာမတွေအတွက် နားခိုရာစုစည်းရာ နေရာတစ်ခုဖြစ်နေတော့ အားနာနာနဲ့ပဲ မလေးရှားထိ လိုက်ဒုက္ခပေးမိပြန်တော့တာပေါ့။

ဆရာက အဝေးပြေးကားဂိတ်မှာ မနက်လေးနာရီကတည်းက လာကြိုနေပေမဲ့ ကိုယ်တို့ရောက်နေတဲ့နေရာက ကားတွေဆိုက်မယ်လို့ ဆရာမထင်တဲ့ နေရာဖြစ်နေတော့ သူ့ကိုယ်စောင့် ကိုယ့်သူစောင့်နဲ့ အချိန်တစ်နာရီလောက်တောင် ကြာသွားတယ်ကွယ်။ နောက်တော့မှ တစ်ခုခုတော့ မှားနေပြီဆိုပြီး အန်တီနဲ့ဆရာကျော်ရင်မြင့်က လမ်းဘေးတယ်လီဖုန်းကနေ ဖုန်းဆက်ဖို့ ကြိုးစား

နေတုန်း ဖုန်းကလည်းခေါ်မရ ခေါ်မတတ်ဖြစ်နေတုန်း ဟိုနားဒီနား ထပ်လျှောက် ရှာကြည့်ဦးမယ်လို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်တဲ့ ဆရာနဲ့တွေ့ကြတာပေါ့။

အဲဒီနေ့ ဆရာက ကွာလာလမ်ပူမှာ လည်ပတ်စရာတွေ ရှိတဲ့အထဲက ကောင်းနိုးရာရာနေရာတွေကို လိုက်ပို့ပေးတယ်။ ကေအယ်လ်တီဝါတို့ ပက်တလင်းလမ်းဘေးဈေးတန်းတို့ ဘာတို့ပေါ့။ ကိုယ်က ဆရာကို ပူဆာချင်ပါရဲ့။ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်တို့ဘာတို့ လိုက်ပို့ပေးဖို့။ ဒါပေမဲ့ ကိုယ်နေမယ့်ရက်က နည်းနေတော့ မပူဆာရပါဘူး။

အင်း သူများနိုင်ငံတွေများ ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားတွေဆီက ငွေကို ရှာကြိုယူတတ်ရန်ကောလို့ တွေးလိုက်မိတာက ဂင်တင်းလို့ ခေါ်တဲ့တောင်ပေါ် အပန်းဖြေစခန်းနဲ့ ပျော်စရာကစားကွင်းနေရာကို ရောက်ခဲ့တဲ့ အချိန်မှာပဲပေါ့။

ဂင်တင်းတောင်ပေါ်ကို အသွားမှာ လမ်းတွေကလည်း ကောင်းတယ်။ ချောမွေ့ဖြောင့်ဖြူးနေတာပဲ။ သစ်တောတွေ ရှိတဲ့ တောင်ပေါ်ကိုလည်ပတ်တွေ့ပိုက်တက် နေရတာမို့ ရာသီဥတုကလည်း အောက်ဘက် ကွာလာလမ်ပူနဲ့မတူဘူး အေးစိမ့်နေတယ်။ တောင်ထိပ်ရောက်လို့ အပန်းဖြေဟိုတယ်နဲ့ ကစားကွင်းအဆောက်အဦတွေထဲရောက်တော့တိမ်တွေ မြူတွေထဲကို လူကရောက်သွားတော့တာပဲ။ သမီးရဲ့ အန်တီနွယ်ကတော့ အနွေးထည် ဂျင်းအင်္ကျီဝတ်ထားရက်နဲ့တောင် အေးနေလို့။ တို့က လူကြီးလေးယောက် သွားတာဆိုတော့ ကလေးတွေ လူငယ်တွေပျော်ရွှင်ကြည်နူးမဲ့ ကစားနည်းမျိုးစုံကို စိတ်မဝင်စားတော့ဘူးလေ။ ရိုလာကိုစတာတို့ ပန်းရထားတို့ နှင်းတွေကြား

မိုးခေါင်ခြောက်သွေ့မှု

၂၀၀၀ခုနှစ်ကစပြီး နှစ်နှစ်စာ မိုးခေါင်ခြောက်သွေ့တဲ့ အခြေအနေကြောင့် ငတ်ပွတ်ခေါင်းပါးတဲ့ ဘေးဒုက္ခကို ဆိုးဆိုးရွားရွားခံစားရတဲ့ တောင်အာဖရိကမှာ ခြောက်လအတွင်း လူပေါင်း ၃သိန်းကျော် သေဆုံးလိမ့်မယ်လို့ ကုလသမဂ္ဂက ပြောခဲ့တယ်။ (၂၀၀၂ ခုနှစ်)

ထဲမှာ ရောက်နေသလိုဖြစ်အောင် အပူချိန်ကိုရော အမြင်ရပ်ဝတ္ထုတွေကိုရော ညှိထားပေးတဲ့ နှင်းအခန်းတို့ ဒါတွေအားလုံးကို ဟိုငေးသည်ငေးပဲပေါ့။ ဒါပေမဲ့ အန်တီ စိတ်ဝင်စားတဲ့တစ်ခုတော့ ရှိလေရဲ့။ ဒါကြောင့် ဆရာဦးတင်ဝင်းက 'ဘာကိုစီးချင်လဲ၊ ကစားနည်း တစ်ခုကိုရွေးပြီးစီးပါလား' လို့ တိုက်တွန်းတဲ့အချိန်မှာ 'ကောင်းကင် ခါတ်ကြိုးရထားစီးမယ်' လို့ ဖြေလိုက်တယ်။

ဘာကြောင့် အဲဒီခါတ်ရထားကို စီးချင်တာလဲသိလား။

ဒါက တောင်ထိပ်နဲ့ တောင်တစ်ဝက်လောက်ကို ခါတ်ကြိုးနဲ့သွယ်ပြီး အောက်ကမိုးသစ်တောကို ကြည့်ဖို့ စီစဉ်ပေးထားတာ။ သူတို့ကြော်ငြာထားပေးပုံက ကိုလိုမိတာ ဘယ်လောက်ဧရိယာပတ်လည်ရှိတဲ့ မိုးသစ်တောကို ဘယ်နှမိနစ်အတွင်းမှာ မြင်ခွင့်ရမယ့် အခွင့်အရေး။ အဲ အဲဒါမျိုး ခပ်ဆင်ဆင်။ ဒီတော့ ကွာလာလမ်ပူရဲ့ မနီးမဝေးက မိုးသစ်တောဆိုတာ ဘယ်လိုပါလိမ့်။ ကောင်းကင်ကနေ မိုးသစ်တောတစ်ခုကို မြင်ခွင့်ရဖို့ဆိုတာ ရဟတ်ယာဉ်မစီးနိုင်တဲ့ မိုးပျံဘောလုံးတို့ မီးပုံးပျံတို့တောင် ပိုက်ဆံကုန်ခံပြီး မစီးနိုင်တဲ့ တို့လို လူတန်းစားအတွက်က ရခဲတဲ့အခွင့်အရေးလို့ ထင်တာပေါ့။

နောက်ပြီး မလေးရှားကလည်း သဘာဝသယံဇာတတွေ ကုန်လုနီးပါး ထုတ်အသုံးခံထားရတဲ့နိုင်ငံလေ။ မလေးရှားရဲ့ ဆာရာဝက်နဲ့ဆာဘားက နာမည်ကြီးသစ်တောနယ်မြေတွေ။ အဲဒီသစ်တောတွေရဲ့ သစ်တောပြုန်းတီးမှုကို နိုင်ငံတကာစာစောင်တွေမှာ ခဏခဏဖတ်ဖူးနေတယ်လေ။ ဘော်နီယိုမြောက်စွန်းဒေသပေါ့။ အရင်တုန်းက မြောက်ဘော်နီယိုလို့ခေါ်တယ်။ သစ်တောတွေကုန်လုနီးပါးဖြစ်နေတဲ့ မလေးရှားရဲ့ မိုးသစ်တော မဖြစ်စလောက်လေးဆိုရင်လည်း အန်တီ မြင်ဖူးချင်တာပဲ။ ကိုယ်က မလေးရှားကျွန်းဆွယ်ရဲ့ ဘော်နီယိုကျွန်းကို ရောက်ဖို့မှ လမ်းမမြင်သေးတာကိုး။

ခါတ်ရထားလေးတစ်စုံထဲကို ဝင်ခွင့်ရဖို့ စောင့်လိုက်ရတဲ့လူတန်းကြီးက မနည်းပါဘူး။ တနင်္ဂနွေနေ့ဖြစ်နေတော့ အပန်းဖြေသူ တော်တော်များတယ်။ အများအားဖြင့်တော့ စင်ကာပူဘက်

www.burmeseclassic.com

က လာသူတွေ ထင်ပါရဲ့။ မလေးတွေရော တရုတ်တွေရောစုံနေတာပါပဲ။ တချို့က ကလေးတွေရော။ အနွေးထည်တွေကို ဝတ်တဲ့သူကဝတ်ထားပြီး လက်ဆွဲအိတ်ထဲ ထည့်သယ်လာသူကသယ်လာတယ်။ တို့တန်းစီရပ်နေရတဲ့ နေရာက လေကြောင်းတည့်တည့်ဖြစ်နေတော့ ပြတင်းပေါက်ကနေ တိုးဝင်လာတဲ့လေက အေးလိုက်သမုစိမ့်နေတာပဲ။ နွယ်နွယ်ကို နံရံအကာအကွယ်နဲ့ တည့်တည့်ဖြစ်အောင် နေရာပေးရတယ်။ သူကပိန်တော့ ချမ်းတာကိုး။ အန်တီကလည်း အင်္ကျီပါးပါးလေး ဝတ်မိလို့ နံရံချမ်းနေတယ်။ အံ့မားလေးရထားတဲ့သာ ပြတင်းပေါက်ရှိနေခဲ့ရင် ပြီးပါလေရော။ ဒါပေမဲ့ ဒီလောက်အမြင့်ကြီးကို သွားရတဲ့ရထားတွဲပဲ လုံခြုံမှုအတွက် ဘယ်ပြတင်းပေါက် ဖွင့်မလဲနော်။

ကြီးရထားတွဲလေးထဲရောက်တဲ့အခါကျတော့ လူများနေပြီး အလုံပိတ်ဆိုတော့ မချမ်းတော့ဘူး။

အဲဒီမှာအောက်ဘက်ဘေးဘက်ကမြင်ရသမျှ မိုးသစ်တောမြင်ကွင်းကို အန်တီ အားပါးတရ ကြည့်မိတော့တာပေါ့။

အရှေ့အာရှရဲ့ သဘာဝသယံဇာတတွေကို မျက်စိကျတဲ့ဟိုတုန်းက ဗြိတိသျှတွေ ပြင်သစ်တွေဟာ ကိုလိုနီနယ်တွေအဖြစ် သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြတယ်။ လွတ်လပ်ရေးတွေရပြီးကြတော့ သဘာဝသယံဇာတတွေကို ကိုယ့်အစိုးရရဲ့ စီမံအုပ်ချုပ်မှုနဲ့ပဲ သုံးဖြုန်းခဲ့ကြတယ်။ သစ်ထုတ်လုပ်ရေးတွေနဲ့ နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုတွေ အကြီးအကျယ် လုပ်လာခဲ့ကြတယ်။

၁၉၆၀ပတ်ဝန်းကျင်က အရှေ့တောင်အာရှရဲ့ နံပါတ်တစ် အပူပိုင်းသစ်ထောက်ပံ့ပေးသူ နိုင်ငံကတော့ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံပဲ။ ဒါပေမဲ့ ၁၉၇၀ခုနှစ်တွေရောက်တော့ နံပါတ်တစ်နိုင်ငံက အင်ဒိုနီးရှား ဖြစ်သွားတယ်။ ဖိလစ်ပိုင်မှာ သစ်တွေက ကုန်လုနီးပါးဖြစ်သွားတာရယ်။ အစိုးရက နိုင်ငံခြားကို သစ်တင်ထုတ်မှုကို တားမြစ်လိုက်တာရယ်ပေါ့။ အဲဒီတော့ ထုတ်ကုန် လိုအပ်ချက်က နိုင်ငံပြောင်းသွားတယ်။ အင်ဒိုနီးရှား၊ နောက်အင်ဒိုနီးရှားရော ဖိလစ်ပိုင်ရော

အပူပိုင်းသစ်တွေ နိုင်ငံခြားတင်ပို့ထုတ်လုပ်ခွင့်ကို တင်းကြပ်ထားမြစ်လိုက်တဲ့အခါကျတော့ မလေးရှားက သစ်ထုတ်ပို့တဲ့နိုင်ငံ ဖြစ်လာပြန်တယ်။

ဘယ်နိုင်ငံကပဲပိုပို ပို့သမျှသစ်ကို လက်ခံသုံးဖြုန်း ပေးနေတဲ့နိုင်ငံကတော့ ဂျပန်ပဲပေါ့။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တုန်းက ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး သစ်တင်သွင်းတဲ့နိုင်ငံဖြစ်တဲ့ ဂျပန်ရဲ့ သစ်တင်သွင်းမှုမှာ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းက မလေးရှားနိုင်ငံဆာရာဝက်ကထွက်တဲ့ သစ်တွေပဲ။ ၁၉၉၀ဝန်းကျင်မှာတော့ ဆာရာဝက်က သစ်တင်ပို့ မှုအမြင့်ဆုံးကို ရောက်ခဲ့တယ်။ အခုဆိုရင်တော့ သဘာဝအတိုင်းဖြစ်နေတဲ့ မူလပထမသစ်တော Primary Forest ဟာ မရှိသလောက်ဖြစ်သွားပြီ။ အမျိုးသားသဘာဝဥယျာဉ်တွေနဲ့ ကာကွယ်ထားတဲ့နေရာအနည်းအကျဉ်းမှာတော့ မဆိုစလောက်ကျန်နေတာပေါ့။ ကျန်တဲ့နေရာတွေကတော့ ကုန်သလောက်ရှိပါပြီ။ မလေးရှားဆာရာဝက်ဒေသမှာ အပူပိုင်းသစ်တောတွေပြုန်းတီးကုန်လို့ ကမ္ဘာကသတိထားမိလာတာမှာ စောင့်ကြည့်တဲ့နည်းပညာတွေ တိုးတက်ထွန်းကားလို့ချည်း မဟုတ်ဘူးတဲ့။ ဆာရာဝက်ဒေသခံတွေရဲ့ တင်းခံမှု ထုတ်တွေလည်း ပါသတဲ့။ ၁၉၈၀ပတ်ဝန်းကျင်နှစ်တွေမှာ ပီနန်ကျွန်းသားတွေ ပီနန်တွေဟာ အမဲလိုက်တာ သစ်ဥသစ်သီးစုဆောင်းတာတွေလုပ်ပြီး သစ်ထုတ်ရာလမ်းတွေကိုပိတ်ဆို့ခြင်းအားဖြင့် စီးပွားဖြစ် သစ်ထုတ်လုပ်မှုကိုတားဆီးကြသတဲ့။ အဲဒီဒေသခံတွေရဲ့လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုတွေကို နိုင်ငံတကာကမီဒီယာတွေသိသွားကြပြီး ဆာရာဝက်ဟာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့တွေရဲ့ အာရုံစိုက်စရာ အရေးကြီးနယ်မြေ ဖြစ်လာတော့တာပေါ့။ အင်း ဒါပေမဲ့ သမီးရယ်။ ပြည်သူပြည်သားတွေ ဒေသခံတွေက သိပ်တော့ မတတ်နိုင်ကြပါဘူး။ မူလပထမသစ်တောတွေကို ခုတ်လှဲထုတ်လုပ် နိုင်ငံခြားတင်ပို့နေကြတာက ဆက်လက်ချီတက်နေကြ တုန်းပဲပေါ့။ မကြာသေးခင်ကာလကတော့ အဲဒီ အပြောင်ရှင်းလိုက်တဲ့ ပထမ သစ်တောမြေနေရာတွေ မှာ တစ်မျိုးတည်းသော သစ်ပင်တွေကိုပဲ စိုက်ပျိုးမှုတွေ

www.burmeseclassic.com

ဇူး

(Monoculture plantation) ပြုလုပ်လာခဲ့တယ်။

ပြီးခဲ့တဲ့ ဆယ်စုနှစ်လောက်ကတော့ ဆီအုန်းတွေ နှစ်ဆတိုးပြီးစိုက်ခဲ့တာမို့ ကမ္ဘာ့ဆီအုန်း စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုရဲ့ တစ်ဝက်လောက်ကို မလေးရှားက ယူထားနိုင်ခဲ့တဲ့အထိပဲ။ ဆီအုန်းရဲ့ ဆီထွက်တဲ့နှုန်းက တခြားဆီထွက်သီးနှံတွေကို ကျော်လွန်သွားတာဆိုတော့ အစိုးရနဲ့ ဆီအုန်းကုမ္ပဏီတွေက ထုတ်လုပ်မှု နှစ်ဆသုံးဆတိုးအောင် ကြိုးစားတာပေါ့။ ဆီအုန်းတွေကို ဒိုင်ခဲဝယ်တဲ့နိုင်ငံကတော့ ဂျပန်ပဲ။ အစားအစာအတွက်နဲ့နဲ့။ ပလတ်စတစ်ထုတ်ကုန်အတွက်၊ အလှကုန်၊ ဆပ်ပြာနဲ့ဆပ်ပြာမှုန့်ထုတ်လုပ်ဖို့အတွက် စသည် စသည်ပေါ့။

အစိုးရနဲ့ ဆီအုန်းကုမ္ပဏီတွေက ဆီအုန်းအောင်မြင်မှုတွေဟာ ဒေသခံတွေကို အလုပ်ပေးနိုင်တယ်။ ဒေသတွင်းစီးပွားရေး ဖြစ်ထွန်းစေတယ်တဲ့ တောမီးတွေ လျော့နည်းစေတဲ့အတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းပြီးသား ဖြစ်စေတယ်တဲ့ ဘာတို့ ပြောကြတာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ တကယ်တမ်းပြဿနာက ဘာလဲဆိုတော့ ဆီအုန်းအသီးတွေက ခုတ်ဖြတ်ချိုင်ပြီးရင် နှစ်ဆယ့်လေးနာရီအတွင်း အဆီမညစ်နိုင်ခဲ့ရင် အောက်ဆီဒိုက်စ်ဖြစ်ပြီး ပျက်စီးတယ်။ ဒါကြောင့် အနီးဝန်းကျင်မှာ စက်ရုံတွေဆောက်ကြရတော့တယ်။ စက်ရုံတစ်ခု အမြတ်ရဖို့အတွက် ဆီအုန်းအနဲဆုံး ဟက်တာ သုံးထောင်လောက်ကနေ ရိတ်သိမ်းပြီးသား ဆီကြိုနိုင်မှဖြစ်မယ်။ ဒီတော့ အနီးဝန်းကျင်က ဒုတိယတန်းသစ်တောတွေကို တစ်ခါပြန်ခုတ်လို့ ဆီအုန်းထပ်တိုးချဲ့စိုက်ဖို့နဲ့ ဆီအုန်းကြိုတ်စက်ရုံတွေ ဆောက်ဖို့ပေါ့ နောက်ထပ်ပြဿနာက စိုက်ပျိုးရေးက သုံးလိုက်တဲ့ ပိုးသတ်ဆေးတွေ ဓါတ်မြေဩဇာတွေက ရေထဲမှာပါပြီး အနီးအနားကမြစ်တွေမှာရောက်။ ဒေသခံလူတွေက အဆိပ်သင့်၊ ပထမမူလသစ်တောပေါ်မှာ မှီခိုပြီး အသက်ရှင်နေရတဲ့ ဒေသခံလူတွေ နေရာရွေ့ရပြောင်းရ ဘဝတွေ ပျောက်ဆုံးရပေါ့။ ဒါတွေကတော့ မလေးရှားမှာဖြစ်နေတဲ့ တင်းကြပ်မှုတွေပါပဲ။

အခုအန်တီတို့ ရထားတဲ့လေးရဲ့ အောက်မှာ မြင်ရတဲ့

မိုးသစ်တောကတော့ ပုပျိုးဘက်က မိုးသစ်တောလေးနဲ့ ခပ်ဆင်ဆင်လို့ တွေးမိတယ်။ အပင်အမျိုးအစားတွေ စုံလင်တာကိုလည်း သတ်ထားမိတယ်။ ကင်မရာလေးနဲ့ တဖျတ်ဖျတ်ရိုက်တာပေါ့။ ကင်မရာ တစ်တွက်စာလေး မြင်ရသမျှမှာကိုပဲ အပင်တွေက မျိုးစုံပါတယ်။ အကောင်ပလောင်တွေတော့ မမြင်ခဲ့ရပါဘူး။

အနောက်မြောက်ဘက်ဆီကို အန်တီက လှမ်းမျှော်ပြီး ဆာရာဝတ်တို့ ဆာဘား တို့ရဲ့တော်နီယိုကျွန်းကို စိတ်မှန်းနဲ့ လှမ်းလိုက်ပါသေးတယ်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုတဲ့ မဂ္ဂဇင်းတစ်အုပ်ထဲက ခဏခဏဖတ်မိနေတဲ့ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ် ရှိတယ်။ ခေါင်းစဉ်ကတော့ ‘ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၏ အစိုးရများ သဘာဝသယံဇာတများကို ဘာကြောင့် သုံးဖြုန်းသည်ဟု နားလည်လာခြင်း’ တဲ့။ ဆောင်းပါးမှာ နိုင်ငံ ဆယ့်သုံးနိုင်ငံကို Case Studies အဖြစ် နမူနာထုတ်ပြုပြီး ဆွေးနွေးထားတယ်။ သဘာဝသယံဇာတတွေနဲ့ ရပ်တည်နေရတဲ့ နိုင်ငံတွေပေါ့။ ဘရာဇီးလ်၊ ကင်မရွန်း၊ ချီလီ၊ ကော့စ်တာရီကာ၊ ဂါနာ၊ ဟွန်ဒူးရပ်စ်၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ မက်ကဆီကို၊ နိုင်ဂျီးရီးယား၊ ပီရူး၊ မလေးရှား၊ ဗင်နီဇွဲလား နိုင်ငံတွေပါပဲ။

အပြင်ကစောင့်ကြည့်သူအများစုအတွက် ထင်ရှားနေသလိုရှိတာက ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေရဲ့ အစိုးရတွေ သဘာဝသယံဇာတတွေကို အလှုပ်ယယ် သုံးစွဲဖျက်ဆီးပစ်နေတာဟာ မထိတတ်လို့၊ ခပ်ချာချာမို့လို့ လောဘကြီးလို့ပေါ့။ သဘာဝသယံဇာတပေါ် လုံးလုံးလျားလျား မှီခိုနေရတဲ့ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေအနေနဲ့ သယံဇာတ အသုံးအဖြုန်းဟာ မကြာခဏပဲ ဝမ်းနည်းကြေကွဲစရာ ဖြစ်ဖြစ်သွားတတ်တာမို့ ဒါဟာမှန်သလိုလိုပဲ။ ပြည်သူပိုင်မြေတွေပေါ်ကနေ သစ်

တစ်ခုကို အကောင်အထည် ဖော်လိုက်ရတာကလွယ်တယ်။ ခက်တာက အဲဒါကိုရေရှည်တည်တံ့အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ဖို့ပဲ။ နှစ်ရှည်လများ ထိန်းသိမ်းစိုက်ပျိုး လွယ်လွယ်နဲ့မရဘူး။

www.burmeseclassic.com

ထုတ်လုပ်ခွင့် အခကြေးငွေကို တိုးတောင်းဖို့ ကမ္ဘာ့ဘဏ် World Bank ရဲ့ အကြံပေးချက်ကိုမလိုက်နာခဲ့တဲ့ အစိုးရတစ်ခုအကြောင်း ကြားဖူးသတဲ့။ ဒါဟာ ဘာဖြစ်လို့လဲလို့ ပညာရှင်တွေက သုံးသပ်ကြ တယ်။ သက်ဆိုင်ရာအရာရှိတွေက အခြေခံသယံဇာတ စီးပွားရေးကို မသိနားမလည်လို့လား။ ဒါမှမဟုတ် ဒီသစ်ထုတ်ကုမ္ပဏီက ကြိုတင် လာဘ်ထိုးထားတဲ့ ငွေကြေးအရ အခွင့်ထူးတွေ ရနေခဲ့လို့လား။ ဒါမှမ ဟုတ်လဲ ကြားဖူးတာရှိသေးတယ်။ နိုင်ငံတစ်ခုရဲ့ နိုင်ငံတော်ပိုင် သယံဇာတကုမ္ပဏီကြီးတစ်ခုက အရည်အချင်းမရှိ အကြွေးတွေ တင်လို့ ဆီတွေ သတ္တုတွင်းထွက်သယံဇာတတွေကို အရမ်းကာရော သုံးစွဲနေတာကို မန်နေဂျာတွေက ခပ်ချာချာမို့ ငြိမ်နေတာဖြစ်ချင်ဖြစ် ဒါမှမဟုတ်လဲ သူတို့ဆောင်ရွက်ချက်တွေကို တောင်းပါတယ်အည်း ပြောပြီး ရွှေနားကွပ်နေကြသလား။ ဆောင်းပါးရှင်က အဲဒီလိုတွေ ကြည့်တယ်။ သူ့သိသမျှတော့ သယံဇာတသုံးစွဲမှု ပေါ်လစီတွေဟာ စီမံမှုညံ့ဖျင်းတာ တလွဲစီမံတာ ဒီလိုအပြစ်တင်နေရုံနဲ့တော့ မလုံ လောက်သေးပါဘူးတဲ့။

အားနည်းတဲ့အစိုးရဆိုတဲ့ စကားဟာ အပေါ်ယံသိပ်ကျ လွန်းပါတယ်တဲ့။ အစိုးရအားနဲ့ချက်ကြောင့် သယံဇာတဆိုင်ရာ ဥပဒေတွေ စည်းကမ်းတွေကို အားမပေးနိုင်ပါဘူးလို့ ပြောလာတဲ့ အခါ အဲဒါက နိုင်ငံတွင်းအကန့်အသတ် အခက်အခဲတွေကြောင့် ဆိုတဲ့ အကြောင်းပြချက်နဲ့ တွဲသိထားရမှာကတော့ ရွှေ့ချယ်မှုပါပဲတဲ့။ ဒါကိုသူက ဥပမာအဖြစ် ကော်စ်တာရီကာနိုင်ငံနဲ့ပြတယ် ကော့စ်တာ ရီကာနိုင်ငံမှာ သစ်ထုတ်လုပ်ရေးနဲ့ဆိုင်တဲ့ ဥပဒေတွေ စည်းကမ်း တွေကို တင်းတင်းကြပ်ကြပ် မဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့တာကိုလည်း မပြောနဲ့။ အစိုးရက သစ်တောအေဂျင်စီအတွက် သစ်တောတွေ

ကြိုးဝိုင်းတွေကို လှည့်ပတ်ကြီးကြပ်ဖို့ အသုံးပြုရမယ့် ဓါတ်ဆီအတွက် လုံလောက်တဲ့ဘတ် ဂျက်ငွေကိုတောင် ထုတ်မပေးခဲ့ဘူးတဲ့။ အဲဒီအတွက် ကုန်ကျမယ့်ငွေ တွေကို စနစ်တကျ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ကိစ္စတွေ အတွက်ပဲ အလွဲပယ်သုံးစွဲဖို့ လိုလားခဲ့တယ်လို့ ရေးထား

တယ်လေ။
 နောက် လမ်းလွဲဖြေရှင်းချက် တစ်ခုကတော့ ခပ်နိုးနိုးပါပဲ။ အပြောင်းအလဲတွေကြောင့် သယံဇာတမူဝါဒတွေက ချို့ယွင်းချက် တွေဖြစ်လာလို့။ ဟိုးအရင်က ပြဌာန်းသတ်မှတ်ခဲ့တဲ့ ငွေ နှုန်းထားက နှစ်တွေကြာလို့ ငွေကြေးဖောင်းပွမှု ဖြစ်လာတဲ့အခါ မထိရောက်တော့ လို့ဆိုတာမျိုး။ ဒါမှမဟုတ် ဒေသတစ်ခုရဲ့ မြေသုံးစွဲမှုစီမံကိန်းဟာ တိုးပွားလာတဲ့ လူဦးရေနဲ့ လိုက်လျောညီထွေ မဟုတ်တော့လို့ ဆိုတာမျိုး။ ဒီလိုနည်းနဲ့ လမ်းလွဲဖြေရှင်းကြပါတယ်။

ဒါတွေကိုစာရေးဆရာက ဖြေရှင်းပြပေးနေတာ။ အန်တီလဲ မလေးရှားမိုးသစ်တောကို အပေါ်စီးကနေကြည့်ရင်းက ဖတ်ဖူးတဲ့ ဘာတွေကိုပဲ ပြန်တွေးနေမိတာပေါ့။

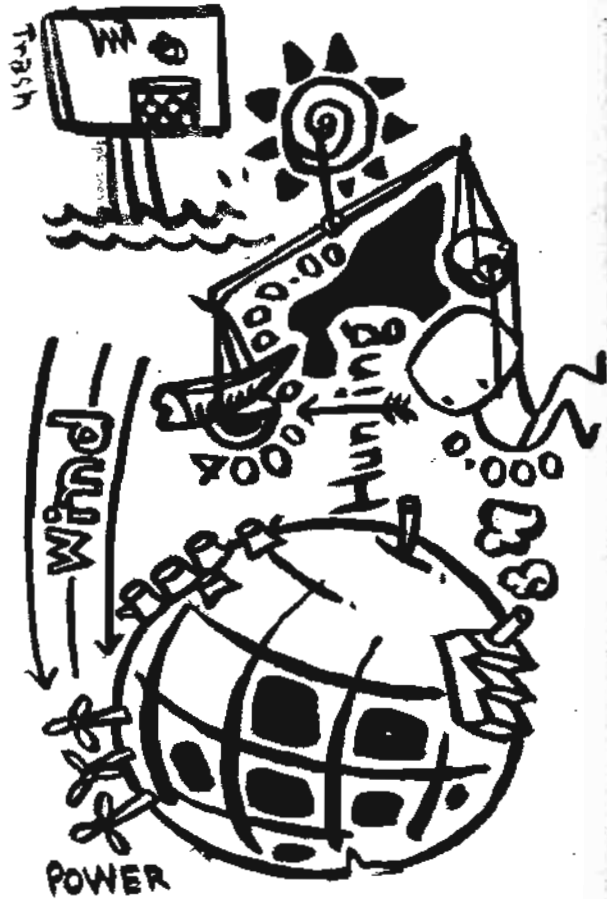
ဒါက အန်တီက မိုးသစ်တောကို စိတ်ဝင်စားလို့ကိုး။ ဘာမှ စိတ်မဝင်စားတဲ့ အန်တီနွယ်အတွက်တော့ ဒါကသိပ်စိတ်ဝင်စား စရာ မရှိဘူးလေ။

ညရောက်တော့ မျှော်စင်ညီနောင်ဆီ သွားကြည့်ကြတော့ လည်း အန်တီနွယ်က မတက်ကြဘူး။ သူက ပင်ပန်းနေတာကိုး။ မနားမနေ လျှောက်လိုက်ရ။ ဟိုပြေး သည်လွှားနဲ့။ သူ့ကို ဓါတ်ပုံရိုက် ပါမယ်ဆိုလဲ ချောမော့ပြီး ရိုက်ပေးရတာ။

သမီးရဲ့ အန်တီနွယ်ကတော့ တော်ပြီ နောက်တစ်ခါ ဝင်ကာပူလဲ မလိုက်တော့ဘူး။ မလေးရှားလဲ မလိုက်တော့ဘူးတဲ့ ပင်ပန်းလို့တဲ့။ ရက်ကလေးရတာမှ တစ်ပတ်ကို စာတမ်းဖတ်ပွဲက လေးရက်မဟုတ်လား။ ကျန်တဲ့သုံးရက်နဲ့ စင်ကာပူရောမလေး ချားရော လည်ဖို့ကြိုးစားတာ တော်တော်ပင်ပန်းတာပေါ့။

လက်ဆောင်သော့တွဲလေးတွေဝယ်တော့ မလေးရှား အထိမ်းအမှတ်အနေနဲ့ မျှော်စင်ညီနောင်ပဲ များတယ်။ အန်တီက မွေနှောက်ရွာဖွေပြီး အောက်ချင်းငှက်လေးပါတဲ့ သော့တွဲအစုံကို ဝယ်လိုက်တယ်လေ။

(ကလျာမဂ္ဂဇင်း အောက်တိုဘာ ၂၀၀၆)

တစ်ခုခုကို အကောင်အထည်ဖော်လိုက်ရတာက လွယ်တယ်။ ခက်တာက အဲဒါကို ရေရှည်တည်တံ့အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ဖို့ပဲ။

မြန်မြန်စား မြန်မြန်ကြည့် မြန်မြန်သွား

နောက်တစ်နေ့ကျတော့ တနင်္လာနေ့ဆိုတော့ ဆရာဦးတင်ဝင်းက မအားတော့ဘူး။ ဒီတော့ စင်ကာပူကမသန်းသန်းနဲ့ရဲ့ အသိမိန်းကလေး မဘိုဘိုက အန်တီတို့ကို ကွာလာလမ်ပူတစ်ပိုက် လိုက်ပို့ပေးမယ်လို့ဆိုပါတယ်။

ခက်တာက တို့ရတဲ့အချိန်က နည်းနည်းလေးဖြစ်နေတာ။ စင်ကာပူလို နိုင်ငံကစာအုပ်တွေ အေးအေးဆေးဆေးမရှာဘူးဆိုရင် သုံးလေးရက်နဲ့လည်လို့ ကုန်ချင်ကုန်မယ်။ မလေးရှားကအကြီးကြီးလေ။

အမယ် ဒါတောင်မှစင်ကာပူကိုကျွန်းသေးသေးလို့ အထင်သေးလို့ မရဘူး။ ဆန်တိုဆာအပန်းဖြေဥယျာဉ်ကျွန်းကြီးတစ်ခုတည်းကကိုပဲ ကြည့်စရာ တွေ အများကြီးလေ။

ဇူး

မလေးရှားကိုမသွားခင်က စင်ကာပူက ဆန်တိုဆာကျွန်း အပန်းဖြေစခန်းကို လင်းလင်းလိုက်ပို့လို့ သွားကြတယ်။ အန်တီတို့ ညီအမနှစ်ယောက်ရယ်၊ ဘိုဘိုလန်းစင်ရယ်၊ ဆရာကျော်ရင်မြင့်ရယ်၊ မာမိကြီး ဒေါက်တာဒေါ်မြင့်မြင့်ခင်နဲ့ ဆရာမဒေါက်တာဒေါ်မိုးမိုးခိုင် ရယ်၊ ဦးခင်မောင်ညို(ဘောဂဗေဒ)လည်းပါတယ်။

မလေးရှားကို ညကြီးနာရီသွားရမှာဆိုတော့ သိပ်တော့ အေးအေးဆေးဆေး အချိန်မရဘူးပေါ့။ ဟိုတယ်ပြန်၊ ပစ္စည်းသိမ်းရဦးမှာကိုး။ ဆရာ ကျော်ရင်မြင့်က စနစ်ကျကျသမားဆိုတော့ အေးအေးပဲ၊ သူက ပစ္စည်းသိမ်းခဲ့ပြီးသားတဲ့။ အထုပ်ဆွဲပြီးလိုက်ရုံပဲလို့ပြောတယ်။ အားကျ လိုက်တာ။ အန်တီကတော့ ဘာပစ္စည်းမှကို မသိမ်းရသေးဘူး။ အဲဒီနေ့က အန်တီစာတမ်း ဖတ်ရတဲ့နေ့ဆိုတော့ သိပ်တယ်မဟုတ်လား။ မနက်လင်းတော့စာတမ်းကို ဟိုဟာဖြည့် ဒီဟာဖြုတ်နဲ့ အလုပ်တွေက ရှုပ်ချင်နေခဲ့တာ။ ကိုယ်က အရင်ဆုံးဖတ်ရမှာမို့ ရှစ်နာရီခွဲ မိအောင်နဲ့၊ မတိုင်မီမှာ ကိုယ်ပြခဲ့ ပါဝါပွိုင့် ဆလိုက်တွေကို အခန်းက အီလက်ထရွန်းနစ် တာဝန်ခံနဲ့ ညှိနှိုင်းရဦးမှာဆိုတော့ ပြေးရပြီ ပေါ့။ ထုံးစံအတိုင်း စာရွက်စာတမ်းတွေ စာအုပ်တွေ ခရီးဆောင်လတ်ရေလျှံအိတ်ထဲ က အဝတ်တွေ ရှုပ်ပွပြန်ကျဲလို့ပေါ့၊ သမီးရယ်။

ဆန်တိုဆာကိုသွားတော့ ဟိုမှာက ကြည့်စရာတွေကများ လွန်းလို့ စိတ်ဝင်စားတဲ့အပိုင်းကို ကိုယ့်ဟာကိုယ် ကန့်သတ်ရတယ် လေ။

နာမည်ကျော်ခြင်သော်ရွှင်ကြီးရှိတဲ့နေရာပေါ့။ အဲဒီ ဆန်တို ဆာကျွန်းမှာ ၁၈၈၀ ကာလက ဗြိတိသျှတွေဆောက်ခဲ့တဲ့ ခံတပ်ကြီး တစ်ခုရှိတယ်။ ဆီလို့ဆိုခံတပ်လို့ခေါ်တယ်။ ရထားတဲ့လေးနဲ့ သွား

သက်တမ်းရာချီနေတဲ့ သစ်ပင်မြင့်ကြီးတွေကို စက္ကူလုပ်ဖို့ ဘီဒီလုပ်ဖို့ ခုတ်လှဲတာ လုံးဝမသင့်တော်ဘူးဆိုတဲ့ အသိအမြင်ရှိဖို့ လူတစ်ယောက်ဟာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးသမား ဖြစ်နေစရာမလိုပါဘူး။ သာမန်လူတစ်ယောက်လည်း တွေးကြည့်နိုင်ပါတယ်။

ရတယ်။ တစ်နေရာနဲ့တစ်နေရာက တော်တော်ဝေးတာကိုး။ ဒါဝေခုံ အဲဒီစစ်သမိုင်းပြတိုက်နေရာကို မြင်သာမြင်မကြင်ခဲ့ရပါဘူး။ အချိန် မှ မရဘဲ။ အာရှရဲ့အကြီးဆုံး သေနတ်စုဆောင်းမှုပဲလို့ ဆိုတယ်။ ဆယ်ခုနစ်ရာစုကနေနှစ်ဆယ်ရာစုအထိ သုံးခဲ့တဲ့လက်နက်တွေကို မြင်ရမှာပေါ့။ ဟင့်အင်း အန်တီက လက်နက်တွေကို သိပ် စိတ် မဝင်စားပါဘူး။

ဒီတော့ တို့ရောက်ခဲ့တာက ရေအောက်ကမ္ဘာပဲပေါ့။ ရေအောက်ကမ္ဘာတောင်အစုံတော့ မရောက်ခဲ့ရပါဘူး။ တစ်ည မအိပ်နိုင်လို့ပေါ့။ လင်းပိုင်တွေအစာကျွေးမဲ့နေရာကိုတော့ ရောက် ခဲ့ပါရဲ့။ ဘာမှမမြင်ခဲ့ရဘူး။ ရေအောက်ကမ္ဘာလေးကတော့ချစ်စရာ လေးပေါ့။ လိုဏ်ခေါင်းထဲမှာဝင်သွားတဲ့အခါ ကိုယ့်ဘေးနဲ့ကိုယ့်ခေါင်း ခေါ်မှာ မှန်နံရံတွေရဲ့တစ်ဘက်မှာ ကူးခတ်သွားလာ နေတဲ့ငါးမျိုးစုံကို နီးနီးကပ်ကပ်မြင်ရတာကိုး။ မြေပြင် ညီအတိုင်းရွှေ့သွားတဲ့ အက်စ်ကလေတာနဲ့ အဲဒီ အပေါ်မှာ မတ်တတ်ရပ် လိုက်ရုံပဲလေ။ Sea dragon လို့ခေါ်တဲ့ ပင်လယ်နဂါးလေးတွေကို အန်တီသိပ် သဘောကျတယ်။ ချစ်စရာကောင်းလွန်းလို့လေ။

သစ်ရွက်လေးတွေ ကိုယ်မှာဖြာထွက်နေသလို စိမ်းဖန်ဖန်အခက် အလက်တွေ လှုပ်လှုပ်ခတ်ခတ်နဲ့ ရေမှာသွားလာနေကြတာ တကယ့် ဒဏ္ဍာရီထဲက နဂါးလေးတွေအတိုင်းပဲကွယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ဆယ်နှစ် ကျော်လောက်က ရန်ကုန်တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်ဘေးက ငါးပြတိုက်ကို ခရောက်တုန်းကတော့ အဲဒီမှာ ပင်လယ်နဂါးလေးတွေကို မတွေ့ခဲ့ဘူး။ အခုတော့ ပြန်ပြင်ဆင်ပြီးပြီဆိုတော့ အရင်နဲ့စာရင် စနစ်ကျကျ၊ ခေတ်မီမိစုံစုံလင်လင် ဖြစ်နေလောက်ပြီ။ တစ်ခါလောက်တော့ သွားရဦးမယ်လေ။

ဒဏ္ဍာရီထဲကရေသူမလို့ မှားမှားမြင်ယောင်လေ့ရှိတဲ့ ဒူးဂေါင်းလို့ခေါ်တဲ့ ငါးကြီးလည်း အဲဒီမှာရှိတယ်။ ပင်လယ်နွားတဲ့။ သူက နို့တိုက်သတ္တဝါကိုး။ သိန်းဖေမြင့်ရဲ့ အဏ္ဍဝါခရီးသည်နှင့် ပုလဲ ဒေဝီ စာအုပ်ထဲမှာ ရေသူမရှာပုံတော်ကို ဖတ်ခဲ့ရတယ်။ ရေသူမလို့

www.burmeseclassic.com

ဂျူး

ဆိုကြပါစို့လေ။ အဲဒီဒူးဂေါင်းသတ္တဝါက ရေသတ္တဝါ ပြတိုက်တိုင်းမှာတော့ တွေ့ရတာမဟုတ်ဘူး။ သမီးအန်တီနွယ်ခမျာမှာတော့ သိပ်စိတ်ဝင်စားပုံမရဘူး။ ခေါင်းတွေ ကိုက်လို့တဲ့။ အဲဒါ မမ ဒေါ်မိုးမိုးခိုင်က ဆေးကျွေးရသေးတယ်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကြည့်စရာတွေကို စင်ကာပူရဲ့သဘာဝမှာ မရှိပေမဲ့ သဘာဝအတုလုပ်ထားပြီး ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည်တွေကို ပြတယ်။

ငှက်ဥယျာဉ်တို့ ညဆာဖာရီပြပွဲ တို့ပေါ့။

အန်တီ အမေရိကန်က စန်တီယေဂိုတီရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်ကို ရောက်တုန်းက ငှက်တွေအများကြီးမြင်ခဲ့တယ်။ အများစုကတော့ အနောက်နိုင်ငံတွေရဲ့ ရေမြေမှာတွေ့ရတဲ့ ငှက်တွေပေါ့။ ဒါပေမဲ့ စင်ကာပူကျတော့ အာရှရဲ့ငှက်တွေ များများတွေ့နိုင်မယ်ထင်တယ်။ မှန်းဆရုံပဲမှန်းဆနိုင်တယ်။ အန်တီ မရောက်ခဲ့ရဘူး။ ဂျူးရောင်းငှက်ဥယျာဉ်မှာ ငှက်ပေါင်း ကိုးထောင်ကျော် ရှိသတဲ့ကွယ်။ ငှက်မျိုးစိတ်ပေါင်း ၆၀၀ကျော်သတဲ့။ ငှက်တွေကို သဘာဝအတိုင်းထားတဲ့နေရာမို့ ငှက်တွေဟာ တကယ်သဘာဝရေမြေကို ရောက်နေရသလိုပဲ ဖြစ်မယ်။

အန်တီ သမီးကို ပြောဖူးလားမသိဘူး။ အောက်ချင်းငှက်ကို အန်တီ ရန်ကုန်တီရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်ထဲမှာပဲ မြင်ဖူးခဲ့တယ်ဆိုတာ။ အောက်ချင်းငှက် နှစ်ကောင်ရှိတယ်လေ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီအောက်ချင်းငှက်နှစ်ကောင်က သဘာဝနဲ့ ဝေးတယ်။ သူတို့နေရတဲ့ ငှက်လှောင်အိမ်က ကြပ်တယ်။ တကယ်တော့အောက်ချင်းငှက်တွေဟာ သစ်ပင်ထိပ်ဖျားဆီကနေ ပျံသန်းကြတာ။ သစ်ပင်မြင့်မြင့်ကို သူတို့ကြိုက်ကြတယ်။ ညောင်သီးတို့ သဖန်းသီးတို့လို အပင်ကြီးကြီးက အသီးငယ်ငယ်လေးတွေကို စားတတ်ကြတယ်။ သူတို့ တောင်ပံခတ်ရင်ဘေးကို အကျယ်ကြီးပြန်သွားတာလို့ ဖတ်ရဖူးတယ်။ အန်တီတီရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်ကိုရောက်တိုင်း အောက်ချင်းငှက်တွေဆီကို သွားသွားကြည့်တယ်။ ကြည့်မိတိုင်းလဲ သူတို့ သစ်ကိုင်းခြောက်ပေါ်မှာ

နားနေတာကိုပဲတွေ့တယ်။ ပျံသန်းတာကိုမတွေ့ဘူး။ ကျဉ်းကျဉ်းကြပ်ကြပ်နဲ့ မပျံတတ်ဘူးထင်တယ်။

ဂျူးရောင်းငှက်ဥယျာဉ်မှာ သဘာဝကျအောင် လုပ်ပေးထားတဲ့သစ်ပင်တွေ စမ်းချောင်းလေးတွေနဲ့အတူ ရေတံခွန်တစ်ခုလည်းရှိတယ်။ တကယ်သဘာဝမဟုတ်ပေမဲ့ သဘာဝနဲ့တူအောင် ဖန်တီးထားတဲ့ တော်တော်မြင့်တဲ့ရေတံခွန်ပဲ။ ကမ္ဘာ့ လူလုပ်ရေတံခွန်တွေထဲမှာတော့ အမြင့်ဆုံးလို့ပြောတယ်။

စင်ကာပူမှာ သဘာဝတီရစ္ဆာန်တွေကို ညမှာကြည့်ခွင့်ရအောင်လုပ်ပေးထားတဲ့ ထူးဆန်းတဲ့ တောရိုင်းတီရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်တစ်ခုရှိတယ်။ အဲဒါကတော့ ညဆာဖာရီလို့ ခေါ်တယ်။ ညထွက်တဲ့ တီရစ္ဆာန်ပေါင်း ၉၀၀ ကျော်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ပြီး ပြတိုက်လုပ် ငွေရှာတာပေါ့သမီးရယ်။

တို့ဆီမှာ အခုအသစ်လုပ်လိုက်တဲ့ ဖိုးကျား ဆင်ခခန်းလည်း ခရီးသည်တွေကို ဆင်တွေဘယ်လိုအလုပ်လုပ်တယ်ဆိုတဲ့ သဘာဝနဲ့ နီးစပ်အောင် ပြပေးထားတာမဟုတ်လား။ ညဆာဖာရီကလည်း သစ်တောလေးနဲ့ ဘေးမဲ့ဥယျာဉ်လေးလုပ်ထားတာ။ အဲဒီသစ်တောကို ဒုတိယအဆင့်သစ်တော သို့မဟုတ် တစ်ဆင့်လျော့သစ်တော (Secondary Forest) လို့ ခေါ်တယ်။ တို့ဆီက လှော်ကား သဘာဝဘေးမဲ့ဥယျာဉ်လည်း တစ်ဆင့်လျော့သစ်တောပဲ။ မူလပထမ သစ်တောက ပျက်စီးသွားမယ်၊ ပြန်အသစ်စိုက်တဲ့အခါ မူလလို အပင်တွေ စုံစုံထွေထွေမဟုတ်တော့ဘဲ အမျိုးအစားတစ်ခုတည်း ဒါမှမဟုတ် အနည်းငယ်ပဲ စိုက်ပျိုးနိုင်တော့တယ်။ ပေါက်နေတဲ့သစ်ပင်တွေကိုကြည့်လိုက်ရင် ဆင်တူတွေများတယ်။ အဲဒါက တစ်ဆင့်လျော့သစ်တော။

ဒီနှစ်ထဲမှာ တစ်ဆင့်လျော့သစ်တော ရှိရာလှော်ကားဥယျာဉ်ကို အန်တီ တစ်ခေါက်ရောက်ခဲ့တယ်။ သဘာဝဘေးမဲ့ဥယျာဉ်။ သဘာဝအတိုင်း တောရိုင်းတီရစ္ဆာန်တွေကို လွှတ်ထားတာလို့ သိထားတော့ အန်တီသွားရတာ တထိတ်ထိတ် နဲ့ပေါ့ကွယ်။

www.burmeseclassic.com

'ကျား' လို့ ဆိုင်းဘုတ်ရေးထားတဲ့အနားမှာဆို ပြောမနေနဲ့တော့ လန်ပြီး ဟိုကြည့်ဒီကြည့်ပေါ့။ ကားမှန်ကိုလည်း တင်ထားရတယ် လေ။ အဲဒီမှာ ဆိုင်းဘုတ်လေးတွေနဲ့ 'ခြေလျင်လျှောက်မသွားရ အန္တရာယ်ရှိသည်' လို့ သတိပေးထားတယ်။

(လွန်ခဲ့တဲ့ဆယ်နှစ်ကျော်တုန်းကတော့ လှော်ကားဥယျာဉ် ကိုရောက်တုန်းက ကျားတွေကိုမြင်ခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဘေးမဲ့လွတ်ထား တဲ့နေရာမှာ ကားနဲ့သွားရင်းလာရင်း မြင်ရတာတော့မဟုတ်ဘူး။) လွန်ခဲ့တဲ့ ဆယ်နှစ်နဲ့စာရင် လှော်ကားဥယျာဉ်ဟာ ပိုခြောက်သွေ့သွား သလိုပဲ။ အပြင်ခရီးပတ်လမ်းကိုပြောတာလေ။ အတွင်းကိုတော့ မရောက်ခဲ့ပဲကိုး။

ဟား မျောက်ကလေးတွေကတော့ ပေါသလားမမေးနဲ့။

လမ်းဘေး ဟိုနေရာကထွက်လာ။ ဒီနေရာက ထွက်လာ နဲ့။ မျောက်ကလေးတွေကိုကြည့်ရတာ အစာတောင်း နေသလိုပဲ။ လမ်းမှာ ဆောင့်ဆောင့်လေးတွေထိုင်ပြီး လက်လေးဖြန့်နေတယ်။ အန်တီ ဘာမှဝယ်မသွားခဲ့မိ လို့ ဘာမှမကျွေးခဲ့ရပါဘူး။ နောက်ပြီး တိရစ္ဆာန်လေး တွေကို သူတို့သဘာဝအစာမဟုတ်ဘဲ ဖြစ်သလိုကျွေးဖို့

ကောင်းမကောင်းလည်း မသိဘူး။

ရေနဲ့အရိပ်နဲ့ ရှိတဲ့နေရာကို သွားကြည့်တော့ ရေက တော်တော်နောက်တယ်။ ရေစပ်မှာထိုင်ဖို့ဆိုတဲ့စိတ်ကူးမျိုး ဘယ်လို မှ မပေါ်နိုင်ဘူးလေ။ အော် ပိုက်ဆံဟာတော်တော် အရေးကြီးပါလား လို့ အန်တီစိတ်ထဲက ရေရွတ်မိတယ်။ စီမံ အုပ်ချုပ်မှုကို ပိုက်ဆံက လည်းလွှမ်းမိုးတယ်လေ။ တစ်ခုခုကို အကောင်အထည်ဖော်လိုက် ရတာက လွယ်တယ်။ ခက်တာက အဲဒါကို ရေရှည်တည်တံ့အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ဖို့ပဲ။ နှစ်ရှည်လများ ထိန်းသိမ်းစရိတ်ဟာ လွယ်လွယ်နဲ့မရဘူး။

အို အန်တီသာ 'ပိုက်ဆံများရှိလို့ကတော့လေ' လို့ စိန် ကြော်ငြာထဲက ထက်ထက်မိုးဦးကြုံးဝါးတာကို ပြန်မြင်ယောင်ရင်း ပြုံးမိတယ်။

အပြန်မှာ ဆတ်ကြီးတစ်ကောင် မြင်ခဲ့တယ်။ အကြီးကြီးပဲ။

အန်တီက ဆတ်ချိုနုတို့ ဘာတို့ကို အားပေးတတ်တဲ့ အမျိုးအစား မဟုတ်တော့ ဆတ်ချိုကို ဘယ်လိုဖြတ်သလဲ။ အရက်ထဲ ဘယ်လို စိမ်တာလဲ ဘာလဲမသိပါဘူး။ အခုမြင်ခဲ့ရတဲ့ ဆတ်ကြီးရဲ့ ချိုအတက် သစ် ထွက်နေတာကတော့ နီရဲ့ပြီး အသားနု တွေ ပွတက်နေလိုက်တာ အဖုအထစ်ကြီး တွေနဲ့ မြင်ရတာနဲ့ကို အူယားပြီး ဟိုနေရာက နာသလိုလို သည်နေရာက နာသလိုလို ခံစားလိုက်ရတယ်။

ထားပါတော့။ ညဆာဖာရီ အကြောင်း ဆက်ပြောချင်လို့ပါ။ ဒေးဗစ် အတန်ဘိုရီဆိုတဲ့ ဗြိတိသျှဇီဝပညာရှင်က ပြောတယ်။ သစ်တောတစ်ခုရဲ့ တကယ့် အတွင်းကျကျ လှုပ်ရှားဖြစ်ပျက်ပုံတွေကို မြင်ချင်ထိတွေ့ချင်ရင် ညမှာသွားပြီး စောင့် ကြည့်ပါတဲ့။ သူ့ကိုယ်တိုင် ညမှာသွားပြီး လေ့လာ မှတ်တမ်းတင်ထားတဲ့ မှတ်တမ်း ခွီဒီယိုတွေ ခွီဒီဒီတွေ ကို အန်တီကြည့်နေတုန်း တစ်ခါသမီးရောက်လာဖူး တယ်လေ။ သမီးမှတ်မိတယ် မဟုတ်လား။ ရှဉ့်ပျံလေး တွေ ဘယ်လောက်လှလဲ။ သူတို့က ညမှ ထွက်တာ လေ။ အဲဒီရှဉ့်ပျံလေးတွေရယ် မျောက်လေပွလေးတွေရယ်ကို အန်တီ ချစ်မိတယ်။ အခု ညဆာဖာရီမှာလည်း ရှဉ့်ပျံလေးတွေ ရှိတယ်သမီးရဲ့။

စင်ကာပူက ညဆာဖာရီဟာ ညရှုခင်းနဲ့ ကြည့်နိုင်တဲ့ ပထမဆုံးသော သဘာဝတောရိုင်းတိရစ္ဆာန် ဘေးမဲ့တောပဲ။ ည ဆိုပေမဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေကို ဧည့်သည်တွေမြင်နိုင်အောင် မီးရောင်လေး တွေ ဖြာနေအောင် စီစဉ်ထားတာပေါ့။

မလေးရှားဟာ စင်ကာပူနဲ့စာရင် သဘာဝသစ်တောနဲ့ ရေမြေက အဆပေါင်းများစွာ ကျယ်ပြန့် ကြွယ်ဝတယ် မဟုတ်လား။

သုံးစွဲသူတွေက သပိတ်မှောက်လို့ တရစ်တစ်ရိုက်လမ်ဘီယာနိုင်ငံ ဝက်ဝံကြီး မိုးသစ်တောထဲက သစ်တွေကို မခုတ်ကြတော့ပို့ သစ်ကုမဏီတွေက သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြရတယ်။

ပင်လယ်ထဲက ကျွန်းစုလေးတွေက အများကြီး။ သန္တာကျောက်တန်းတွေအများကြီး။ ဒီရေတောတွေ အများကြီး။ အဲဒါတွေကို မြင်ခွင့်ရဖို့က ကွာလာလမ်ပူမှာ တစ်ညပဲအိပ်နိုင်တဲ့သူအတွက် မဖြစ်နိုင်တဲ့ အိပ်မက်တွေပဲ။ တကယ်ဆို တစ်ခေါက် တစ်ခေါက် ရောက်ဖို့ဆိုတာ လွယ်တာမှ မဟုတ်ဘဲလေ။ အန်တီခရီးစဉ်ကို နဂိုတည်းက ချဲ့တိုးသင့်တာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ရန်ကုန်မှာ ကိုယ်ထားခဲ့တဲ့ လုပ်လက်စအလုပ်တွေက မပြီးမပြတ်နဲ့ ချိန်းဆိုမှုတွေနဲ့ သတ်မှတ်ရက်တွေနဲ့ ဆိုတော့ တစ်ရက်နှစ်ရက်ပိုနေဖို့ကိုပဲ မလွယ်ပါဘူး။ ဇူလိုင် ဩဂုတ်လတွေဟာ အမြဲတမ်းပဲ အလုပ်ပိုရွှပ်တဲ့လတွေ ဖြစ်နေရော့သလား မသိပါဘူး။ ဒါမှမဟုတ် ကိုယ်ကပဲ ကိုယ့်အလုပ်မဟုတ်တဲ့ အပိုအလုပ်တွေကို လျှော့လျှော့ချတဲ့ကြားကနေ များနေတုန်းပဲလား မသိပါဘူး။

အေးလေ။ နောက်တစ်ခါ အချိန်ပိုရမှာပေါ့လို့ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ဖျောင်းဖျရတယ်။

တနင်္လာနေ့ကျတော့ မဘိုဘိုနဲ့အတူ အန်တီတို့ ကွာလာလမ်ပူအနီးတဝိုက်ကို လည်ကြတယ်။ ဘာတူးကျော်လို့ခေါ်တဲ့ ဘာတူးလိုက်ဂူကိုပေါ့။ တို့ဆီက ပိတ်ချင်းမြောင်လို့၊ ပင်းဒယဥမင်ဘုရားလို့ပဲ။ ထုံးကျောက်တောင်တွေမှာ မိုးရေတိုက်စားပြီး ဖြစ်ကျန်ခဲ့တဲ့ ကျောက်ပန်းဆွဲတွေ တွဲလွဲကျလို့ လိုက်ဂူကို အလှဆင်ထားတယ်။

ဂူကို လှေကားတွေနဲ့ တက်သွားရတာက ပင်းဒယနဲ့ ခပ်ဆင်ဆင်။ ဟိုဘက်ဒီဘက် အတက်အဆင်းခြားထားတဲ့ လှေကားပေါ်မှာ တက်တဲ့လူက တက် ဆင်းတဲ့လူက ဆင်းနဲ့ လူစည်ကားပါတယ်။ မိုးမရွာလို့ ထင်တယ်။ ပူလောင်နေတယ်။ နံနက် ဆယ်နာရီပဲ ရှိသေးပေမဲ့ နေကတော်တော်ကိုပူနေပြီ။ တို့ဆီမှာတော့ ထွက်လာတဲ့ ဇူလိုင်ဆယ့်နှစ်ရက်ကကိုပဲ မိုးသဲသဲမဲမဲ ရွာနေခဲ့တာ။

အထက်ကိုတက်သွားတော့ ဘေးက ထုံးကျောက်တောင်ကျောက်တုံးတွေပေါ်မှာ မျောက်တွေကို မြင်ရတယ်။ အင်း ဒါက

တော့ ပုပ္ဖိုးလို ဖိုဝင်းတောင်လိုပဲလို့ တွေးမိတယ်။ အေးလေ၊ မလေးရှားနဲ့မြန်မာဆိုတာ ရေမြေ တောတောင်ချင်း တော်တော်တူတာကိုး။ အသီးတွေ အပင်တွေ အကောင်တွေ၊ သူတို့ကျက်စားတဲ့ နယ်မြေတွေ အတုနဲ့တူတာပေါ့။

သိတယ်မဟုတ်လား။ အန်တီနွယ်က မျောက်ကိုကြောက်တယ်။ အင်းလေ မျောက်မှမဟုတ်ပါဘူး။ အန်တီနွယ်က အကောင်ပလောင် တော်တော်များများကို ကြောက်တယ်။ အိမ်မြှောင်ဆိုရင် အသေကြောက်တာ။ ဒါပေမဲ့ သူက ကြောက်တာကို မာန်တင်းပြီး ပြောတတ်တယ်။

‘အံ့မယ် ဘာများလဲလို့ အိမ်မြှောင်ကိုး။ သွားသွား ငါ့နားမလာနဲ့ သွား’

အိမ်မြှောင်ပြီး ပြောရပေမဲ့ တကယ်တော့ သူ မလှုပ်ရဲဘူး။ အိမ်မြှောင်လေး ဖျတ်ခနဲ ပြေးမထွက်မချင်းပေါ့။

အခုလဲ အန်တီက သူ့ကို အမှတ်တရခါတိုက်ပုံ ရိုက်ပေးဖို့ ပြင်တာ။ သူက မျောက်ကြောက်လို့ ဘေးကနံရံကို မကပ်ချင်ဘူး။ မျောက်တွင်မကဘူး။ ဖွတ်အကောင်ကြီးကိုလည်း သူကကြောက်တာပဲ။ လိုက်ဂူအတက် လှေကားကြီးရဲ့ထိပ် အဝင်မှာ စားပွဲတစ်လုံးပေါ်မှာ အစိမ်းရောင်အကောင်ကြီးတစ်ကောင် ကန်လန်ဖြတ် စင်းစင်းကြီး ချထားလို့ ဘာတုန်းဆိုပြီး အန်တီသွားစပ်စုကြည့်တယ်။ ဖွတ်ပေါ့။ ပဒတ်တော့ မဟုတ်နိုင်ဘူး။ အန်တီမြင်ဖူးတဲ့ ပဒတ်တွေက ခပ်သေးသေး ခပ်ညိုညိုခြောက်ခြောက်။ အခုဟာက အကြီးကြီး ဧရာမကြီး။ သုံးပေ၊ နှစ်ပေခွဲ စားပွဲတစ်လုံးပေါ်လောက်ကတော့ သူ့အမြီးအရင်းလောက်ထိပဲ ဆန့်မှာ။ ပထမတော့ အန်တီက အသေကောင်လား သို့မဟုတ် အတွင်းမှာ အဆာသွပ်ထားတဲ့ ရုပ်ကြွင်းလား လို့ထင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဘယ်ဟုတ်မလဲ။ အရှင်ကြီး။ မျက်လုံးက တော်တော်နဲ့ မမှိတ်ပေမယ့် အတွင်းကမျက်ဆံက နဲနဲဟိုရွေ့ဒီရွေ့နဲ့ မလေးရှားရဲ့ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ထဲမှာ ဒါ ပါသလားမသိဘူးနော်လို့ နွယ်နွယ်ကို ပြောမိတယ်။

ဂူထဲရောက်တာနဲ့ လင်းနို့ချေးစော်နံတာက ပိုပိုများလာ တော့တာပဲ။ မျက်နှာကျက် လိုဏ်ဂူအမိုးမှာက ဟင်းလင်းပွင့်နေတဲ့ အပေါက်နဲ့ဆိုတော့ အဲဒီနေရာမှာတော့ လင်းလို့ပေါ့။

မလေးရှားရဲ့ ကာကွယ်ထားတဲ့ သဘာဝသစ်တောတွေ ဘေးမဲ့တောတွေဟာ အများကြီးပါ။ ၁၉၀၃ ခုနှစ်ကတည်းက ဗြိတိသျှကိုလိုနီလက်အောက်မှာ ဗြိတိသျှတွေ စီမံပေးခဲ့တဲ့ သဘာဝ ကာကွယ်ဘေးမဲ့တော ဧရိယာတွေက စခဲ့တာ။ တို့ဆီလိုပါပဲ။ မိုး သစ်တောတွေ အပူပိုင်း ရွက်ပြတ်တောတွေ စုံပါတယ်။ ကျားတွေက အစ တို့ဆီလိုပဲ။ ဒါပေမဲ့ မလေးရှားက တို့ထက်သာတယ်။ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုမှာ တော်တော်သာတယ်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်း သိမ်းရေးမှာလည်း တော်တော်သာနေတယ်။ ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသည် တွေကို ဆွဲဆောင်တဲ့ ပညာမှာလည်း တော်တော်သာပါတယ်။

ကမ္ဘာပေါ်မှာ အင်ဒိုချိုင်းနီးစ် ကျားတွေရဲ့ အကောင်ဦးရေ နဲ့ သူတို့ကျက်စားရာ မြေသဘာဝ၊ နယ်မြေခွဲခြမ်းနေထိုင်မှုတွေကို လေ့လာကြည့်တော့ ကမ္ဘာမှာ အဲဒီကျား အမျိုးအစားက ကောင်ရေ ၁၀၀၀ လောက်ပဲ ကျန်တော့တယ်။ အများစုက မလေးရှားနိုင်ငံမှာ ရှိတယ်လို့ ပြော တယ်။

စူမတြားကြုံတွေ့ ရှိနေသေးပေမဲ့ မျိုးတုံးမှုအန္တရာယ်ကို ရင်ဆိုင်နေရပြီတဲ့ တို့ဆီမှာလဲ တောထဲမှာ နောက်ဆုံး မြင် တွေ့လိုက်ရတဲ့ ကြုံကို စာရင်းတောင် မဖော်ပြနိုင်ဘူးလေ။

မလေးရှားက တို့ထက်သာတာကို ပြောပြရဦးမယ်။ (ရုပ်ဝတ္ထုတိုးတက်မှု တွေကတော့ ပြောနေစရာတောင် မလို ဘူးလေ။ အန်တီတို့ ခရီးထွက်တဲ့နေ့က

အန်တီတို့ရဲ့ လေယာဉ်အခေါ်ကို စောင့်နေတဲ့အချိန်မှာ မလေးရှား

လေကြောင်းလိုင်းက ခရီးသည်တွေခေါ်လို့ တန်းစီပြီး သွက်သွားတဲ့သူတွေကို အန်တီမြင်ရတယ်။ အသက် ၂၀ နဲ့ အစိတ်ကြားက လူငယ်တွေချည်းပဲ။ အမျိုးသမီး တစ်ယောက်နှစ်ယောက် ပါမလား မသိဘူး။ အန်တီ စကြည့်မိ သတိထားမိတဲ့ အချိန်ကစပြီး မိန်းကလေး တစ်ယောက်ကိုမူ မမြင်ဘူး။ ယောက်ျားလေးတွေချည်းပဲ။ ရွယ်တူ လေးတွေလေ။ အသားခပ်လတ်လတ်ပါမယ်။ အသားညိုညို လေးတွေ ပါတယ်။ ဟိုကြည့်ဒီကြည့် စိတ်လှုပ်ရှားနေသူတွေ ပါတယ်။ တက်ကြွပျော်ရွှင်နေသူတွေ ပါတယ်။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ဒါက သူတို့အတွက် စွန့်စားခန်းအသစ်တွေကိုး။ ရှေ့မှာ ဘာကိုရင်ဆိုင် ခုလဲဆိုတာ သူတို့မသိဘူး။ သူတို့မိဘတွေဆီ ငွေပြန်ပို့ဖို့ ဟိုရောက် ရင် ဘယ်လိုအလုပ်လုပ်လိုက်မယ်၊ ဘယ်လို ခြိုးခြံခွေတာမယ်၊ ဒါကိုပဲ သူတို့တွေးပြီး ရင်ခုန်နေမှာပေါ့။

အန်တီပြောချင်တာက မလေးရှားမှာရှိတဲ့ ပြည်သူလူထုရဲ့ နေထိုင်မှုဘဝအခြေအနေ မြင့်မားမှု နိမ့်ကျမှုကို တိုင်းတာဖို့ သူတို့ ဆီမှာ ဆောင်ရွက်ခဲ့တဲ့အကြောင်းကို ပြောချင်တာပါ။ စီးပွားရေး စီမံကိန်းအဖွဲ့တစ်ခုက ၁၉၉၉ ခုနှစ် စီမံကိန်းတစ်ခု ချလိုက်တယ်။ မလေးရှားပြည်သူတွေရဲ့ နေထိုင်မှု ဘဝဟန်ပန်နဲ့ အခြေအနေကို ဆန်းစစ်ဖို့ပဲ။

အဲဒီမှာ ဧရိယာဆယ်ခု သတ်မှတ်ပြီး ညွှန်းကိန်း ၃၉ ခုနဲ့ တိုင်းထွာလေ့လာကြတော့တယ်။ ဘာတွေကို လေ့လာကြသလဲ ဆိုတော့ လူတစ်ယောက်ချင်းရဲ့ ဝင်ငွေနဲ့ ခွဲဝေသုံးစွဲမှု စရိတ်တွေ၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ နေထိုင်စရာ အိမ်အဆင့်အတန်း၊ မိသားစု ဘဝ၊ လူထုလုံခြုံရေး၊ လူမှုရေးပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုတွေ၊ အလုပ်ခွင် ဘဝ၊ တစ်နေရာကနေ တစ်နေရာ ကူးသန်းသွားလာမှု အခြေအနေနဲ့ ဆက်သွယ်ရေးစနစ်၊ နောက်ပြီး လူထုရဲ့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပေါ့။ အဲဒီမှာ သူတို့က နှစ်ကာလအလိုက်သတ်မှတ်ပြီး ဇယားတွေကောက် ကြတာ။ ၁၉၈၀ ကနေ ၁၉၉၈ ထိ တဲ့။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းမှုဆိုင်ရာ အချက်အလက်တွေကတော့ ၁၉၈၅ ခုနှစ်

အဲဒီ ၂၅၀ နဲ့ ၉၀၀ ကြားမှာ လူ့ယဉ်ကျေးမှုထွန်းကားခဲ့တဲ့ မာယာနိုင်ငံတော် ပြိုကွဲပျက်စီးခဲ့ရတဲ့ အကြောင်းရင်းက ကာလရှည်ကြာ ပိုးခေါင်ခြေက်သွေ့ခဲ့လို့ပဲ လို့ သုတေသီတွေက ဆိုပါတယ်။

ရွှေ့ပိုင်းက မရခဲ့လို့ ၁၉၈၅ ဒီဘက်မှာမှ ဇယားဆွဲရတယ် ပြောပါတယ်။

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကလည်း အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာတွေကို လျော့ချနိုင်ရုံသာမက သူများနိုင်ငံက ဈေးပေါပေါအလုပ်သမားတွေ တောင် ခေါ်နိုင်နေတဲ့ နိုင်ငံပဲကွယ်။ ဘယ်နိမ့်မလဲ။ ဆယ့်ကိုးနှစ် အနှစ်နှစ်ဆယ်မှာ တိုးတက်နေတာချည်းပဲ ပြတာပေါ့။ နေထိုင်စရာ အိမ်အဆင့်အတန်း မြင့်လာတယ်။ ဆင်းရဲမွဲတေမှုနုန်း နိမ့်လာတယ်။

သူတို့ဇယားအညွှန်းဆွဲတဲ့ အခြေအနေဆယ်ခုမှာ နှစ်ခုကတော့ နိမ့်ကျသွားတယ်လို့ ပြောတယ်။ ဘယ်ဟာတွေလဲ သိလား။ အံ့ဩစရာမရှိပါဘူးကွယ်။ တစ်ခုက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းမှုညံ့တာတဲ့။ နောက်တစ်ခုကတော့ ပြည်သူလူထုရဲ့ လုံခြုံရေးဟာ တဖြည်းဖြည်းနဲ့ ဆိုးရွားတဲ့အခြေအနေဆီ ကျဆင်းနေတာပါတဲ့။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကျဆင်းတာကတော့ လူပြောသူပြောနဲ့ အန်တီကြားဖူးနေတာကြာပါပြီ။ ပြည်သူလူထု လုံခြုံရေး ညံ့တယ်ဆိုတာတော့ အခုမှပဲ အသေအချာ သိတော့တာ။ ကိုယ်က စင်ကာပူကနေ မလေးရှားကို သွားတာဆိုတော့ သိသာတာပေါ့။ စင်ကာပူမှာက ဘယ်နေရာကိုပဲသွားသွား ပိုက်ဆံအိတ်ကိုင်တဲ့ နေရာမှာ ဘယ်သူကမှသတိမပေးဘူး။ မလေးရှားကိုသွားမယ်လည်းဆိုရော အသိတွေက သတိပေးကြရော။ ပိုက်ဆံအိတ် သတိထားတဲ့။ ဟိုမှာက လူလစ်ရင်လစ်သလို လုပ်တဲ့သူတွေရှိတယ်တဲ့။ မကြာခဏ အမှုအခင်းတွေ ကြားဖူးနေတယ်တဲ့။ အဲဒီတော့မှ အော် ဟုတ်တာပေါ့လို့ ကိုယ်ကြားဖူးတဲ့ အမှုအခင်းတွေကိုပါ သတိရသွားတယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့ တစ်နှစ်လောက်က ကျောင်းသားလေး တစ်ယောက် ဟိုမှာနေရင်းထိုင်ရင်းကနေ ရန်ဖြစ်တဲ့ဘေးလူတွေကို ဝင်ဆွဲလိုက်တာ ဗိုက်ကို အချွန်တွေနဲ့ ထိုးခံရလို့ တဲ့။ ဆေးရုံတက် လိုက်ရပါရော။ တော်သေးတယ်။ အသက်အန္တရာယ်ကို မထိခိုက်ပေလို့။ နောက်ပြီး အန်တီတို့ကို လာကြိုတဲ့အချိန်မှာပဲ ဆရာ

ဦးတင်ဝင်းက ပြောပြတယ်။ အလုပ်လာလုပ်တဲ့ လူငယ်လေး တစ်ယောက် အသတ်ခံရတယ်တဲ့။ မျက်နှာငယ်ငယ်နဲ့ အလုပ်လာ လုပ်တဲ့ တခြားနိုင်ငံက လူတွေအတွက် လုံခြုံမှုက ပိုတောင်ခက်ခဲသေးတယ် ဆိုပဲ။

လမ်းလျှောက်သွားတဲ့လူတွေအတွက် ညဆိုရင် အန္တရာယ် မကင်းဘူးလို့ပြောတယ်။ လူတာတို့ ရိုက်တာတို့ပေါ့။ အန်တီတို့ ပြန်ခါနီးမှာ ရထားဘူတာရုံကိုပြေးကြတော့ ရထားလမ်းတစ်ခုကို (မြန်အောင်ဆိုပြီး)ဖြတ်ကူးကြတယ်။ အဲဒီနေရာက လူပြတ်တယ်။ တစ်ခါတုန်းက အဲဒီနေရာမှာ လူရိုက်လုတာတဲ့။ ဆရာဦးတင်ဝင်းက ပြောလို့ အန်တီဖြင့် ကြောက်တောင်ကြောက်မိတယ်။ ဒါပေမဲ့ အသာလေး ဟန်မပျက်ဆက်လျှောက်ရတာပေါ့။ ဘေးမှာ ဆရာကျော်ရင်မြင့်ရော ဆရာဦးတင်ဝင်းရော သန်သန်မာမာယောက်ျား နှစ်ယောက်တောင်ပါတာ။ ဘာကြောက်စရာလိုလဲလို့ ကိုယ့်ဟာ ကိုယ် အားတင်းရတယ်။ အပြန် ဆရာတစ်ယောက်တည်း စိတ်မချဘူး။ ညလည်း ကိုးနာရီထိုးနေပြီဆိုတော့လေ။ ဆရာက ရတယ်တဲ့။ စိတ်မပူနဲ့တဲ့။ 'ဆရာရေ ကျွန်မစင်ကာပူကိုရောက်ရင် အီးမေးလ် ပို့လိုက်မယ်နော်။ ချောချောမောမော ရောက်တဲ့အကြောင်းလို့ ပြောခဲ့တယ်။ အန်တီကဖြင့် ပါးစပ်ပြောချည်းပဲလို့ ဖြစ်နေပါပြီ။ စင်ကာပူရောက်တော့လည်း အီးမေးလ်မပို့နိုင်။ တစ်ရက်တည်း ရတာမို့ စာအုပ်ဆိုင်တွေလည်လိုက်ရတာ လေ။ ရောက်တော့လည်း

ကမ္ဘာပေါ်မှာ ငွေသတ္တုတွင်းထွက် အများဆုံးထုတ်လုပ်တဲ့နိုင်ငံတွေက အမေရိကန်၊ ကနေဒါ၊ မက္ကဆီကို၊ ပီရူး၊ ချီလီ၊ ပိုလန်၊ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု၊ ဩစတေးလျား၊ ဂျပန်နိုင်ငံတွေဖြစ်တယ်။ အများဆုံးသုံးစွဲတဲ့ နိုင်ငံတွေက အမေရိကန်၊ ဂျပန်၊ ဂျာမနီ၊ အီတလီ၊ ယူကေ၊ ပြင်သစ်၊ အိန္ဒိယ၊ ကနေဒါ၊ မက္ကဆီကို တို့ ဖြစ်တယ်။

ရထားက နောက်ကျတယ်။ မနက်ကိုးနာရီအထိကျမှ ဝဟိုဘူတာရုံကို ဝင်တယ်။ တစ်ညလုံး အိပ်လိုက်လာတာပေါ့။ အိပ်စင်တွဲမှာ ဝယ်လိုက်တာကိုး။

ဆရာဦးတင်ဝင်းကို မလေးရှားမှာ ကထိကလုပ်ရတာ အဆင်ပြေလား လို့ မေးတော့ အလုပ်ကတော့ အဆင်ပြေပါတယ်တဲ့။ ဒါပေမဲ့ လုံခြုံရေး သိပ်မကောင်းတာတွေကို မြင်နေရလို့ သာမန် အလုပ်သမားလေးတွေ အတွက်တော့ စိတ်မကောင်းဘူးတဲ့။

အန်တီကတော့ မလေးရှားမှာရောက်နေသမျှ နှစ်ရက် တစ်ပိုင်းမှာ ကြည့်ဖူးတဲ့ ရုပ်ရှင်ကားတစ်ကားကိုပဲ ခဏခဏ သတိရနေတော့တယ်။ သမီးကို အန်တီပြောမပြောဘူး ထင်တယ်နော်။ နာမည်က 'Return to Paradise' တဲ့။

မလေးရှားက မူးယစ်ဆေး အမှုဆိုရင် နည်းနည်းများတဲ့ ပမာဏမိရင် သေဒဏ်ပေးတာလေ။ ဇာတ်ကားထဲမှာ အမေရိကန်က လာတဲ့ သူငယ်ချင်းသုံးယောက် ဆေးခြောက်(နဲ့နဲလေးပါ) လုပ်ကြတယ်။ ပြီးတော့ အမေရိကန်ကို ပြန်ကြတော့ တစ်ယောက်က မလေးသူလေးတစ်ယောက်နဲ့ ချစ်ကြိုက်လို့လားမသိ ကျန်ရစ်ခဲ့တယ်။ ပြန်ရောက်တဲ့ သူငယ်ချင်းနှစ်ယောက် ကိုယ့်အလုပ်ခွင်ကိုယ် ပြန်ဝင်ပြီး မေ့လောက်တဲ့ အချိန်မှာ မမျှော်လင့်ဘဲ ကျန်ခဲ့တဲ့ သူငယ်ချင်း သေဒဏ်ပေးခံရလို့ ဆိုပြီး ရှေ့နေတစ်ယောက် လိုက်လာတယ်။ မူးယစ်ဆေးမှု။ သူတို့သုံးခဲ့တဲ့ မူးယစ်ဆေးပဲ။ အမှိုက်ပုံးထဲ လွှင့်ပစ်ခဲ့တဲ့ဟာ။ နံနဲများတော့ သေဒဏ်ပေါ့။ ပြဿနာကို သူတို့နှစ်ယောက်ဝင်ရှင်းပေးရင်။ သုံးဦးလုံး မျှခံရင် ထောင်ဒဏ် သုံးနှစ်စီပဲကျမယ်။ တစ်ဦးတည်း ဟိုမှာခံရရင် ဟိုတစ်ယောက်က သေဒဏ်။ ဘာလုပ်မလဲ။

အဲဒီဇာတ်ကားကို လွန်ခဲ့တဲ့ ခုနစ်နှစ် ရှစ်နှစ် လောက်က ဖြစ်မလား မသိဘူး ကြည့်ရတာ။ ကြည့်တုန်းက စိတ်ဆင်းရဲလိုက်တာ မပြောပါနဲ့တော့။

ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် မူးယစ်ဆေးဆို များရင် သေဒဏ်လို့ သိနေတာပေါ့။ အဲဒီမှာကိုပဲ မူးယစ်ဆေးကို တိုးတိုး

တိတ်တိတ် ဖြန့်ချိနေတဲ့ သူတွေရှိသေးတာ။ အေးလေ တို့ဆီမှာလည်း ဘာထူးလဲ။ တကယ်တမ်းကျတော့ အဲဒီ ဒဏ်ပေးတဲ့စနစ်ဟာ လောကအတွက် တကယ်ရော အောင်မြင်ရဲ့လားမသိပါဘူး။ အမေရိကန်မှာလည်း မူးယစ်ဆေးပြဿနာတွေ အများကြီးကို အန်တီ သွားလည်တဲ့ အိမ်ခြေမဲ့ ညအိပ်ဂေဟာထိန်းသိမ်း အုပ်ချုပ်တဲ့ အမျိုးသမီး တစ်ယောက်က ပြောပြလို့ သိခဲ့ရတယ်။

ထားပါတော့လေ။ မလေးရှားရဲ့ ထိတ်လန့်စရာ အခြေအနေတွေကို မပြောဘဲ ကျေနပ်စရာတွေကိုပြောရရင်တော့ အန်တီတို့ မျှော်စင်ညီနောင်ကို သဘောကျတယ်။ အဲဒီ မျှော်စင်ညီနောင်ကို ကြည့်ရင်းနဲ့ ကြည့်ခဲ့ဖူးတဲ့ ဇာတ်ကားတစ်ခုကို သတိရနေတယ်။ မင်းသားရှောင်ကွန်နရီနဲ့ မင်းသမီး ကက်သရင်းဇီတာဂျွန်နစ် ပါတဲ့ တားပေါ့။ 'Entrapment' ထင်ပါရဲ့။

နောက် ညမှာ သစ်ပင်တွေကို မီးဆိုင်းမီးပန်းလေးတွေနဲ့ အလှဆင်ထားတာကို သဘောကျတယ်။ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံကို သွားတုန်းက ခရစ်ယန်ဘာသာဝင် အများဆုံးရှိတဲ့နိုင်ငံမို့ ခရစ်မတ်တာလလည်းဖြစ်လို့ လမ်းတွေ အဆောက်အဦတွေမှာ အလှဆင်တဲ့ လျှပ်စစ်မီးတွေဟာ ပုံစံမျိုးစုံ ဒီဇိုင်းမျိုးစုံမို့ အံ့ဩတကြီး ဖြစ်ခဲ့ရတာကို မှတ်မိနေတယ်။ အခုတော့ ခရစ်မတ်စစ်လည်း မနီးပါဘူး။ ဟိုက်ကုတ် တရားရုံးကြီးမှာလည်း မီးတွေဟာ လှလိုက်တာ။ အော် လျှပ်စစ်မီးတော့ တော်တော်ကို သုံးနိုင်တဲ့ နိုင်ငံပဲ လို့ အံ့ဩမိတယ်။

ကားပတ်ကင်နေရာသွားတာတောင်မှ ကားကို ဓါတ်လှေကားနဲ့သယ်ယူပြီး ပျံကင်လုပ်တဲ့အဆောက်အဦတွေမျိုး ဘယ်နှခုလောက်များ ရှိနေသလဲမသိဘူး။ လျှပ်စစ်တွေက ပေါ့ပါတယ်။ မြို့ပတ်ရထားတွေကလည်း မြန်တာပဲ။ လျှပ်စစ်မီးတွေလည်း ထိန်လင်းလို့ပါပဲ။ သွားလည်ခဲ့တဲ့ တက္ကသိုလ်တွေကလည်း ညမှာ မီးတွေကို ထိန်လင်းလို့ပါပဲ။

ဒါပေမဲ့ ရထားပေါ်မှာ ဖြတ်လာခဲ့တော့ စင်ကာပူနယ်စပ်ဘက်အလာမှာ တောရွာလေးတွေက မီးသိပ်မလင်းပါဘူး ကျိုးတိုးကျိုး

တဲပါပဲ။

နေ့လည်ပိုင်းက စေးဝယ် ဆိုပြီး မဘိုဘိုက လိုက်ပို့ပေမဲ့ အန်တီတို့ ဘာမှ သိပ် မဝယ်ဖြစ်ပါဘူး။ လက်ဆောင်ပေးဖို့ နဲ့နဲပါးပါးပဲဝယ်တယ်။ ဒီခေတ်က အရင်လို အသစ်အဆန်းရယ်လို့ သိပ် မရှိတော့ဘူးလေ။ ဘာပစ္စည်းမဆို ကိုယ့်ဆီမှာလည်း ဆင်တူရိုးမှားတွေ ရောက် နေပြီပဲ။ ဝလိုဘယ်လိုကမ်းရှင်းဆိုတာ ဒါလည်း ပါမှာပဲနော်။

စင်ကာပူရောက်တဲ့ညမှာ ကမ်းခြေက Beach Resort Hotel တစ်ခုမှာ တည်းလိုက်တယ်။ ကိုကျော်ရင်မြင့်က ယောက်ျားလေး ဆိုတော့ အောက်ထပ်မှာ မွေ့ယာအပိုတစ်ခုကိုခင်းပြီး အိမ်တယ်။ အန်တီတို့ညီအစ်မက အပေါ်ထပ်မှာ။ အန်တီပုလဲနဲ့လည်း မတွေ့တာကြာလို့ ညလေးတစ်ည အိပ်ရတုန်း လာအိပ်ပါအစ်မရယ်လို့ ခေါ်လို့ သူလာအိပ်တယ်လေ။ ဒီတော့ ညီအစ်မသုံးယောက်လို ဖြစ်သွားတာပေါ့။ စကားတွေပြောရင်း ပစ္စည်းတွေသိမ်းကြရတယ်။

ကမ်းစပ်ဟိုတယ်သာ ဆိုတယ်။ ကမ်းစပ်ကိုလည်း တို့မရောက်ခဲ့ရဲ့ လမ်းမလျှောက်ခဲ့ရပါဘူး။ ဟိုတယ်အခန်းလေးတို့ ပြန်ရောက်တော့ ညဆယ်နာရီဆယ်မိနစ် ဖြစ်နေပြီလေ။ မနက်တူတော့လည်း လေဆိပ်ရောက်မှပဲ တစ်ခါတည်း မနက်စာ စားလိုက်ကြတယ်။

စားသုတ်သုတ် သွားသုတ်သုတ်ပါပဲလေ။ ပြန်သာပြန်လာခဲ့ရတယ်။ စင်ကာပူဆိုတာလည်း သေချာမသိ။ မလေးရှားဆိုတာလည်း သေချာမသိခဲ့။

တိုးတက်အောင်လုပ်မယ်လို့ ကြိုးဝါးရင် တကယ်လုပ်တဲ့ လူတွေအကြောင်းတော့ နဲ့နဲသိခဲ့တယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုကို လျှော့ချဖို့ အဖွဲ့တွေအလိုက် ဆောင်ရွက်တာမှာ စာအုပ်တွေ စာတမ်းတွေမြန်စေပြီး စတင်နေပြီဆိုတာ သိခဲ့တယ်။ အရင်တုန်းက နာမည်ကြားနဲ့သာ မှန်းဆလို့ရတဲ့ သူတို့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်

အနေအထားကို ဖျတ်ခနဲရှုပ်ပုံလွှာအဖြစ်တော့ နည်းနည်း မြည်းစမ်းခဲ့ရတယ်။ 'မဆိုးပါဘူးလေ' ပေါ့။

ဒီလိုပဲ ကိုယ့်ကိုယ်ကို အားပေးပြီး မြန်မာပြည်ကို ပြန်ရောက်ခဲ့တာပါပဲ။

(ကလျာမဂ္ဂဇင်း နိုဝင်ဘာ ၂၀၀၆)

“ခင်ဗျားကို ဒုက္ခရောက်စေတာက
ခင်ဗျားမသိတဲ့အရာကြောင့်မဟုတ်ဘူး။
အဲဒီလိုမဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ ခင်ဗျားသေချာပေါက်
သိထားတဲ့အရာကြောင့် ဒုက္ခရောက်ရတာ”
(မာ့ခ်တို့န်း)

မသက်သာလှတဲ့အမှန်တရား

သမီးရေ

အစားကောင်းလေးတစ်ခုစားရရင် ကိုယ်နဲ့အတူတခြားလူကို
ဝေကျွေးချင်တဲ့စိတ်ပေါ်လာသလိုပဲ ရုပ်ရှင်ကားလေးတစ်ခုကြည့်ရရင် စာအုပ်
လေးတစ်အုပ်ဖတ်လိုက်ရရင် တခြားလူတွေကိုပါကြည့်စေချင်ဖတ်စေချင်တဲ့
စိတ်ပေါ်မိတယ်။ ဒါကြောင့်လည်းသမီးကို ပြောစရာလေးတွေရလာပြန်တယ်။
ပြီးခဲ့တဲ့အောက်တိုဘာတုန်းက အန်တီဘန်ကောက်မှာ အယ်လ်ဇီးဇဲ့
သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးမှတ်တမ်းရုပ်ရှင်ကား An inconvenient
Truth ကို ကြေငြာထားတာတွေ့ခဲ့တယ်။ ဆွေးနွေးပွဲကအားလပ်တဲ့
အချိန်မှာသွားကြည့်မယ်လို့စိတ်ကူးပေမယ့် မကြည့်ဖြစ်ခဲ့ပါဘူး။ ဒီပြန်ရောက်
တော့မှပဲဒီဇွီဒီအချပ်လေးလက်ဆောင်ရလို့ ကြည့်ဖြစ်တာ။ ဟော အခုတော့
ဦးမြင့်ဇော် ဘန်ကောက်ကပြန်ရောက်လာတော့ အန်တီအတွက်လက်ဆောင်
စာအုပ်တွေပါလာတဲ့အထဲမှာ An Inconvenient Truth က တစ်အုပ်အပါ
အဝင်ပေါ့။ ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာတာကို သူက သိပ္ပံနည်းကျရှာဖွေတွေ့ရှိမှု
အချက်အလက်တွေနဲ့ရှင်းပြထားတာ။ Art Paper အထူးစားစကွဲပေါ်မှာ

ရောင်စုံခါတ်ပုံကြီးတွေနဲ့ဆိုတော့ ထင်းထင်းလင်းလင်းမြင်သာတယ်။ စိတ်ဝင်စားအောင်လည်း ဆွဲဆောင်နိုင်ခဲ့တယ်။

အယ်လ်ဂိုးရဲ့ Earth in Balance ဆိုတဲ့ စာအုပ် အကြောင်းကနေ အန်တီစာရေးချင်စိတ်ပေါ်လာလို့ ကမ္ဘာကြီးပူနေ့ လာခြင်းဆိုတဲ့ ခေါင်းစဉ်နဲ့ စာရေးခဲ့တယ်မဟုတ်လား။ အခုလည်း အယ်လ်ဂိုးရဲ့ စာအုပ်အကြောင်း ပြောပြချင်စိတ် ပေါ်မိတယ်။ သူက စာရေးကောင်းပါတယ်။ အဓိကချီးကျူးရမှာကတော့ အချက် အလက်ကို နှစ်ရှည်လများ လေ့လာစုဆောင်းတဲ့ စိတ်ဓါတ်နဲ့ပဲ။

စာအုပ်အစမှာ အယ်လ်ဂိုးက ကမ္ဘာလုံးကြီးရဲ့ခါတ်ပုံကို ပြထားတယ်။ ၁၉၆၈ ခုနှစ်က အပိုလို ၈ ရဲ့ ခရီးစဉ်မှာရိုက်ထားခဲ့ တဲ့ပုံ။ တို့နေထိုင်ရာကမ္ဘာကြီးကို ပထမဆုံးအကြိမ်အဝေးမြင်ကွင်းနဲ့

ခြုံငုံပြီး မြင်ရတဲ့ ခါတ်ပုံပေါ့။ အပိုလို ၈ ဟာ လရဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ဝိုက်မှာ လှည့်ပတ်ပြီး နေရာရှာဖွေနေ တုန်း ရေဒီယိုအဆက်အသွယ် ပြတ်တောက်သွားသ တဲ့။ အဲဒီနောက် ရေဒီယိုအဆက်အသွယ် ပြန်ကောင်း သွားခဲ့တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ သူတို့အာကာသယာဉ်မှူး

တွေအဖွဲ့က အပေါ်ကို မော့ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ အာကာသအမှောင် ထုထဲမှာ တစ်ခြမ်းလင်းနေတဲ့ကမ္ဘာကြီးကို ရင်သပ်ရှုမော မြင်လိုက်ရ တော့တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ အဖွဲ့သားထဲက ဘီလ်အင်ဒါး ဆိုသူက အဲဒီမြင်ကွင်းကို လျှပ်တပြက် ခါတ်ပုံရိုက်ယူလိုက်တယ်။ ဒီခါတ်ပုံ ဟာ လူသားရဲ့သိစိတ်ကို ဖောက်ခွဲပေးလိုက်တယ် တဲ့။ အဲဒီခါတ်ပုံ ရပြီး နှစ်နှစ်အတွင်းမှာပဲ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ ခေတ်သစ် လှုပ်ရှားမှုတွေ ဖြစ်ပေါ်လာကြတယ်။ အဲဒီနောက် နှစ် အနည်းငယ်အတွင်းမှာပဲ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အက်ဥပဒေ တွေ ပြဋ္ဌာန်းလာခဲ့တယ်။ ရေသန့်စင်ရေးအက်ဥပဒေ၊ လေသန့်စင် ရေးအက်ဥပဒေ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်မူဝါဒဥပဒေ စသည်ဖြင့်ပေါ့။ အဲဒီနောက်တော့ ပထမဆုံးကမ္ဘာနေ့ ကို သတ်မှတ်လာတော့တယ်။

စာအုပ်ထဲမှာ သူ နောက်ထပ်ပြထားတဲ့ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ခါတ်ပုံ ကတော့ နောက်ဆုံး ရိုက်ကူးထားတဲ့ပုံပါတဲ့။ ၁၉၇၂ ခုနှစ်မှာ အပိုလို

၁၇ ရဲ့ အာကာသခရီးမှာ ရိုက်ခဲ့တာပါ။ အရင်ပုံနဲ့စာရင် ဝိုးနီးတဲ့ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ခါတ်ပုံပေါ့။ ဒီခါတ်ပုံက အထူးခြားဆုံး အပြောင်ပြောက် ဆုံးဖြစ်နေရခြင်းအကြောင်းက ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးကို အပြည့်အဝ အလင်းရောင်ကောင်းကောင်းနဲ့ ထင်ထင်ရှားရှားမြင်ရလို့ပဲ။ အဲဒါ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အာကာသဂြိုဟ်တုယာဉ်ရဲ့နောက်ဘက် တည့်တည့်မှာ နေလုံးရှိနေခဲ့လို့ပဲ။ သမီးတို့ ကမ္ဘာလုံးကြီးပုံကို စာအုပ် တွေထဲမှာမြင်ရတိုင်းဟာ တခြားပုံမဟုတ် အဲဒီပုံပါပဲ။ ပုံဟာ တော် တော်ကို ထင်ရှား ပါတယ်။ တိုက်ကြီးတွေ သမုဒ္ဒရာကြီးတွေကို မြင် ရပါတယ်။ နောက်ထပ် ကမ္ဘာပုံတွေကို ပြထားတာက တော့ သူ့မိတ်ဆွေ တစ်ယောက် ဂြိုဟ်တုပုံ ပေါင်း ၃၀၀၀ လောက်ထဲကနေ ပြန်ယူပြီး ဒစ်ဂျစ်တယ်လ်နည်းနဲ့ ဆက်စပ်ယူထားတဲ့ ပုံတွေ။ နောက်ပြီးတော့ ကမ္ဘာအလုံးကို စာတစ်မျက်နှာတည်းမှာ မြင်နိုင်အောင် ဖြန့်ချထားတဲ့ပုံကိုပြတယ်။ အလုံးကို အပြားအဖြစ် ဖြန့်ချပြတဲ့အခါ တချို့တိုက် ကြီးတွေနေရာမှာ တွန့်ခေါက်တိုသွားတာ မျိုး ရှိနိုင်တယ်။ အထူးသဖြင့်အန္တာတိကနဲ့ မြောက်ဝင်ရိုး စွန်းအပိုင်းပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ဒါဟာ ဂြိုဟ်တုပုံ ပေါင်း ၃၀၀၀ လောက်နဲ့ အတိကျဆုံးစိတ်ကူးပုံဖော်ထားတဲ့ ကမ္ဘာ မြင်ကွင်းပါပဲ။

အဲဒီခါတ်ပုံကို သူစာအုပ်ထဲမှာ ထည့်ပြရတဲ့အကြောင်း ကတော့ သူ့ဆရာနှစ်ယောက်အကြောင်း ပြောပြချင်လို့ပါ။

ပထမဆရာက သူ ခြောက်တန်းတုန်းက ပထဝီသင်တဲ့ ဆရာတဲ့။ အဲဒီပထဝီဆရာက စာသင်တဲ့သင်ပုန်းကြီးပေါ်မှာ ကမ္ဘာ မြေပုံကြီးကို ဖြန့်ချလိုက်ပြီး စာသင်ပေးတဲ့အချိန်မှာ သူ့သူငယ်ချင်း ကျောင်းသားတစ်ယောက်က မေးခွန်းထမေးတယ်။ (သူတို့ဆီမှာ

“တောင်အမေရိကတိုက်ရဲ့ အရှေ့ဘက်အနားဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်နဲ့ ဟိုဘက်အာဖရိကတိုက်ရဲ့ အနောက်ဘက်အနားဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်နဲ့အတူ ဆင်တူယိုးမှားဖြစ်နေတော့ ဒီတိုက်ကြီးနှစ်ခုဟာ တစ်ချိန်တုန်းက အဝင်ခွင်ကျတဲ့စင်ပူလား”

ဆရာနဲ့ကျောင်းသား စာသင်တဲ့အခါ တစ်ဘက်သတ်မသင်ကြဘူး။ ဆရာနဲ့ကျောင်းသား အပြန်အလှန် Interactive လို့ခေါ်တယ်။ မေးခွန်းတွေမေး စဉ်းစားဖြေ အဲဒီလိုလုပ်ကြတယ်။)

တောင်အမေရိကတိုက်ရဲ့ အရှေ့ဘက်အနားဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ပုံသဏ္ဍာန်နဲ့ ဟိုဘက်အာဖရိကတိုက်ရဲ့ အနောက်ဘက်အနား ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်နှစ်ခုဟာ ဆင်တူလှီးမှားဖြစ်နေတော့ ဒီတိုက်ကြီးနှစ်ခုဟာ တစ်ချိန်တုန်းက အံဝင်ခွင်ကျတဲ့စပ်ခွဲဖူးလား ဆိုတဲ့မေးခွန်းပါ။

ခြောက်တန်းဆရာက 'မဟုတ်ဘူး။ ဒီလောက်အဓိပ္ပါယ်မရှိတဲ့မေးခွန်းမျိုး တစ်ခါမှမကြားဖူးပါဘူး' လို့ဖြေသတဲ့။

အဲဒီဆရာဟာ စိတ်ထဲမှာတရားသေလက်ခံထားပြီးသား တစ်ခုရှိခဲ့ပါလိမ့်မယ်။ တိုက်လို့ တို့ခေါ်ခေါ်နေတဲ့ Continent တွေဟာ ကြီးမားလွန်းလို့ မရွေ့နိုင်ဘူးဆိုတာပေါ့။

တကယ်တော့ တိုက်ကြီးတွေဟာ ရွေ့လျားခဲ့ပါတယ်။ တစ်ချိန်တုန်းက သူတို့ဟာ ထိစပ်တဲ့ဆက်နေခဲ့တာပါ။ အတိတ်နှစ်သန်းပေါင်းများစွာမှာ ရွေ့လျားကွဲထွက်သွားတာပါ။ အခုထိလည်း တိုက်ကြီးတွေဟာ ရွေ့နေတုန်းပါပဲ။

အဲဒီခြောက်တန်းဆရာ ပြုခဲ့မိတဲ့အမှားကတော့ မှာခံတို့နဲ့ ဆိုတဲ့ စာရေးဆရာကြီးပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ထပ်တူထပ်မျှပါပဲ။ မှာခံတို့နဲ့က ဘယ်လိုပြောခဲ့လဲဆိုတော့

'ခင်ဗျားကို ဒုက္ခရောက်စေတာက ခင်ဗျားမသိတဲ့အရာကြောင့်မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီလိုမဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ ခင်ဗျားသေချာပေါက် သိထားတဲ့အရာကြောင့် ဒုက္ခရောက်ရတာ' တဲ့။

It ain't what you don't know that gets you into trouble. It's what you know for sure that just ain't so. တဲ့။

ဒီအချက်ဟာ တော်တော်အရေးကြီးပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ တို့လူသားတွေဟာ ယူဆချက်တွေနဲ့ ခေါင်းမာကြတာမဟုတ်လား။ အခုလည်း

ရာသီဥတုနဲ့မိုးလေဝသပြောင်းလဲမှုတွေကို လက်မခံနိုင်လောက်အောင် ကြီးမားတဲ့အနှောင့်အယှက်ကြီး ဘစ်ခုဖြစ်နေတဲ့ ယေဘုယျယူဆချက်တစ်ခု ရှိနေတယ်။ ဘာလဲဆိုတော့ ကမ္ဘာကြီးဟာ သိပ်ကြီးမားလွန်းလို့ တို့လူသားတွေဟာ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ ဂေဟဗေဒစနစ်လည်ပတ်မှုအပေါ်မှာ ဘာမှထိခိုက်သက်ရောက်နိုင်မှာမဟုတ်ဘူးဆိုတဲ့ ယူဆချက်ပဲ။ တစ်ချိန်တုန်းကတော့ ဒါဟာ မှန်ကောင်းမှန်နိုင်ပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမယ့်အခုတော့ အဲဒီလိုမဟုတ်တော့ဘူး။ လူဦးရေတွေ မတန်တဆပွားများလာခဲ့ပြီ။ ရှုပ်ထွေးလှတဲ့နည်းပညာတွေကလည်း ဥွမ်းအင်ကြီးမားလွန်းလို့ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတော်တော်များများကို ထိခိုက်သက်ရောက်နေပါပြီ။ ကမ္ဘာကြီးမှာ အထိခိုက်နိုင်ဆုံးဂေဟစနစ်ကတော့ ကမ္ဘာ့လေထုပါပဲ။ ဘာဖြစ်လို့အထိခိုက်နိုင်ဆုံးလဲဆိုတော့ ကမ္ဘာ့လေထုက သိပ်ပြီးပါးလျားလို့ပါ။

ကမ္ဘာ့လေထုက ကမ္ဘာကြီးကိုယ်တိုင်ရဲ့ ထုထည်နဲ့စာရင် ဘယ်လောက်ပါးသလဲဆိုတော့ ဘောလုံးတစ်လုံးကို ပလတ်စတစ်အလွှာပါးပါးနဲ့အုပ်လိုက်။ ဘောလုံးက ကမ္ဘာကြီးဆိုရင် အဲဒီပလတ်စတစ်အလွှာလေးဟာ ကမ္ဘာ့လေထုပါပဲ။

ကမ္ဘာ့လေထုက သိပ်ပြီးပါးလွန်းလို့ ဒီလေထုရဲ့ ဓါတ်ငွေ့အချိုးအဆတွေကို လူသားတွေရဲ့ မသိနားမလည်မှုက အများကြီးပြောင်းလဲပစ်နိုင်ပါတယ်။ အတိအကျပြောရရင်တော့ တို့လူသား

ကာဖွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ဟာ လူသိအများဆုံး ဖန်လှောင်အိမ်ဂိတ်ငွေ့ ဖြစ်ပေမယ့် မီသိန်းနဲ့ နိုက်ထရပ်စ်အောက်ဆိုက်တွေဟာလည်း ဖန်လှောင်အိမ်ဂိတ်ငွေ့တွေပါပဲ။ စောစောကပြောသလို ဖန်လှောင်အိမ်ဂိတ်ငွေ့အနည်းငယ်တာ ကမ္ဘာကြီးအတွက် ကောင်းကျိုးပြုတယ်။ သူတို့ကြောင့် ကမ္ဘာ့အပူချိန်တာ ယေဘုယျ ၅၉ ဒီဂရီစာရင်တိုက် ဖြစ်နေတာပေါ့။ အခုအခါ လူလုပ်တဲ့ဂိတ်ငွေ့တွေကြောင့် ကမ္ဘာ့ရာသီဥတု ပြောင်းလဲလာပြီ။

တွေကြောင့်ကမ္ဘာ့လေထုထဲမှာ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ဓါတ်တွေ
တွေ အချိုးအဆအများကြီးတက်ကုန်ပါပြီ။ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်
ဆိုက်ဟာ မှန်လှောင်အိမ်ဓါတ်တွေလို့ ပြောကြတဲ့ Greenhouse
gas တွေထဲက အရေးအကြီးဆုံးဓါတ်တွေပေါ့သမီးရယ်။

ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာရတဲ့အခြေခံသဘောတရားကို ပုံနဲ့
ပြပြီးရှင်းထားပါတယ်။

နေရဲ့စွမ်းအင်ဟာ ကမ္ဘာ့လေထုထဲကိုအလင်းလှိုင်းတွေ
အဖြစ်ဝင်လာပြီး ကမ္ဘာကိုအပူပေးပေးပါတယ်။ အဲဒီစွမ်းအင်တချို့
က ကမ္ဘာကိုပူနွေးစေပြီးတော့အာကာသထဲကို အင်ဇရာရက်ဒီ အနီ
အောက်ရောင်ခြည်တွေအဖြစ် ပြန်ထွက်သွားတယ်။

ပုံမှန်ဖြစ်စဉ်အရဆိုရင် အပြင်ပြန်ထွက်သွားတဲ့အနီ
အောက်ရောင်ခြည်တွေရဲ့ တစ်ပိုင်းတစ်စဟာကမ္ဘာ့လေထုထဲမှာ
ပိတ်မိသွားတယ်။ အဲဒါဟာကောင်းတဲ့အချက်ပဲ။ အဲဒီဓါတ်တွေတွေ
ကြောင့် ကမ္ဘာကြီးဟာနေသာထိုင်သာရှိနေတဲ့ အပူချိန်ကိုရနေတာ
ပါ။ နှိုင်းယှဉ်စရာသောကြာဂြိုဟ် ဝေးနပ်စ်မှာ အဲဒီ မှန်လှောင်အိမ်
ဓါတ်တွေ Greenhouse gas ကအလွှာသိပ်ထူလွန်းလို့ လူသား
တွေနေမဖြစ်လောက်အောင် ပူပြင်းလောင်မြိုကတယ်။ အင်္ဂါဂြိုဟ်
ကျပြန်တော့ အဲဒီလေထုက မရှိသလောက်ပါးလွှာလွန်းလို့ လူသား
တွေနေလို့မဖြစ်အောင်အေးခဲနေပြန်တယ်။ ကမ္ဘာကြီးကတော့
အနေတော်ပဲလေ။ လောလောဆယ် အန်တီတို့ ရင်ဆိုင်နေရတဲ့
ပြဿနာကတော့ အဲဒီပါးလွှာတဲ့လေထုဟာ လူသားတွေကြောင့်
များပြားလာတဲ့ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ဓါတ်တွေအချိုးအဆကြောင့်
ထူနေပါပြီ။ လေထုထူထဲလာတာနဲ့အမျှ အဲဒီလေဟာ ကမ္ဘာကနေ
စကြဝဠာဆီကိုပြန်မယ့် အနီအောက်ရောင်ခြည်တွေကိုဖမ်းယူထား
လိုက်တော့တယ်။ ရလဒ်ကတော့ကမ္ဘာ့လေထုနဲ့
သမုဒ္ဒရာရဲ့အပူချိန်ဟာ အန္တရာယ်ဖြစ်လောက်အောင်
မြင့်တက်လာတော့တာပေါ့။ ကမ္ဘာ့ဥတုရာသီဆိုးဝါးမှု
ဖြစ်လာတော့တာပေါ့။

ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ဟာလူသိအများဆုံး

ဖန်လှောင်အိမ်ဓါတ်တွေဖြစ်ပေမယ့် မိသိန်းနဲ့ ခိုက်
ကြပ်စိမ့်အောက်ဆိုက်တွေဟာလည်း ဖန်လှောင်အိမ်
ဓါတ်တွေတွေပါပဲ။ စောစောကပြောသလို ဖန်လှောင်
အိမ်ဓါတ်တွေ အနည်းငယ်ဟာ ကမ္ဘာကြီးအတွက်
ကောင်းကျိုးပြုတယ်။ သူတို့ကြောင့် ကမ္ဘာ့အပူချိန်ဟာ
ယေဘုယျ ၅၉ ဒီဂရီဖာရင်ဟိုက်ဖြစ်နေတာပေါ့။ အခုအခါလူလုပ်
တဲ့ ဓါတ်တွေတွေကြောင့် ကမ္ဘာရာသီဥတုပြောင်းလဲလာပြီ။

အယ်လ်ဂိုးကလေထုထဲမှာ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်အချိုး
အဆအပြောင်းအလဲကို ဂရပ်ဖံပုံတစ်ခုနဲ့ပြထားတယ်။ အဲဒါက
သုဆရာနောက်တစ်ယောက်ရဲ့လက်ရာပေါ့။

ပါမောက္ခရီဗဲလ်ဟာကမ္ဘာ့လေထုထဲက ကာဗွန်ဒိုင်အောက်
ဆိုက်ကို တိုင်းထွာတွက်ချက်ဖို့ အဆိုတင်သွင်းတဲ့ပထမဆုံးပုဂ္ဂိုလ်လို့
အယ်လ်က ပြောပါတယ်။ ရီဗဲလ်နဲ့ သူ့တပည့်တစ်ယောက်ဟာ လွန်ခဲ့
တဲ့နှစ်ပေါင်း ၅၀လောက်ကတည်းက ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် ပမာ
ဏကို ပစ်ဖစ်သမုဒ္ဒရာအလယ် ဟာပိုင်ယီကျွန်းပေါ်ကနေ နေ့စဉ်
တိုင်းထွာခဲ့ကြတာ။ နှစ်အနည်းငယ်ကြာတော့သူတို့ ဂရပ်ဖံဆွဲလို့
ရတဲ့အချက်အလက်တွေ ရလာတယ်။ ၁၉၆၀ဝန်းကျင်မှာ ဆရာ
ရီဗဲလ်က အဲဒီဂရပ်ဖံနဲ့ အယ်လ်ဂိုးတို့အတန်းကို စာသင်တယ်။
ဒီလောက်စောလှတဲ့ကာလတုန်းကတောင် ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်
ရဲ့ မြင့်တက်မှုဟာ သိသာထင်ရှားနေတယ်။ ဂရပ်ဖံမျဉ်းကြောင်းဟာ
ချွန်တက်သွားလိုက် ပြန်းခနဲပြန်ကျလာလိုက် ပြန်ချွန်တက်သွားလိုက်
ပြန်ကျလာလိုက်နဲ့။ ဒါပေမယ့်သူပြန်ကျလာတာက တပြေးညီမ
ဟုတ်ဘဲ အထက်ကိုမြင့်မြင့်လာနေတာကိုတွေ့ရတယ်။

အယ်လ်ဂိုးက သုဆရာကို မေးခွန်းမေးတယ်။

‘ဘာဖြစ်လို့ မျဉ်းကမတ်စောက်ချွန်တက်ပြီး တက်လိုက်
ကျလိုက်ဖြစ်နေရတာလဲ’

အဲဒီမှာ သုဆရာက ကမ္ဘာမြေပုံကိုဖြန့်ချပြပြီး အီကွေတာ
မျဉ်းကြောင်းနဲ့ရှင်းပြတယ်။

အီကွေတာမျဉ်းကြောင်းရဲ့ အထက်မြောက်ဘက်ခြမ်းမှာ

မြေပြင်များတယ်။ တောင်ဘက်ခြမ်းကရေပြင်များတယ်။ ဒါကြောင့် မြေပြင်များတဲ့အခြမ်းမှာဖြစ်တဲ့ အီကွေတာရဲ့မြောက်ဘက် အပေါ်ခြမ်းမှာ သစ်တောနဲ့အပင်တွေများတယ်။ ဒါကြောင့် ကမ္ဘာကြီးရဲ့ မြောက်ခြမ်းက နွေဦးပေါက်ရာသီနဲ့နွေရာသီမှာ နေဆီကိုစောင်းတဲ့ အခါ သစ်ရွက်တွေထွက်တယ်။ သစ်ရွက်တွေက ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ကိုရှူသွင်းတယ်။ ဒါကြောင့်ကမ္ဘာ့လေထုမှာ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ပမာဏနည်းသွားတယ်။ ဆောင်းရာသီမှာ ကမ္ဘာ့မြောက်ခြမ်းက နေဆီကနေ ဝေးဝေးစောင်းသွားတဲ့အခါ သစ်ရွက်တွေကြွေတယ်။ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ကို ပြန်အန်ထုတ်တယ်ပေါ့။ ဒါကြောင့် လေထုထဲမှာ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ပြန်များလာတယ်တဲ့။ ဥပမာပြောရရင် ကမ္ဘာလုံးကြီးက ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ကို တစ်နှစ်တစ်ကြိမ် ရှူသွင်းလိုက် ပြန်ထုတ်လိုက်လုပ်နေသလိုပဲတဲ့။

ရီဗဲလ်တို့သုတေသနအုပ်စုက သူတို့ရဲ့ သုတေသနဌာနကိုဟာဝိုင်ယီကျွန်းပေါ်က မီးတောင်တောင်တန်းရဲ့အမြင့်ဆုံးတောင်ထွင့်မှာအခြေစိုက်တယ်။ ဘာကြောင့်အဲဒီနေရာကို ရွေးချယ်ခဲ့သလဲဆိုတော့ အဲဒီနေရာမှာစက်ရုံတွေနဲ့ဝေးလို့ခါတ်ငွေ့ကို မှန်ကန်စွာ တွက်ချက်နိုင်မယ်လို့ ယူဆလို့ပဲ။

စက်မှုမထွန်းကားခင်တုန်းက ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် အမွန်လေးတွေဟာ တစ်သန်းမှာ ၂၈၀ပဲရှိတယ်။ ၂၀၀၅ခုနှစ်မှာတော့ တစ်သန်းမှာ ၃၈၁ ရှိတယ်တဲ့။

လက်ရှိလေထုထဲက ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ကိုတိုင်းယူတာ ဘာဟုတ်သေးလို့လဲ။ ဟိုးလွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်းများစွာတုန်းက လေထုထဲမှာကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် ဘယ်လောက်ပါလဲဆိုတာကို တောင်တိုင်းလို့ရတယ်သမီးရဲ့။ ကမ္ဘာ့မိုးလေဝသစာအုပ်ကြီးတွေထဲမှာ အန်တီဖတ်ဖူးတယ်။

ရေခဲကနေ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်တိုင်းယူဖို့ဆိုရင် ရေခဲပြင်ထဲ ကို သံမဏိပြွန်တွေနဲ့ထိုးဖောက်ပြီး ရေခဲကိုယူရတယ်။ ပါလာတဲ့ရေခဲထဲကခိုနေတဲ့ လေပူပေါင်းလေးတွေထဲက ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ပါဝင်နှုန်းကိုတွက်တာ။ ဘယ်အလွှာက ရေခဲလဲ။ နှစ်ပေါင်းဘယ်လောက်ကြာကြာတည်ရှိနေတဲ့ ရေခဲလဲ။ အဲဒါလည်းတွက်လို့ရတာပဲ။ အော် သိပ္ပံပညာတွေတိုးတက်နေတဲ့ခေတ်ကိုး။ သစ်ပင်ပင်စည် ဗြတ်ပိုင်းကိုကြည့်ပြီး သစ်တောပညာရှင်တွေက သစ်ပင်သက်တမ်းကို တိုင်းထွာကြည့်နိုင်သလိုပဲပေါ့။

ဒါတွေကို Proxy data လို့ခေါ်တယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်ရာသီဥတုကြောင့် ဩဇာသက်ရောက်ခံရတဲ့အရာတွေဆီကနေအချက်အလက်တွေ ပြန်ရှာတွက်ချက်ယူတာကို ပရောက်ဇီလို့ခေါ်တာပါ။

ကမ္ဘာကြီးပူနွေးတဲ့တရားခံ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ဟာ ပြန်ထိန်းချုပ်ယူဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ ကမ္ဘာကြီးဘယ်လောက် ပူနွေးနေပြီလဲ။ ဘယ်လောက်အန္တရာယ်ကြီးနေပြီလဲ။

ကျောက်မီးသွေးမိုင်းထဲကိုဆင်းတဲ့အခါ အထဲကခါတ်ငွေ့ဆိုးတွေရဲ့ ပမာဏကိုဆင်းမယ့်လူကသိနိုင်အောင် အချက်ပြစနစ် ဘစ်ခုကို ရွေးခေတ်ကလုပ်ခဲ့ကြတယ်။ အဲဒါကတော့ ကနေဒီငှက်လေးကို လှောင်ချိုင့်လေးထဲထည့်ပြီး အဲဒီနေရာကိုချကြည့်လိုက်တာပဲ။ ငှက်လေးသေရင် အဲဒီမှာခါတ်ငွေ့ဟာ လူ့အန္တရာယ်ဖြစ်အောင်ဆိုးရွားနေပြီပေါ့။ ငှက်လေးရှင်ရင် လူဆင်းလို့ရတယ်ပေါ့။

ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးရှိလူဦးရေရဲ့ ၄၀ရာခိုင်နှုန်းအတွက် သောက်ရေကို ဟိမဝန္တာကနေ မြစ်ဖျားခံတဲ့ မြစ်ကြီးခုနစ်သွယ်ကနေရတယ်။ တိုမြန်မာနိုင်ငံကနေ စပြီးရှေ့ကြည့်ရင် သံလွင်မြစ် မဲခေါင်မြစ် တရပ်နိုင်ငံရဲ့ မြစ်ဝါမြစ်၊ ယန်စီမြစ်၊ ငြဟ္မပတ္တရမြစ်၊ ဂင်္ဂါမြစ်၊ အိန္ဒုမြစ်တွေပဲပေါ့။ နောက်နှစ် ငါးသယ်အတွင်းမှာ အဲဒီ လူဦးရေ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းဟာရေရှားပါးမှုကို ရင်ဆိုင်ရတော့မယ်။ ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာတဲ့ကိစ္စကို အခုကစပြီး မြန်မြန်ဆန်ဆန် ဆုံးဖြတ် ရဲရဲဝံ့ဝံ့ အကောင်အထည်ပေါ်နိုင်ခဲရင်ပေါ့။

၇၆

ကမ္ဘာကြီးမှာ ပူနွေးလာနေတာကို သိသာထင်ရှားအောင် အချက်ပြပေးတဲ့ ကနေရီဂုဏ်လေးနှစ်ကောင်(သက်သေပြနေတဲ့နေရာနှစ်ခု)ရှိပါတယ်တဲ့။ အဲဒါတွေကတော့ အာတစ်နဲ့အန်တာတိကပဲတဲ့။

သူက တောင်ဝင်ရိုးစွန်းကိုလည်းရောက် မြောက်ဝင်ရိုးစွန်းကိုလည်းရောက်တယ်။ အဲဒီရေခဲပြင်ဒေသတွေမှာ ကမ္ဘာကြီးပူနွေးတဲ့ အကျိုးဆက်အပြောင်းအလဲတွေကို သိပုံပညာရှင်တွေမြင်ရတယ်တဲ့။

နှစ်ခုလုံးက ရေခဲပြင်တွေချည်းမို့ အပေါ်ယံကြည့်ရင်တော့ ဆင်တူသလိုပဲ။ ဒါပေမယ့်နေရာနှစ်ခုဟာ အောက်ခြေမှာတော်တော် ကွာခြားတယ်။ တောင်ဝင်ရိုးစွန်းအန်တာတိကဆိုက ရေခဲပြင်က အထူကြီး ပေတစ်သောင်းလောက်ထူတယ်တဲ့။ အာတိတ်မှာတော့ ရေခဲပြင်ဟာ ဆယ်ပေလောက်ပဲ ထူသတဲ့။ အန်တာတိကက သမုဒ္ဒရာကြီးပတ်လည်ဝိုင်းနေတဲ့ ကျွန်းတစ်ခု၊ အာတိတ်ကတော့ မြေပြင်ပတ်လည်ဝိုင်းနေတဲ့ သမုဒ္ဒရာတစ်ခုအဲဒီလို ကွာခြားပါတယ်။

အဲဒီနှစ်နေရာဟာ ကမ္ဘာ့အပူချိန်မြင့်တက်လာနေမှုကြောင့် အထိခိုက်ခံရဆုံးပဲလို့ဆိုတယ်။

ဥပမာအာတိတ်ဒေသမှာရေခဲပြင်တွေ ကွဲအက်လာတယ်။ရေခဲတွေအရည်ပျော်လာတယ်။ပတ်ဝန်း

ကျင်မြေပြင်မှာလည်း သစ်ပင်တွေခြောက်သွေ့သေဆုံးလာတယ်။ ဝင်ရိုးစွန်းဝက်ဝံတွေ ရေနစ်ကုန်တယ်။ အာတိတ်မှာအပူချိန်တွေ အမြန်မြင့်တက်လာနေတာကလည်း အာတိတ်ရေခဲတပါးပြီး ရေပြင်ပေါ်မှာမော့နေတာဖြစ်လို့ကတစ်ကြောင်း။ နောက်တစ်ကြောင်းက ရေခဲအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုရေပျော်တဲ့အခါ နေဆီကနေအပူကိုစုပ်ယူတဲ့ဖြစ်စဉ်က အမြန်ပဲပြောင်းလဲသွားတယ်။ ရေခဲက နေရောင်ခြည်တွေကို မှန်လိုပဲအလင်းပြန်စေတယ်မ...ဘုတ်လား။ ရေပျော်သွားတဲ့အခါ ရေကစုပ်ယူတယ်။ အဲဒီရေကပူတော့ အနားကရေခဲတိုထပ်အရည်ပျော်စေပြန်ရော။ နှစ်ဆတိုးနည်းနဲ့ အရေပျော်နေတာကိုး။

အန်တာတိကမှာအအေးဒီကရီကလည်း အလွန်ဆိုးသတဲ့။ အာကစ်ဒေသထက် တော်တော်အေးဘယ်။ အေးလွန်းလို့ဘယ်လောက်အေးသလဲဆိုတာ သူမပြောပြတတ်နိုင်အောင်ပဲ။ ဒါပေမယ့် ရေခဲမှတ်အောက်အနှုတ် ၅၈ဒီကရီလို့ မိုးလေသသပညာရှင်တွေကပြောတယ်။

အဲဒီ အန်တာတိကတိုက်ဟာ ဘယ်နိုင်ငံကမှ မပိုင်ဆိုင်တဲ့ဘဲနေရာတစ်ခုပေါ့။ အဲဒီနေရာဟာ သူ့နေထိုင်ဖို့မဖြစ်နိုင်သလို သတ္တဝါတွေရှင်သန်ဖို့လည်း ခက်ခဲမယ်။ အန်တာတိကရဲ့အစွန်အဖျားမှာ ဇင်ဂွင်ငှက်တွေ ဖျံတွေ တခြားငှက်တွေရှိတယ်။ တိုက်ရဲ့အလယ်ပတ်ရေခဲထူထည်ကြီးကတော့ ဘယ်သူမှနေလို့မရဘူး။ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ သုတေသနလုပ်ဖို့ပဲ။ အဲဒီမှာနိုင်ငံဆယ်နှစ်နိုင်ငံလောက်က သုတေသနအဖွဲ့တွေအလုပ်လုပ်နေကြတယ်။ ဧည့်သည်တွေလာတဲ့အခါ အဲဒီအထူးလေယာဉ်ဆင်းသက်ဖို့ရေခဲပြင်ပေါ်မှာ လမ်းကြောင်းလုပ်ထားတယ်။ အဲဒီလမ်းကြောင်းကလည်း အမြဲတမ်းရှိတာမဟုတ်ဘူး။ နှစ်တစ်နှစ်ရဲ့ ကာလတစ်ခုစာလောက်ပဲဖွင့်ထားတာ။

အန်တာတိကမှာ အေးလွန်းလို့ ရေ - ရေခဲပြောင်းလဲမှု Precipitation သိပ်နည်းတယ်။ တစ်နှစ်လုံးနေလို့မှ တစ်လက်မတောင်မရှိချင်ဘူးတဲ့။ Precipitation နည်းလွန်းလို့ ရေခဲလွှာတွေကလည်း သိပ်ပါးသတဲ့။ ဒီတော့ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ကို ရေခဲလွှာထဲမှာ ခိုနေခဲ့တဲ့လေပူပေါင်းလေးတွေထဲကနေ ပြန်တိုင်းယူရတာတော်တော် ခက်ခဲတာပေါ့။

အဲဒီနေရာတွေအကြောင်းကို သူ့ကိုယ်တိုင်ရောက်ပြီး

၂၀၀၆ခုနှစ် နွေဦးပေါက်ရာသီမှာတော့ ဩစတေးလျားနိုင်ငံမှာ ထုံးစံမဟုတ်တဲ့ မုန်တိုင်းအပြင်းစားတွေ ပြင်းအား ၅ ရှိတဲ့ မုန်တိုင်းတွေ အများကြီးတိုက်ခတ်ခံရတော့တယ်။ အဲဒီထဲမှာ ဆိုင်ကလုန်းမိုနီကာလည်းပါတာပေါ့။ ဩစတေးလျားကမ်းခြေကို တိုက်ခိုက်လိုက်တာမှာ ဟာရီကိန်းကက်ထရီးနားတို့ ရှိတာတို့ ပီလမာတို့ထက် ပိုပြင်းထန်ခဲ့တယ်။

“တောင်အတ္ထုလန်တီတဲဘက်မှာ
ဟာရီကိန်းဖြစ်ပေါ်ဖို့ မဖြစ်နိုင်ဘူး” ဆိုတဲ့
သိပ္ပံပြဋ္ဌာန်းချက်စာအုပ်ကို
ပြင်ဆင်ရေးရတော့မယ်။
ဘကြောင့်လဲဆိုတော့ ၂၀၀၄ခုနှစ်မှာ
ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံကို ပထမဆုံးသော
ဟာရီကိန်းမုန်တိုင်း တိုက်ခတ်ခဲ့တာမို့ပဲ။

သူ့ကိုယ်တိုင်မျက်မြင်လေ့လာပြီး
ဒီစာအုပ်ကိုရေးတာမို့ သိပ်စိတ်ဝင်
စားစရာကောင်းတာပေါ့သမီးရယ်။
သမီးကိုလည်းဒီစာအုပ်ကို ဖတ်ဖူး
စေချင်လိုက်တာ။ ဒါပေမယ့်သမီး
တို့အတွက် အဆင့်နည်းနည်းများ
မြင့်နေမလားလို့။ သမီးကအခုမှ
ဒုတိယနှစ်အင်္ဂလိပ်တက်နေတုန်းမ
ဟုတ်လား။ ဒါပေမယ့်စိတ်မပူပါနဲ့
သမီးရေ။ ဒီစာအုပ်ကိုလူငယ်လေး
တွေဖတ်လို့ရအောင် ရေးပြီးပြန်

ထုတ်တော့မှာ။ ကြော်ငြာထားတာတွေ့တယ်။ An Inconvenient
Truth (Young Adult Edition) တဲ့။ ဧပြီလမှာ စာအုပ်ဆိုင်ကို
ရောက်မယ်လို့သိရတယ်။ အန်တီဒီတစ်ခါ နိုင်ငံအပြင်ကိုရောက်ရင်
ဝယ်ဦးမယ်။

ကမ္ဘာ့နံ့ခိုင်အောက်ဆိတ်များလို့ ကမ္ဘာကြီးသိသိသာသာ
ပူနွေးလာတာကို သက်သေထင်ရှားမြင်ရတဲ့နေရာတွေ ကမ္ဘာမှာ
အများကြီးပါ။ စာအုပ်ထဲမှာပုံတွေနဲ့ပြထားတယ်။

တန်ဖန်းနီးယားနိုင်ငံက ကမ္ဘာကျော်ကီလီမန်ဂျို တောင်
ကို ၁၉၇၀ ခုနှစ်တုန်းက မြင်ရတဲ့ခါတ်ပုံ။ နှစ်၃၀ကြာပြီးတဲ့နောက်မှာ
ဒီတောင်ကိုပုံမြင်ရတဲ့ခါတ်ပုံ။ နောက်ပုံမှာရေခဲတွေ နှင်းတွေတော်
တော်ကို လျော့နည်းနေပြီပေါ့။

နောက်တစ်ခုက အမေရိကန်နိုင်ငံက ရေခဲပြင်အမျိုးသား
ဥယျာဉ် Glacier National Park ကို ခါတ်ပုံနှစ်ပုံယှဉ်ပြတယ်။

၁၉၃၀ဝန်းကျင်တုန်းကပုံမှာ ရေခဲထူထည်ကြီးဟာ
တော်တော်ကိုမြင့်တယ်။ ရေခဲလှိုက်ဂူကြီးတောင်
ဖြစ်နေလိုက်သေးတယ်။ ရေခဲပြင်မှာရပ်နေတဲ့လူလေး
တွေကသေးသေးမွန်မွန်လေး။ ၁၉၉၇ ခုနှစ်ရောက်
တော့ ခါတ်ပုံမှာရေခဲက တောင်ထိပ်စွန်းလေးတွေ

လောက်ပဲကျန်တော့တယ်။ နှစ်ပေါင်း၆၀အတွင်းမှာ ထူထည်
မြင့်မားတဲ့ရေခဲမြစ်ကြီး ပျောက်ကွယ်သွားတယ်ဆိုတာမယ့် ချင်စရာ
ပဲနော်။ အလာစကာပြည်နယ်မှာရှိတဲ့ ကိုလံဘီယာရေခဲမြစ်ကိုလည်း
နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာတဲ့အခါရေခဲတွေ ဆုံးရှုံးလာတာကိုပြထား
တယ်။ ပီရူးနိုင်ငံက ရေခဲမြစ်ကိုလွန်ခဲ့တဲ့၂၈နှစ်က ခါတ်ပုံနဲ့အခု
ခါတ်ပုံကို နှိုင်းယှဉ်ပြထားတယ်။ တောင်အမေရိကတိုက်ထိပ်ဖျား
စွန်းကရေခဲမြစ်ကို လွန်ခဲ့တဲ့၇၅နှစ်လောက်တုန်းက မြင်ရတဲ့ပုံဟာ
တော်တော်ကိုလှတာပဲ။ ရေခဲမြစ်ပြင်ကြီးဟာ မျက်စိတစ်ဆုံးပေါ့။
အခု ၂၀၀၄မှာတော့ ရေခဲမြစ်မရှိတော့ဘဲ အဲဒီနေရာမှာပြာလွင်တဲ့
ရေပြင်ကြီးပဲရှိတော့တယ်။ ရေခဲကိုတော့ ဟိုးအဝေးကတောင်တွေရဲ့
ထိပ်ဖျားမှာပဲ မြင်တွေ့နိုင်တော့တယ်။ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံရဲ့ အဲလ်ပ်
တောင်တန်းတွေဆီမှာလည်း အလားတူပဲ။ ပြီးခဲ့တဲ့ရာစုနှစ်တုန်းက
ခွဲစာရင် ရေခဲမြစ်တွေချက်ချင်းပျောက်ဆုံးကုန်တာကို မြင်နေရ
ဃယ်ကွယ်။ သမီးပိုစိတ်ဝင်စားမှာက တီဘက်ကုန်းမြေမြင့်က တို့
ဟိမဝန္တာတောင်တန်းကြီးရဲ့ ရေခဲပြင်တွေပေါ့။ ဟိမဝန္တာတောင်မှာက
အဲလ်ပ်တောင်တန်းတွေဆီကထက် ရေခဲထူထည်အဆတစ်ရာ
လောက်ပိုများတယ်။ ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးရှိလူဦးရေရဲ့ ၄၀ရာခိုင်နှုန်း
အတွက်သောက်ရေကို ဟိမဝန္တာကနေမြစ်ဖျားခံတဲ့ မြစ်ကြီးခုနစ်
သွယ်ကနေရတယ်။ တို့မြန်မာနိုင်ငံကနေစပြီးကြော့ညိုရင် သံလွင်
မြစ်၊ ခဲခေါင်မြစ်၊ တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ မြစ်ဝါမြစ်၊ ယန်စီမြစ်၊ ဗြဟ္မပုတ္တရမြစ်၊
ဝင်္ဂါမြစ်၊ အိန္ဒြမြစ်တွေပဲပေါ့။ နောက်နှစ်ငါးဆယ်အတွင်းမှာ အဲဒီ
လူဦးရေ ၄၀ရာခိုင်နှုန်းဟာ ရေရှားပါးမှုကို ရင်ဆိုင်ရတော့မယ်။
ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာတဲ့ကိစ္စကို အခုကစပြီး မြန်မြန်ဆန်ဆန်ဆုံးဖြတ်
ရဲရဲပုံပုံ အကောင်အထည်မဖော်နိုင်ခဲ့ရင်ပေါ့။

ရေခဲဒေသတွေဆီကနေ အပူပိုင်းဒေသတွေ
ဆီတို့ လှည့်ကြည့်မယ် ဆိုရင်ကောတဲ့။

အာဖရိကတိုက်ရဲ့ရေချိုအားထားရာ နာမည်
ကြီးကန်ကြီးတစ်ခုဖြစ်တဲ့ Lake Chad ကိုကြည့်။
နှစ်ဆယ့်တစ်ရာစုဆီသို့ ကမ္ဘာ့ရာသီဥတု ဆိုတဲ့စာအုပ်

ထဲမှာ ပုံနဲ့တကွပါတယ်။ ၁၉၇၃တုန်းက ကောင်းကင် ခါတ်ပုံ၊ ၁၉၈၇မှာရိုက်တဲ့ခါတ်ပုံ၊ ၁၉၉၇မှာ ရိုက်တဲ့ ခါတ်ပုံ၊ ပြီးတော့ ၂၀၀၁မှ ရိုက်တဲ့ခါတ်ပုံ။ တဖြည်း ဖြည်း ရေတွေခန်းခြောက်လာလိုက်တာ။ တော်တော် သိသာပါတယ်။ အယ်လ်ဂိုးရဲ့စာအုပ်ထဲမှာလည်း အဲဒီ ကောင်းကင်ခါတ်ပုံကိုပဲ ထပ်ထည့်ထားတယ်။

ပိုများလာတဲ့အပူကြောင့် ကမ္ဘာကြီးရဲ့ရာသီဥတုတွေ နွေး မိုး၊ ဆောင်းကလည်း အချိန်တွေကာလတွေ ပြောင်းကုန်တယ်။ ရာသီအလိုက်ရွေ့ပြောင်းတဲ့ ငှက်တွေဟာသူတို့ရဲ့ အချိန်ဇယားတွေ (ပေါက်ဖွားချိန်အပါအဝင်) အားလုံးကိုစောပစ်လိုက်ရတော့တာပေါ့။

မြေတွေရေခဲတွေသာမက ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာတွေလည်း ပြောင်းလဲကုန်တယ်။ သန္တာကျောက်တန်းတွေ ပျက်စီးတာတို့ အရောင်ကျွတ်တာတို့ဖြစ်တယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ဆယ်နှစ်ဆယ့်ငါးနှစ် အထိဒါတွေကို ကမ္ဘာကြီးပူနွေးမှုနဲ့ဆက်စပ်တယ်လို့ လက်ခံဖို့ အငြင်းပွားနေကြပေမယ့် အခုတော့လက်ခံလိုက်ကြရပါပြီ။

သမုဒ္ဒရာတွေပူနွေးလာတဲ့အခါ မုန်တိုင်းတွေဟာပိုပြီး ပြင်းထန်လာတယ်။ ၂၀၀၄ခုနှစ်မှာ ဖလော်ရီဒါဟာ ထုံးစံမဟုတ်တဲ့ ဟာရီကိန်းမုန်တိုင်း အပြင်းစားလေးခုတိုက်ခိုက်မှုကို ခံခဲ့ရတာ အများအသိပဲ။ သိပ္ပံပညာရှင်တွေကြားထဲမှာ ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာမှုနဲ့ ဟာရီကိန်းမုန်တိုင်းတွေအရေအတွက်များပြားလာမှုကို ဆက်စပ် ပတ်သက်တယ်ဆိုတဲ့အယူအဆကို လက်ခံတာနည်းတယ်။ ဘာ ကြောင့်လဲဆိုတော့ ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ တသဘာဝအစီအစဉ် တွေကမုန်တိုင်းရဲ့ ကြိမ်နှုန်းတွေအပေါ် ဩဇာသက်ရောက်မှုရှိ နေလို့ပဲ။ ဒါပေမယ့်အခုတော့ ကမ္ဘာကြီးပူနွေးမှုနဲ့မုန်တိုင်းရဲ့ အချိန်ကြာမှုပြင်းအား အဲဒါတွေ ဆက်စပ်မှုရှိနေတယ်ဆိုတာ အယူအဆပိုပြင်းထန်လာနေပါပြီ။ ၂၀၀၄ခုနှစ်မှာ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုမှာ အင်အားပြင်းထန်လှတဲ့မုန်တိုင်းတွေ တိုက်ခိုက်ခံ နေရတဲ့အချိန်မှာ ဂျပန်နိုင်ငံရဲ့ရာသီဥတုဟာ အနောက်နိုင်ငံ မိဒီယာတွေကြားမှာ သိသာအောင် ရောက်မလာခဲ့ဘူး။ ဒါပေမယ့်

အဲဒီနှစ်မှာ ဂျပန်နိုင်ငံမှာတိုင်ဖွန်းလို့ခေါ်တဲ့ လေမုန်တိုင်းတွေ ဆယ်ခုတိုက်ခိုက်ခဲ့တာမို့ စံချိန်ကျိုးခဲ့တယ်လို့ပြောတယ်။ တိုင်ဖွန်း ဟာရီကိန်း၊ ဆိုင်ကလုံးအားလုံးဟာ မူရင်းဖြစ်ပေါ်စေရာ သမုဒ္ဒရာ ပေါ်မှာမူတည်ပြီး တစ်ပုံစံတည်းဖြစ်ပေါ်ကြတာပါ။ ၂၀၀၆ခုနှစ် နွေဦးပေါက်ရာသီမှာတော့ ဩစတေးလျားနိုင်ငံမှာ ထုံးစံမဟုတ်တဲ့ မုန်တိုင်းအပြင်းစားတွေ ပြင်းအား ၅ရှိတဲ့မုန်တိုင်းတွေ အများကြီး တိုက်ခတ်ခံရတော့တယ်။ အဲဒီထဲမှာ ဆိုင်ကလုံး မိုနီကာလည်း ပါတာပေါ့။ ဩစတေးလျားကမ်းခြေကို တိုက်ခိုက်လိုက်တာမှာ ဟာရီ ကိန်းကက်ထရီးနားတို့ ရီတာတို့ ဝိလမာတို့ထက် ပိုပြင်းထန်ခဲ့တယ်။

'တောင်အတ္တလန်တိတ်ဘက်မှာ ဟာရီကိန်းဖြစ်ပေါ်ဖို့ မဖြစ်နိုင်ဘူး' ဆိုတဲ့ သိပ္ပံပညာရှန်းချက်စာအုပ်ကိုပြင်ဆင် ရေးရတော့မယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ၂၀၀၄ ခုနှစ်မှာ ဘရာဇီးနိုင်ငံကို ပထမဆုံးသော ဟာရီကိန်း မုန်တိုင်းတိုက်ခတ်ခဲ့တာမို့ပဲ။

မုန်တိုင်းတွေအပြင် ရေလွှမ်းမိုးမှု တွေရော မိုးခေါင်ခြောက်သွေ့မှုတွေရော တစ်ပြိုင်တည်းဖြစ်ကုန်တာလည်း ကမ္ဘာကြီး ပူနွေးလာလို့ပဲတဲ့။ တရုတ်နိုင်ငံတစ်ခု တည်းမှာပဲ တစ်ချိန်တည်းမှာ တစ်နေရာက ရေကြီးပြီး တစ်နေရာကမိုးခေါင်လို့ မြေပြင် ပတ်ကြားအက်နေတာကို ခါတ်ပုံနဲ့ပြထား တာလည်း အလွန်စိတ်ဝင်စားစရာ စိတ်မ သက်သာစရာ ကောင်းတာပေါ့သမီးရယ်။

အယ်လ်ဂိုးရဲ့စာအုပ်ထဲမှာ ကမ္ဘာ ကြီးပူနွေးမှုကြောင့်ဖြစ်လာရတဲ့ ဘေးဒုက္ခကပ်ဆိုးတွေကို တစ်ခုပြီး တစ်ခုပြထားတယ်။ လေမုန်တိုင်းအပြီး လူတွေဒုက္ခသည်ခန်းမှာ ပြားလို့ နေထိုင်နေရတာတွေကို မြင်ကွင်းကျယ်ခါတ်ပုံနဲ့ ပြထား တယ်။ သူက ကမ္ဘာကြီးရဲ့နေရာအနှံ့ကိုလည်း ရောက်ခဲ့တာကိုး။ တွေးတောဆင်ခြင်စရာအကောင်းဆုံးပြကွက်ခါတ်ပုံ

ကမ္ဘာ့ခပ်တန်နိုင်ငံမှာရှိတဲ့ အေရယ်ပင်လယ် (Aral Sea) ဆိုတဲ့ ပင်လယ်ကြီးကတော့ အခုဆိုရင် သဲပြင်အတိဖြစ်သွားပြီ။

ကတော့ ဟေတီနိုင်ငံနဲ့ဆက်လျက် ဒီမီနီကင်ရိပတ်ဘလစ်ကို အတူ တွဲပြီး ရိုက်ပြထားတဲ့ ဓါတ်ပုံပေါ့။ နယ်စပ်ချင်း ဆက်နေတာကိုး။ ဟေတီဘက်မှာက မူဝါဒတစ်မျိုး။ သူ့တောင်တန်းတွေဟာ သစ်တော ရယ်လို့မရှိတော့ဘဲ ပြောင်ရှင်းနေတယ်။ ဒီမီနီကင်ရိပတ်ဘလစ်က တခြားမူဝါဒတစ်မျိုး။ အဲဒီဘက်မှာတော့ တောင်တွေဟာထူထပ်တဲ့ သစ်ပင်သစ်တောတွေနဲ့ စိမ်းမှောင်လို့။ အော် မူဝါဒတစ်ခုကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကွဲပြားခြားနားသွားတာ သိပ်သိသာပါလားလို့ အန်တီ ပင့်သက်ရွှက်လိုက်မိပါတယ်။ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံရဲ့ အမေရိက သစ်တောအုပ်ကြီးကို ၂၆နှစ်မတိုင်မီက ရိုက်ထားတဲ့ကောင်းကင် ဂြိုဟ်တုဓါတ်ပုံနဲ့ အခုဓါတ်ပုံယှဉ်ပြထားတော့ အသက်တောင်ရှူဖို့ မေ့သွားသလိုပဲ သမီးရယ်။ သစ်တောအုပ်အစိမ်းရောင်ကြီးဟာ အခုတော့ အဖြူရောင်အကွက်အကွက်တွေ ပြန့်ကျဲလို့ အို နှမော့ စရာပါလား။

ကာဇာခစ်တန်နိုင်ငံမှာရှိတဲ့ အေရယ်ပင်လယ် (Aral Sea) ဆိုတဲ့ ပင်လယ်ကြီးကတော့ အခုဆိုရင် သဲပြင်အတိဖြစ် သွားပြီ။ ဓါတ်ပုံထဲမှာကြည့်ရတယ်။ ငါးဖမ်းသင်္ဘောတွေတခြား သင်္ဘောတွေ သဲပြင်ကြီးပေါ်မှာနစ်နေကြတာ မြင်ရတာ အံ့ဩစရာ လည်းကောင်း စိတ်မသက်သာစရာလည်းကောင်းပါတယ်။

ဒီတော့ သူပြောတာက အမူအကျင့်ဟောင်းတွေနဲ့ နည်း ပညာ အဟောင်းတွေနဲ့ချည်းသွားရင် အကျိုးဆက်တွေကို ကြိုတင် ခန့်မှန်းနိုင်သတဲ့။ အမူအကျင့်ဟောင်းတွေနဲ့ နည်းပညာသစ်တွေ ကို တွဲလိုက်မယ်ဆိုရင်တော့ ဘယ်လိုမှ ခန့်မှန်းလို့မရတဲ့ အကြီး အကျယ်ပြောင်းလဲသွားတဲ့ အကျိုးဆက်ကိုရမှာပဲတဲ့။

တို့ဆီမှာလည်းလုပ်ကြတာပဲလေ။ သစ်ပင်ခုတ်တဲ့နေရာ၊ မိုင်းတူးတဲ့နေရာ၊ ပိုပြီးအစွမ်းထက်တဲ့ ခေတ်ပေါ်နည်း တွေနဲ့ သဘာဝကို မြန်မြန်ဆန်ဆန် ဖျက်ဆီးကြတာ။ အန်တီ တစ်ခါ ဖားကန်ဒေသကို ရောက်သွားတုန်းက နယ်ခံတချို့ကပြောပြတယ်။ သူတို့ဟာ ဥရုမြစ်ကိုလမ်း လွဲလိုက်ပိတ်ဆို့လိုက်နဲ့ သဘာဝအတိုင်းမဟုတ်ဘဲ

သူတို့လိုချင်သလို ပြောင်းပေးပစ်လိုက်တယ်တဲ့။ ဖားကန်က ကျောက်စိမ်းဒေသလေ။ သမီးသိတယ် မဟုတ်လား။

သူ့စာအုပ်ထဲမှာ ကာကွယ်တားဆီးဖို့အဖြေ ကိုလည်း ထည့်ထားပါတယ်။

အသစ်ပြန်ဖြည့်ခြံစွမ်းအင် Renewable Energy ကို သုံးကြဖို့ လိုအပ်တယ်ဆိုတာ သူက ခိုင်ခိုင်မာမာပြောထားတယ်။ တို့ဆီမှာလည်း အသစ်ပြန်ဖြည့်ပေးတဲ့စွမ်းအင်ကိုသုံးဖို့ တချို့အဖွဲ့ အစည်းတွေ အုပ်စုတွေလုပ်နေကြပါတယ်။ အဓိကကတော့ နေစွမ်း အင်ပေါ့။ စပါးခွံနဲ့ဖိသိပ်ပြီးအလယ်မှာ ထင်းလေးတစ်ချောင်း လောက်ပဲဆိုက်ဖို့လိုတဲ့ မီးဖိုမျိုးကို အန်တီ ဆေးကျောင်းသူဘဝမှာ ကတည်းက အန်တီနေတဲ့အဆောင်က ဘကြီး လုပ်တာကို မြင်ခဲ့ဖူး တယ်။ တော်တော်ကောင်းတယ်။

အမေရိကန်ရဲ့ အသစ်ပြန်ဖြည့်လို့ရတဲ့စွမ်းအင် အနာဂတ် ကို သူက ယေးနဲ့ပြထားတယ်။ ဇီဝစွမ်းအင်၊ ဘိုင်အိုမတ်စ် အင်နာဂျီ၊ နေစွမ်းအင် (ဆိုလာစနစ်ပေါ့) လေစွမ်းအင်၊ ရေစွမ်းအင်၊ ဂျီအို သာမယ်လ်လို့ခေါ်တဲ့ စွမ်းအင်တွေနဲ့ ဘယ်နှခုနှစ်ကြာရင် အသုံး ဘယ်လောက်ဆိုတာကိုပါပြထားတယ်။ ကားဆိုရင်လည်း တိုက်မြို့ ဂျင်နီမောင်းတဲ့ကား။ အဲဒီနေရာမှာ သူပြောပြတာလေးက လှတယ်။

'ကျွန်တော်တို့မှာ ရာသီဥတုဆိုးရွားခြင်းအန္တရာယ်ကို ဖြေရှင်းတဲ့ကိစ္စ စတင် လှုပ်ရှားဖို့ လိုအပ်တာတွေ အကုန်ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံရေးဆန္ဒ Political will ကိုလည်း စုဆောင်းရမှာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ အမေရိကန်မှာ နိုင်ငံရေးဆန္ဒဆိုတာ အသစ်ပြန်ဖြည့်နိုင်ပုံ စွမ်းအင် ပါ တဲ့။ အော် ဟုတ်တာပေါ့လေ။ သူတို့ဆီမှာ သမ္မတရွေးကောက် ပွဲက လေးနှစ်တစ်ကြိမ်ကိုး။ ဘုရ်အစိုးရကို အမေရိကန်ပြည်သား တွေ တော်တော်မနှစ်သက်ကြဘူး။ ဒါပေမဲ့ လေးနှစ် နှစ်ခါတက်ပြီးရင် ဘုရ်က ဖယ်ပေးရတော့မှာပဲ။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ ပတ်သက်လို့ ဘုရ်က အရေးမစိုက်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ နောက်တက်တဲ့ သမ္မတကို မျှော်လင့်လို့ရတယ်လေ။

အယ်လ်ဂိုးက အမေရိကန်နိုင်ငံသားတွေရော ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားတွေရော တစ်ဦးချင်းလုပ်ရမယ့်ဖြေရှင်းနည်းတွေကို ထည့်ရေးထားတယ်။ အိမ်မှာရော ကားမောင်းတဲ့အခါမှာရော တတ်နိုင်သမျှ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်တွေ တစ်ဦးချင်းလျော့ချဖို့ သူတို့ အမေရိကန်သားတွေအတွက် တွက်ချက်ထားတာတစ်ခုရှိ တယ်။ တစ်နှစ်မှာယေဘုယျအမေရိကန်တစ် ယောက်ကြောင့်ဖြစ် ပေါ်တဲ့ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်က ပေါင်ချိန် ၁၅၀၀၀ ရှိသတဲ့ တခြားစက်မှုနိုင်ငံတွေက လူတွေထက်ပိုပြီး ကာဗွန်ဒိုင်အောက် ဆိုက်ဖြစ်စေတယ်ပေါ့။

ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ကို တွက်ချက်ကြည့်တဲ့အခါမှာ ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးရဲ့ လက်ရှိကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ကို အချိုးချ ကြည့်ရင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုကတာဝန်ရှိတာက ၃၀.၃ရာခိုင်နှုန်းတဲ့။ တခြားစက်မှုနိုင်ငံတွေပေါင်းလိုက် တာကမှ ၂၇.၇ရာခိုင်နှုန်းပဲရှိတယ်။ တို့အရှေ့တောင် အာရှလား။ သူတို့နဲ့စာရင်နည်းပါတယ်။ အိန္ဒိယနဲ့ တရုတ်နိုင်ငံပါ အရှေ့တောင်အာရှနဲ့ပေါင်းလိုက် တော့မှ ၁၂.၂ရာခိုင်နှုန်းပဲရှိတယ်။

ကာဗွန်နဲ့ပတ်သက်လို့ သမီးမသိနိုင်လောက်သေးတာ တစ်ခုကိုပြောပြဦးမယ်။ ကာဗွန်အလဲအလှယ်ဈေးကွက်ဆိုတာ အခုကမ္ဘာမှာလုပ်နေကြပြီ။

၁၉၈၀ဝန်းကျင်လောက်တုန်းက အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့တချို့ နေရာတွေမှာ အက်စစ်မိုးရွာခဲ့တယ်မဟုတ်လား။ အဲဒီအချိန်ကစပြီး အက်စစ်မိုးရဲ့အဓိကတရားခံ ဆာလ်ဖာဒိုင်အောက်ဆိုက်ဓါတ်ငွေ့ ကို ကမ္ဘာ့လေထုဝန်းကျင်ကနေ သန့်စင်ပေးဖို့ထွန်ဂရက်လွတ် တော်က စနစ်တစ်ခုလုပ်ပေးခဲ့တယ်။ ဆာလ်ဖာဒိုင်အောက်ဆိုက် ဓါတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှုကို ဝယ်ခြင်းရောင်းခြင်းလုပ်နိုင်တဲ့စနစ်ပေါ့။ အဲဒါကို Cap-and-trade စနစ်လို့ ခေါ်တယ်။ ဓါတ်ငွေ့ကိုလျော့ ချဖို့ ဈေးကွက်စနစ်ရဲ့အစွမ်းကိုအသုံးပြုလိုက်တာပါပဲ။ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းချုပ်စီမံမှုကနေ တချို့ကုမ္ပဏီကြီးတွေ အမြတ်

ထွက် တာပေါ့။

ဥရောပသမဂ္ဂက အဲဒီအမေရိကန်တီထွင်မှုနောက်ကို လိုက်ပြီး အခုအခါမှာ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ဓါတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှု ကိုလျော့ချဖို့လုပ်နေတယ်လေ။ အမေရိကန်နိုင်ငံလွတ်တော်မှာ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ဓါတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှုအတွက် အရောင်း အဝယ်စနစ်ကိုအတည်မပြုသေးဘူး။ ဒါပေမယ့်ကိုယ်ပိုင်အဖွဲ့အ ဝင်းတွေကလုပ်နေကြပြီ။ ဥပမာ Chicago Climate Exchange CCX ကုမ္ပဏီ။ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်အရောင်းအဝယ်ဆိုတာ သိလားသမီး။ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ဓါတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်ခွင့်ကို တစ်နိုင်ငံအတွက် သို့မဟုတ် စက်ရုံတစ်ခုအတွက် ပမာဏသတ်မှတ် ပေးထားတယ်။ အဲဒါထက်ကျော်ပြီး ကိုယ်ကထုတ်လွှတ်နေမယ် ဆိုရင် တခြားနည်းတဲ့ဒေသကနေ ဓါတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ် မှုပမာဏဝယ်ရမယ်။ ကျသင့်တဲ့ပိုက်ဆံကို အဲဒီဒေသ ကိုပေးရမယ်။ ဆိုတော့ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက် နည်း နည်းပဲထုတ်လွှတ်တဲ့နိုင်ငံက ပိုက်ဆံတွေရမယ်လေ။ ချားများသုံးလေ သတ်မှတ်ချက်ထက်ပိုလျှံသွားတဲ့ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ထုတ်လွှတ်မှုအတွက် သူများဆီကဝယ်ရ လေ ပိုက်ဆံတုန်လေပေါ့။

တို့မြန်မာနိုင်ငံလို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဆဲနိုင်ငံတွေက ကာဗွန် ဒိုင်အောက်ဆိုက်ထုတ်လွှတ်ခွင့်ပမာဏကို ရောင်းလို့ရလောက်တယ်။ အဲဒီပိုက်ဆံနဲ့ ကျန်ရှိနေတဲ့ သစ်တောတွေခုတ်ထွင်ပြီးရောင်းလို့ရမယ့် ပိုက်ဆံဘယ်ဟာကပိုများမလဲ။ အတူတူဆိုရင်တောင် ကာဗွန်ထုတ် လွှတ်မှုပရောင်းစားတာက ကိုယ့်နိုင်ငံအတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းပြီးသားလည်းဖြစ် ပိုက်ဆံလည်းရ နော်။ ထားပါတော့ လေ။ ဒါက တို့တစ်ဦးချင်းလုပ်လို့ရတာမဟုတ်ဘူး။ အစိုးရက အဖွဲ့ အစည်းအကြီးကြီးက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအကြီးကြီးက ဆုံးဖြတ်ပြီး လုပ်မှရတာမျိုး။

ဒီတော့တစ်ဦးချင်းလုပ်လို့ရတာပဲပြောရအောင်။ ကိုယ့်အိမ်မှာ စွမ်းအင်ကို လျော့ချချွေတာပါ။ အခုဆိုရင်

လျှို့ဝှက်

တို့ရန်ကုန်မှာ လျှပ်စစ်မီတာခတွေ သက်သာသွားတယ်။ မီးအသုံး ပြုနိုင်မှုက နဂိုကထက်နည်းပါးသွားတာကိုး။ မီးပြတ်ချိန်များလို့ မီးအသုံးလျော့တာထက် မီးမှန်နေပေမဲ့ မီးအသုံးလျော့ဖို့ ဆိုတာက အသိစိတ်ဓါတ် လိုအပ်တယ်။ မလိုအပ်ဘဲ မီးတွေ ဖွင့်ထားတာ မီတာခလည်း တက်တယ်။ စွမ်းအင်လည်း ကုန်တယ်။

တို့တစ်ဦးချင်းရဲ့လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုက တစ်နိုင်ငံလုံးနဲ့ ဆက်စပ်နေတယ်ဆိုတာ သိဖို့လိုတယ်။ ရေဘုံဘိုင်တစ်ခုကနေ ခဲယူ မှဲ့သူမရှိဘဲ ရေတွေတရဟောကျနေတာမျိုး။ မီးရောင်မလိုတော့ပေ မဲ့ မီးမပိတ်ဘဲ တစ်ညလုံး တစ်နေ့ခင်းလုံး ထွန်းထားတာမျိုးက နမော့ဖို့ သိပ်ကောင်းတယ်။

နောက်ပြီး ကိုယ်သုံးတဲ့ လျှပ်စစ်မီးသီး မီးချောင်းဟာ စွမ်းအင်သိပ်မကုန်တဲ့ဟာမျိုး ဖြစ်ရမယ်။ သုံးနေကျမီးသီးတွေဟာ အပူစွမ်းအင်ကို များများပေးပြီး အလင်းစွမ်းအင်တော့ နည်းနည်း ပဲရတာ။ အခုနောက်ပိုင်းမှာ အပူစွမ်းအင် နည်းနည်းလေးထွက်ပြီး အလင်းစွမ်းအင် များများထွက်တဲ့ ဖန်ချောင်းအကောက်ကွေးစုလေး တွေပေါ်လာတယ်။

သူ့ရေးပြထားတဲ့ ဖြေရှင်းနည်းတွေဟာ တို့တစ်ဦးချင်း အသိစိတ်ရှိရှိနဲ့ ဆောင်ရွက်လို့ရတာတွေ များပါတယ်။ သူ့စာအုပ် ထဲမှာ ပြထားတာတွေ တော်တော်များများဟာ သူစီစဉ်ရိုက်ကူးတဲ့ မှတ်တမ်းရုပ်ရှင်အတိုင်းပါပဲ။ အော် ဒါနဲ့ အဲဒီမှတ်တမ်းရုပ်ရှင် ဇာတ်ကားက ဒီနှစ်အတွက်အကောင်းဆုံး မှတ်တမ်း ရုပ်ရှင်အော်စကာဆုရသွားတယ်သမီးရေ။ သမီး ဒီ စာအုပ်ရဲ့ လူငယ်အတွက်ပုံနှိပ်မှုကို မဖတ်ရသေးခင် မှာ ဒီရုပ်ရှင်ကားကို ကြည့်လို့ရတာပဲ။

နောက်တစ်ခါ အန်တီအိမ်ကို သမီးလာလည် ရင် သမီးကိုပြစရာ ရုပ်ရှင်ကားတွေ အန်တီစုထားပါတယ်။ အခု အယ်လ်ဂိုးရဲ့ရုပ်ရှင်အပါအဝင်ပေါ့။ Ancient Future ဆိုတဲ့ ဇာတ်ကားလေးလည်း ကောင်းတယ်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်း သိမ်းရေးမှတ်တမ်းရုပ်ရှင်ပါပဲ။ နောက်ပြီး ငှက်တွေရဲ့သဘာဝ

နို့တိုက်သတ္တဝါတွေရဲ့သဘာဝကို ဆာဒေးဗစ်အတန်ဘိုရိုက ဘီဘီစီနဲ့ ပေါင်းပြီး ရိုက်ကူးထားတဲ့ Life of Birds တို့ Life of Mammals တို့ ရှိတယ်။ ဒီနှစ်ကာတွန်းရုပ်ရှင်အော်စကာဆုရ သွားတဲ့ Happy Feet ဆိုလည်း သမီးကြိုက်မှာပဲ။ သမီးက ကလေး မဟုတ်တော့ပေမဲ့ အန်တီတောင် ကလေးကြိုက် ကာတွန်းကားတွေကို ကြည့်လို့မဝသေးတာ သမီး လည်း ကြိုက်မှာပါ။

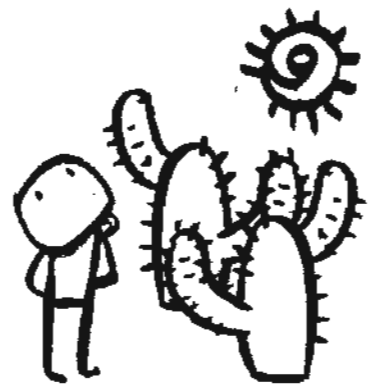
သမီးတို့ မိသားစုကျန်းမာပျော်ရွှင်ပါစေ။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို တစ်ဦးချင်းထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်တဲ့ အသိစိတ်ဓါတ်ပိုင်ရှင်တွေ ဖြစ်ပါစေ။ ကိုယ့်ပတ်ဝန်းကျင်က လူတွေကိုလည်း အသိအမြင် ဗဟုသုတတွေ ဖြန့်ဝေနိုင်သူတွေ ဖြစ်ပါစေ။

(ကလျာမဂ္ဂဇင်း၊ ဩဂုတ် ၂၀၀၆)

- ကျမ်းကိုး၊ 1) An Inconvenient Truth by Al Gore 2) Climate into the 21st Century

သစ်တော သေဆုံးတာဟာ
တိုအားလုံးဘဝရဲ့ နောက်ဆုံးအချိန်ပဲလို့
စစ်စတာက သူ့လူတွေကို အမြဲပြောလေ့ရှိတယ်။

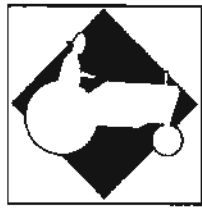
နောက်ဆုံးလက်ကျန်အမေဇုံ

သမီးရေ

ပြီးခဲ့တဲ့ ဇန်နဝါရီလတုန်းက အမေဇုံသစ်တောနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ကို နေရှင်နယ်ဂျီအိုဂရပ်ဖစ်မဂ္ဂဇင်းထဲမှာ ဖတ်လိုက်ရတယ်။ အမေဇုံသစ်တောကိုဖြုတ်ပြီး ပဲပိစပ်တွေစိုက်ဖို့ သစ်တောကို အပြောင်ရှင်းလိုက်တာ။ သမီးရယ် ဘောလုံးကွင်းပေါင်းနှစ်ရာလောက်ရှိတဲ့ သစ်တောဧရိယာတစ်ခုလုံးကိုပြောင်သွားတာပဲတဲ့။ ပဲပိစပ် Soy bean ကို စီးပွားဖြစ်စိုက်ကြတာ။

ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံက ပဲပိစပ်ပြည်ပကိုပို့တဲ့နေရာမှာ နံပါတ်တစ်နိုင်ငံပေါ့။ Globalization ရဲ့ ဈေးကွက်တွန်းအားက အမေဇုံသစ်တောကို ဖျတ်ခင်းပစ်လိုက်ပြီလို့ပြောကြတယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့နှစ်၄၀အတွင်းမှာ ကုန်သွားတဲ့သစ်တောက

၇၅

နှစ်ဆယ်ရာခိုင်နှုန်းတဲ့။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၄၅၀ ကာလ အတွင်း ဥရောပကိုလိုနီလက်အောက်မှာ ကုန်ခဲ့ရတဲ့ သစ်တောဧရိယာထက် များတယ်လို့ ပြောတယ်။ ဒီ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းက အပြောင်ရှင်းတဲ့သစ်တောပဲ တွက်ကြည့် ထားတာ။ ရွေးချယ်ထားတဲ့သစ်တောတွေကို ထည့်

မတွက်ထားသေးဘူး။ အဲဒီသစ်တောတွေက မမြင်သာဘူးလေ။ နောက်ထပ်ဆယ်စုနှစ် နှစ်ခုစာအတွင်းမှာ နောက်ထပ်နှစ်ဆယ်ရာ ခိုင်နှုန်းကုန်သွားမှာကို သိပ္ပံပညာရှင်တွေကစိုးရိမ်နေကြရပါပြီ။ အဲဒီ လိုသာဆိုရင်တော့ အမေရိကန်သစ်တောရဲ့ ဂေဟစနစ် ပျက်စီးပြီပေါ့။ သစ်ပင်တွေသာ အရင်လိုကျန်ရှိနေခဲ့ရင် အမေရိကန် သူ့သစ်ပင်နဲ့ သူ့စိုထိုင်းဓာတ်ကြောင့် ရွာမယ်မိုးကိုက တစ်ဝက်စာလောက် ရှိလိမ့် မယ်တဲ့။ အခုတော့ မိုးက သိပ်နည်းသွားတာကြောင့် ကျန်ရှိနေမယ့် သစ်ပင်တွေတောင် ခြောက်သယောင်းပြီး သေသွားနိုင်တယ်။ မိုးခေါင် တဲ့ဖြစ်ရပ်က ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာမှုကြောင့် ပိုဆိုးသွားတဲ့အခါ တောမီး တွေလောင်တော့မယ်။ အဲဒီတောမီးကလည်း အမေရိကန်မှာ ၂၀၀၅ ခုနှစ်တုန်းက လောင်ကျွမ်းခဲ့တယ်။ အဲဒီမီးကြောင့် အမေရိကန်ရေ ပြင်ဟာ ပေ ၄၀ လောက်အထိ လျော့ကျသွားခဲ့တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ အခုလောလောဆယ်မှာတော့ သစ်ပင်တွေ မီးလောင်ခဲ့တဲ့အတွက် နယ်စပ်တွေမှာ ကွင်းခေါင်ခေါင်မြေခြောက်တွေဖြစ်နေပြီ။ ဘရာဇီး ဟာ ကမ္ဘာမှာ ဖန်လှောင်အိမ်ဓာတ်ငွေ့ အများဆုံးထုတ်လွှတ်တဲ့ နိုင်ငံတွေထဲက တစ်နိုင်ငံအဖြစ် ပါဝင်နေပြီပေါ့။

အဲဒီဖြစ်ရပ်တွေအားလုံးရဲ့ မူလတရားခံကတော့ လမ်း ဖောက်တာက စခဲ့တာပါပဲ။ ဖက်ဒရယ်နဲ့ နိုင်ငံတော်ကဖောက်တဲ့ လက်တစ်ဆုပ်စာလမ်းဘ၀ါ့ကလွဲရင် ကျန်တဲ့လမ်း အားလုံးလိုလို ဟာ တရားဝင်အစိုးရက ဖောက်တာမဟုတ်တဲ့ လမ်းတွေချည်းပဲ။ အဲဒီတရားမဝင်လမ်းတွေမှာ အရှေ့အနောက်ဖြတ်တဲ့ အမေရိကန်အေး ပြေးလမ်းမကြီးနဲ့ အခုဝေဖန်သံတွေညနေတဲ့ BR-163 ဆိုတဲ့ လမ်း ကြီးလည်း ပါတာပေါ့။ အဲဒီလမ်းဟာပဲပိစပ်အကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုးဖို့ သစ်တောတွေအပြောင်ရှင်း၊ မြေတွေရှင်းလင်းထားတာမို့ ပဲပိစပ်လမ်း

လို့ နာမည်ကျော်ပါတယ်။ အမေရိကန်သစ်တောကို တောင်နဲ့မြောက် ခိုင်သခဝအရွယ် ဖောက်ထားတာပဲ။ လမ်းအားလုံးဟာ စုစုပေါင်း ခိုင်တစ်သိန်းငါးထောင်လောက် ရှည်မှာပေါ့။ အဲဒီလမ်းတွေက မဟော်ပနီပင်ကြီးတွေနဲ့ တခြားသစ်မာတွေကို ပြည်ပခိုးထုတ်ဖို့ ခိုးခဲ့တဲ့ကြတဲ့ သစ်ထုတ်လုပ်ရေးသမားတွေက ဖောက်ခဲ့ကြတာပါ။

ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံမှာ သစ်ခုတ်လို့ပြောင်သွားတဲ့ မြေနေရာမှာ စိုက်ပျိုးဖို့၊ မွေးမြူရေးခြံလုပ်ဖို့ အမြတ်ထုတ်မယ့် လူတွေက အဆင် သင့် အပိုင်သိမ်းလိုက်ကြတယ်။ သစ်ထုတ်တဲ့ သူတွေက နောက်ထပ် သစ်တောတွေဆီ နေရာအရွေ့ ဒီလူတွေက တရားဝင်ခွင့်ပြုချက် မရဘဲနဲ့ လာနေထိုင်ပြီး ဒီမြေကို သုံးစွဲလိုက်ကြတာပေါ့။ အဲဒီထဲမှာ ကြေးစားလက်နက်ကိုင်လူဆိုးတွေလည်းပါတယ်။ ဒီမြေကို သူတို့ပိုင် သလိုလို့နဲ့ ယူလိုက်ကြတော့တာပါပဲ။ အကျင့်ပျက်ဝန်ထမ်းတွေ၊ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူသမားတွေ၊ လက်နက်အားကိုးနဲ့ အမိန့်ပေးခိုင်း စေသူတွေ၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပါမစ်အတုတွေ နဲ့ မြေခိုးမှုတွေ ကျူးလွန် နေတာ အကြီးအကျယ်ပဲ။ ဘရာဇီးလ် နိုင်ငံရဲ့ စိုက်ပျိုးမြေ ပြန်လည်ထူထောင် ရေး အေဂျင်စီက ပြီးခဲ့တဲ့သုံးနှစ်အတွင်း က မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့် ပါမစ်တွေကို စစ်ဆေးကြည့်တဲ့အခါ ပါမစ်ပေါင်း ခြောက်သောင်းနှစ်ထောင် လောက်က အတုတွေ ဖြစ်နေတယ်ဆိုပဲ။

ဒီပဲပိစပ်လမ်းရဲ့ မြောက်ဘက် စွန်းလူဦးရေ ၃၂၀၀၀ ရှိတဲ့ မြို့လေးတစ် မြို့မှာ ဘရာဇီးလ်ရဲ့ သဘာဝပတ်ဝန်း ကျင် ကာကွယ်ရေးအေဂျင်စီရဲ့ ဒေသ ဆိုင်ရာရုံးချုပ်ရှိတယ်။

တို့ဆီမှာလိုပဲ သစ်တောထိန်း သိမ်းရေး ဝန်ထမ်းတွေကနည်း၊ ဒီလူတွေ အတွက် လက်နက် ကိရိယာတွေက

၂၀၀၅ခုနှစ်မှာတော့ စိတ်ထိခိုက်စရာကောင်းလှတဲ့ လူသတ်မှုတစ်ခု ဖြစ်သွားခဲ့တယ်။ အမေရိကန်နိုင်ငံပွားသီလူဝင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးလှုံ့ဆော်သူ အသက်ဂျဝအရွယ် စစ်တာဒေါ့ဂျီသီစတင်းကို သစ်ခိုးထုတ်အဖွဲ့တွေက ငှားထားတဲ့ လက်နက်ကိုင်တစ်စုက ပစ်သတ်သွားကြတဲ့ အဖြစ်အပျက်ပဲ။

www.burmeseclassic.com

မလုံလောက်နဲ့၊ စဉ်းစားကြည့်ပေါ့။ ခုခံကာကွယ်ဖို့တောင် လက်နက် မလုံလောက်တဲ့ လက်တစ်ဆုပ်စာ လူနည်းစုလေးက နောက်ဆုံးပေါ် ခေတ်မီလက်နက်တွေနဲ့၊ ငွေအင်အားနဲ့၊ လူ့မိုက်အားကိုးနဲ့ ခိုးထုတ်နေကြတဲ့ ဝိသမလောဘသားတွေ အုပ်စုကြီးကို ဘယ်လို ကာကွယ်နိုင်ပါ့မလဲ။ သစ်ခိုးထုတ်တဲ့သူတွေက ဂိုဏ်းနဲ့အဖွဲ့နဲ့ လက်နက်ကိုင် လူရမ်းကားတွေနဲ့လေ။ ၂၀၀၄ခုနှစ်တုန်းက သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့နဲ့ ရဲတပ်ဖွဲ့ပေါင်းပြီး သစ်ခိုးထုတ်တဲ့ ဂိုဏ်းတစ်ဂိုဏ်းရဲ့ ကွင်းဆက်တွေ ရှာဖွေဖြတ်တောက် ဖမ်းဆီးလိုက် တာ။ တရားမဝင်သစ်ခွဲစက်တွေသိမ်း၊ ဒဏ်ငွေတွေကို ဒေါ်လာ သန်းနဲ့ချီပြီး တပ်လိုက်တာ။ ပြီးလည်းပြီးရော အဲဒီရုံးချုပ်ကို သစ်ခိုး ထုတ်တဲ့လူဆိုးအဖွဲ့က မီးရှို့ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်ကြသတဲ့။ အခုဖြင့် အဲဒီမီးသွေးခဲအဆောက်အဦရဲ့ နောက်မှာ အရေးပေါ် ယာယီရုံး ခန်းလေးတစ်ခု ဖြစ်သလိုဆောက်ပြီး ရုံးလိုင်နေကြရတယ်ဆိုပဲ။ ၂၀၀၄ခုနှစ်က သစ်ထုတ်ခွင့်ပါမစ်တစ်ခုရဲ့ မူရင်းနဲ့ မိတ္တူကို ဆောင်း ပါးရေးတဲ့သူ ကြည့်ခွင့်ရခဲ့တယ်။ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်း မိုင် ၁၅၀၀လောက်အဝေးမှာရှိတဲ့ အင်စပက်တော်တစ်ယောက်ရဲ့ လက်မှတ်နဲ့ မူရင်းမှာမပါတဲ့ သစ်ကုဗပေ ထောင်ပေါင်းများစွာကို ဖြည့်စွက်ထားတဲ့ မိတ္တူစာရွက်ကြီးပေါ့။

၂၀၀၅ခုနှစ်မှာတော့ စိတ်ထိခိုက်စရာကောင်းလှတဲ့ လူ သတ်မှုတစ်ခုဖြစ်သွားခဲ့တယ်။ အမေရိကန်နိုင်ငံဖွားသီလရှင်၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးလှုံ့ဆော်သူ အသက် ၇၀အရွယ် စစ်စ်တာဒေါ်ရီသီစတင်းကို သစ်ခိုးထုတ်အဖွဲ့တွေက ငှားထားတဲ့ လက်နက်ကိုင်တစ်စုက ပစ်သတ်သွားကြတဲ့ အဖြစ်အ ပျက်ပဲ။

အဲဒီအဖြစ်အပျက်အပြီးမှာတော့ ဘရာဇီးလ် နိုင်ငံအစိုးရကနိုင်ငံတစ်ခုလုံး သစ်ခိုးထုတ်သမားတွေကို ချေမှုန်းပစ်ရေး ဆထက်တံပိုးကြီးစားလာခဲ့တယ်။ နိုင်ငံ တစ်ခုလုံးမှာသစ်ပါမစ်တွေကို ဆိုင်းငံ့ထားလိုက်တယ်။ စစ်ဆေးမှုတွေကို အားသွန်ခွန်စိုက် တိုးလုပ်လာတယ်။

'ပါရာ'နဲ့ 'မက်တိုဂရပ်ဆို' နယ်မြေတွေ (သစ်တောဧကပေါင်းများစွာ ပြုန်းတီးနေတဲ့နယ်မြေတွေ)မှာ တပ်ဖွဲ့ဝင်တွေဖြန့်ထားလိုက်တယ်။ ဘာပြောတောင်းမလဲ။ အဲဒီမှာတရားမဝင် တိတ်တဆိတ်ခိုးခုတ်ထား တဲ့သစ်တွေ အပြည့်တင်ထားတဲ့ ထရပ်ကားတွေ ထရပ်ကားတွေ မိတော့တာပေါ့။ အမေရိကန်၊ ဥရောပနဲ့ အာရှကိုတင်ပို့ဖို့ သစ်ခိုး ထုတ်ကြတာလေ။ ဖမ်းမိတဲ့လူပေါင်း ၃၀၀လောက်ရှိတဲ့အထဲမှာ တစ်ရာကျော်က ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်ရေးအေဂျင်စီက အရာရှိတွေ ဖြစ်နေတာကို တွေ့လိုက်ရတယ်။

မကြာခင်မှာ သစ်ပါမစ်အတုတွေ မိတ္တူပွားသုံးတာတွေကို ခိုခမ်းထိုးဖို့ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံက အီလက်ထရွန်းနစ် (သစ်ခုတ်ခွင့်) ပါမစ် တွေကို ဆောင်ရွက်သွားတော့မယ်လို့သိရတယ်။ လောလောဆယ်တော့ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံမှာ အုပ်ချုပ်ရာ ဒေသနဲ့ဝေးတဲ့ နယ်စပ်တွေကို စောင့်ကြပ်ထိန်းသိမ်းဖို့ ဂြိုဟ်တုနည်းပညာ စီစဉ်နေတယ်။ ဟိုးအဝေးဒေသမှာ သစ်ခိုးထုတ်သမားတွေ ခိုးလုပ်နေတာတွေကို ဌာန ဆိုင်ရာတွေကို အချက်ပေးတဲ့စနစ်နဲ့ပေါ့။ အင်း ဒါပေမဲ့ အဲဒီလို စီစဉ်ဆောင်ရွက်နေတာတောင်မှ တကယ်တမ်းတရားမဝင်သစ်ခုတ် အပြောင်ရှင်းတဲ့အကွက်တစ်ကွက်ကိုမိလိုက်ပေမဲ့ လက်နက်ကိရိယာ မပြည့်စုံတာတွေ လူအင်အားမတောင့်တင်းတာတွေကြောင့် အလုပ် မဖြစ်ဘူးတဲ့။

မြင်ကွင်းကျယ်ဓာတ်ပုံထဲမှာ မင်ရတာတောင် စိတ်မချမ်း သာစရာပါသမီးရယ်။ သစ်တောရှိဒီဖူးတဲ့ မက်တိုဂရောဆိုနယ်မြေ ဟာအခုဖြင့် ကွင်းပြင်ကြီးပေါ့။ အဲဒီကွင်းပြင်ကြီးမှာ သစ်စက်တွေက မီးခိုးတလူလူနဲ့၊ အလယ်မှာ ဖောက်လက်စ နာမည်ကျော်ပဲပိစပ် အဝေးပြေးလမ်းမကြီးက ဖြောင့်တန်းလို့၊ မိုင်ထောင့်တစ်ရာရှည်တဲ့ အဲဒီလမ်းမကြီး ခင်းလို့ပြီးစီးသွားမယ့်အချိန်မှာ သစ်တောတွေ ဘယ်လောက်ကုန်သွားမလဲ စဉ်းစားသာကြည့်ပေတော့။

ဆောင်းပါးရေးတဲ့သတင်းစာဆရာက တော်တော်လည်း ဝွန်စားရပါတယ်။ သူ့ကိုယ်တိုင် 'မတူပါ'နယ်က သစ်တောနယ်

မြေထဲကို ဝင်သွားပြီး လေ့လာခဲ့ရတာကိုး။ သူ့ကို ခေါ်သွားတဲ့သူက အဲဒီ မတူပါနယ်စပ်မြို့လေးမှာနေတဲ့ မွေးမြူရေးခြံပိုင်ရှင်။ သူ့ပိုင်နက်ထဲမှာသစ်ခိုးခတ်နေတာကိုသိလို့ ဒေါသထွက်နေတဲ့လူပေါ့။ နောက်တစ်ယောက်က ကာကွယ်ရေးအေဂျင်စီက ရဲဝန်ထမ်းပေါ့။

မွေးမြူရေးခြံပိုင်ရှင်က သစ်တောထိန်းသိမ်းဖို့အမြင်နဲ့ ဒေါသထွက်နေတာမဟုတ်ပါဘူး။ သူ့ပိုင်နက်နယ်မြေထဲမှာ သစ်ခိုးခတ်နေလို့ ဒေါသထွက်နေတာ။ နောက်နှစ်မှာ သူက ဒီသစ်တောကို အပြောင်ရှင်းပြီး ပဲပိစပ် ဧက ၂၅၀၀ စိုက်ပျိုးဖို့ စီစဉ်နေဆဲလေ။

သူတို့အဖွဲ့ မွေးမြူရေးခြံရှင်ပိုင်တဲ့နယ်မြေတောနက်တဲ့ နေရာကို တဖြည်းဖြည်းနဲ့ဝင်သွားကြတယ်။ သစ်တောတွေစိမ်းစိမ်းစိုစိုနဲ့ အုပ်ဆိုင်နေတဲ့ နေရာတွေ အများကြီးကျန်နေသေးတယ်။ ခရီးလမ်းမှာ သူတို့ဖြတ်သန်းရာမှာ ပြောင်ပြောင်တင်းတင်းလုပ်ထားတဲ့ ဂိတ်တံခါးတစ်ခုတောင်တွေ့ခဲ့ရတယ်။ သူတို့ကားပေါ်က ဆင်းပြီးခြေလျင်ဝင်လာတဲ့အချိန်မှာ ကာကွယ်ရေးအေဂျင်စီကလူက လွယ်အိတ်ထဲကနေ ဘာရက်တာဂုဏသေနတ်ကို ထုတ်ယူလိုက်တယ်။ သစ်ခိုးခတ်တဲ့လူတွေစခန်းချခဲ့တဲ့နေရာကိုရောက်သွားတယ်။ တိုင်ထူထားတဲ့ ယာယီတံပေါ့။ အမိုးကတော့ လူဆယ်ယောက်

ဆယ်နှစ်ယောက်လောက်ကို ကာကွယ်ပေးနိုင်တဲ့ လိမ္မော်ရောင်တာပေါ်လင်းမိုးကာကြီး။ 'သူတို့ အသံကို ကြားလို့ထွက်ပြေးသွားကြပြီ' လို့ ကာကွယ်ရေးအေဂျင်စီကလူကပြောတယ်။ စားပွဲအောက်မှာ သေတ္တာတစ်လုံးကိုတွေ့လို့ထုတ်ယူကြည့်တော့ အထဲမှာ သကြား၊ ဂျုံ၊ ကော်ဖီမှုန့် အသုံးအဆောင်တွေကိုတွေ့ရတယ်။ ဝန်းကျင်တစ်ခုလုံးက တိတ်ဆိတ်လို့။ သူတို့လာတာကို ဒီကောင်တွေဘယ်လိုလုပ်သိသွားလဲ။ ကြည့်ရတာတော့ တစ်ယောက်ယောက်က လက်ထောက်ချလိုက်ပြီထင်တယ်။

'နောက်တစ်ခါဆိုရင်တော့ ဒီနယ်မြေကမဟုတ်တဲ့ ဖက်ဒရယ်ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တွေကို ခေါ်လာမှပဲ။ ဒါမှ ဒီကောင်တွေသတင်းကြီးမရမှာ' လို့ ခြံပိုင်ရှင်က အေဂျင်စီဝန်ထမ်းကို ကြည့်ပြီးပြောတယ်။

'ဒါပေမဲ့ ဒီမှာတော့ခင်ဗျား ဒါကိုပြောလို့မရဘူး။ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံမှာ ခင်ဗျားအသက်ရှင်ဖို့ဆိုရင် ခင်ဗျားပါးစပ်ကိုပိတ်ထားမှ ငတ်းငအလိုနေမှ ဖြစ်မယ်' တဲ့။

ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံရဲ့ မြေဧရိယာရှေ့ရှင်းလင်းမှုဟာ ၁၉၇၀ လောက်ကစခဲ့တာပါ။ဘရာဇီးလ်ရဲ့ စစ်အာဏာရှင်က မူဝါဒတစ်ခုချမှတ်လိုက်တဲ့အချိန်က စခဲ့တာပေါ့။ 'မြေကို ယူချင်ယူ၊ မယူရင်ဆုံး' တဲ့။ အဲဒီအခါ အခြေချနေထိုင်မယ့် အိုးမဲ့ အိမ်မဲ့ မြေယာမဲ့တွေဟာ အမေရိကန်သစ်တော အလယ်ကောင်လမ်းမကြီးနဲ့ အခုပြောတဲ့ ပဲပိစပ်အဝေးပြေးလမ်းမကြီးနောက်ကို လိုက်ပြီးသစ်တောကို ထွင်းဖောက်ပြီးဝင်ကြတော့တယ်။ လူအများအပြားပဲ အန္တရာယ်တွေတွေ့ရ၊ တချို့လည်း လက်မြောက်အန္တရာယ်ပေးလိုက်ရတယ်။ ဒါပေမဲ့ တချို့က သစ်တောမြေမှာခက်ခဲကြမ်းတမ်းတဲ့ ကြားထဲကအခြေချနေထိုင်လိုက်ကြတယ်။ တောင်ယာခတ်လဲ့စိုက်ပျိုးစနစ်ကိုသုံးပြီးတော့ နေထိုင်ကြတယ်။ တကယ်လို့ ယူထားတဲ့ မြေမှာငါးနှစ်အတွင်း ထုတ်ကုန်တစ်ခုခု မလုပ်နိုင်ခဲ့ဘူးဆိုရင် မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့် ဆုံးရှုံးပြီးတော့ အစိုးရက မြေကိုပြန်သိမ်းမှာ။ အများစုအခြေချနေထိုင်သူတွေက ဘာမှထုတ်ကုန်မလုပ်နိုင်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ကိုယ်သူတို့ မြေပိုင်ရှင်အဖြစ် တရားဝင်တယ်လို့ ခိုင်ခိုင်မာမာ နေနေကြတုန်းပဲ။ အဲဒီအချိန်မှာ မြေမဲ့အခြေချသမားတွေက နီးစပ်ရာနီးစပ်ရာ အစိုးရပြန်ထိန်းဖို့ ပျက်ကွက်နေတဲ့စွန့်မြေတွေဆီ ဝင်ကြ

၂၀၀၄ ခုနှစ်တုန်းက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့ နဲ့ ရဲတပ်ဖွဲ့ပေါင်းပြီး သစ်ခိုးထုတ်တဲ့ဂိုဏ်းတစ်ဂိုဏ်းရဲ့ ကွင်းဆက်တွေ ရှာဖွေဖြတ်တောက်ဖမ်းဆီးလိုက်တာ။ တရားမဝင်သစ်ခွဲစက်တွေသိမ်း ဒဏ်ငွေတွေကို ဒေါ်လာသန်းနဲ့ချီပြီးတပ်လိုက်တာ။ ပြီးလည်းပြီးရော အဲဒီရုံးချုပ်ကို သစ်ခိုးထုတ်တဲ့လူဆိုးအဖွဲ့က မီးရှို့ပျက်ဆီးပစ်လိုက်ကြသတဲ့။ အခုဖြင့် အဲဒီမီးသွေးခဲအဆောက်အအုံနောက်မှာ အရေးပေါ် ယာယီရုံးခန်းလေးတစ်ခု ဖြစ်သလိုဆောက်ပြီးရုံးထိုင်နေကြရတယ်ဆိုပဲ။

တာပေါ့။ ဒီတော့ဘာဖြစ်လာသလဲဆိုတော့ မိသားစုစိုက်ပျိုးရေး လေးကို သစ်တောအကြီးအကျယ်မပျက်စီးစေဘဲ တစ်နိုင်လုပ်မယ့် သူတွေလက်ထဲကနေ အာဏာရှိတဲ့စီးပွားရေးသမားတွေက အလုံး အရင်းနဲ့ အပြောင်ရှင်းသိမ်းယူပစ်လိုက်ပြီးသား ဖြစ်လာတယ်။

‘အမေဇုံမှာ ဒီကနေ့ဖြစ်ပျက်နေတာတွေက ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်မှုမော်ဒယ်နဲ့စစ်မျိုးအကြားက ပဋိပက္ခပဲ’ လို့ ရှေ့နေလူငယ် တစ်ယောက်ကပြောတယ်။ မြေပိုင်ခွင့်အတုတွေ၊ သစ်ခုတ်ပါမစ် အတုတွေ၊ အကျင့်ပျက်လာဘ်စားမှုတွေနဲ့ပြည့်နေတဲ့ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာပြစ်မှုကျူးလွန်သူတွေကို နှိမ်နင်းဖို့ ရွာဇွေ ထုတ်ဖော်နေတဲ့ သူလိုတရားဥပဒေသမားတွေလည်း ရှိနေပါတယ်။

ဆောင်းပါးရေးသူဟာ ပါရာနယ်မြေက သင်းချိုင်းမြေ တစ်ခုကို ရောက်သွားခဲ့တာပါ။ အဲဒီသင်းချိုင်းဟာ မြေယာစစ်ပွဲမှာ အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရတဲ့လူတွေကို မြှုပ်နှံ သင်္ဂြိုဟ်ထားတဲ့နေရာလေးပေါ့။ အဲဒီမှာ လက်ဝါးကပ်တိုင်မြေပုံပေါင်း ၈၂၀ ရှိတယ်တဲ့။ စာရေးဆရာ ရောက်သွားတဲ့အချိန်က ပစ်သတ်ခံရတဲ့ စစ်တပ်တစ်တပ်ကို အဲဒီမှာ မြှုပ်နှံသင်္ဂြိုဟ်ခဲ့တာ တစ်နှစ်ပတ်လည်ပြီပေါ့။

BURMESE CLASSIC

ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံဟာ ကမ္ဘာမှာနံပါတ်တစ် အမဲသားတင် ပိုတဲ့နိုင်ငံပါ။ ပဲပိစပ်တင်ပိုတဲ့နေရာမှာတော့ အမေရိကန်ပြီးရှင် သူပေါ့။ အမေရိကန်နိုင်ငံက နံပါတ်တစ်လို ပြောတယ်။ ပဲပိစပ်အကျယ်အပြန့် တိုးချဲ့စိုက်ပျိုးဖို့ မြေနေရာအဖြစ် ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံတစ်ခု ကျန်တော့တယ်လို့ အမေဇုံ သဘာဝဝန်းကျင်သူတေသီတစ်ယောက်က ပြောတယ်။

‘ပထမမော်ဒယ်ကို စစ် အာဏာရှင် အစိုးရလက်ထက် မှာစခဲ့တာ။ သစ်ထုတ်လုပ်ဖို့နဲ့ မွေးမြူဖို့ စီးပွားရေးသက်သက် အခြေခံခဲ့တဲ့ တိုးတက်မှုအပိုင်း ပေါ့။ အဲဒါက လုယက်ဖျက်ဆီး မှုပဲ။ အဲဒါရဲ့ အကျိုးဆက်က သေခြင်းပဲ။ အသစ်ပြန်မဖြစ်နိုင် တော့ဘူး။ သစ်တောကို အကြီး အကျယ်ပျက်စီးဆုံးရှုံးစေတာ’ နောက်ထပ်မော်ဒယ်က တော့ စစ်တပ်တစ်တပ်တို့ရဲ့ လုပ် ရပ်ပေါ့။ ဒါကိုအဲဒီ ရှေ့နေလေး

ကတော့ လူမှုဆိုင်ရာသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဝါဒလို့ ပြောတယ်။ ပထမ မော်ဒယ်က ချမ်းသာကြွယ်ဝဖို့ရည်ရွယ်တာ။ ဒုတိယမော်ဒယ်က အသေးစားစိုက်ပျိုးမြေသစ်တောလေးတွေ သူ့အစုနဲ့သူ သဘာဝကို ခုရင်းမပျက်ထိန်းသိမ်းဖို့ရည်ရွယ်တာ။

စစ်တပ်တစ်တပ် သေရပ်ကလည်းရင်နာစရာ။ စစ်တပ်က မြေယာချဲ့ထွင်တဲ့သူတွေ၊ သစ်ခုတ်သူတွေ၊ သူဆင်းရဲတွေကို သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအသိအမြင်တွေ ပြောပြပေးပြီး ကိုယ့်လူမှု အဖွဲ့အစည်းထဲမှာ အစုအဝေးလေးနဲ့ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးထိန်းသိမ်းဖို့ မွေးမြူရေးခြံလုပ်ငန်းကြီးသမားတွေကို ကြံကြံခံခံကြဖို့ ကူညီ ဆောင်ရွက်နေတဲ့သူပါ။

စစ်တပ်က အမေဇုံနယ်မြေမှာ လူ့အခွင့်အရေးနဲ့သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဟာ ခွဲခြားလို့မရအောင် ပတ်သက် ဆက်နွယ်နေတာကို မြင်တယ်။ ဆင်းရဲတဲ့အခြေချနေထိုင်သူတွေဟာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ဖျက်ဆီးနေတာဖြစ်ပေမဲ့ သူတို့ပိုင်ဆိုင်တဲ့ မြေယာတွေရေရှည်တည်တံ့အောင် ဘယ်လိုစီမံရမယ်လို့နားလည် အောင်သင်ပေးနိုင်တယ်လို့ယုံကြည်တယ်။ သစ်တော သေဆုံးတာ ဟာ တို့အားလုံးဘဝရဲ့နောက်ဆုံးအချိန်ပဲလို့ စစ်တပ်က သူ့လူ တွေကို အမြဲပြောလေ့ရှိတယ်။

စစ်တပ်ရဲ့ နောက်ဆုံးမစ်ရှင် (အတွက်နံပါတ် ၅၅ က သစ်တောကိုကယ်ဆယ်ဖို့) ဆောင်ရွက်မှုဟာ ၂၀၀၅ခုနှစ် မေဖော်ဝါ နိုလ ၂၂ရက်မှာ အချိန်မတိုင်ဘဲ ပြီးဆုံးသွားခဲ့ရတယ်။ လူ့ခြေတိတ် ဆိတ်တဲ့သစ်တောတွင်း မြေလမ်းလေးမှာ အသက်၇၃နှစ် အရွယ် အဘွားအို စစ်တပ်ဟာ သေနတ်သမားနှစ်ယောက်နဲ့ ရင်ဆိုင်တိုး မိတော့တယ်။ သူတို့ အပြန်အလှန်ပြောကြတဲ့စကားတွေကို ချက်မြင် နားကြားသက်သေတစ်ယောက် ကြားသွားခဲ့တာ တရားရုံးမှာ အမှုစစ် တော့ပေါ်လာပါတယ်။

စစ်တပ်ကသေနတ်သမားနှစ်ယောက်ကို ဖျောင်းဖျေတယ်။ ဒီမြေဟာသူတို့မပိုင်ဘူး။ ဒီမြေပေါ်က သစ်တောကိုခုတ်ဖို့ မွေးမြူရေးအတွက် မြက်ခင်းစိုက်ပျိုး ဖို့သူတို့မှာ အခွင့်အာဏာမရှိဘူးပေါ့။

www.burmeseclassic.com

ပျား

ဒီတော့ တိုက်ခိုက်သူတစ်ယောက်က လျှောင်
ပြောင်သရော်ပြီးမေးတယ်။
'ဒါဖြင့် ခင်ဗျားအသားစားရတာ မကြိုက်ဘူး
လား ပြော'

'ဒီအတွက် သစ်တောကို ဖျက်ဆီးရလောက်
အောင်တော့ အသားကိုငါမစားပါဘူး' လို့ စစ်စ်တာက ပြန်ပြော
တယ်။

'ဒီပြဿနာကို ဒီနေ့မှမရှင်းရင် နောက်ဘယ်တော့မှ ရှင်း
လို့ရမှာမဟုတ်ဘူး' လို့ လူတစ်ယောက်က ဒေါသတကြီးအော်ဟစ်
ရေရွတ်သတဲ့။ သူ့သေနတ်ဆီကို လက်ရောက်သွားတာကို စစ်စ်တာ
မြင်လိုက်ရတယ်။ အဲဒီအခါ စစ်စ်တာက သမ္မာကျမ်းစာ စာအုပ်
လေးရဲ့မက်သယူးအပိုင်း အခန်းငါးကို ဖွင့်လိုက်တယ်။

'အမှန်တရားအတွက် ဆာလောင်မွတ်သိပ်သူတို့ကို သူတို့
ရောင့်ရဲကျေနပ်နိုင်အောင်ကောင်းချီးပေးတော်မူပါ' လို့ ဖတ်ပြတယ်။
စစ်စ်တာလည်း ဆက်သွားဖို့ လှည့်ထွက်ရော အဲဒီလူက သေနတ်ကို
ဆန့်တန်းပြီး စစ်စ်တာကိုပစ်လိုက်တော့တာပါပဲ။

ပဲပိစပ်ဘုရင် သို့မဟုတ် ရွှေလွသွားဆုရှင်

ဘလယ်ရိုမက်ဂီ ဆိုတဲ့လူတာ မက်တိုဂရော့ဆိုပြည်နယ်ကို
အုပ်ချုပ်တဲ့အကြီးအကဲပေါ့။ မြို့တော်ဝန်ခေါ်မလား။ ပြည်နယ်ဦး
စီးချုပ်ခေါ်မလား။ အင်္ဂလိပ်လိုတော့ Governor ခေါ်တာပေါ့။
သူ့ကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးသမားတွေက လူယက်
ဖျက်ဆီးမှုရဲ့ ပြယုဂ်ကြော်ငြာတစ်ခုပဲလို့ သတ်မှတ်ကြတယ်။
မက်ဂီဟာပဲပိစပ်ဘုရင်ပဲ။ ကမ္ဘာပေါ်မှာအကြီးဆုံးပုဂ္ဂလိက ပဲပိစပ်
ထုတ်လုပ်မှု ပိုင်ရှင်ပဲ။ ၂၀၀၅ခုနှစ်မှာ သူ့ကို Green Peace
အဖွဲ့က ရွှေလွသွား Golden Chainsaw တံဆိပ်ပေးခဲ့တာဟာ
ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံရဲ့ အမေရိကန်ပြုန်းတီးစေတဲ့နေရာမှာ
သုံးနှစ်တိုင်အောင် မက်တိုဂရော့ဆိုနယ်က ရှေးဆုံးက ဦးဆောင်နေ
တယ်ဆိုတာပြလိုက်တာပါပဲ။ တိုက်ဆိုင်မှုတစ်ခုက မက်တိုဂရော့ဆို
နယ်ကိုအုပ်ချုပ်ရတဲ့ ပြည်နယ်ဦးစီးချုပ်ရာထူးကို မက်ဂီရရှိခဲ့တာ

လည်း သုံးနှစ်ရှိသွားပြီ။
ပဲပိစပ်၊ ပြောင်းဖူး၊ ဝါတွေကို သူ့ရဲ့ဧရာမ
စိုက်ပျိုးရေးခြံကြီးသုံးခုနဲ့ တခြားစိုက်ကွက် အငယ်စား
တွေနဲ့စိုက်ပျိုးတယ်။ သူ့စိုက်ပျိုးမြေဟာ စုစုပေါင်း ဧက
တစ်သန်းနီးပါးရှိတယ်။ အဲဒါနဲ့ အားမရသေးဘဲ တခြား
စိုက်ပျိုးခြံ အလယ်အလတ် ၉၀၀လောက်ဆီကနေ ပဲပိစပ်ဝယ်ပြီး
လုပ်ငန်းတိုးချဲ့နေတယ်။ သူ့ကုမ္ပဏီမက်ဂီအုပ်စုဟာ သူ့စိုက်ပျိုးခြံကြီး
ဘစ်ခုတည်းအတွက် ဝန်ဆောင်မှုရ အောင်မက်တိုဂရော့ဆိုပြည်
နယ်ရဲ့အနောက်ပိုင်းမှာ မြို့တော်တစ်ခုလုံးတောင် တည်ဆောက်
ထားခဲ့တယ်ဆိုပဲ။ အော် ကြီးမားလိုက်တဲ့လုပ်ငန်းကြီးနော်။ ဖက်ဒရယ်
အစိုးရ အခုတည်ဆောက်နေတဲ့ ပဲပိစပ်အထူးပြေးလမ်းမကြီး အမေရိ
မြစ်အထိ အပြီးသတ်ခင်းဖို့မစောင့်နိုင်ဘဲ သူ့ကုန်စည်တွေကို သို့
လျှောင်ဖို့ ပဲအစိမ်းအတိုင်း သို့လျှောင်ရုံကြီးတွေ၊ ဆွဲသင်္ဘောတွေ၊
ကုန်စည်တင်သင်္ဘောတွေဆောက်ပြီးတော့ မာဒေရာမြစ်အတိုင်း
သယ်ဆောင်ပြီး သူ့ရဲ့ဆိပ်ကမ်း အိတာကိုရှာရာဆီကို ပို့တယ်။

ဘလယ်ရိုမက်ဂီက အိတာလုံ့နွယ်ဖွား။ သူ့အဖေဆီက
မြေယာနဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကို အမွေရထားတဲ့လူပေါ့။

ဘလယ်ရိုမက်ဂီရဲ့ ရုတ်တရက်ပွပေါက်တိုးတဲ့ ကံက
ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံရဲ့ တရိပ်ရိပ်တက်နေတဲ့ သစ်တောပြုန်းတီးမှုနဲ့
အပြိုင်ပါပဲ။ နောက်ပြီး ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံရဲ့ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ စိုက်ပျိုး
ရေးဈေးကွက်အင်အားကြီးလာမှုနဲ့လည်းအပြိုင်ပဲပေါ့။ ဘရာဇီးလ်
နိုင်ငံဟာကမ္ဘာမှာနံပါတ်တစ် အမဲသားတင်ပို့တဲ့နိုင်ငံပါပဲ။ ပဲပိစပ်
တင်ပို့တဲ့နေရာမှာတော့ အမေရိကန်ပြုန်းရင်သူပေါ့။ အမေရိကန်
နိုင်ငံက နံပါတ်တစ်လို့ပြောတယ်။ ပဲပိစပ်အကျယ်အပြန့် တိုးချဲ့
စိုက်ပျိုးဖို့မြေနေရာအဖြစ် ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံတစ်ခုပဲကျန်တော့တယ်လို့
အမေရိကန်သဘာဝဝန်းကျင်သုတေသီတစ်ယောက်က ပြောတယ်။ အဲဒီ
အဓိပ္ပါယ်က 'ပါရာ' နယ်နဲ့ 'မက်တိုဂရော့ဆို'နယ်မှာ သစ်ပင်တွေ
ထပ်လှဲချခံရတော့မယ်ဆိုတာပဲပေါ့။

မက်ဂီအတွက်လား။ သူကတော့ သစ်တောပြုန်းတီးမှု

ဆိုတာဟာ အမေဇုံသစ်တောကြီးရဲ့ အကျယ်အဝန်းကို လက်ဆုပ် လက်ကိုင်မသိသူတွေရဲ့ အကြောက်လွန်ရောဂါပါလို့ ပြောတယ်။ 'အမေဇုံသစ်တောကြီးထဲမှာ ဥရောပတိုက်တစ်ခုလုံးတောင် ထည့်ထားလို့ရတယ်။ အဲဒါအပြင် အင်္ဂလန်နှစ်နိုင်ငံစာတောင် နေရာ ရှိသေး' လို့ သူကပြောတယ်။ ဒေါ်ရီသီစတင်းရဲ့ ရှည်ရွယ်ချက်ဖြစ်တဲ့ 'စိုက်ပျိုးခြံသေးသေးလေးတွေကမှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ရေရှည် တည်တံ့ဖို့ မြေယာနဲ့ဟာမိုနီဖြစ်စေတယ်' ဆိုတဲ့ အမြင်ကို သူက ခပ်တည်တည်နဲ့ 'လုံးဝမှားတယ်' လို့ ပြောတယ်။ အဲဒါမျိုးနဲ့ဖြင့် သမိုင်းမှာ ရေရှည်ခံမှာမဟုတ်ဘူးတဲ့။ ရှုံးမှာပဲတဲ့။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း မှန်သမျှဟာ စုစည်းဖို့လိုတယ်။ အင်အားကြီးဖို့လိုတယ်တဲ့။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးသမားတိုင်းကတော့ မက်ဂီကိုအပြစ်မြင်နေကြတာမဟုတ်ပါဘူး။ မက်ဂီဟာ မက်တိုဂရော ဆိုနယ်ကို ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးဆူပါစွမ်းအားအဖြစ် တိုးတက်အောင် နည်းကောင်းတွေနဲ့ လုပ်နေတာလို့ မတ်ဆာချူးဆက်ပြည်နယ်မှာရှိတဲ့

Wood Hole Research Center က ပညာရှင်တစ်ယောက်က မှတ်ချက်ချတယ်။ အဲဒီသုတေသနဌာနနဲ့ အမေဇုံသုတေသနဌာနနဲ့ပေါင်းပြီး ဇင်ထူးမြစ်ဖျားမှာရှိတဲ့ မက်ဂီရဲ့ ဧကနှစ်သိန်းကျော်ကျယ်ဝန်းတဲ့ မွေးမြူရေး ခြံကြီးမှာ သုတေသနတွေလုပ်နေကြတယ်။ မိုက်

ခရုတ်ဘ်အကောင်လေးတွေ ကြွယ်ဝတဲ့ဘရာဇီးလ်မိုးသစ်တောရဲ့ သစ်ရွက်မြေဆွေးတွေကနေဖြစ်ပေါ်တဲ့ မြေဩဇာရဲ့ စွမ်းရည်သတ္တိကို သုတေသနလုပ်နေကြတာလို့ပြောတယ်။ သုတေသီတွေရဲ့အားပေးမှုနဲ့ မက်ဂီဟာ နိုင်ငံတကာ လက်ခံတဲ့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အဆင့်အတန်း လူမှုဘဝအဆင့်အတန်းတွေကို သူ လိုက်နာတယ် ဆိုတဲ့အကြောင်း ပြောနေတယ်။

မက်ဂီက သူ့စိုက်ပျိုးရေးသမားတွေကို စည်းကမ်းချက်တွေတောင်ထုတ်ထားလိုက်သေးတယ်။ မြေကို တရားမဝင်ခုတ်ထွင် အပြောင်မရှင်းရ။ အလုပ်သမားတွေကိုကျွန်လို့မခိုင်းရ။ မြစ်ချောင်းတစ်ခုနဲ့ မိတာငါးရာအတွင်းမှာ ပိုးသတ်ဆေးအဆိပ်တွေကို မဖျန်းရ

တဲ့။ မက်ဂီရဲ့ သုတေသီက 'ဒါဟာ ဘယ်သူမှ မရှုံးတဲ့အခြေအနေ (Win-win situation) ကို ဦးတည်နေတာပါ' လို့ ပြောတယ်။

ဆောင်းပါးရှင်က မက်ဂီရဲ့ပိုင်နက်ကိုသွားပြီး မက်ဂီနဲ့ တွေ့ဆုံမေးမြန်းတဲ့အခါ မက်ဂီက သူ့ရဲ့ကြီးမားလှတဲ့မွေးမြူရေး ခြံကြီးထဲကပြောင်လက်နေတဲ့ စားသောက်ဆိုင်ကြီးနဲ့ အစွန်းအကွတ်တောင်မရှိတဲ့မြေပြင်ကိုလက်ညှိုးထိုးပြပြီး 'ကျွန်တော်တို့လုပ်နေတာဟာ ဥပဒေအတွင်းကပါပဲ' လို့ပြောတယ်။ 'ကြည့်ပါ။ ဒီမှာ ပလတ်စတစ် တစ်မျှင်တစ်စမှတောင်မရှိနေဘူး'တဲ့။ ပိုးသတ်ဆေးအမျိုးမျိုးကို သို့ လှောင်ထားတဲ့ အဆောက်အဦတွေဆီကို 'မောင်းသွားချိန်မှာ 'ကျွန်တော်တို့ စိုက်ပျိုးရေးသုံး ပိုးသတ်ဆေးအဆိပ်တွေကို သုံးခါနီးအချိန်အထိ လေဝင်လေထွက်ကောင်းအောင်လုပ်ထားပါတယ်' လို့ပြုရင်း ပြောလိုက်တယ်။

မက်ဂီစိုက်ပျိုးရေးခြံက နွားအရပ်လောက်မြင့်တဲ့ ပဲပိစပ်ပင်တန်းကြီးဟာ သာမန်လူတစ်ယောက်ကြည့်လိုက်ရင် စိမ်းလန်းပြီး လှပနေတာပဲ မြင်မယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီအပင်တွေဒီလို ဖြစ်နေဖို့ ဓာတုဓာတ်မြေဩဇာတွေ ပိုးသတ်ဆေးတွေဘယ်လောက် သုံးထားရမယ်ဆိုတာ မှန်းကြည့်လို့ရပါတယ်။ သိပ္ပံပညာရှင်တွေက အစ ဒေသခံရွာသားအဆုံး မက်ဂီတစ်ယောက်ကလွဲလို့ ရေထဲစိမ့်ဝင်နေတဲ့ပိုးသတ်ဆေးတွေအကြောင်းကို စိုးရိမ်တကြီးပြောကြတယ်။

ပဲပိစပ်ကနေ အမြတ်ထုတ်ယူနေကြတာဟာ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံသားတွေချည်း မဟုတ်ပါဘူး။ လမ်းခင်းပြီးသား BR-163 ပဲပိစပ် အဝေးပြေးလမ်းမကြီးရဲ့ မိုင်၅၀ဝတစ်လျှောက် ပွဲစား ကုန်သည် အစုကြီးတွေအများကြီးပါပဲ။ ရိတ်သိမ်းချိန်ဆိုရင် ရွှေဝါရောင် ပဲပိစပ်တွေကို ထရပ်ကားကြီးတွေထဲကို လောင်းထည့်ပြီး ကူးသန်းနေကြတာ အမေရိကန်မက်စပ်ကုမ္ပဏီကြီးတွေပါပဲတဲ့။ မင်နီဆိုတာ

အခုပုံစံအတိုင်း ဆက်သွားမယ်ဆိုရင် နှစ် ၂၀အတွင်း အမေဇုံသစ်တောကြီးရဲ့ ၄၀ရာခိုင်နှုန်းပျက်စီးမယ်။ နောက်ထပ်နှစ်ဆယ်ရာခိုင်နှုန်း ယုတ်လျော့သွားမယ်တဲ့။

BURMESE CLASSIC

နယ်အခြေစိုက်စားသောက်ကုန်အမျိုးမျိုး ကုမ္ပဏီ ကာကီးလ်အတွက် အရေးအကြီးဆုံးက ပဲပိစပ်ကိုရေး အပေါဆုံးနဲ့ဝယ်နိုင်ဖို့ပဲ။ ဒါကြောင့်မက်ဂီလိုပဲ မြစ် ကြောင်းနဲ့ ပဲပိစပ်တွေကိုကုန်ကူးပါတယ်။ ပြီးတော့ ဂုဏ် ယူစွာကြေငြာတယ်။ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံခြားကိုပို့တာ တန်ခိုးနဲ့သန်းလောက်ရှိနေပြီတဲ့။ ဒီသင်္ဘောကြီးတွေရဲ့ဝမ်းထဲကို တစ်နာရီကို တန်ခိုးနဲ့၁၃၅၀လောက်ကျတဲ့ စက်ကြီးတွေနဲ့ ပဲပိစပ်တွေ လောင်းသွန်ထည့်နေတာဆိုပဲ။

အကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နေတာနဲ့အမျှ အမေဇုံ သစ်တောကြီးတွေ တစ်ပင်ပင်ပျက်စီးပြုန်းတီးနေရတာ နှမြောစရာ ကောင်းလိုက်တာ။ အမေဇုံသစ်တောဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ ဇီဝမျိုးကွဲ အမျိုးစုံဆုံးမိုးသစ်တောကြီးလို့ အန်တီကြားဖူးတယ်။ လျှပ်စစ်လွှဲသွား တွေနဲ့ဖြတ်၊ ဘူလ်ဒိုဇာနဲ့ထိုးကော်ပြီးမြေတွေညှိလိုက်ကြတာ၊ အခုပုံစံ အတိုင်းဆက်သွားမယ်ဆိုရင် နှစ် ၂၀အတွင်း အမေဇုံသစ်တောကြီး ရဲ့ ၄၀ရာခိုင်နှုန်းပျက်စီးမယ်။ နောက်ထပ်နှစ်ဆယ်ရာခိုင်နှုန်း ယုတ် လျော့သွားမယ်တဲ့။ ဘရာဇီးလ်နိုင်ငံမှာရှိတဲ့ အမေဇုံတိုင်းရင်းသား အမျိုးအစုပေါင်း ၁၇၀ဟာ သူတို့နေထိုင်ကျက်စားဖို့ နေရာတွေ ပျောက်ပြီး ဟိုရွှေ့သည်ရွှေ့ ငတ်မွတ်ကုန်ကြတာပေါ့။

သိပ်မကြာသေးခင်ကတော့ သစ်တောဧရိယာ ၈က ၁၆ သန်းကို ကာကွယ်တောအဖြစ်သတ်မှတ်လိုက်တယ်။ ဘရာဇီးလီး ယန်း အမေဇုံရဲ့ဆယ့်ငါးရာခိုင်နှုန်းဟာ ရာနဲ့ချီတဲ့ သဘာဝဥယျာဉ် တွေ၊ ကာကွယ်တောတွေအဖြစ်နဲ့ ကျန်ရှိနေတယ်ဆိုလို့ နည်းနည်း တော့ စိတ်သက်သာရာရမိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မက်ဂီတို့လိုလူတွေက ရသမျှသစ်တောမြေတွေကို ဆက်လက်ခုတ်ထွင်စိုက်ပျိုးမွေးမြူဆဲ ပါပဲ။ အမေဇုံသစ်တောကြီးကို ကိုယ်လည်းတစ်ခါမှမရောက်ဖူး မမြင်ဖူးပါဘဲနဲ့ စိတ်မှန်းနဲ့လှမ်းပြီး နှမြောနေမိတော့တယ်။

(အင်တာနေရှင်နယ်မဂ္ဂဇင်း၊ ဩဂုတ် ၂၀၀၇)

အဓိကကိုးကားသောစာအုပ်များစာရင်း

စာအုပ်များ

An Inconvenient Truth *by Al Gore*
Beyond the last Village *by Alan Rabinowitz*
The Blue Planet
Biodiversity
Green Essentials *by Geoffrey C.Saig*
Green Inheritance *by Anthony Huxley*
Earth in the Balance *by Al Gore*
Environment Words: A Dictionary in Plain English
The Ocean
Rain Forest
Silent Spring *by Rachel Carson*
Vanishing Forest
Vital Signs
Water
The Weather *by John Lynch*
World Food and You *by Nan Unklesbay Ph.D*

မဂ္ဂဇင်းများ

E 'The Environment' Magazine (www.emagazine.com)
Environment, Heldref Publications (www.heldref.org)
National Geographic *Magazines*
Newsweek *Weekly Magazines*
Time *Weekly Magazines*
The World and I *Magazines*
Worldwatch, Worldwatch Institute (www.worldwatch.org)